
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE YASALARININ KÖY YERLEŞİMLERİNE ETKİSİ ETİMESGUT/ANKARA ÖRNEĞİ

İbrahim KARATABAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EYLÜL 2019

İbrahim KARATABAK tarafından hazırlanan "BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE YASALARININ KÖY YERLEŞİMLERİNE ETKİSİ ETİMESGUT/ANKARA ÖRNEĞİ" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Şule KARAARSLAN

Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. ...……

Başkan: Prof. Dr. Nilgül KARADENİZ

Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Ankara Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. ……...

Üye: Prof. Dr. Özge ERCOŞKUN

Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum ……...

Tez Savunma Tarihi: 30/09/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

…….

Prof. Dr. Sena YAŞYERLİ

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

…….

İbrahim KARATABAK

30/09/2019

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE YASALARININ KÖY YERLEŞİMLERİNE ETKİSİ ETİMESGUT/ANKARA ÖRNEĞİ

(Yüksek Lisans Tezi)

İbrahim KARATABAK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eylül 2019

ÖZET

Ülkemizde belediye oluşumunda özelleşmiş bir yapıya sahip bir yerel yönetim biçimi olan büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. İlk uygulama 1984 yılında 3030 sayılı kanun olarak 3 büyük il olan İstanbul, Ankara ve İzmir'de başlamıştır. 2019 yılına kadar büyükşehir belediyelerinin sayıları, yetki ve görevleri yeni yasalarla birlikte artmıştır. Büyükşehir belediyelerinin değişimi ve gelişimi kapsadığı yerleşimleri de etkisi altına almıştır. Özellikle kırsal yerleşimleri incelendiğinde, 2004 yılında çıkan 5216 sayılı yasa ile mücavir alanın kapsadığı köylerin mahalle olarak değişmesi göze çarpmaktadır. 2012 yılında çıkan ve 6360 sayılı yasa ile büyükşehir belediyeleri içerisindeki tüm köylerin mahalle olması takip etmiştir. Konunun etkilerini değerlendirmek için, büyükşehir belediyesi 3030, 5216 ve 6360 sayılı yasaların etkileri, Etimesgut ilçesinde seçilen 4 köyün-mahallenin planlaması, fiziki çevre değişimi ve halkının algısı gözlemlenmiştir.

Bilim Kodu	:	80206
Anahtar Kelimeler	:	Büyükşehir Belediyesi Yasaları, İmar Mevzuatı, Eski köy-Yeni mahalleler
Sayfa Adedi	:	176
Danışman	:	Prof. Dr. Şule KARAARSLAN

THE EFFECT OF METROPOLITAN MUNICIPAL LAWS ON VILLAGE SETTLEMENTS ETİMESGUT / ANKARA CASE

(M. Sc. Thesis)

İbrahim KARATABAK

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

September 2019

ABSTRACT

Metropolitan Municipalities were founded as local authorities that has a privatized system in Turkey firstly in İstanbul, Ankara and Izmir in 1984 in accordance with the law no. 3030. the number, authority and role of the metropolitan municipalities have thoroughly advanced with the new regulations by 2019. Those changes and advances in metropolitan municipalities have affected the settlements in the region. When we specifically analyse the rural settlements, it is remarkable that the villages in the municipal adjacent areas have turned into districts with law no. 5216 in 2004. After that in 2012 all the villages in the metropolitan municipal areas have turned into districts with the law no. 6360. In order to evaluate the effects of this, the effects of law no. 3030, 5216 and 6460 related to metropolitan municipalities are observed through the plans and the physical neighbourhood changes in the selected 4 village-district in Etimesgut herewith the thoughts of the habitants.

Science Code	:	80206
Key Words	:	Metropolitan Municipality Laws, Zoning Legislation, Old Village-New Neighborhood
Page Number	:	176
Supervisor	:	Prof. Dr. Şule KARAARSLAN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, uzun yıllar boyunca değerli bilgilerini benimle paylaşan, kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı önemini asla unutmayacağım saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Şule KARAARSLAN'a, jüri üyeleri olarak değerli fikirlerini benimle paylaşan Prof. Dr. Nilgül KARADENİZ ve Prof. Dr. Özge ERCOŞKUN'a çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen, destek olan arkadaşım, eşim Bilge KARATABAK'a, çalışmamda bana gerekli verileri sağlayan Büyükşehir Belediyesi Personeli Erinç ÜÇKARDEŞLER'e, Etimesgut Belediyesi Personeli Fatih YAŞAR'a, çalışma alanı dönem mahalle muhtarları İhsan CANTÜRK, Memiş GÜNTEKİN, Mustafa DEMİRER ve Bahtiyar YILMAZ'a, ayrıca anket çalışmam için önemli kaynak, fikir ve çalışlarını ekleyen Vedat KARABULUT ve iş arkadaşlarına ve Yağmur ÜNAL'a, ve son olarak yardımda bulunan Veysel KELEŞ'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

ÇİZELGELERİN LİSTESİ ix

ŞEKİLLERİN LİSTESİ xi

SİMGELER VE KISALTMALAR xv

1. GİRİŞ 1

2. BÜYÜKŞEHİR VE KIRSAL ALANLAR YASALARI 7

2.1. Büyükşehir Belediyesi Tanımı 7

2.2. Türkiye'de Kırsal Alana Yönelik Yasalar 10

2.2.1. 3030 sayılı yasa (1986-2000) 18

2.2.2. 5216 sayılı yasa (2004) 21

2.2.3. 6360 sayılı yasa (2012) 23

2.3. Büyükşehir Belediyeleri Yasalarının Kırsal Alana Etkisi 25

3. ÖRNEK ALAN ETİMESGUT-ANKARA 31

3.1. Örnek Alanın Seçilmesi 31

3.1.1.Çalışma alanı hakkında genel bilgiler 41

3.1.2. Büyükşehir yasalarının Etimesgut İlçesine ve çalışma alanına etkileri 45

3.2.Ankara İmar Planları ve Çalışma Alanının Durumu 67

3.2.1. 2015 Ankara yapısal plan şeması 67

3.2.2. 2023 Ankara Nazım İmar Planı 71

3.2.3. Yapracık Köy Yerleşik Alanı İmar Planı 74

3.2.4. Güneybatı Ankara Metropoliten İmar Planı 78

Sayfa

3.2.5. Etimesgut İlçesi Ballıkuyumcu–Aşağıyurtçu-Yukarıyurtçu-Alcı Tema Park Toplu Konut Alanı İmar Planı 80

3.2.6. 2038 Ankara Çevre Düzeni Planı 82

3.2.7. Köylerin günümüz onaylı alt ölçek planlarındaki durumu 88

3.3. Kırsal Alanda Çalışmalar 91

3.3.1. Yapracık Köyü-Mahallesi arazi özellikleri 91

3.3.2. Yukarıyurtçu Köyü-Mahallesi arazi özellikleri 97

3.3.3. Aşağıyurtçu Köyü-Mahallesi arazi özellikleri 103

3.3.4. Ballıkuyumcu Köyü-Mahallesi arazi özellikleri 109

4. ANKET ÇALIŞMASI VE BULGULAR 117

5. SONUÇ VE ÖNERİLER 133

KAYNAKLAR 139

EKLER 142

EK-1. Etimesgut Belediyesi görüşme formu 143

EK-2. EGO görüşme formu 144

EK-3. Mahalle muhtarı görüşme formu 145

EK-4. Mahalle muhtarı görüşme formu 146

EK-5. Mahalle muhtarı görüşme formu 147

EK-6. Mahalle muhtarı görüşme formu 148

EK-7. Anket formu 149

EK-8. Yapracık Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları 153

EK-9. Yukarıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları 159

EK-10. Aşağıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları 166

EK-11. Ballıkuyumcu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları 170

ÖZGEÇMİŞ 176

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 2.1. Ankara ili Etimesgut ilçesi kırsal ve kentsel alan nüfusları....9

Çizelge 2.2. Vilayet – mülhak liva – müstakil liva sayıları....14

Çizelge 3.1. Tüik Adnks 2018 yılı verilerine göre Ankara ilçelerinin yıllara göre nüfusları....32

Çizelge 3.2. Ankara ilçe arazilerinin 2006, 2010 ve 2014 senesine ait m^2 taban fiyatları....35

Çizelge 3.3. Ankara ilçelerinin 2000-2018 yılı arasındaki ruhsatlı yapı sayıları....37

Çizelge 3.4. Ankara ilçelerinin 2000-2018 yılı arasındaki ruhsatlı yapıların yapı başına değerleri....39

Çizelge 3.5. Google Earth uydu görüntüsü üzerinden hesaplanan, yıllara göre mahalle yerleşim alanları hektar cinsinden dağılımı....64

Çizelge 3.6. Köyler mahalle olduktan sonraki dönemde yerleşim alanları büyüme oranları....67

Çizelge 4.1. Köyler-köydeki hane-anket sayıları, 2018....117

Çizelge 4.2. Köyde yaşayanların büyükşehirin sağladığı hizmetlere yönelik memnuniyet düzeyleri....118

Çizelge 4.3. Ankete katılan kişilerin eğitim durumlarına göre memnuniyet düzeyleri....119

Çizelge 4.4. Ankete katılan kişilerin gelir durumlarına göre memnuniyet düzeyleri....120

Çizelge 4.5. Gelir ve memnuniyet ilişkisi Ki-Kare testi....120

Çizelge 4.6. Ankete katılan kişilerin köylerinde yaşama süreleri....121

Çizelge 4.7. Anket sonuçlarına göre hane halkı büyüklüğü....121

Çizelge 4.8. Soru tarım alanları yeterliliği....121

Çizelge 4.9. Büyükşehir belediyesi hizmetleri....122

Çizelge 4.10. Anket sonuçlarına göre hayvan besleme durumu....123

Çizelge 4.11. İmar planı isteme durumu....124

Çizelge 4.12. Köyde çocuklarının yaşamasını isteme durumu....125

Çizelge 4.13. Köyde yaşayanların işlerini çocuklarına devretmelerini istemesi durumu....126

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 4.14. Eğitim durumu ve memnuniyet düzeyi arasındaki ilişkisi Ki-Kare testi.....127

Çizelge 4.15. Kişilerin memnuniyetinde çocuklarının mesleklerini devralması arasındaki ilişkisinin Bağımsız Örnek testi.....127

Çizelge 4.16. Kişilerin memnuniyeti tarım alanlarının imara açılması durumu.....128

Çizelge 4.17. Kişilerin memnuniyeti tarım alanlarının imara açılması durumu Bağımsız Örnek testi.....128

Çizelge 4.18. Kişilerin memnuniyeti ve büyükşehir hizmetleri ile sağlanan kolaylık durumu.....129

Çizelge 4.19. Büyükşehir belediyesi hizmetlerinde kolaylıkta imar planlarının durumu.....129

Çizelge 4.20. Hayvancılık faaliyeti yapmanın memnuniyet düzeyindeki ortalama analizi.....130

Çizelge 4.21. Çocukların köyde yaşamaya devam etmelerinin memnuniyetle ilişkisi.....130

Çizelge 4.22. Çocukların köyde yaşamaya devam etmelerinin memnuniyetle ilişkisi-Bağımsız Örnek testi.....130

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 2.1. 2018 yılına kadar Türkiye'de kurulan büyükşehir belediyeleri....8

Şekil 2.2. Vilayet, mülhalk ve liva ilişkisi....12

Şekil 2.3. Yasalar ve onay tarihleri....17

Şekil 2.4. Büyükşehir belediyeleri kuruluş kanun ve tarihleri....20

Şekil 2.5. Nüfus büyüklüğüne dayalı büyükşehirler ve hizmet çapları....22

Şekil 2.6. Yasalar ve büyükşehir belediyeleri....24

Şekil 3.1. Tüik Adnks 2018 yılı verilerine göre Ankara ilçelerinin yıllara göre nüfusları....33

Şekil 3.2. Tüik Adnks 2018 yılı verilerine göre Ankara ilçelerinin nüfus artışının basit endeksi....34

Şekil 3.3. Ankara ilçe arazilerinin 2006, 2010 ve 2014 senesine ait m² taban fiyatları....36

Şekil 3.4. Ankara ilçelerinin 2000-2018 yılı arasındaki ruhsatlı yapı sayıları....38

Şekil 3.5. Ankara ilçelerinin 2000-2018 yılı arasındaki ruhsatlı yapıların yapı başına TL değerleri....40

Şekil 3.6. Etimesgut ilçesi Google Maps ekran görüntüsü....42

Şekil 3.7. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde çalışma alanının Etimesgut ilçe sınırı içerisindeki konumu, köy yerleşim alanları....44

Şekil 3.8. Ankara 1994 yılı mücavir alan sınırları....46

Şekil 3.9. 1984 yılı 3030 sayılı yasa döneminde Ankara İl idari durumu....48

Şekil 3.10. 2004 yılı 5216 sayılı yasa kapsamında Ankara İl idari sınırları....50

Şekil 3.11. 6360 sayılı yasa sonrası Ankara Büyükşehir Belediyesi ve ilçeleri haritası....52

Şekil 3.12. Ankara İli Etimesgut İlçesi 5216 ve 6360 sayılı kanunlara göre ilçe sınırları üzerindeki değişiklikleri....53

Şekil 3.13. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde çalışma alanı köy merkezleri ve çevresindeki TOKİ ve site yerleşimlerin konumları, 2018....54

Şekil 3.14. 1970-2007 tarihleri arası Ankara arazi kullanım haritası yerleşik alan....58

Şekil **Sayfa**

Şekil 3.15. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde, 1984 Yılı 3030 Nolu Yasanın kabul edildiği yıl Çalışma Alanı Arazi Kullanım Haritası Kentsel Yayılma 59

Şekil 3.16. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde, 2004 Yılı 5216 Nolu Yasanın kabul edildiği yıl Çalışma Alanı Arazi Kullanım Haritası Kentsel Yayılma 60

Şekil 3.17. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde, 2012 Yılı 6360 Nolu Yasanın kabul edildiği yıl Çalışma Alanı Arazi Kullanım Haritası Kentsel Yayılma 61

Şekil 3.18. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde, 2018 Yılı Günümüz Çalışma Alanı Arazi Kullanım Haritası Kentsel Yayılma 62

Şekil 3.19. Yıllara göre mahalle yerleşim alanları hektar cinsinden dağılımı 64

Şekil 3.20. Kanunların geçerli olduğu döneme ait yerleşim alanları büyüme grafiği 65

Şekil 3.21. Kanunların geçerli olduğu dönemlerdeki mahalle yerleşim alanları büyüme grafiği 65

Şekil 3.22. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde, 2018 yılı çalışma alanı köy merkezleri yerleşim alanları 66

Şekil 3.23. 2015 Ankara Yapısal Plan 69

Şekil 3.24. 2015 Ankara Yapısal Planı Gösterimi ve çalışma alanı yerleri- büyümüş hali 70

Şekil 3.25. 2023 Ankara Nazım İmar Planı - Plan onay tarihi 30.07.1998 72

Şekil 3.26. 2023 Ankara Nazım İmar Planı Gösterimi ve plan üzerindeki çalışma alanlarının yerleri 73

Şekil 3.27. Etimesgut İlçesi Yapracık Köy Yerleşik Alanı Uygulama İmar Planı 76

Şekil 3.28. Etimesgut İlçesi Yapracık Mahallesi Eskişehir Yolu kuzeyi 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Plan Değişikliği 77

Şekil 3.29. Güneybatı Ankara Metropoliten İmar Planı, 2004 79

Şekil 3.30. Etimesgut İlçesi Ballıkuyumcu–Aşağıyurtçu-Yukarıyurtçu-Alcı Tema Park Toplu Konut Alanı İmar Planı 81

Şekil 3.31. 2038 Ankara Çevre Düzeni Planı 84

Şekil 3.32. 2038 Ankara Çevre Düzeni Planı Gösterimi ve plan üzerindeki çalışma alanı 85

Şekil **Sayfa**

Şekil 3.33. Tezde incelenen Yapracık, Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu ve Ballıkuyumcu mahallelerinin İmar planları onaylarının, kanunlarla tarihsel süreci 87

Şekil 3.34. Google Earth görüntüsü üzerinde, Yapracık Mahallesi meskûn bölgesi imar planı görünümü.....88

Şekil 3.35. Google Earth görüntüsü üzerinde, Yukarıyurtçu Mahallesi meskûn bölgesi imar planı görünümü 89

Şekil 3.36. Google Earth görüntüsü üzerinde, Aşağıyurtçu Mahallesi meskûn bölgesi imar planı görünümü.....90

Şekil 3.37. Google Earth görüntüsü üzerinde, Ballıkuyumcu Mahallesi Meskûn bölgesi imar planı görünümü 90

Şekil 3.38. Yapracık Köy merkezinin yakın çevresinden Google Earth görüntüsü, 2018.....91

Şekil 3.39. Yapracık Köyü tarım verileri, 2018.....92

Şekil 3.40. Yapracık Mahallesi toplu konut alanları Google Earth görüntüsü, 2018 94

Şekil 3.41. Yapracık Mahallesi imar planı gelişme bölgesi ve arazideki mevcut halinin Google Earth görüntüsü, 2018 95

Şekil 3.42. Yukarıyurtçu Köy merkezinin yakın çevresinden Google Earth görüntüsü, 2018.....97

Şekil 3.43. Yukarıyurtçu Köyü tarım verileri, 2018 98

Şekil 3.44. Google Earth görüntüsü üzerinde, Yukarıyurtçu köy merkezleri, 2018.....99

Şekil 3.45. Yukarıyurtçu Mahallesi toplu konut alanları Google Earth görüntüsü, 2018.....100

Şekil 3.46. Yukarıyurtçu Mahallesi imar planı gelişme bölgesi ve arazideki mevcut halinin Google Earth görüntüsü, 2018 101

Şekil 3.47. Aşağıyurtçu Köy merkezinin yakın çevresinden Google Earth görüntüsü, 2018.....104

Şekil 3.48. Aşağıyurtçu Köyü tarım verileri, 2018.....105

Şekil 3.49. Yapracık Mahallesi toplu konut alanları Google Earth görüntüsü, 2018 106

Şekil 3.50. Aşağıyurtçu Mahallesi imar planı gelişme bölgesi ve arazideki mevcut halinin Google Earth görüntüsü, 2018 107

Şekil 3.51. Ballıkuyumcu Köy merkezinin yakın çevresinden Google Earth görüntüsü, 2018.....109

Şekil **Sayfa**

Şekil 3.52. Ballıkuyumcu Köyü tarım verileri, 2018 110

Şekil 3.53. Ballıkuyumcu Mahallesi Google Earth görüntüsü, 2018 111

Şekil 3.54. Ballıkuyumcu Mahallesi imar planı ve gelişme bölgesi, 2018 113

Şekil 4.1. Köyde yaşayanların büyükşehirin sağladığı hizmetlere yönelik memnuniyet düzeyleri 118

Şekil 4.2. Tarım alanları yeterliliği 122

Şekil 4.3. Büyükşehir belediyesi hizmetleri görüşleri 123

Şekil 4.4. İmar planı isteme durumu 124

Şekil 4.5. Köyde çocuklarının yaşamasını isteme durumu 125

Şekil 4.6. Köy yaşayanların işlerini çocuklarına devretmelerini istemesi durumu 126

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	**Açıklamalar**
Ha	Hektar
m²	Metrekare

Kısaltmalar	**Açıklamalar**
ABB	Ankara Büyükşehir Belediyesi
Adnks	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AMANPB	Ankara Metropoliten Alan Nazım Plan Bürosu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
UKKS	Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi

1. GİRİŞ

Yerleşim, insanların barınma ihtiyacını karşılamak amaçlı sosyal yapı ve çevresel etmenlere uygun olarak bir araya gelmiş barınaklardır. Tarih boyunca bu barınaklar, dönemine uygun edinilen tecrübelere dayanarak çevre şartlarına ve kurulan sosyal ve ekonomik yapıya göre şekillendirilmiştir. Artan nüfus, değişen çevre şartları bu şekillenmenin gelişi güzel oluşmasına engel olup belirli amaçlara dayanarak şekillenmesine neden olmuştur. İlk planlama yaklaşımı da sanayi devrimi ile artan nüfus, sağlık, ulaşım ve çevre sorunlarının bir araya gelmesine yönelik çözüm yolları aranmasıyla ortaya çıkmıştır. Sorunlara karşı alınan önlemler deneyimlenmiş ve bu doğrultuda çeşitli özelliklerdeki konut alanı ve sanayi alanı gibi alanların kent içerisinde yer seçimleri yapılmıştır. Günümüzde bu deneyimler çoğalmış ve mega kentleri şekillendirecek kadar gelişmişlerdir. Alt ölçekten üst ölçeğe ve üst ölçekten alt ölçeğe ilişkisi birbirini etkileyerek karmaşık yapıdan, kapsamlı çözümlerle sosyal, kültürel, ekonomik ve ekolojik tüm bu konularda sürdürülebilir ilerlemeyi sağlamaya çalışmaktadır. Ekonomik kaynaklara göre kent-kır gibi ayrımlar yapılırken, ölçek sisteminde bölgesel kalkınma ve yerel gelişme çözümleri oluşturulmuştur. Kırsal alan ve kentsel alan ile ilgili birçok araştırma, tanım ve şekiller belirlenmiştir. Kırsal alana köy, kentsel alanlarsa mahalle denilmektedir. Bu bağlamda kır nasıl kent olmuştur? Yerleşimler başlarda kırsal alan olarak doğup, gelişme göstererek kentsel alana dönüştüğü ve bunun bir gelişim olduğu anlatılmaktadır. Peki çıkan bir yasa ile bir anda bu değişim yapılsa ne olurdu? Bu konuda ilk olarak Türkiye de 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu yürürlüğe girdiğinde mücavir alan sınırı içerisindeki köyler (dağ köyleri hariç) mahalle olmuşlardır. Sonrasında ise 6360: On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun çıkarak bu mücavir alanı sınırları değil de tüm il sınırları içerisi köyler mahalle olarak adlandırılmıştır. Ekonomik ve sosyal olarak hazır olmayan yerleşimler hangi evrelerden geçmektedir? Bu sorunun cevabını tez çalışmasında araştırılmıştır.

Kentsel yayılma (saçaklanma): kentin merkezden çeperlere doğru fiziksel olarak genişlemesidir. Bu tarzdaki fiziksel genişleme, çevresel ve sosyo- ekonomik bazı değişimlere neden olmaktadır (Ayazlı, 2011).

Köy yerleşim alanı: belediye ve mücavir alan sınırları dışında kalan köy ve mezraların yerleşik alanı ve civarı, köy ve mezraların cami, köy konağı gibi köy ortak yapıları ile köy

nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlar tarafından, yapımı tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine uygun olarak inşa edilmiş yapıların toplu olarak bulunduğu yerlerde mevcut binaların en dışta olanlarının dış kenarlarından geçirilen çizginin içinde kalan alan köy yerleşik (meskûn) alanını, bu çizgi ile 100 m. dışından geçirilecek olan sınırın içinde kalan alan köy yerleşik alanı civarını tanımlar.(www.yalova.csb.gov.tr/)

Yerleşik alan: varsa üst ölçek plan kararlarına uygun olarak, imar planı ile belirlenerek iskân edilmiş alanlar ile belediye ve mücavir alan sınırları içindeki imar planı bulunmayan mevcut yerleşmelerin (mahalle, köy ve mezralar) müstakbel gelişme alanlarını da içine alan ve sınırları Belediye Meclislerince karara bağlanan alanlardır (www.idarehukuku.net/).

Tez kapsamında ele alınan Büyükşehir Belediyeleri ile ilgili yasalar aşağıda sıralanmıştır:

- 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 1984
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004
- 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. 2012

Örnek alan seçiminde, yerleşim alanlarının her yasa döneminden etkilenmiş olmasına dikkat edilmiştir. Çalışma alanında, öncesi, değişim ve sonrası incelemek için ilgili yasaların dönemlerinden bir sonuç çıkarılabilir.

Problem durumu/ Konunun tanımı

Bu araştırmanın problem soru cümlesi: “Büyükşehir Belediyesi Yasaları, Ankara Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki köyleri yasa etkisi sonrası mahalleye değiştirerek kırsal yerleşimleri nasıl etkilemiştir?” olarak tanımlanabilir.

Hipotez

Yukarıda belirlenen probleme bağlı olarak araştırma hipotezi aşağıdaki şeklinde tanımlanabilir:

5216 sayılı yasa ile büyükşehir belediyelerinin mücavir alanı içindeki köylerin mahalleye dönüşümü 6360 nolu yasayla birlikte il sınırlarına kadarki köyleri mahalle yapmıştır. Bu değişim köy olan kırsal yerleşimleri değiştirerek kentsel alan olmasına neden olmuş ve kentsel yayılmayı hızlandırmıştır.

Tez araştırmasının alt hipotezleri aşağıda verilmektedir:

Alt hipotez 1: Yasayla köyden mahalleye değişen yerleşimlerde, hayvancılık sektörü zarar görecektir.

Alt hipotez 2: Yasayla köyden mahalleye değişen yerleşimlerde, mera alanları kent içi fonksiyonlarda kullanılacaktır.

Alt hipotez 3: Yasayla köyden mahalleye değişen yerleşimlerde, tarım sektörü zarar görecektir.

Alt hipotez 4: Yasayla köyden mahalleye değişen yerleşimlerde, arazi vasfındaki alanlar imar planlarının etkisiyle arsaya dönüşecek ve getirdiği rantla emlak sektörü büyüyecektir.

Alt hipotez 5: Yasayla köylerin mahalleye dönüşmesi, büyükşehir merkezlerinin kentsel yayılmasını hızlandıracaktır.

Araştırmanın amacı

Büyükşehir belediye yasalarının geçmişten bugüne zaman çizelgesi incelendiğinde, ülkemizde büyüme gösteren illerin yönetim biçiminin belediyecilikte özelleşmiş bir yapı oluşturulduğu ve kentlerin yatırım değerini arttırarak hizmet sektörünün gelişimini sağlayıp artan nüfusa yönelik büyük kentler oluşturduğu görülmektedir.

Yasalar, büyükşehirlerin daha iyi yönetilmeleri ve kaynakların etkin kullanımının ön planda olmasını amaçlamaktadır. Bu amacın en önemli unsuru kaynakların etkin kullanılması sürdürülebilirlikle birleşmektedir. Kentsel gelişimi 6360 sayılı yasada il bütününde sağlayacak olan büyükşehir belediyeleri, kırsal alanlar üzerinde de değişim sürecine girmiştir. Bu değişimi incelemek ve etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın önemi

Yerleşimlerin yönetimine ve uygulama yetkisine sahip en küçük birim olan belediyeler imkânlarını yetki alanı içerisindeki alanlarda amaç ve hedefleri doğrultusunda değiştirebilmektedirler. Büyüyen nüfus kentlerin çevrelerinde değişime hatta kaynakların tüketiminde hızlanmaya ve en kötü durumda bozulmalara neden olmaktadır. Büyükşehir belediyeleri, kentsel çevrenin bozulmasını engellemek amacıyla kurulmuş ve zaman geçtikçe kentsel alandaki yeni sorunlara çözüm üretmek amacıyla yasalarda değişiklikler yapılmıştır. Böylece yetkileri bir noktaya toplamak, yerel çevrede mali yönetimde de çözüm yöntemi olarak ortaya çıkmaktadır. Büyükşehir belediyesi olabilmek için 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 4'üncü maddesine göre, belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10 bin metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750 binden fazla olan il belediyeleri olmaları gerekmektedir. Yasa ile belirtilen standartlara ulaşan yerleşimler Türkiye Büyük Millet Meclisi onayıyla büyükşehir belediyesi kurularak çalışmalar yönlendirilmektedir. Nihai olarak 6360 sayılı yasa ile yetki sınırları il bütününe erişmiştir. Böylece il çapında yönetim ve hizmet erişimi söz konusu olmuştur (Bu gelişim göz önüne alındığında, yasal çerçevede değiştirilen köylerin hepsinin mahalle olması konusu, büyüyen kente katılmalarını hızlandırması, büyükşehirlerdeki kırsal alanları kentsel alana katmaktadır). Konuyu yasalarla sadece ismen köyleri mahalle yapması olarak değerlendirmeyip, öncelikle değişen alanların değişimlerini araştırarak, yeni uygulamaya alınan yerleşimler için kentsel yayılmanın ne ölçüde olacağı hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayacaktır.

Yöntem

Tez kapsamında çalışma alanı olarak belirlenen Ankara iline bağlı Yapracık, Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu mahallelerinin yasa öncesi ve yasa sonrası incelemek ve yasaların etkilerini ölçebilmek amacıyla aşağıdaki yöntem izlenmiştir.

Araştıra hipotezine yönelik büyükşehir belediyesi ile ilgili 3030, 5216 ve 6360 sayılı yasalar incelenmiştir. Yasalar internet ortamında kaynaklarından indirildikten sonra tez kapsamında gerekli görülen bölümleri çalışılmıştır.

Büyükşehir belediyeleri ön çalışmayla incelenerek, çalışma alanı belirlenmiştir.[1] Çalışma alanı için Mayıs 2017 tarihinde Ankara Büyükşehir Belediyesine gidilip arazi ve planlar hakkında bilgiler alınmıştır. Haziran 2017 tarihinde Etimesgut Belediyesiyle randevu alınarak ilçe ve çalışma alanı bilgileri alınmıştır (Bkz. EK-1 Etimesgut Belediyesi Görüşme Formu). Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Etimesgut Belediyesinden alınan imar planları Netcad ve Raster ortamında toplanmış ve yasaların onay tarihlerine göre ilişkilendirmesi yapılarak çalışma alanının gelişim eğilimi incelenmiştir. Ayrıca sayısal ortamda olmayan el çizimi veriler fotoğraflanarak tez çalışması arşivine eklenmiştir.

Alana erişim için Haziran 2017 tarihinde EGO Genel Müdürlüğü ve Otobüs Hatları Merkezinden duraklara ve köylere erişimine yönelik bilgiler alınmıştır (Bkz. EK-2 EGO Görüşme Formu).

Randevu alınıp, çalışma alanına gidilerek Haziran 2017 tarihinde muhtarlarla görüşmeler yapılmış, köyler hakkında özel bilgiler alınmıştır (Bkz. EK-3,4,5,6-Muhtarlarla Görüşme Formu). Arazi üzerinde çalışma sırasında halkın yardımcı tavrı ve muhtarların arsa ve arazi konularında bilgili olmaları çalışmayı kolaylaştırmıştır.

Köy (mahalle) merkezi hakkında mahalle muhtarlarından alınan bilgiler ve izinler doğrultusunda çalışmalar yapılmıştır. Köy merkezlerindeki hane sayısı üzerinden iki haneden birinde (%50 lik oranda) anket çalışması planlanmıştır.[2] Haziran 2017 tarihinde her köy merkezinde anket çalışmalarına başlanmıştır.[3] Anket çalışmasında halktan 32 sorunun cevaplanması istenmiştir (Bkz. EK-7 Anket Formu). Anket çalışmaları tamamlandıktan sonra, köylerin genelinden, özel noktalarından ve çevrelerini saran toplu konutlardan fotoğraflar çekilmiştir.

Arazi gelişimini incelemek amacıyla Google Earth Pro vasıtasıyla, yasaların tarihleri temel alınarak yerleşimlerin yayılmaları incelenmiştir. Yasa onay tarihine en yakın tarihler belirlenerek net görüntüler üzerinden yerleşim alanları çokgen çizimleri yapılmıştır. Google

[1] 3.Örnek Alan Etimesgut-Ankara başlığı altında detayları verilmiştir.
[2] Anket sayısı SPSS programında anlamlı analizler yapılabilmesi için, 100 ankete tamamlanması hedeflenmiştir. Toplamda 117 anket yapılmıştır.
[3] Anketlerin tamamlanması için her köy için 1 haftalık süre yeterli olmuştur.

Earth Pro’dan elde edilen çizimler NETCAD ve ARCGİS programına aktarılmıştır. Veriler alan dağılımı yapılarak analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir.

2017 yılı haziran ayında başlanan ve temmuz ayında tamamlanan anketlerin verileri Microsoft Exel ortamında veri giriş formunda toplanmıştır. Veri giriş formu SPSS programına aktarılmıştır. Anketlerin oluşturulmasında ve yapılan anketlerin değerlendirilmesinde SPSS programından verimli şekilde yararlanılması amacıyla istatistik uzmanlarından yardım alınmıştır. SPSS ortamında ki-kare testi, çapraz sorgu, istatistik, bağımsız örnekler testi, korelasyonlar ve ortalama analizi yapılmıştır. SPSS programında yapılan analiz çalışmaları yorumlanmıştır.

Belirlenen çalışma alanı, yasaların etkileri değerlendirilmiş, kentsel yayılmaları incelenmiş, belediyelerden alınan veriler ilişkilendirilmiş ve arazide yapılan anket ve fotoğraf çalışmaları yorumlanmış sonuçlarla hipotez ve alt hipotezlerin kanıtları toplanmıştır.

2. BÜYÜKŞEHİR VE KIRSAL ALANLAR YASALARI

Araştırılan konu değerlendirilmeden önce literatüre dayalı bilgi eksikliği tamamlamak gereklidir. Bu tez çalışması büyükşehir belediyelerinin geçmişten günümüze nasıl bir değişim gösterdiği incelenmeli ve yasalar özelinde durmak gerekmektedir. Konunun temelinde alınan kırsal alanlarda yasa sürecine hangi aşamalardan geçtiği büyükşehir belediyelerinin özeline alınarak incelenmiştir. Türkiye'nin yerel yönetimi cumhuriyetin ilk aşamalarında yasalarla belirlenmiştir. Kırsal alanlar 1924 tarihli 442 sayılı Köy Kanunuyla birlikte özellik kazanmıştır. Türkiye'de belediyeler 1982 anayasasıyla birlikte kurulmaya başlanmıştır. Büyükşehir belediyeleri de 1984 yılında belediyelerden özel olarak ayrılmışlardır.

2.1. Büyükşehir Belediyesi Tanımı

Büyükşehir belediyesinin tanımı incelendiğinde, il merkezi birden fazla belediyeye bölünmüş ve kalabalık nüfuslu (kanunlarca belirtilen sınır) illerde belediye hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi ve belediyeler arasında eşgüdüm sağlanması amacıyla ve kanunla oluşturulan belediyelere verilen isimdir. Özel hükümlere sahip belediyecilik ülkemizde ilk olarak 1982 anayasasıyla girmiş ve 1984 yılında, 1982 anayasasının 127. maddesindeki "büyük yerleşim yerlerinde özel yönetim biçimleri oluşturulabilir" hükmüne dayanılarak kurulmaya başlanmıştır. Büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri iç içe kurumlar olmasına karşın kendi içerisinde hizmet türlerinde farklılaşmışlardır. İlçe belediyeleri ve Büyükşehir belediyeleri birbirinden ayrı kurumlardır. Planlama açısından ilçe belediyeleri kendi imar planı yapmakta büyükşehirden bağımsız hareket etmektedir. Nazım imar planında ise birbirleriyle ortak hareket etmektedirler. Her ne kadar ast üst ilişkisi bulunmayıp meclislerinde özgün kararlar alsalar da imar planı kademelenmesi açısından ortak güdümde bu ilişki oluşmaktadır. Uygulamada ilişki gözetmeksizin vatandaşlara hizmetlerini sunmaktadırlar. İlçe belediyelerinin çalışmalarında Büyükşehir belediyesinin etkisi bulunmamaktadır.

1984 yılı ocak ayında çıkarılan 2972 sayılı yasa ve mart ayında çıkarılan 195 sayılı kanun hükmünde kararname uyarınca İstanbul, Ankara ve İzmir' de büyükşehir belediyeleri belirli ilçeleri kapsayarak kurulmuştur. 1983 yılının temmuz ayında çıkarılan 3030 sayılı yasa 3 ilin metropoliten merkez ilçelerinin görev paylaşımları belirlenmiş olup yürürlüğe girmiştir.

Devamında 1986 yılında 3306 sayılı yasa ile Adana, 1987 yılında 3391 sayılı yasa ile Bursa, 3398 sayılı yasa ile Gaziantep ve 3399 sayılı yasa ile Konya, 1988 yılında ise 3508 sayılı yasa ile Kayseri büyükşehir statüsüne geçirilmiştir. 1993 yılına gelindiğinde Antalya, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Mersin, Kocaeli (İzmit) ve Samsun'da farklı bir uygulama ile 504 sayılı kanun hükmünde kararname ile kurulan büyükşehirlerde, ilçe belediyesi yerine birinci kademe belediyesi kurularak ilçe kuruluşu 2008 yılına kadar ertelenmiştir. Erzurum, Samsun, Antalya, Diyarbakır, Mersin, Eskişehir, Kocaeli ve Adapazarı (Sakarya) 2000 yılında büyükşehir olmuştur. 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı yasayla Şanlıurfa, Hatay, Manisa, Balıkesir, Kahramanmaraş, Van, Aydın, Denizli, Tekirdağ, Muğla, Mardin, Ordu, Malatya, Trabzon büyükşehir olmuştur. Bu yasa ile ayrıca büyükşehir olma koşulu nüfusun en az 750 000 olması ve büyükşehir sınırları il sınırını kapsaması eklenmesi gibi önemli değişiklikler eklenmiştir. Böylece illerin belirli ilçeleri yerine tüm ilçe ve köyleri kapsamında genişletişmiş sınırlarla tüm il kentsel alan kabul edilmiştir. Son değişiklik ile birlikte yeni eklenen illerin adaptasyonu devam etmektedir. 3030, 3306, 3399, 3508, 6360 sayılı kanunlarla birlikte ülkemizde toplamda 30 büyükşehir kurulmuştur (Şekil 2.1).

Şekil 2.1. 2018 yılına kadar Türkiye'de kurulan büyükşehir belediyeleri (Kovacı, 2018)

Büyükşehir belediyelerinde kırsal alanlar

Büyükşehirlerde kırsal alanlar, 5216 sayılı yasa ile 2004 yılında belirlenen illere göre 20, 30 ve 50 km çapın dışına ötelenmiş, 6360 saylı yasa ile 2012 yılında tamamen kaldırılmıştır.

Büyükşehirlerde planlama, klasik planlama anlayışına uygun olarak üst ölçek çevre düzeni planlarından alt ölçekte uygulama imar planlarına hiyerarşik düzene göre yapılmaktadır. Burada farklı kabul edilebilecek kısım büyükşehirlerde sınırlar il sınırlarını kapsadığı için planlama sınırı il sınırları olmuştur. Tüm il çapında çözümler bütüncül olarak çözülerek kaynaklardan tasarruf edilip yönetim hiyerarşi sürecinde geçen zamandan kazanılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda köy kırsal alanlarının merkeze bağlı mahalleler olarak değerlendirilmesi söz konusu olmuştur.

Büyükşehir yasaları ile beraber yapılan bu değişiklikler TÜİK istatistik portalında da görülebilmektedir. Yasaların geçerli olduğu yıldan itibaren incelendiğinde kırsal alan nüfusu kaldırılmış tüm il yerleşimleri kentsel alan nüfusunda değerlendirilmiştir (Çizelge 2.1).

Çizelge 2.1. Ankara ili Etimesgut ilçesi kırsal ve kentsel alan nüfusları (TÜİK,2019)

Yıl	Kent	Kır
2000	169 615	1 678
2018	570 727	0

Çizelge 2.1'de görüldüğü üzere örnek olarak 2000 yılında Etimesgut ilçesi 5216 sayılı yasa çıkmadan önce kırsal alana sahipti, TÜİK'ten alınan en güncel (2018 yılı) nüfus verisi incelendiğinde 5216 ve 6360 sayılı yasa sonrasında köyler, mahalleye dönüşmüş ve kırsal alan nüfusu sıfır olarak kabul edilmiştir.

Büyükşehirlerde yasaların etkisiyle kaldırılan kırsal alanların kalkınması farklı bir bakış açısında kendini değiştirmiştir, özellikle son dönemde yapılan toplu konut ve sitelerle rant arayışı içerisinde olan büyükşehirler nüfus ve hizmetlerin hızlı artışına uyum sağlama yönünde adım atacaktır. Her ne kadar büyükşehir belediyesi nüfus yoğunluğunun artışına engel olunması yönünde strateji belirlese de nüfusa yönelik hizmet ve yatırımların arttırılmasıyla birlikte, kamu yararına yönelik alınan kararlarla kentsel yayılmaya engel olamamaktadır.

Büyükşehirlerin prestij ve yeniliklerin kentin cazibesini artırmakla birlikte, Türkiye'nin insani yardım kapsamında orta doğudan gelen nüfus göçlerinin merkezi olmasından dolayı yeni yerleşim alanlarına ihtiyacı artmaktadır. Bu durum hem iç göç hem de dış göç çekmekle beraber nüfus yoğunluğu git gide artmaktadır.

Yasalar sonrası yapılan İmar planlarında gelişim alanı olarak değiştirilen kırsal alanlar, büyükşehir belediyeleri içerisinde kentsel alana hızla geçmektedir. Büyükşehir belediyeleri hizmetlerinin il geneline yayılmasıyla ulaşım ve altyapı elemanlarının da merkezden standart olarak çözülmesi kentleşmeye katkı sağlamaktadır. Erişebilirliğin de artması kır-kent geçişini hızlandırmaktadır.

Büyükşehir belediyeleri yasalar ile kazandığı yetkileri yerine getirerek sadece statü olarak bir değişim değil mekânsal anlamda da köylerin mahalleye dönüşmelerini sağlamaktadır. Büyükşehirlerde kırsal alan tanımı 6360 sayılı yasa ile birlikte 2012 yılında kaldırılmıştır. Kentsel alana yasa ile geçiş sonrası eskiden kırsal alan olan yerleşimlerin sosyolojik geçişi henüz tamamlanmamıştır. Kırsal alana özgü üretim ve yerleşim şekli henüz sürmekte olup, azalma göstermektedir. Kırsalda yaşayan halkın gelenekselci yapısı sürdürülse de genç nüfusun daha iyi bir yaşam arayışıyla genellikle merkeze göç etmesi gelenekselci yapıyı zayıflatmaktadır. Tarımsal üretimde bulunabilen hanelerin zayıflamasıyla birlikte gelen kentsel rant daha cazip olduğu köyde yaşayan halkça belirtilmiştir. Arazi çalışmalarında köy topraklarının büyük çoğunluğunun el değiştirdiği köy muhtarlarınca belirtilmiş, gerçekleştirilen anket çalışmalarında da bu durum onaylanmıştır.

2.2. Türkiye'de Kırsal Alana Yönelik Yasalar

Büyükşehir belediyeleri genel kapsamda kent dışı alanlardaki ilçe belediyeler ile birlikte bu bölgelerdeki kırsal alanları kapsamaktadır. 5216 sayılı Kanun'a göre büyükşehir belediyesi şöyle tanımlanmıştır:

"En az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan, kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan, idari ve mali özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir." (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004).

Büyükşehir Belediyeleri, belediye yönetiminin daha geniş çaplı sistematiğe edilmiş halidir. Bu tez çalışmasında yerel yönetim şekli olan Büyükşehir Belediyesinin oluşumu, uygulanması ve günümüze kadarki sürede Türkiye'de hangi evrelerden geçtiğini incelenmektedir.

Cumhuriyet öncesi

İlk yerel yönetim taslağı 8 Ekim 1864 tarihli vilâyet nizamnâme ile Osmanlı döneminde Paris örnek alınarak taşra vilayetlerinin modern şehre geçiş yapmak istemesiyle başlandı. Bu nizamnâmeye göre vilayet merkezlerinde seçim usulüyle belirlenen üyelerden kurulan 'Şehir Meclisi' bulunacaktı. Ancak uygulamaya geçmeden önce sistem detaylandırılmadığı ve hukuki sistemi oluşturulamadığından bir taslak olarak kalmış ve başarısız olmuştur.

Belediyeler konusunda ilk uygulama 1868 yılında İstanbul üzerinde yapılmıştır. İstanbul 14 bölgeye ayrılarak belediye idaresine ayrılmıştır. Uygulama sürecinde, kurulan belediyelerin başına emekli yüksek memurlar tayin edilmiştir ve seçimle oluşacak belediye meclisleri çoğunda sağlanamamıştır. İstanbul uygulamasından sonra ticari önemi olan kıyı vilayetlerinde benzer şekilde atamalar yapılmıştır.

Belediyelerin hukuki temelleri özellikle meşruiyette atılmıştır (I. Meşrutiyet'te atıldı). 5 Ekim 1877 Dersaadet ve Vilâyet Belediye Kanunu, Osmanlı ülkesinde kurulan belediyelere idarî bir varlık olmaktan da ötede bir hükmî şahsiyet kazandırmıştır. Kanununa göre belediye organları, belediye reisi ve yerel eşraftan seçilen belediye meclisinden oluşmaktaydı vilayet nüfusuna göre dört yıl için 6-12 kişilik bir belediye meclisi seçilir, üyelerin yarısı iki yılda bir kura ile değiştirilir, reis ise bu üyelerin arasından hükümet tarafından seçilip tayin edilirdi. İlk olarak belediyenin görevlerinin oluşturulduğu kanunda, imarla birlikte temizlik, hijyen, aydınlatma ve emlak kaydı gibi hizmetler de belediye görevlendirilmiştir (Korkud, 1965).

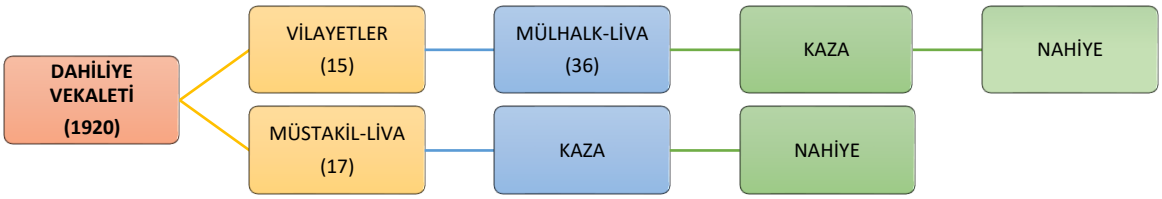
Cumhuriyet sonrası

Türkiye Cumhuriyeti döneminde yerel yönetim sistemine ilk adım 1924 tarihli 442 sayılı Köy Kanunu ile atılmıştır. Cumhuriyet köy, kasaba, şehir ve büyükşehir olmak üzere tüm yerel yönetim birimlerini ayrı ayrı ve küçük birimden başlayarak düzenlemeyi öngörmektedir (Köy Kanunu Layihası Esbabı Mucibesi, 1924).

Cumhuriyet ile birlikte köylerin bir başlangıç olduğu ve devamının da kurgulandığı anlaşılmaktadır.

1580 sayılı belediye kanunu

Yerel yönetimlere ait oluşturulan ilk yasa 03.04.1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunudur. Resmî gazetede 14.04.1930 tarih 471 sayısı ile yayımlanan kanun 9 fasıl 153 madde 8 ek madde 3 geçici maddeden oluşmaktadır. Cumhuriyet öncesi belediye çalışmaları olduğu için Cumhuriyetin ilanından itibaren geliştirme çalışmalarına başlayan Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) kanunu ancak 1930 yılında çıkarmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra TBMM kurulduğu 1923 yılında ülkemizin sınırları içerisinde 15 vilayet, 53 liva (17 müstakil 36 mülhalk), 302 kaza ve 679 nahiye bulunmaktaydı. Toprağa bağlı örgütlenmede Vilayetin ilk basamağı oluşturduğunu gördüğümüz sistemde, il büyüklüğüne denk gelen üç veya dört (mülhalk) livayı kapsamaktadır. Müstakil livalar vilayete göre daha küçük bölgeleri oluşturmaktadır. İlk TBMM kurulduğunda sisteme ilk müdahalesi, vilayete bağlı kalan mülhalk livaları bağımsız kılıp doğrudan Ankara'ya bağlamak ya da yeni müstakil liva olarak kurmak olmuştur. Bu durumun özetlenmiş hali Şekil 2.2 ve Çizelge 2.2 'de görülmektedir.

Şekil 2.2. Vilayet, mülhalk ve liva ilişkisi

1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 7. Maddesine Göre (1580 Sayılı Belediye Kanunu, 1930)

"Vilayet ve kaza merkezlerinde nüfusları ne olursa olsun belediye kurulması mecburidir."

"Muayyen bir arazi üzerinde Hükümetçe yeniden kurulan ve nüfusları 2.000'den fazla olan yerlerde hudutları gösterilmek suretiyle Dahiliye Vekaletinin teklifi ve Reisicumhurun tasdikı ile belediye kurulur."

1930 yılında çıkan kanun çeşitli kanun hükmünde kararname ve ek kanun maddeleri ile ufak çaplı değişikliklere uğramıştır. Özellikle 1984 yılında 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile kanuna ek köklü bütçe konuları eklenmiştir. Öncesinde Kanun Hükmünde Kararname

olarak Belediye Kanunu'na eklenen Büyükşehir Belediyeleri konusu (sonrasında bir başlık altında incelenecek), 1984 yılında 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun olarak yürürlüğe girmiştir. Sonrasında Büyükşehir Belediyeleri, Belediye Kanunu'na tabi farklı bir konumda 2004 yılında 5216 ve 2012 yılında 6360 olarak birkaç değişiklik geçirecektir. Asıl konu olan Belediye Kanunu 2005 yılında kadar ek düzenleme ve kanun hükmünde kararnameler ile yürürlükte kalmaya devam etmiştir. 5393 sayılı kanun ile 1580 sayılı kanun kaldırılıp yeniden günümüz şartlarına uygun ve yerel yönetim sorunlarını daha iyi çözümleyen yeni bir yasa 2005 yılında yürürlüğe girmiştir.

Çizelge 2.2. Vilayet – mülhak liva – müstakil liva sayıları (Korkud, 1965)

VILAYETLER	MÜLHAK (BAĞLI) LIVALAR	MÜSTAKIL (BAĞIMSIZ) LIVALAR
İSTANBUL	Üsküdar	Izmit
	Beyoğlu	Urfa
EDİRNE	Gelibolu	Bolu
	Kırkkilise (Kırklareli)	Canik (Samsun)
	Tekfurdagı (Tekirdağ)	Çatalca
İZMİR	Aydın	Çanakkale
	Denizli	Karcsi
	Saruhan (Manisa)	Menteşe
ANKARA	Çorum	Teke (Antalya)
	Kırşehir	Kayseri
	Bozok (Yozgat)	Afyon
ADANA	Cebelibereket (Osmaniye)	Eskişehir
	Kozan	Niğde
	Mersin	Kütahya
ERZURUM	Erzurum	İçel
	Beyazıt (Ağrı)	Maraş
	Erzincan	Ayıntap (Gaziantep)
BİTLİS	Genç (Bingöl)	
	Muş	
	Siirt	
BURSA	Ertuğrul (Bilecik)	
DİYARBEKİR	Ergani	
	Mardin	
	Siverek	
SİVAS	Amasya	
	Tokat	
	Karahisarişarki (Şebinkarahisar)	
TRABZON	Gümüşhane	
	Rize	
KONYA	Isparta	
	Burdur	
KASTAMONU	Sinop	
	Çankırı	
MAMURETÜLAZİZ (ELAZIĞ)	Dersim (Tunceli)	
	Malatya	
VAN	Hakkari	

Tez konusu kapsamında incelenen Etimesgut, Ankara Cumhuriyet Döneminde Vilayet konumunda olup Zir (Yenikent) kazasına bağlı iken 1924 yılında imar edilerek nahiye olmuştur. 1968 yılında Yenimahalle İlçesine bağlı mahalleye dönüştürülmüştür. Etimesgut 20 Mayıs 1990 gün ve 20525 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 3644 Sayılı Kanun'la ilçe yapılmış, hemen ardından 19 Ağustos 1990 tarihinde yapılan Belediye Başkanlığı seçimi ile Belediye Teşkilatı kurulmuştur.

5393 sayılı belediye kanunu:

5393 Sayılı Belediye Kanunu 3/7/2005 tarihinde TBMM'de kabul edilmiş ve 13/7/2005 tarih 25874 sayı ile resmî gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 1580 sayılı kanun ile temel anlamda aynı doğrultuda olmakla beraber, 1580 sayılı kanunu kaldırıp yerine yeni bir kanun olarak gelmiştir. Aralarındaki farklar 3 ana başlıkta toplanır.

a) Yapısal değişiklikler: en önemli konu olarak belediye kurulma koşulları değiştirilmiş ve buna bağlı birçok belediye şartları sağlayamadığı için kapatılmıştır. 75 yıl süre gelen kanunda ilk aşama olan cumhuriyetin ilanı sonrası yerel yönetim sistemini oluşturulma aşamasındaki düşük koşullar (örneğin 2 000 kişi nüfus gibi uzun sürede bütçesi zayıf yürütme ve hizmet organında birçok eksikliğin olduğu küçük çaplı belediyelerin oluşmasına neden olduğundan bu şartlar) günümüz şartlarına göre yeniden değerlendirilmiştir. Ayrıca belediye sınırları üzerinde de değişiklikler yapılmıştır.

b) Yönetsel değişiklikler: belediyelerin görev alanları genişletilmiş, belediye organları olan meclis ve encümen görevlendirmeleri ile ilgili genişletilmeler yapılmış, Belediye Meclisinin yetkisi arttırılarak encümenin yürütme görevi ön plana çıkarılmıştır. Stratejik plan, norm kadro, acil eylem planı gibi yenilikler uygulamaya konulmuştur. Özellikle bu bölümdeki en çarpıcı değişiklik 1580 sayılı kanunda madde madde belirtilen belediyenin görevleri kısmı maddeler halinden kaldırılarak genel ifadelere yer verilmiş, böylece madde dışında kalsa da yerel yetkiyi etkileyecek tüm görevleri belediyenin üstlenmesi sağlanmıştır.

c) Katılımcılığı ve yerel demokrasiyi güçlendirici yenilikler: yerel yönetim ile halk katılımını kolaylaştıracak yollar arttırılmıştır. En göze çarpan değişikliklerden biri olan "Hemşerilik" tanımının değiştirilmesidir. Önceki kanuna göre hemşeri tanımı sadece nüfus kütüğüne bağlı iken yeni düzenlemeyle ikamete bağlı hale getirilmiştir. Belediye hizmetlerine gönüllü

katılım sağlanması, belediye üzerindeki idari vesayet uygulamasının kaldırılması ve denetim komisyonlarının kurulması gibi uygulamalar bu konuda göze çarpan değişiklikler arasındadır.

Belediye Kanunu 2005 yılında yerel yönetim olan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu yürürlüğe girmiştir. Yürürlüğe giren yasalar ile yeniden oluşan ve yenilenen belediyelerin sistemleri yerine oturduktan sonra 2012 yılından günümüze kadar ki en güncel düzenleme olan 6360 On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir (Şekil 2.3).

Şekil 2.3. Yasalar ve onay tarihleri

2.2.1. 3030 sayılı yasa (1986-2000)

1980'ler sonrası pek çok ülkede uygulamaya sokulan kamu yönetiminde reform çalışmalarıyla birlikte, metropoliten alanların yeniden düzenlenmesi gündeme gelmiştir. Bu kapsamda, Türkiye'deki ilk düzenlemeler 1982 Anayasası'nın 127. maddesindeki "Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir" hükmüne dayalı olarak 1983 yılında çıkarılan 2972 sayılı yerel seçimlerle ilgili yasayla yapılmıştır. Bu yasa sonrası 1984 yılında ise 195 sayılı KHK çıkarılmış ve bunu da 3030 Sayılı Yasanın çıkarılması izlemiştir. Böylece ilk kez 1984 yılında ve 3030 Sayılı Yasayla "Büyükşehir Belediyeleri" Türk Kamu Yönetimi literatürüne hukuken dâhil olmuştur.

3030 Sayılı kanun, Resmî Gazetede 09.07.1984 tarih ve 18453 nolu sayıyla yayımlanarak uygulamaya geçen yasa, 7 bölüm 27 maddeden oluşan kanunda 8 adette geçici madde bulunmaktadır.

Bu yasayla Türkiye'nin en büyük 3 ili olan Ankara'da, İstanbul'da ve İzmir'de Büyükşehir Belediyeleri kurulmuştur.

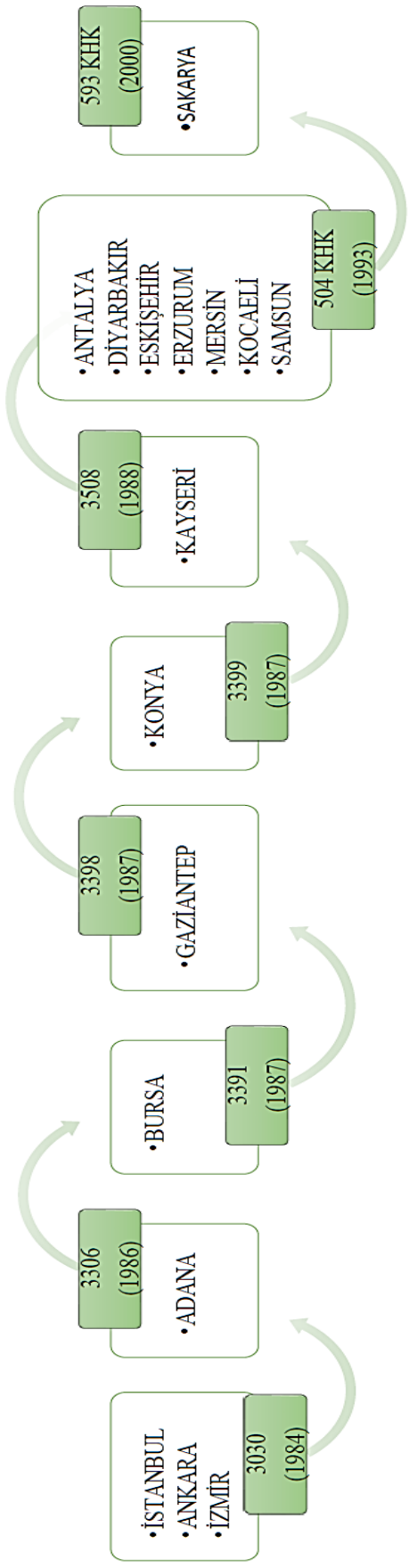
> İkinci dönem, Cumhuriyetin başlangıcından İkinci Dünya Savaşı sonuna kadar uzanan süreyi kapsar. Tek partili bir siyasal rejim içinde, kentleşme hızının düşük olduğu bu dönemde, köktenci bir modernite projesi yaşama geçirilmeye çalışılırken, kentsel gelişmeyi düzenlemek için yeni bir yasal ve kurumsal çerçeve oluşturulmuştur. Bir başka deyişle kentsel gelişme için modernist bir meşruiyet çerçevesi kurulmuştur (Tekeli, 1998, Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması, s.107).

> 1930 yılında çıkartılan 1580 sayılı Belediye Kanunu; 1933 yılında çıkartılan 2290 sayılı Yapı ve Yollar Kanunu ile aynı yıl yasalaşan 2033 sayılı Belediye Bankası Kuruluş Kanunu; 1934 yılında çıkartılan 2722 sayılı Belediyeler İstimlâk Kanunu ve 1945 yılında İller Bankası'nın kurulmasına yönelik 4759 sayılı yasa bu döneme ilişkin önemli yapı taşlarıdır (Tekeli ve Ortaylı, 1978, Türkiye'de Belediyeciliğin Evrimi, s. 78).

1950-1960 dönemine ilişkin en önemli düzenleme 1956 yılında çıkartılan 6785 sayılı İmar Yasası'dır. Yasanın bu çalışma kapsamında vurgulanması gereken en önemli yönü, planlamayı, belediye sınırlarından, mücavir alan düzeyine taşıyarak büyüyen kentlerin imar sorununa bütüncül bir çözüm arama çabasıdır. Bu dönemi takip eden ve 1980'e kadar olan 20 yıllık zaman dilimi de (1960-1980) kırsal alandan özellikle büyük kentlere yönelen göç hareketini ve kentleşme hızında yaşanan hızlı artışı yönetme çabalarını içermektedir. 1960-

1980 dönemine ilişkin vurgulanması gereken iki önemli gelişmeden ilki, Bakanlar Kurulu'nun 20 Temmuz 1965 gün ve 6/4970 sayılı kararı ile İstanbul, Ankara ve İzmir kentlerinin nazım planlarını hazırlama çalışmalarını yürütmek üzere İmar ve İskân Bakanlığına bağlı Metropoliten Planlama Bürolarının kurulması olmuştur. Diğer düzenleme ise 25 Nisan 1972 gün ve 7/4345 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile "imar konularında bir bütünlük sağlamak ve büyükşehirlerin sorunlarını metropoliten kuruluşlar yoluyla çözümlemek" amacıyla oluşturulan İmar Koordinasyon Kurulu'dur (Keleş, 2000). Bu düzenlemeler, özellikle 80'li yıllardan itibaren büyükşehir belediyesi yönetimlerinin kurulmasına yönelik düzenlemelerin temelini oluşturması açısından da önem taşımaktadır.

1980'den, 2000 yılına kadar olan zaman diliminde, ülkemizde büyükşehir yönetimine ilişkin düzenlemeler açısından 1984 yılı önemli bir dönüm noktasıdır. 27 Mart 1984 tarihinde 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanun (Resmî Gazete [RG]., 09.07.1984, No:18453) ile büyükşehir yönetim sisteminin nasıl işleyeceğini göstermek amacıyla çıkartılan 3030 Sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği (R.G.,12.12.1984, No:18602) büyükşehir yönetimi ile ilgili milat olarak değerlendirilebilecek düzenlemelerdir. Kanunla, İstanbul başta olmak üzere İzmir ve Ankara'da büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. 2000 yılına kadar yapılan yasal düzenlemelerle Adana, Bursa, Gaziantep, Konya, Kayseri, Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Kocaeli, Mersin, Samsun ve Sakarya'da büyükşehir belediyelerinin kurulması ile bu statüdeki kent sayısı 16'ya ulaşmıştır (Şekil 2.4).

Şekil 2.4. Büyükşehir belediyeleri kuruluş kanun ve tarihleri (www.tbmm.gov.tr/)

“…Ancak vurgulamakta yarar vardır ki, 3030 sayılı yasanın ve yasaya ilişkin uygulama yönetmeliğinin yürürlüğe girdiği 1984 yılına kadar olan sürece, Dünyadaki metropoliten planlama olgusunun genel karakteristiği olan “bütüncül” yaklaşımın aksine, “parçacıl” bir anlayış yön vermiştir” (Yaşamış, 1993).

Belediye örgütlerinin kurulmasına ilişkin yasal düzenlemelerin fırsat verdiği bu yapılanma, büyük ölçüde siyasi kaygılar ön planda tutularak oluşturulmuş belediye örgütlerine meşruiyet kazandırmıştır. Bu sürecin, özellikle büyükşehirler açısından ortaya çıkardığı sonuç ise kent çeperinde, üst ölçekli plan kurgusu içerisinde denetlenemeyen ve eşgüdüm sağlanmasını güçleştiren belediyelerin ortaya çıkması olmuştur.

Planlama ile oluşan cazibe alanları, nüfus çekerek yerleşimleri büyütmüştür. Büyüyen yerleşimler kırsal olan yakın yerleşimlerle birleşmiştir. Belediyelerin yayılan kentler sebebiyle hizmet bölgelerine sunduğu hizmetlerde yetersizlikler ortaya çıkmıştır. Büyükşehir belediyelerin mücavir alanları yeniden değerlendirmeye alındığı durumda ise ilçe belediye sınırlarıyla kesişim gösterdiği alanlarda, çözüm anlaşmazlığı sorunu ortaya çıkmıştır.

2.2.2. 5216 sayılı yasa (2004)

2004 yılında belediye sınırlarıyla ilgili düzenlemelerin yapılması gerekliliği hususunda adım atılması onaylanmıştır. Bu yasa ile İstanbul ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sınırları il sınırlarına alınmış diğer Büyükşehir Belediyesi sınırları da Valilikleri merkez alınan çap ile belirlenmiştir ki “Pergel Yasası” ismini de buradan almıştır.

5216 sayılı yasanın kabul tarihi 10.07.2004 Resmî Gazetede 23.07.2004 tarih ve 25531 nolu sayıyla yayımlanarak uygulamaya geçen yasa 7 bölüm 31 maddeden oluşan kanunda 2 ek madde 6 adette geçici madde bulunmaktadır.

Bu yasayla 16 büyükşehir il merkezinin hizmet sınırı çapı belirlenmiştir (Şekil 2.5).

Şekil 2.5. Nüfus büyüklüğüne dayalı büyükşehirler ve hizmet çapları

Büyükşehir olma durumuna bağlı ilçelerin bütüncül bir planlama anlayışının olmamasına dayalı olarak başlamıştır. 5216 sayılı yasa ile nüfusa bağlı belirlenen 3 farklı çap altında büyükşehir belediyeleri üst ölçek planlarlar yaparak ölçekler arası ilişkiye (alt-üst ve üst-alt ilişkisi) dayalı bütünleyici olmayı hedeflemektedir.

5216 sayılı yasanın inceleme altına alınan asıl konusu kırsal yerleşimler üzerine bu yasanın etkisidir. Verilen çap altındaki orman köyleri hariç diğer tüm köy yerleşimlerinin artık birer mahalle olarak tüzel kişiliği değişikliği yapılmıştır. Su kanalizasyon hizmetleri ve erişim hizmetleri büyükşehir belediyesi tarafından sağlanacaktır. Ayrıca köy ihtiyar heyeti ve muhtarların başvuruları ile sınır dışında kalan ve orman köyleri de bu hizmetlerden faydalanma haklarına sahiptir. Bu köylerin hangi ilçe ya da il kademesine bağlı olacakları meclis kararına bağlı olacaktır. Köy muhtar ve köy ihtiyar heyetleri artık mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti olarak görevlerine oldukları gibi devam edebilecektir. Köy olarak, mal varlık gibi konular bağlandıkları belediye kurumuna geçiş yapacaktır. Orman köylerinin mahalle olmamaları herhangi bir imar planı yapılmasına gerek duyulmaksızın bu köylere altyapı hizmeti sunulmuştur.

5216 sayılı yasa ile birde sürdürülebilir kalkınma eklenmiştir. Özellikle bu durum doğal kaynakları koruma ve gelişmeyi sürdürülebilir kılmaya dayalı olan 3. Bölüm, 7. Maddenin, i. bendinde yer almaktadır.

Ankara nüfusu 2 000 000 üstü olduğundan 50 km çapındaki sınırı, 15 ilçe ve 205 köyü kapsamaktadır. Bu köylerden 77 tane orman köyü hariç hepsi mahalleye dönüşmüştür. Köyden mahalleye dönüşen 205 köy içinde araştırılan Etimesgut ilçesine bağlı Yapracık, Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu da mahalle olmuştur.

2.2.3. 6360 sayılı yasa (2012)

5216 sayılı yasa ile İstanbul ve Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri il mülki sınırlarına eriştikten sonra 2012 yılında 6360 sayılı yasa ile tüm büyükşehirler il sınırlarına erişmişlerdir. Bu yasada, bütüncül planlama, kaynak israfını engelleme ve ölçek ekonomisi konuları öne çıkmaktadır. Yasa isminde geçen 13 büyükşehir belediyesi Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van'dır. Bunlara ek olarak Ordu'yla birlikte 6360 sayılı yasa ile toplam 14 büyükşehir belediyesi eklenmiştir (Şekil 2.1 ve Şekil 2.5).

6360 sayılı kanun, Kabul Tarihi 12.11.2012 Resmî Gazetede 06.12.2012 tarih ve 28489 nolu sayıyla yayımlanarak uygulamaya geçen yasa 37 maddeden oluşan kanunda, 2 adette geçici madde bulunmaktadır.

Bu yasayla toplam 30 il büyükşehir belediyesi olmuştur. Mevcutta olan ve yeni büyükşehir olan illerin il idari sistemi sınırları ilçeleri ve mahalleleri yasa ile belirtilmiştir (Şekil 2.6).

Şekil 2.6. Yasalar ve büyükşehir belediyeleri (Renkler Şekil 2.1 deki haritaya göre belirlenmiştir)

Bu yasa ile ilgili en önemli düzenleme 5216 sayılı yasada İstanbul ve Kocaeli'nde olduğu gibi büyükşehir belediyesi sınırları il sınırları olmuş ve 30 büyükşehir belediyesinde de uygulamaya alınmıştır. Büyükşehir belediyeleri sınırları il bütünü olduğuna göre aynı görevi yerine getiren il özel idareleri kapanmış ve görevleri büyükşehir belediyelerine aktarılmıştır. Büyükşehir belediyesi sınırı içindeki tüm köy ve belde belediyeleri mahalle olmuştur. Büyükşehir olmayan illerde nüfusu 2 000 altında olan beldeler köy olmuştur. Büyükşehirlerde İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur.

6360 sayılı yasada göze çarpan en önemli ikinci konu, kaynak israfını engellemeye yönelik alınan kararlardır. Kaynak israfına yönelik büyükşehirlerde kurulan İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının başlıca görevi çalışma ve hizmetlerin etkinliği ve kaynakların verimli kullanımın konusu üzerinde çalışmaların yürütme organı olmasıdır.

Araştırma kapsamında, yasaların etkisi altındaki büyükşehir belediyelerine bağlı olan köylerden mahalleye dönüşen yerleşimleri maddeler halinde değerlendirildiğinde:

- Büyükşehir belediyesi yani il sınırları içerisindeki tüm köyler artık mahalle olmuşlardır. İl bütünü kent kavramı oluşmuştur.
- İl bütününe imar, ulaşım, altyapı ve itfaiye gibi hizmetlerinin erişimi tek kurum üzerinden sağlanacaktır. Hizmette aynı kalite imkânı sağlanacaktır.
- İl bütününde yerel yönetimde de bütünleşme sağlanıp etkin koordinasyonlu çalışmasını sağlanacaktır.
- Yeni personel düzenlemesi ile tüm ili kapsayan uzmanlaşma sağlanacaktır.
- Tüm il genelinde, büyük ve daha az bürokratik süreçten geçen hızlı proje imkânı sağlanacaktır.
- İl sınırları içerisinde kapsayıcı üst ölçek plan üretilecek ve plansız alan kalmayacaktır. Üretilen imar planı ile kaynakların daha iyi değerlendirilmesi, il bütünün eş güdüm görev dağılımının yapılması ve etkin kullanılmasını hedeflemektedir.

Yasadan anlaşılmaktadır ki, büyükşehir olan illerde kentsel bir bütünlük sağlamaları beklenmektedir. İl, ilçe, köy gibi bölünmeler, bütüncül bir yönetim olan büyükşehir belediyesi altında il sınırlarını kapsayan büyük bir kent olarak değerlendirilmektedir. Bu sistemin kurulmasında sürdürülebilirlik hedeflenmektedir. Ankara'da sınırlı kaynakların daha etkin kullanımını sağlamak amacıyla, gelişim eğilimleri belirlenmiş, görev paylaşımları merkezden yapılıp yerleşimlere uygun görevler verilmiş, yasa çıkarılırken yapılan açıklamada bahsi geçen bürokratik adımlar azaltılarak bütüncül imar planları yapılmıştır. Böyle büyük ve karmaşık bir kentin dinamiklerinde kırsal alanlar (köyler) yer almamıştır.

2.3. Büyükşehir Belediyeleri Yasalarının Kırsal Alana Etkisi

5216 sayılı kanun çıktığında nüfusa göre belirlenen yarıçapın kapsadığı köylerin mahalle olmasıyla birlikte bu köyler il özel idarenin kontrolünden çıkmıştır. Köyler için bu durumda en büyük tehdit, büyükşehirlerin kentsel saçaklanması altında kalmasıdır. Özellikle 6360 sayılı kanun ile il özel idarelerin kapanmasıyla kırsal alanlarla ilgili birimlerinin ve köy tüzel kişiliğine bağlı hayvancılık için önemli mera, yayla, otlak vb. alanlar büyükşehir belediyelerinin mülkiyetine geçmiştir. Ayrıca, yasa özellikle söz konusu alanların kullanım haklarının köy halkına ait olduğunu vurgulamıştır. Ancak, mülkiyet sahibi olan büyükşehir belediyeleri kiralama veya satış konusundaki tasarrufu hayvancılık etkinliklerine olumsuz etkide bulunacağı riskini barındırmaktadır. İmar planlarının yapımı hayvancılık alanları

olduğu kadar tarım alanlarını risk altına almaktadır. Tarım alanları, Toprak Koruma Kurulu izni gerekse de korumanın aşılabileceği durumlar vardır. Kamu yararı kentsel alanda öncelik kabul edilmesi ve tarım niteliğinin bozulması görüşüyle birlikte tarım alanları imar planları etkisiyle kentsel kullanıma açılabilmektedir.

6360 sayılı yasa öncesinde, T.C. Tarım ve Köy Hizmetleri Bakanlığı tarafından Kırsal Kalkınma Planı 2010 –2013'te gerekçe olarak aşağıdaki şekildeki gibi bahsedilmiştir.

> Türkiye geniş kırsal coğrafyaya ve nüfusa sahip bir ülke olarak, ulusal kalkınmaya ivme kazandıracak nitelikte önemli bir ekonomik ve beşerî kaynak potansiyeline sahiptir. Kırsal kesimdeki söz konusu potansiyelin harekete geçirilmesi; kırsal kesimin kısıtlarını ve ihtiyaçlarını, hizmetlerin ve yatırımların gerçekleştirilmesinde eşgüdümü, kaynak kullanımında etkinliği ve yerleşimlerin nüfus yoğunluğunu birlikte gözeten çok sektörlü ve bütüncül bir planlamayı zorunlu kılmaktadır" olarak açıklanmaktadır. Kırsal Kalkınma Planı'nın amacı ise "Bu çerçevede, Kırsal Kalkınma Planı'nın temel amacı; kırsal toplumun iş ve yaşam koşullarının kentsel alanlarla uyumlu olarak yöresinde geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınmasını sağlamaktır (Kırsal Kalkınma Planı 2010 – 2013, 2011: 3).

6360 sayılı yasa sonrası köyler hakkında mahalle değişikliği yapıldıktan sonra kırsal alanları koruma ve sürdürülebilirliğini sağlama konusunun belirsiz olmasıyla, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan "Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) 2014 – 2020" raporunda "… mahalli idareler yapısındaki değişimlerden asgari düzeyde etkilenecek yeni bir kırsal alan tanımına ihtiyaç olduğu" şeklinde belirtilmiştir. UKKS'de ayrıca "bununla ilgili süreç Kalkınma Bakanlığı ve TÜİK koordinasyonunda ilgili kurumlarla iş birliği çerçevesinde tamamlanması" gereği belirtilmiştir. (Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) 2014 – 2020, 2014: 15).

T.C. Kalkınma Bakanlığı'nın Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2014-2023'te kırsal yerleşim deseninin kırsal kalkınmaya olumsuz etki ettiği aşağıdaki cümledeki gibi belirtilmiştir.

> Planlı dönemin başından beri, ülkemizdeki kırsal alan yerleşim deseni, kırsal kalkınmanın önündeki en önemli engellerden biri olarak kabul edilmiştir. Kırsal yerleşim deseninin; küçük, dağınık ve parçalı yerleşim birimlerinden oluşması kırsal kalkınma politikalarının etkin bir şekilde hayata geçirilmesini sınırlamıştır. Gerek tarımdaki yapısal dönüşüm gerekse kırdan kente göç nedeniyle ekonomik ve demografik açıdan kalkınma için gerekli rasyonel ölçekten uzaklaşan kırsal yerleşimlerin artışı nedeniyle topyekûn kırsal kalkınma yavaşlamakta ve faaliyetlerin etkinliği azalmaktadır. Türkiye'de kırsal yerleşimler idari ayrıma göre, il ve ilçe merkezleri dışında kalan tüm beldeler ve köyler

> olarak tanımlanırken, diğer bir tanıma göre ise nüfusu 20 binden düşük tüm yerleşim yerlerini kapsamaktadır. İkinci tanım temel alındığında bazı ilçe merkezleri de kırsal alan kapsamına girmektedir (Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2014-2023, 2014: 33).

6360 sayılı yasa sonrasında, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından "Kırsal Kalkınma Planı 2015 –2018 girişinde kırsal kalkınmanın önemi aşağıdaki gibi belirtilmiş ve ulusal politika çerçevemiz (eksenler-öncelikler-tedbirler) tespit edilmiştir.

> Türkiye geniş kırsal coğrafyaya ve yüksek kırsal nüfusa sahip bir ülke olarak, ulusal kalkınmaya ivme kazandırabilecek mahiyette önemli bir kırsal ekonomik ve beşerî kaynak potansiyeline sahiptir. Bu potansiyelin harekete geçirilmesini sağlamak için, kırsal kesimin kısıtları ve ihtiyaçları dikkate alınarak kırsal kalkınmaya tahsis edilecek kamu kaynaklarının kullanımında öncelikli alanların tespit edilmesi ihtiyacı hâsıl olmuştur. Bu ihtiyaçtan hareketle…. (Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi 2014-2020,2014).

Söz konusu politika çerçevesinin belirlenmesinde 2007-2013 dönemine ilişkin Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi ve 2010-2013 dönemini kapsayan Kırsal Kalkınma Plan dokümanlarına ilave olarak "Avrupa Birliğinin (AB) önceki ve mevcut mali döneme ilişkin kırsal kalkınma politika çerçevesi ve öncelikleri dikkate alınmıştır." olarak bahsedilip Avrupa Birliği ve ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisinden bahsedilip çerçeve genişletilmiştir. Kırsal kalınmada temel amaç olarak "Ülkemizin kırsal kalkınma politikasının temel amacı, kırsal kesimdeki asgari yaşam kalitesinin ülke ortalamasına yaklaştırılması hedefiyle kırsal toplumun iş ve yaşam koşullarının kentsel alanlarla uyumlu olarak kendi yöresinde geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınmasıdır." olarak belirtilmektedir (Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2014-2020), 2015: 7).

Tarım Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı çalışmalarında büyükşehirler içerisinde kalan kırsal alanlardaki tasarrufları koruma yönünde adımlar atılmıştır. Çalışmaların temelinde İl Özel İdareleri kaynaklarını eksiksiz aktarma çalışmaları yapılmıştır. Her ne kadar veri aktarımı iyi yapılsa da kayıplar yaşanmıştır. Bu kayıplar sebebiyle Büyükşehir Belediyeleri kırsal alana hizmet götürmede neredeyse baştan işe başlamıştır. Baştan başlamaya sebebin sadece veri kaybından dolayı olmadığı görülmüştür. Buna sebep diğer unsurlar ise:

- Kaynak aktarımı yanı sıra ekipman aktarımının da fazlalığı takip sorunlarını oluşturmuştur.
- Belde belediyelerinin kapatılması sonucu halkla muhatabın değişmesi, halkça hoş karşılanmamıştır.

- 6360 sayılı Büyükşehir Yasasının uygulamaya konulmasından beş yıl sonra kırsal alanda yaşayanlara su ücreti, emlak vergisi, çevre temizlik vergisi vs. yükümlülüklerin getirilmesi daha öncesinde böyle giderleri olmayan halk tarafından hoş karşılanmamıştır.
- Belediye hizmetlerinin özellikle uzak yerleşimlere iletilmesinde gecikmeler yaşanmıştır.
- İlçe belediyelerinin gelirleri %40 oranında azalmış büyükşehir belediyelerine aktarılmıştır.
- İlçe belediyelerine ait bazı hizmetler büyükşehir belediyelerine aktarılınca, büyükşehir belediyelerindeki kaynaklar azalmıştır.
- Aktarılan hizmetlerin büyükşehir belediyelerinde kadro azlığı sebebiyle ilçe belediyeleri görevi olmamasına karşın istenmesi sonucu ilçe ve büyükşehir belediyeleri arasında anlaşmazlıklar olmuştur.
- Tarımsal sulama yatırımları (sulama kanalı, sulama göletti sistemleri vb.) öncesinde köy hizmetleri ve il özel idareleri tarafından karşılanıyorken, belediyeye aktarıldığında bu hizmetlerin belediyelerin önceliğinde olmaması tarımı olumsuz etkilemiştir.
- Arazi toplulaştırma çalışmalarının büyükşehir belediyelerinde yürütülmesi olumsuz etkiler oluşturmuştur.
- Sabit hayvancılık yatırım (ahır, ağıl, samanlık, depo, hangar vs.) projelerinin büyükşehir belediyeleri tarafından yapılmaması hayvancılığı olumsuz etkilemiştir.
- Kentsel çevre duyarlılığı nedeniyle köy yerleşim alanlarında bulunan ahırların köy dışına çıkartılacak olması hayvancılık faaliyetlerini olumsuz etkilemiştir (6360 sayılı kanun hayvancılık yapılarına imar müsaadesi getirmiştir fakat çevre duyarlılığı üzerine yaptırımlar uygulanmaktadır.) şeklindedir.

Büyükşehir yasasının 7. Maddesinin f bendi “Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılık destekleri için her türlü faaliyette bulunabilirler” kırsal kesimdeki tarımsal hizmetlere yönelik en önemli maddedir. (6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu) Yasalar öncesinde, kırsal kesimde tarımsal hizmetlere yönelik olarak, Köy Hizmetleri İl Müdürlüklerinin yapılanması kırsal kalkınmayı hedeflemektedir. Görevler kanunlarla, köy hizmetleri kurumu kaldırıldıktan sonra İl Özel İdarelerine aktarılmıştır. 6360 sayılı yasa sonrasında bu görevi yerine getirmesi gereken Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin tarımsal hizmetlere ilişkin bir alt yapısı bulunmamaktadır. Kentsel alanda hizmet veren belediyeler için, kent tanımının “nüfusun büyük bölümünün ekonomik faaliyet alanı olarak ticaret,

sanayi, yönetim ve hizmetle ilgili işlerle geçimini sağladığı, toplumsal ve kültürel bir örgütlemenin olduğu yerleşim alanı" (Keleş, 1973) olması sebebiyle tarım alanına hizmetleri yoktur. Bu durum belediye yönetimi altındaki kırsal alanların ihtiyaçlarını karşılama konusunda problemlerin oluşmasına önayak olacaktır. 6360 kanun maddesi uyarınca yeni yapılandırmalarla çözüm sürecine gidilmesi gerekmektedir.

3. ÖRNEK ALAN ETİMESGUT-ANKARA

Tez kapsamında yasaların etkilerini incelenebilmesi için örnek alan secimi yapılmıştır. Her gelen yasa yerelde bir etkiye sebep olmuş ve etkilerin boyutları hakkında bilgi sahibi olunması gelecekteki etkilerin ön görülebilmesi için kaynak niteliği taşıyacaktır. Bu sebeple seçilecek örnek alan için ön araştırma yapmak gerekmektedir.

3.1. Örnek Alanın Seçilmesi

Yapılan çalışma birincil ve ikincil nitelikli kaynakların derlenmesiyle oluşturulmuştur. Literatür taraması ve incelemesi yapıldıktan sonra, Ankara üzerine çalışmalar TÜİK istatistikleri, gelir idaresi başkanlığı arsa ve arazi verileri, büyükşehir belediyesinden alınan veriler, Etimesgut Belediyesi'nden alınan veriler derlenmiş ve arazi çalışmalarıyla desteklenmiştir.

Örnek alan seçiminde TÜİK verileri, Gelir İdaresi Başkanlığı arsa ve arazi değeri verileri, Ankara Nazım İmar Planı harita görselleri ve uydu haritalarından yararlanılmıştır.

6360 sayılı Büyükşehir Yasası değişikliğiyle birlikte Ankara'da belli başlı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerle birlikte ilçelerde oluşan değişiklikler belli başlı nüfus artışını ve arazi fiyatlarını da etkilemiştir. Örnek alan seçiminde bu değişiklikler göz önünde bulundurulmuştur.

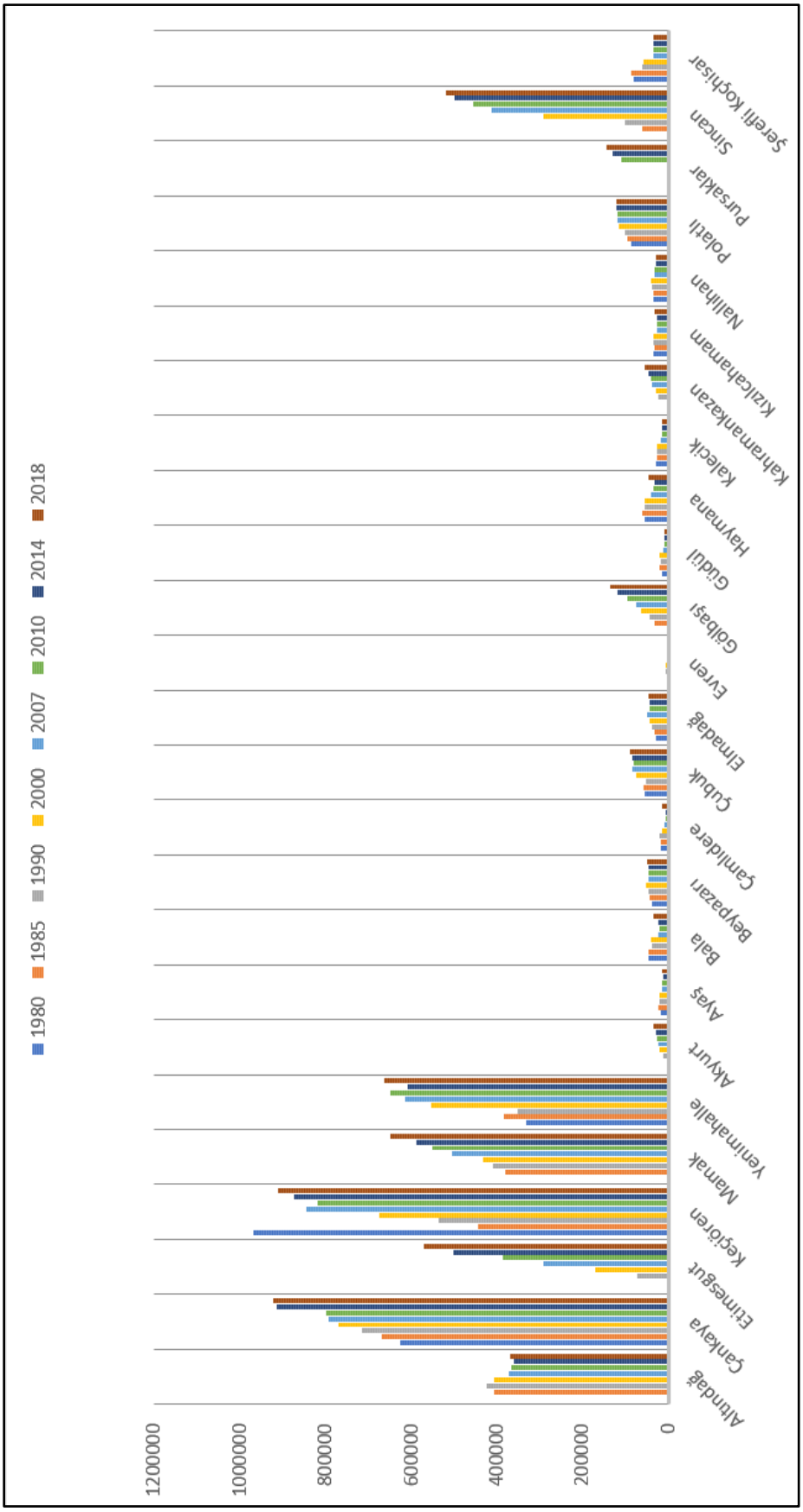
Ankara ilçelerinin yıllara göre nüfus dağılımına bakıldığında ilçelerin büyüme hızları görülmektedir. 5'er yıllık nüfus artışları incelendiğinde Ankara'nın 6 ilçesi göze çarpmaktadır. Ankara'nın büyük nüfusa sahip ve artış gösteren bu ilçeler nüfusta olduğu kadar toprak değerlerinde, hizmet ve ticaret sektörlerinde de aynı oranda artışa sahiptirler (Çizelge 3.1 ve Şekil 3.1).

Yıllara Göre Nüfus değişiminde Etimesgut ilçesi istikrarlı bir artış göstermektedir. Bu artışta toplu konut yerleşimleri ve nüfus artışı basit endeks üzerinden incelendiğinde aşağıdaki Çizelge 3.1 ve Şekil 3.2 'deki verilere ulaşılmıştır. Son olarak 2012 yılındaki değişikliklerle birlikte oluşan farklılıkların nüfus üzerinde etkileri görülmektedir. Yenimahalle' ye ait

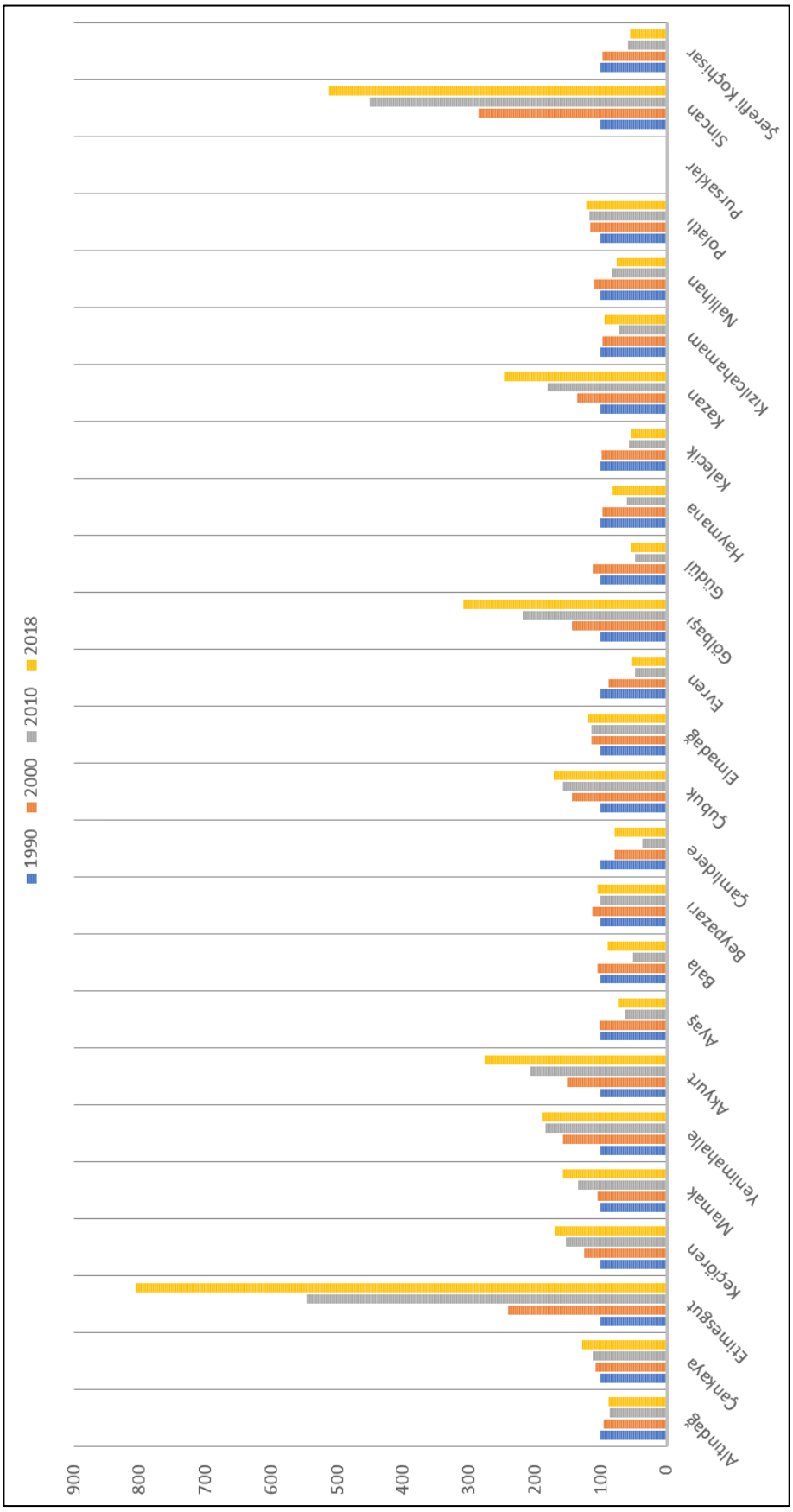
köylerin Etimesgut' a geçmesi, özellikle 2018 nüfusunda Yenimahalle' de azalmaya neden olmuştur.

Çizelge 3.1. Tüik Adnks 2018 yılı verilerine göre Ankara ilçelerinin yıllara göre nüfusları (www.tuik.gov.tr/)

ANKARA	YILLAR							
İlçeler	1980	1985	1990	2000	2007	2010	2014	2018
Altındağ		406948	422668	407101	370735	365920	361259	370024
Çankaya	624313	667351	714330	769331	792189	797109	913715	920890
Etimesgut			70800	171293	289601	386879	501351	570727
Keçiören	968668	443390	536168	672817	843535	817262	872025	909787
Mamak		379460	410359	430606	503663	549585	587565	647252
Yenimahalle	330908	382205	351436	553344	614778	648160	608217	663580
Akyurt			12535	18907	23354	26006	29403	34588
Ayaş	17202	21762	20806	21239	13159	13291	13018	15540
Bala	45158	46940	37612	39714	23505	19426	22142	33644
Beypazarı	38568	42008	45977	51841	46884	46493	47646	48274
Çamlıdere	18521	18341	19365	15339	9329	7297	6781	15148
Çubuk	54616	57716	51964	75119	83826	81747	84636	89046
Elmadağ	30354	32967	38032	43374	48013	43311	43666	45349
Evren			6928	6167	4027	3343	2901	3606
Gölbaşı		31671	43522	62602	73670	95109	118346	134378
Güdül	15688	19460	18698	20938	10676	8971	8626	10074
Haymana	56171	60823	55527	54087	39310	33886	31176	45931
Kalecik	28446	27349	25043	24738	17007	14517	13604	13450
Kahramankazan			21837	29692	36147	39537	47224	53522
Kızılcahamam	35513	32162	34456	33623	25288	25203	25767	32647
Nallıhan	34389	35718	36779	40677	31768	30571	29289	28091
Polatlı	86865	95401	99965	116400	118454	117473	121101	122287
Pursaklar						108211	129152	143055
Sincan		59451	101118	289783	413030	456420	497516	518893
Şerefli Koçhisar	79330	87893	60701	59128	34808	35989	33946	34202

Şekil 3.1. Tüik Adnks 2018 yılı verilerine göre Ankara ilçelerinin yıllara göre nüfusları (www.tuik.gov.tr/)

Şekil 3.2. Tüik Adnks 2018 yılı verilerine göre Ankara ilçelerinin nüfus artışının basit endeksi (www.tuik.gov.tr/)

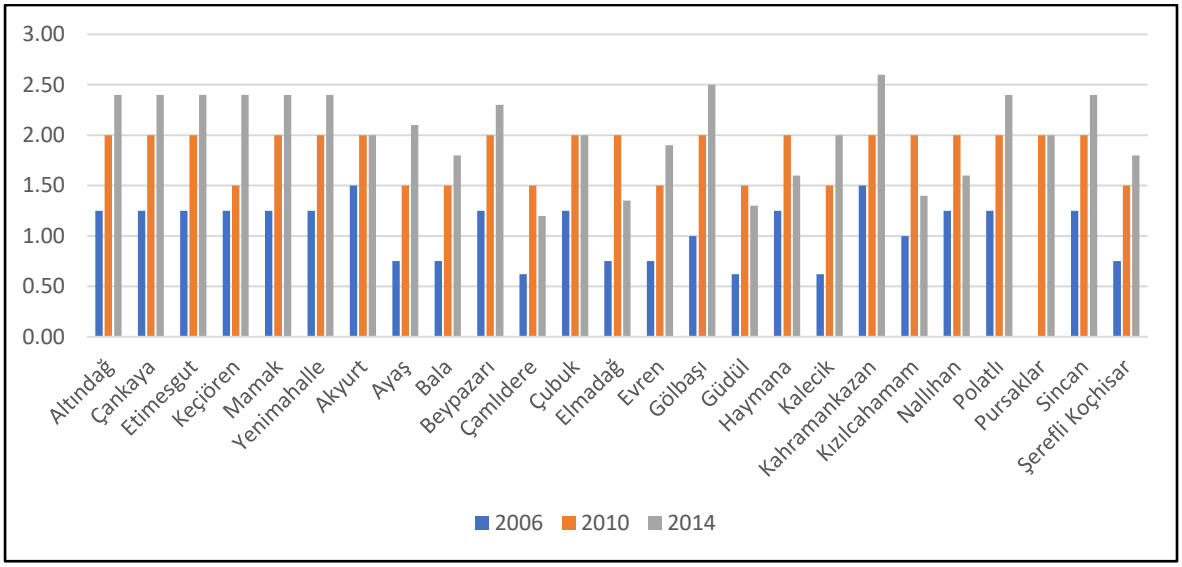
Nüfus artış endekslerine bakıldığında (Şekil 3.2) Etimesgut ilçesi nüfusu son yıllara göre oldukça hızlı artış göstermektedir. Özellikle değerlerin 10 yıllık aralılarda olmasına karşın 2018 yılına kadarki 8 yılda 10 yıllık artışı yapması göre çarpmaktadır. (İller Bankası Nüfus Endeksi Hesabı Kullanılmıştır).

Örnek alan seçiminde TÜİK verileri dışında, değerlenen arazilerin yatırım ve hizmet çektiği gözönüne alınırsa Ankara'nın ilçelere göre arazi fiyatları dağılımının incelenmesi gerekmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayınlanan arsa ve arazi m^2 taban fiyatları değerlendirmeye alınmıştır. Yapılan yayınlarında rayiç bedeller mahalle, köy ve sokak düzeyinde verilirken, arazi vasfındaki alanlar için kıraç, taban ve sulak arazi şeklinde verilmektedir.[1] (Çizelge 3.2 ve Şekil 3.3).

Çizelge 3.2. Ankara ilçe arazilerinin 2006, 2010 ve 2014 senesine ait m^2 taban fiyatları (www.gib.gov.tr/)

ANKARA	2006	2010	2014
Altındağ	1.25	2.00	2.40
Çankaya	1.25	2.00	2.40
Etimesgut	1.25	2.00	2.40
Keçiören	1.25	1.50	2.40
Mamak	1.25	2.00	2.40
Yenimahalle	1.25	2.00	2.40
Akyurt	1.50	2.00	2.00
Ayaş	0.75	1.50	2.10
Bala	0.75	1.50	1.80
Beypazarı	1.25	2.00	2.30
Çamlıdere	0.62	1.50	1.20
Çubuk	1.25	2.00	2.00
Elmadağ	0.75	2.00	1.35
Evren	0.75	1.50	1.90
Gölbaşı	1.00	2.00	2.50
Güdül	0.62	1.50	1.30
Haymana	1.25	2.00	1.60
Kalecik	0.62	1.50	2.00
Kahramankazan	1.50	2.00	2.60
Kızılcahamam	1.00	2.00	1.40
Nallıhan	1.25	2.00	1.60
Polatlı	1.25	2.00	2.40
Pursaklar		2.00	2.00
Sincan	1.25	2.00	2.40
Şerefli Koçhisar	0.75	1.50	1.80

[1] Arazi vasfındaki alanların yayını Gelir İdaresi Tarafından en güncel 2014 yılına yapılmıştır.

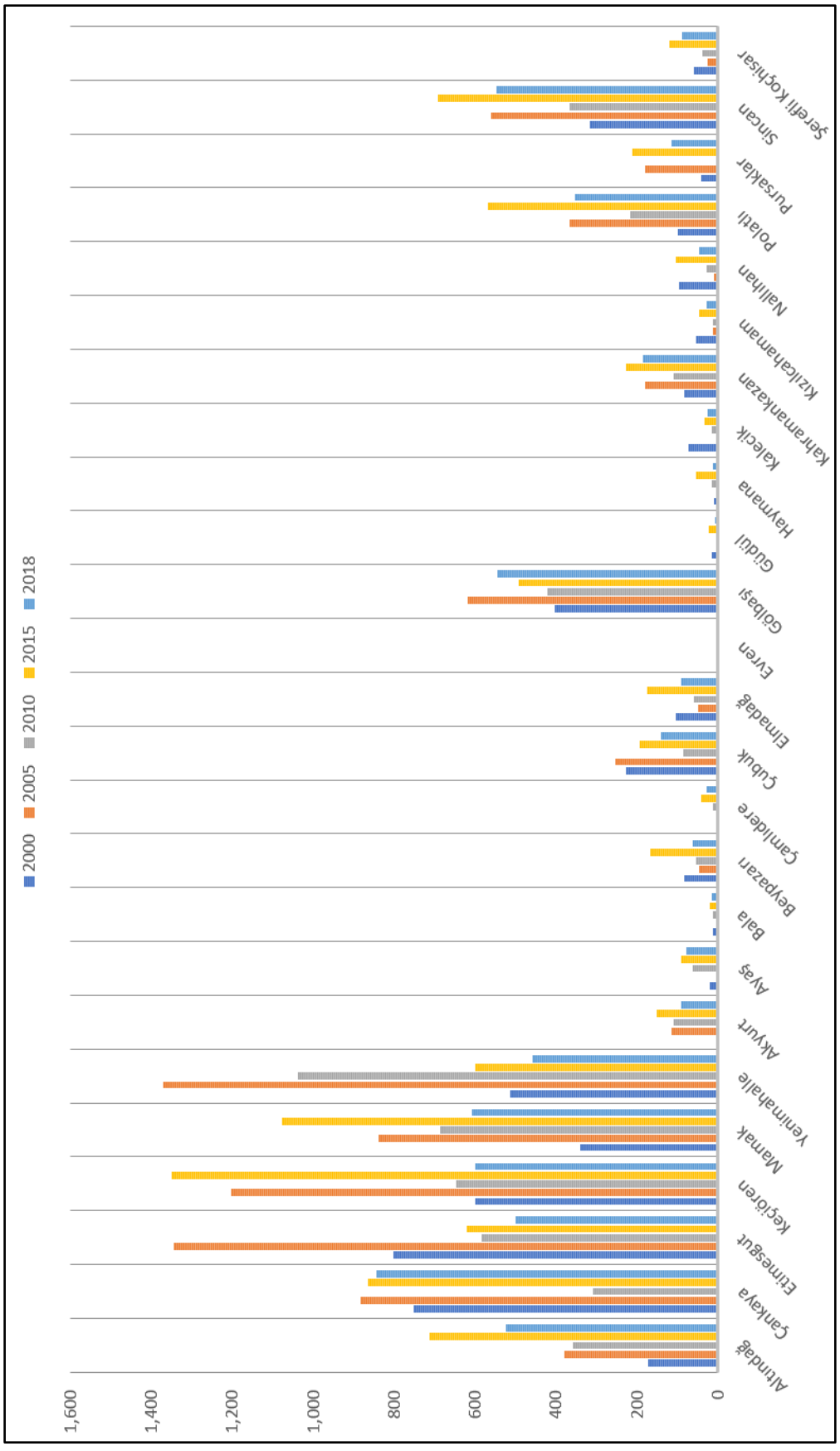
Şekil 3.3. Ankara ilçe arazilerinin 2006, 2010 ve 2014 senesine ait m² taban fiyatları (www.gib.gov.tr/)

Etimesgut'un Gölbaşı ve Kahramankazan'dan sonra en değerli arazilere sahip olduğu görülmektedir. Özelikle TOKİ ile birlikte gelen toplu konut yapımı hızlanan ilçelerdeki yatırım değerindeki artış arazi fiyatları değerlendirmesinden arsa değerleri geçişindeki artışı etkilemektedir. Ayrıca kentsel alanda yapı ruhsatları ve ruhsatların yapı başına değerleri incelendiğinde Etimesgut ilçesi 2000 yılında 1. Sıra, 2005 yıllında 2. sırada iken 2010 ve 2018 yılında orta seviyelere gerilemiştir (Çizelge 3.3).

Örnek alan seçiminde, Ankara ilçeleri arasında dikkat çekici oranda olan kentsel büyümeyi anlayabilmek için, alınan ruhsatlar ve ruhsatı alınan yapıların bedelleri toplamı da incelenmiştir (Çizelge 3.3, Çizelge 3.4, Şekil 3.4 ve Şekil 3.5).

Çizelge 3.3. Ankara ilçelerinin 2000-2018 yılı arasındaki ruhsatlı yapı sayıları (www.tuik.gov.tr/)

Yapı Ruhsat	Yıllar				
	2000	2005	2010	2015	2018
Altındağ	173	381	359	713	524
Çankaya	752	883	309	866	843
Etimesgut	802	1,344	585	621	502
Keçiören	600	1,204	647	1,349	601
Mamak	341	838	687	1,077	609
Yenimahalle	513	1,372	1,037	601	459
Akyurt	3	116	110	151	91
Ayaş	22		64	91	78
Bala	12		14	22	16
Beypazarı	85	46	56	169	64
Çamlıdere			13	42	30
Çubuk	228	253	87	195	141
Elmadağ	105	49	60	175	92
Evren		1	4	2	6
Gölbaşı	404	619	423	492	544
Güdül	16		1	23	9
Haymana	11		15	55	14
Kalecik	73		15	35	27
Kahramankazan	84	182	111	229	187
Kızılcahamam	54	14	14	46	28
Nallıhan	98	11	29	105	48
Polatlı	100	368	217	569	355
Pursaklar	43	181		212	116
Sincan	318	560	366	691	549
Şerefli Koçhisar	60	27	39	120	88

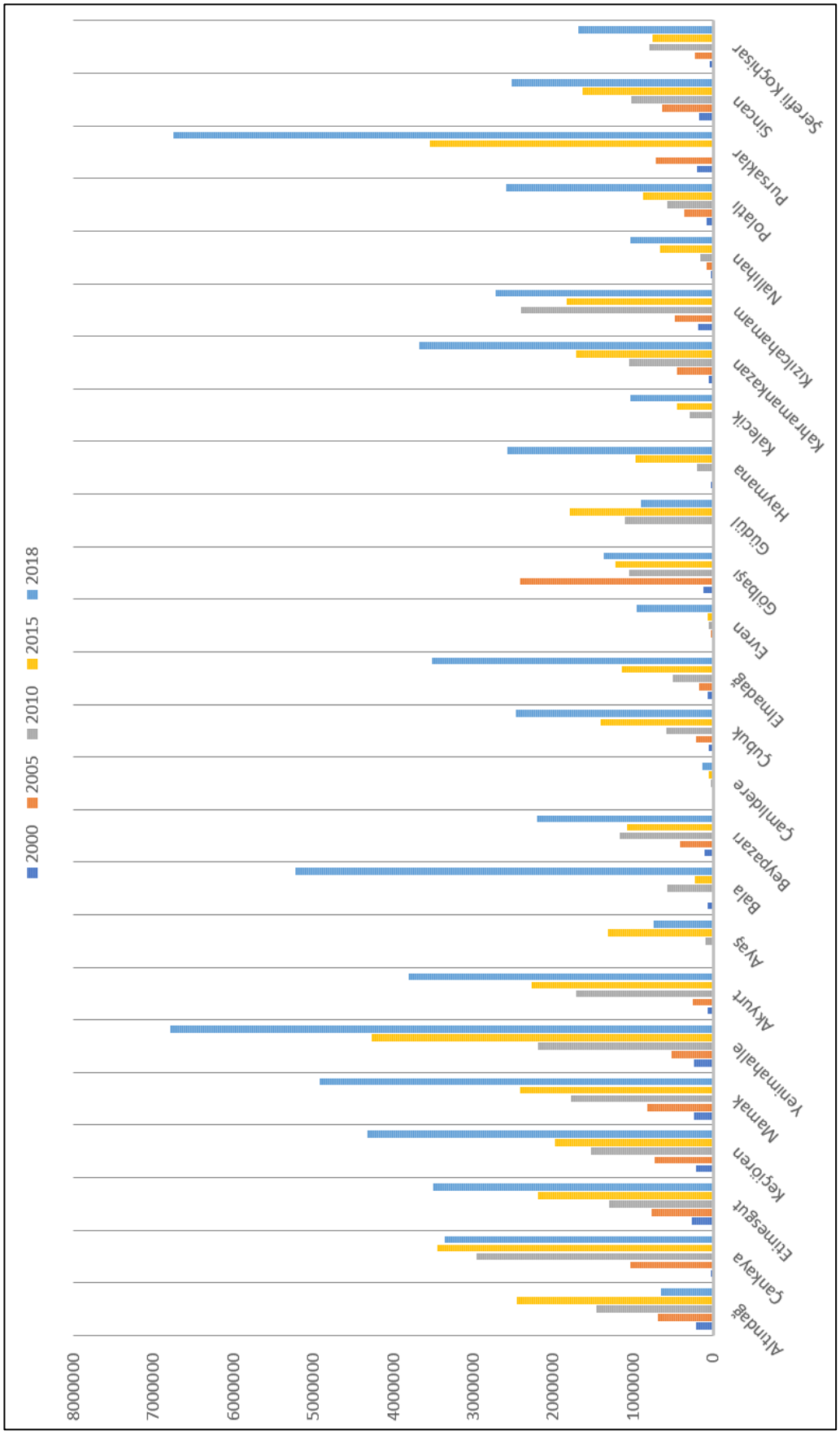
Şekil 3.4. Ankara ilçelerinin 2000-2018 yılı arasındaki ruhsatlı yapı sayıları (www.tuik.gov.tr/)

Çizelge 3.3 ve şekil 3.4 incelendiğinde 6 ilçenin ruhsat alımında yüksek seviyelerde olduğu görülmektedir. Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Keçiören, Mamak ve Yenimahalle ilçeleri kendileri arasında kıyaslandığında en az ruhsat alan olan ilçe Altındağ'dır. Özellikle Etimesgut ilçesinin 2005 yılında 2 sırada ruhsat verdiği görülmüş olup sonraki yıllarda bu sayı azalmıştır.

Ruhsat alımı kadar ruhsat alan yapıların, yapı başına değerleri toplamı incelendiğinde ruhsat alımındaki ilçelere benzer bir tablo çıksa da değer bakımından 2018 yılında 2 ilçe (Bala ve Pursaklar) daha büyük artışla dikkat çekmiştir. (Çizelge 3.4 ve Şekil 3.5)

Çizelge 3.4. Ankara ilçelerinin 2000-2018 yılı arasındaki ruhsatlı yapıların yapı başına değerleri (www.tuik.gov.tr/)

Yapı Başına Değer (TL)	Yıllar				
	2000	2005	2010	2015	2018
Altındağ	223452	695589	1457725	2451318	660756
Çankaya	31625	1034278	2955277	3451446	3359337
Etimesgut	266830	777327	1299900	2193169	3504538
Keçiören	221915	731444	1524889	1984688	4325692
Mamak	241900	820669	1776830	2423394	4925330
Yenimahalle	240876	517765	2189788	4271558	6784245
Akyurt	72885	255805	1711622	2266282	3804792
Ayaş	10370		95483	1319728	741801
Bala	72380		572688	228193	5221885
Beypazarı	112135	421594	1171902	1074379	2200109
Çamlıdere			33306	54844	143860
Çubuk	54062	218966	590549	1414912	2470082
Elmadağ	65919	175872	509672	1147020	3514509
Evren		32292	52112	65556	958522
Gölbaşı	119895	2422196	1045760	1225713	1367057
Güdül	19956		1108740	1789786	907035
Haymana	27132		198420	969564	2576413
Kalecik	19527		290160	454632	1035462
Kahramankazan	53647	458678	1055775	1710106	3681260
Kızılcahamam	194385	479473	2398769	1831231	2720658
Nallıhan	33237	80247	162626	669937	1044615
Polatlı	90543	357517	572278	875729	2584790
Pursaklar	204930	726050		3545109	6754541
Sincan	174028	641276	1025385	1631998	2528446
Şerefli Koçhisar	49682	228999	799984	761194	1681660

Şekil 3.5. Ankara ilçelerinin 2000-2018 yılı arasındaki ruhsatlı yapıların yapı başına TL değerleri (www.tuik.gov.tr/)

Çizelge 3.4 ve Şekil 3.5 incelendiğinde ruhsat alımındaki ilçeleri ve ek 2 ilçenin (bala ve Pursaklar) dikkat çekici değerlere sahip olduğu görülmektedir. Çankaya, Etimesgut, Keçiören, Mamak, Yenimahalle, Bala ve Pursaklar ilçeleri özellikle 2018 yılında büyük artış göstermektedir. Şekil 3.5'te Bala ilçesinin ruhsat alımı tablosunda az değerlere sahip iken özellikle 2018 yılında çok büyük artış göstermiştir. Yapı ruhsatları tablosunda ilgi çekici büyüklük göstermeyen Pursaklar da şekil 3.5'te özellikle 2015 ve 2018 de önceki değerlerin 2 katına eriştiği görülmektedir. Şekil 3.5'te Etimesgut ilçesinin çok küçük değerlerden ivmeli bir artışta olduğu görülmektedir.

Yapılan incelemeler sonrasında, çizelge 3.1-4 ve şekil 3.1-5 değerlendirildiğinde dikkat çekici değerlere sahip 5 ilçenin arasında yer alan *Etimesgut ilçesi* erişim kolaylığı gibi ek sebepler de göz önünde alındığında örnek alan seçilmiştir.

3.1.1.Çalışma alanı hakkında genel bilgiler

Ankara'nın batısında toplam 28.299 hektar yüzölçümüne sahip olan Etimesgut İlçesi, Ankara metropolünün merkez ilçelerinden biridir. Kuzeyinde ve doğusunda Yenimahalle, Batısında ve güneyinde Sincan ve güneyinde Gölbaşı ilçeleriyle çevrilidir (Etimesgut Kaymakamlığı, 2019).

Etimesgut, tarihi ipek yolu üzerinde kurulmuştur. Bugün de Ankara- İstanbul demiryolu Ankara- Ayaş ve Ankara- İstanbul karayolu Etimesgut'tan geçmektedir. Etimesgut, bulunan tarihi kalıntı ve belgelerden elde edilen bilgilere göre Hititlerin, Friglerin, Romalıların, Bizanslıların, Selçukluların ve Osmanlının egemenliği altında kalmıştır. Tarihi kaynaklarda Amaksyz, Amaksis, Akmasuz, Ahi Mesud ve Etimesud isimleriyle anılan ilçe son olarak Etimesgut adını almıştır (www.etimesgut.bel.tr).

Ankara kent merkezine 17 km uzaklıkta olan Etimesgut'un göç alması ve toplu konut yapılaşması nedeniyle nüfusu hızla artmış, 2000 yılı genel nüfus sayımında 171.253 olan nüfusu 2018 yılı TÜİK verilerine göre 570.727'ye ulaşmıştır (Şekil 3.6). İlçede yaşayanların çoğunluğunu memur, işçi ve küçük esnaf oluşturmaktadır (www.biruni.tuik.gov.tr).

Şekil 3.6. Etimesgut ilçesi Google Maps ekran görüntüsü (Google Maps, 2019)

Örnek alan ve çalışma alanına ait alan verileri aşağıda verilmiştir (Ankara Büyükşehir Belediyesi Netcad sayısal verileri, 2019).

- Etimesgut Alan: 28.299 ha
- Çalışma Alanı Mahalleleri Toplam Büyüklüğü: 10.600 ha
- Çalışma Alanı Eski Köy Merkezleri Toplam Büyüklüğü: 102,06 ha
- Yapracık Mahallesi: 61,14 ha
- Yukarıyurtçu Mahallesi: 9,14 ha
- Aşağıyurtçu Mahallesi: 22,12 ha
- Ballıkuyumcu Mahallesi: 36,36 ha

Etimesgut yöresi, Cumhuriyetin ilanından sonra Batı Trakya'dan gelen göçmen Türkler için 1924-25 yıllarında Atatürk'ün emri ile 50 haneli bir köy olarak kurulmuştur. 1928 yılında iskâna açılarak belde olarak yeniden yapılandırılmıştır. Etimesgut, kendisine bağlı 18 köy ile 1968 yılına kadar belde olarak kalmış, aynı yıl mahalle olarak yeniden kurulmuştur. 20 Mayıs 1990 gün ve 20523 sayılı Resmî Gazete ’de yayınlanan 3644 sayılı Kanunla ilçe olmuş, hemen ardından da 19 Ağustos 1990 tarihinde yapılan belediye başkanlığı seçimi ile Belediye teşkilatı kurulmuştur (www.ankara.gov.tr).

2018 yılı itibariyle Etimesgut ilçesinde toplam tarım alanı 563 ha olup, bu alanın kullanıma

göre dağılımı tarla alanı 4909 ha, meyve alanı 7,9 ha, nadas alanı 1015 ha ve sebze alanı 62 hektardır (www.ankara.gov.tr).

Toplam tarım alanı içinde, sulanan tarla alanı 988 ha, sulanan meyve alanı 2 ha, sulanan sebze alanı 1,8 ha olmak üzere toplam sulanan alan 992 hektardır. 2972 ha kısım ise kıraç arazidir. Çayır-mera alanı 1013 hektardır (www.ankara.gov.tr).

Hayvan varlığı ve hayvansal üretim:

Etimesgut ilçesinde 7 mahallede toplam 127 işletmede sığır yetiştiriciliği yapılmaktadır. Küçük işletmeler lokal süt ihtiyacı ve besi amaçlı yetiştiricilik yapmakta olup, büyük işletmeler ise ağırlıklı olarak besicilik yapmaktadır. Kurban ayına yakın zamanlarda besicilik yapan işletme sayısı ve besi hayvanı sayısı artmaktadır (www.ankara.gov.tr).

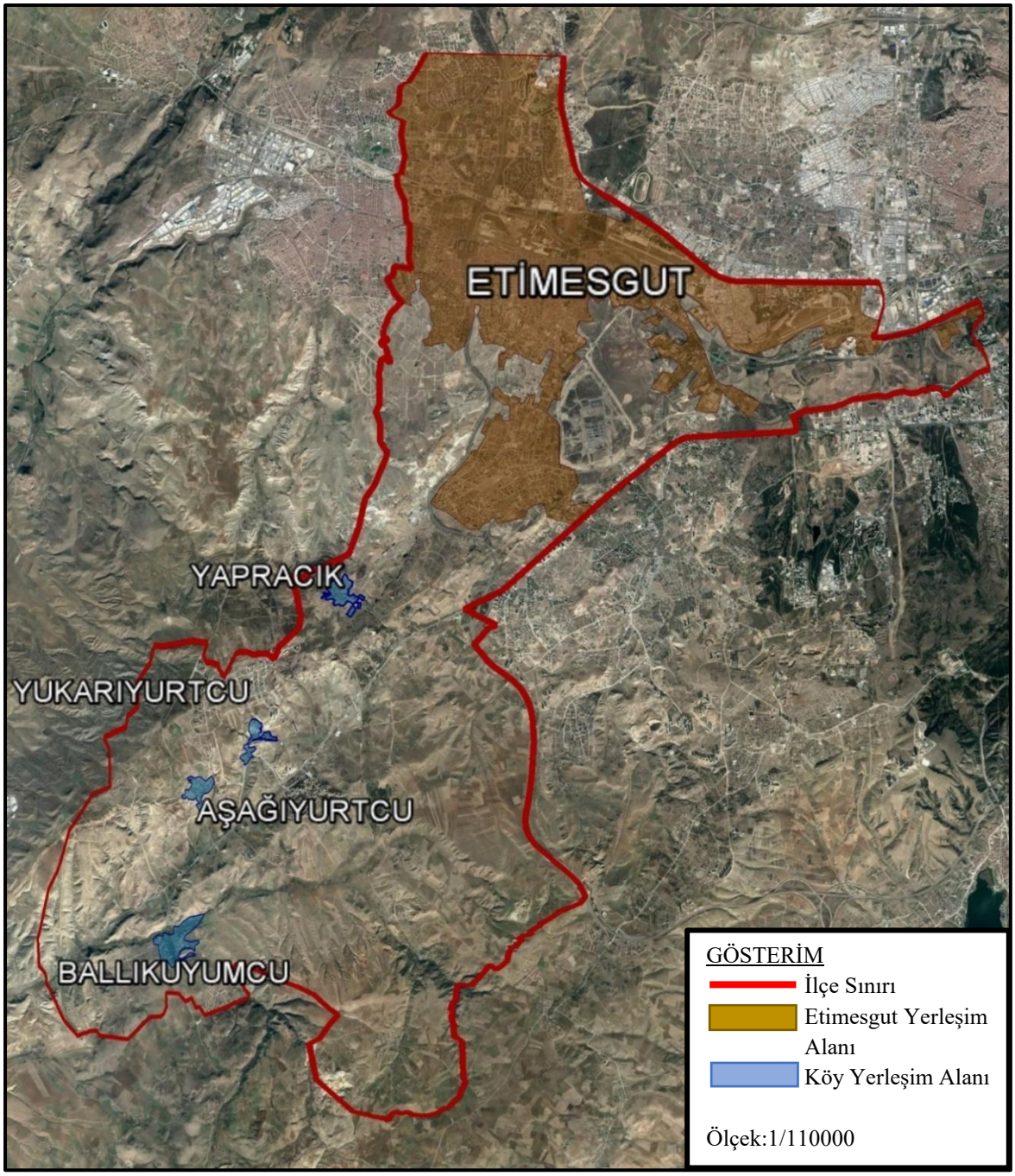
Etimesgut ilçesinde 7 mahallede toplam 47 işletmede küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır. Koyun yetiştiriciliği ağırlıklı olarak besiye dayalıdır. Sadece bir sürüde sütçü koyunlar bulunmaktadır. Keçi olarak tiftik, yerli kara ve bir sürüde sütçülük yapılmaktadır. Koyun temel sürüsünde erkek oranı %9-10 gibi düşük orandadır. Zira koyunculukta koç katımı yapılmamaktadır. Bu da bir sezonda farklı zamanlarda olmasına ve sürüde farklı yaş gruplarında yavruların bulunmasına sebep olmaktadır. Keçi temel sürüsünde erkek oranı %20 kadardır (www.ankara.gov.tr).

Etimesgut ilçesinde, 11 kayıtlı işletmede arıcılık yapılmaktadır. Ayrıca, gezginci arıcılık şeklinde ve küçük ölçekte üretim yapılmaktadır (www.ankara.gov.tr).

Etimesgut Kaymakamlığı Tarım İlçe Müdürlüğü Ziraat Mühendisleri ve Tar-Gel Personeli tarafından Tarım Sigortalarının Önemi, Tarım Bilgi Sistemi ve 2014 yılı Çiftçi Kayıtları, Tarla Faresi ile Mücadele Yöntemleri, Süne Zararlısı Bilgilendirme Toplantısı, Bilinçsiz Kimyevi Gübre Kullanımının ve Zirai Mücadele İlaçlarının Zararlı Etkileri ve Sakıncalarının Öğretilmesi, Gıda Güvenirliğine Yönelik Tüketici Algısının Bilinçlendirilmesi, Meyve Ağaçlarında Budama, Anız yakılmasının önlenmesi, Toprak Hazırlığı ve Sürümü ve Ambar ve Depoların Dezenfeksiyonu konularıyla ilgili çiftçi toplantıları gerçekleştirmiştir (www.ankara.gov.tr).

Tez kapsamında ele alınan mahallelerde özellikle tarım sektöründe sürdürülebilirlik ve gelişme amaçlı Tar-Gel çalışmaları yapılmaktadır (Şekil 3.7). Tar-Gel çalışanı olan Ziraat

Mühendisleri ve Veteriner Hekimleri bulundukları mahalle çiftçileriyle birlikte eğitim ve yayım çalışmaları gerçekleştirmektedir.

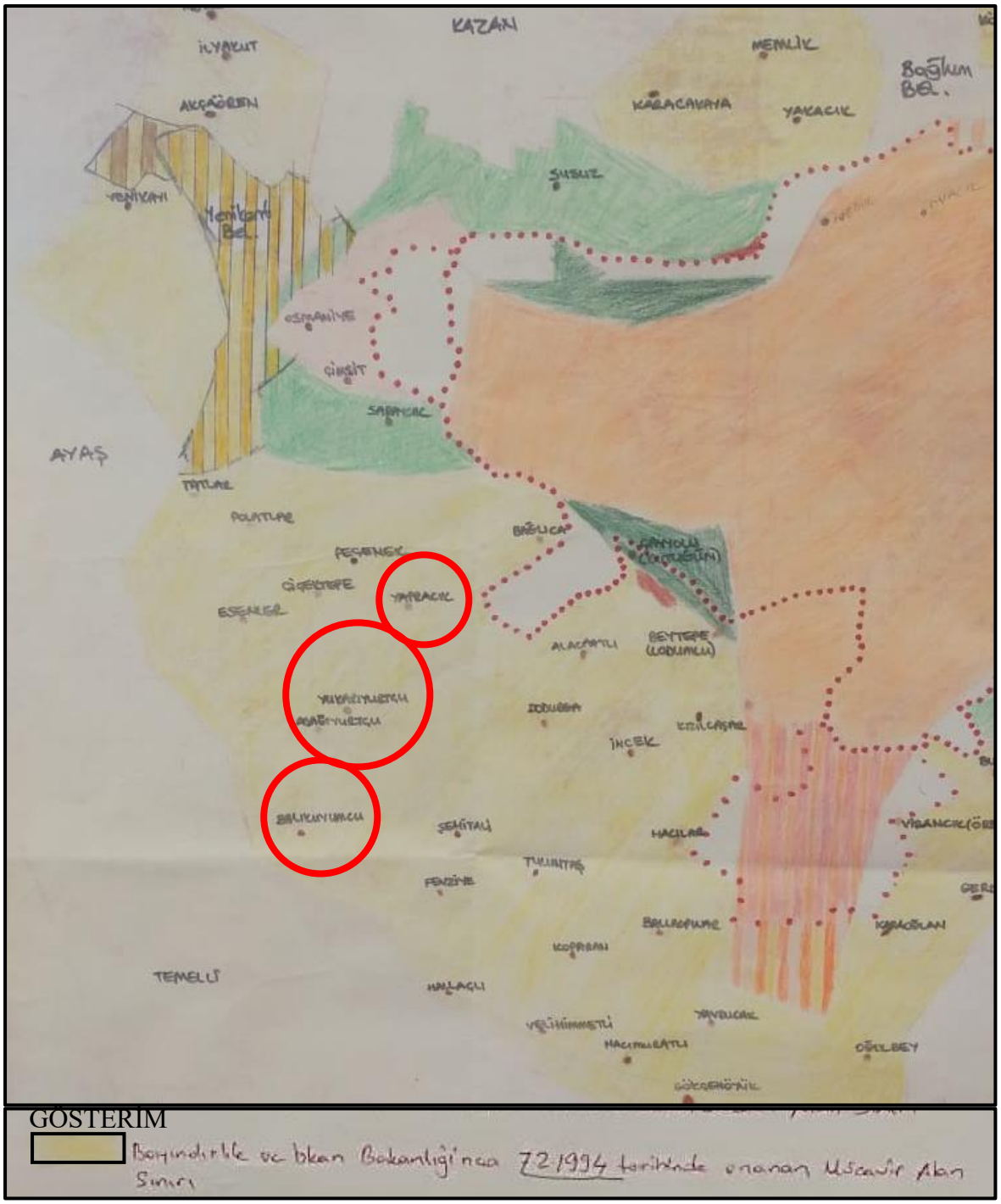
Şekil 3.7. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde çalışma alanının Etimesgut ilçe sınırı içerisindeki konumu, köy yerleşim alanları (Google Earth Pro, 2018)

3.1.2. Büyükşehir yasalarının Etimesgut İlçesine ve çalışma alanına etkileri

Ankara'nın büyükşehir olduğu 3030 sayılı yasanın onaylandığı 1985 yılında Etimesgut ilçesi Ankara'nın küçük bir semtiyken, 1990 yılında ilçe olmuştur. 1998 yılında yapılan üst ölçekli plan kararlarıyla Ankara'nın Gelişme Bölgesi haline gelmiştir. Günümüzde Etimesgut Ankara'nın önemli konut stokunu içinde barındıran bir yerleşim alanı haline gelmiştir.

Etimesgut ilçesi özellikle Ankara'nın önemli gelişme bölgesini içermektedir. Ankara-İstanbul (D140) ve Ankara-Eskişehir (E90) karayolları yanında bulunan ilçe, gelişmeye açık bir konuma sahiptir. İstanbul tarafına doğru oluşan Eryaman yerleşimleri bölgenin ve ilçenin değerini arttırmış ve Ankara'nın yerleşik çevresini merkezden sınıra doğru bütünleştirmiştir. Ankara'nın 2. cazibe merkezi olan Eskişehir yönüne büyümenin önemi Çankaya ilçesi sınırları içeresinde Resmi Kurum ve Alışveriş Merkezleriyle (Ticaret Alanı ve/veya Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanı) yapılaşmaya başlamış olması ve devamında Koru semtine doğru büyümeye devam etmiş olmasıdır. Eskişehir yönünde çevre yolundan sonra Etimesgut ilçesi içerisinde TOKİ kurulması ile beraber kentsel alanda büyüme büyük ölçüde hız kazanmıştır. Yapracık ve Turkuaz TOKİ yerleşimleri, Ankara merkezine ve Etimesgut merkezine uzak bağımsız yaşam alanlarıdır.

Örnek alan olarak belirlenen Etimesgut İlçesine bağlı olan Yapracık, Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu Mahalleleri özellikle 1994 yılındaki ek mücavir alan sınırına girmiş ve 5216 nolu yasa ile birlikte köyden-mahalleye dönüşmüştür (Şekil 3.8). 6360 nolu yasa öncesinde çalışma alanı köylerinden olan Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu köyleri Yenimahalle ilçesinden 2012 yılında Etimesgut ilçesine bağlanmışlardır.

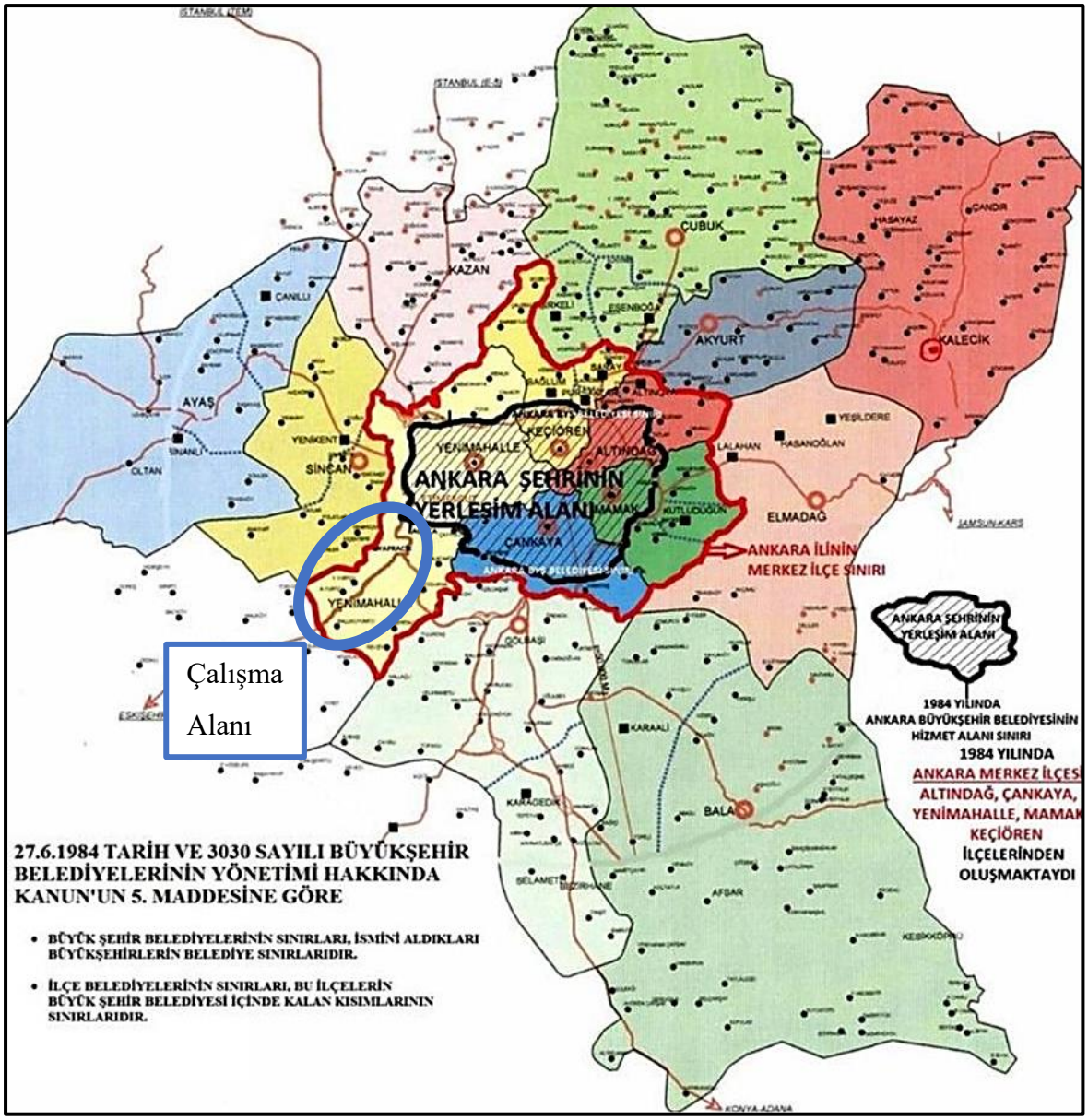

Şekil 3.8. Ankara 1994 yılı mücavir alan sınırları (Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü verileri, 07.02.1994)[1]

[1] Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan harita, el çizimi olduğundan fotoğrafı alınarak orijinal görüntüsü aynen kullanılmıştır. Harita üzerindeki daireler çalışma alanını gösterme amaçlı konumlandırılmıştır.

3030 sayılı yasanın Ankara ve çalışma alanına etkileri

3030 sayılı yasanın onaylandığı 1984 yılında Etimesgut belediyesi henüz kurulmamış olup Yenimahalle İlçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Çalışma alanı olan Yapracık, Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu ve Ballıkuyumcu köyleri bu tarihte Yenimahalle İlçesine bağlıdırlar. Yasanın geçerli olduğu dönem içerisinde 20 Mayıs 1990 tarihinde 3644 Kanun Numarası ile Etimesgut ilçesi kurulmuştur. 1990 yılında Etimesgut kurulduğunda çalışma alnında olan Yapracık Köyü Etimesgut ilçesine bağlanmış diğer köyler olan Yukarıyurtçu Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu köyleri Yenimahalle İlçesine bağlı kalmıştır (Şekil 3.9). Yapracık Köyü diğer 3 köye oranla Ankara ile en çok etkileşimde olan köydür. 5216 sayılı yasaya kadarki dönemde araştırma yapılan 4 köyden, ilk olarak 2003 yılında Yapracık Köyü'nün imar planları yapılmıştır (Şekil 3.9).

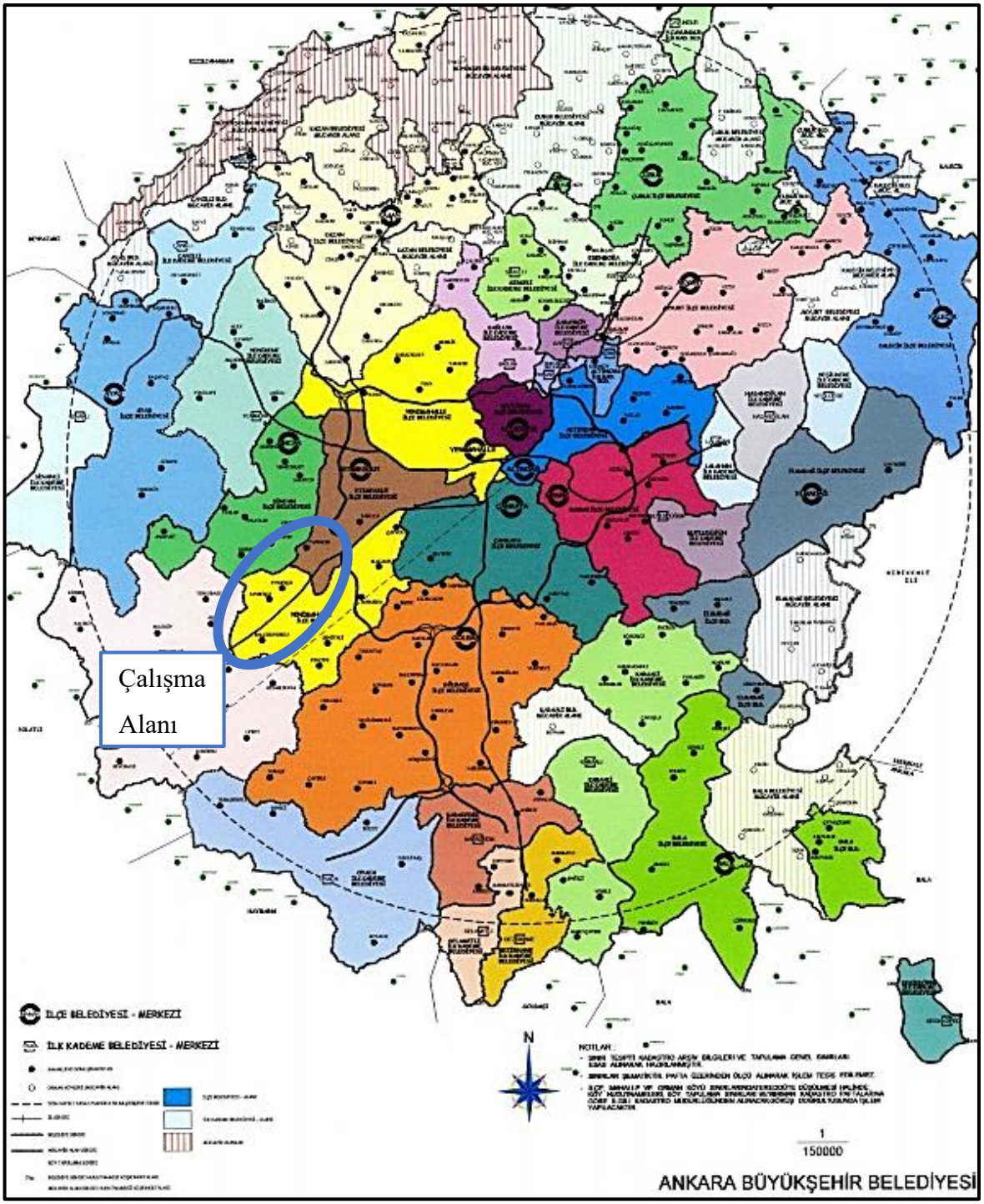

Şekil 3.9. 1984 yılı 3030 sayılı yasa döneminde Ankara İl idari durumu (Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü verileri, 27.06.1984)[1]

[1] Harita üzerindeki daire çalışma alanını gösterme amaçlı konumlandırılmıştır.

5216 sayılı yasanın Ankara ve çalışma alanına etkileri

Ankara nüfusu 2004 yılında 2 000 000 üstü olduğundan 50 km çapındaki sınırı 15 ilçe ve 205 köyü kapsamaktadır. Bu köylerden 77 tane orman köyü hariç hepsi mahalleye dönüşmüştür. Köyden mahalleye dönüşen 205 köy içinde araştırılan Yapracık, Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu da mahalle olmuştur (Şekil 3.10).

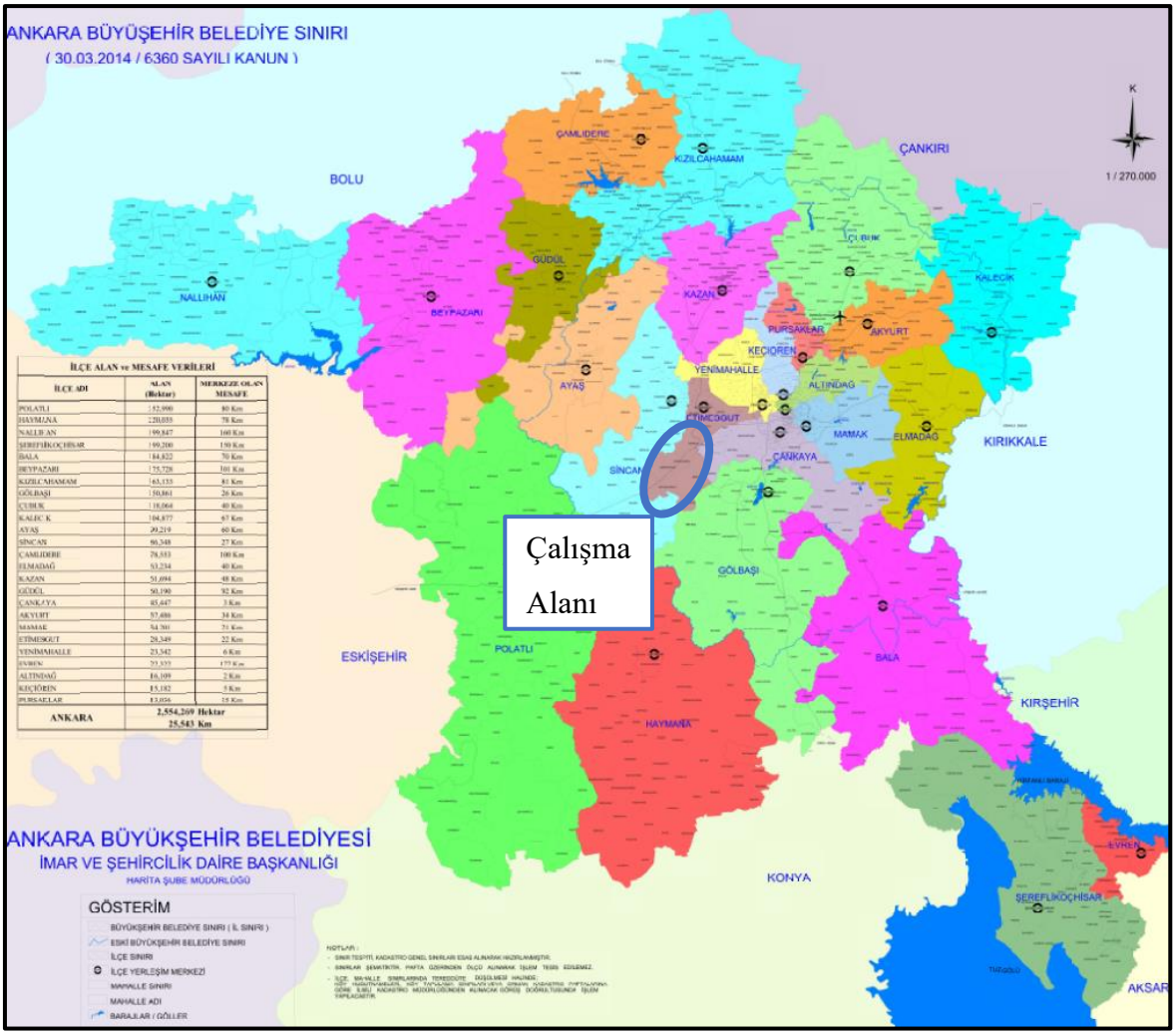
Şekil 3.10. 2004 yılı 5216 sayılı yasa kapsamında Ankara İl idari sınırları (Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü verileri, 10.07.2004)[1]

[1] Harita üzerindeki daire çalışma alanını gösterme amaçlı konumlandırılmıştır.

5216 sayılı yasanın onaylandığı 2004 yılında Etimesgut ilçe sınırları, 1990 yılında Etimesgut Belediyesinin Yenimahalle İlçesi'nden ayrıldığı şekildedir. Bu sınırlara göre Yapracık Mahallesi Etimesgut İlçesine bağlı, diğer Yukarıyurtçu Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu mahalleleri de Yenimahalle İlçesi'ne bağlıdır. 5216 sayılı yasa onaylandıktan sonra imar planı olmayan Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu ve Ballıkuyumcu Mahallelerinin de 2010 yılında imar planları onaylanmıştır. Bu konu Ankara İmar Planları ve Çalışma Alanının Durumu başlığı altında daha detaylı verilmiştir.

6360 nolu yasanın Ankara ve çalışma alanına etkileri

Çalışma alanını kapsayan Ankara İlinde (kentinde) 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda il sınırlarına erişen hizmet sınırları ile beraber ilçe sınırları da düzenlenmiştir. Çalışma alanının konumu incelendiğinde Etimesgut İlçesi'nin Ankara İlinin yüzeysel geometrik ağırlık merkezinde yer aldığı görülmektedir (Şekil 3.11).

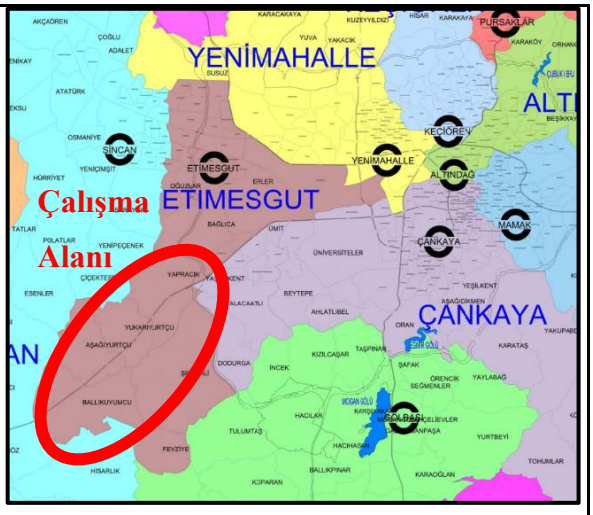
Şekil 3.11. 6360 sayılı yasa sonrası Ankara Büyükşehir Belediyesi ve ilçeleri haritası (Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü verileri, 30.03.2014)[1]

[1] Harita üzerindeki daire çalışma alanını gösterme amaçlı konumlandırılmıştır.

Etimesgut, Yenimahalle ve Çankaya İlçe sınırları 6360 sayılı yasayla değişikliğe uğramıştır. 1990 yılında içerisinden Etimesgut İlçesi'nin ayrılması nedeniyle 2 bölgeye ayrılan Yenimahalle İlçesi'nin 6360 nolu yasa ile birlikte güneyde kalan kesimi Çankaya ve Etimesgut ilçelerine paylaştırılmıştır (Şekil 3.12). Bu sebeple Etimesgut İlçe sınırları 2012 yılında genişlemiş yüz ölçümü ve nüfus verileri büyüme göstermiştir.

5216 sayılı yasa dönemi Etimesgut ilçe sınırları

6360 sayılı yasa dönemi Etimesgut ilçe sınırları

Şekil 3.12. Ankara İli Etimesgut İlçesi 5216 ve 6360 sayılı kanunlara göre ilçe sınırları üzerindeki değişiklikleri (Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü verileri, 2018)[1]

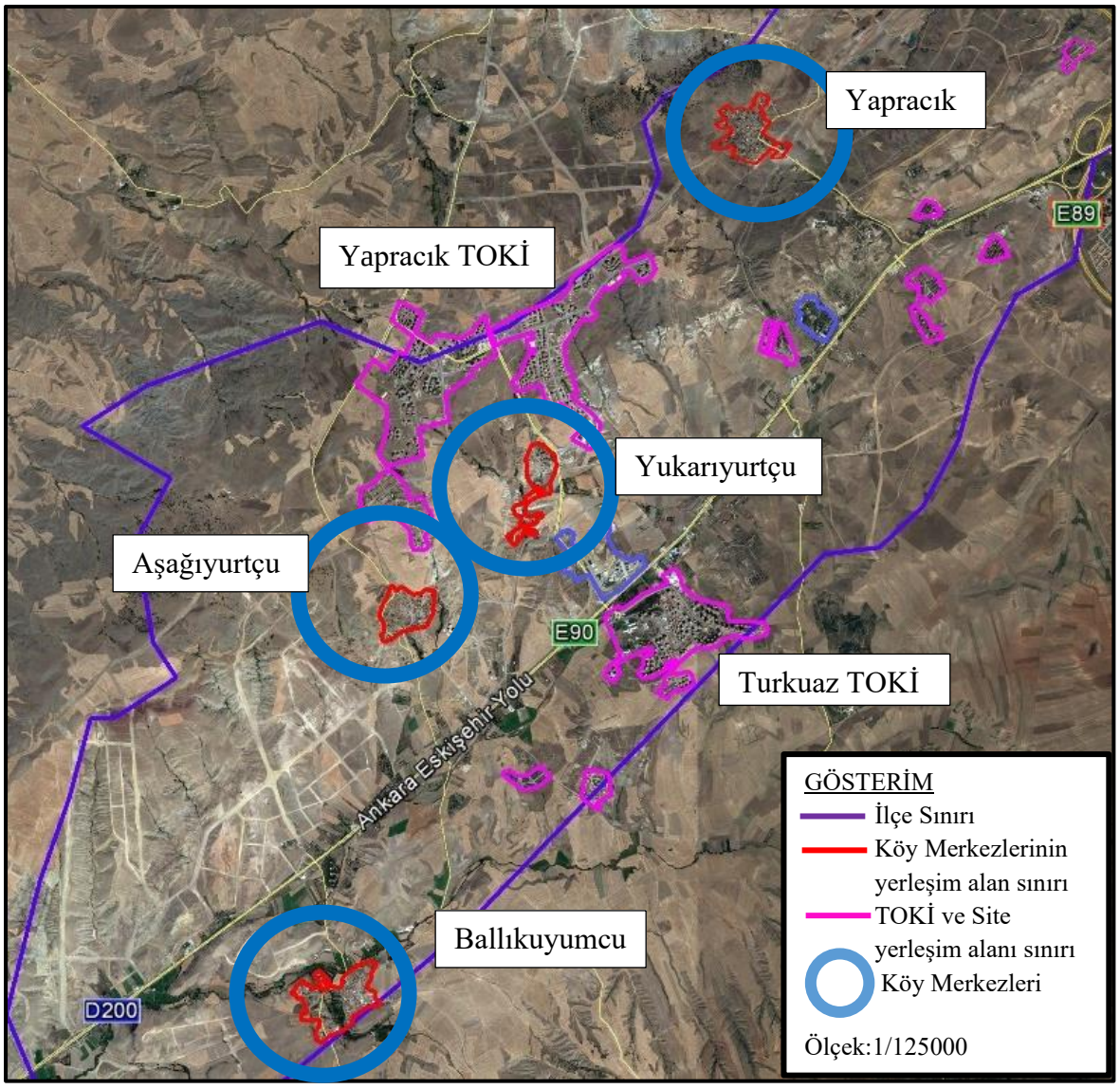
Yukarıdaki şekil 3.12 incelendiğinde 5192 Sayılı yasa döneminde Yenimahalle İlçesine bağlı olan Ballıkuyumcu, Aşağıyurtçu ve Yukarıyurtçu Mahalleleri 6360 Sayılı Yasa ile birlikte Etimesgut Belediyesine bağlanmıştır. Çalışma alanını oluşturan köyler nihai olarak incelendiğinde, Yapracık'ın 1990 yılında Etimesgut ilçesine bağlıyken Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu mahalleleri de 2012 yılında Etimesgut İlçesine bağlanmıştır.

3030 nolu yasa (1984) ardından gelen 5216 (2004) ve 6360 (2012) nolu yasalar özellikle Etimesgut ilçe sınırında değişikliklerine neden olmuştur. Kavramsal olarak 3030 nolu yasa ile beraber Ankara, Büyükşehir olarak hizmetlere başlamıştır. 1994 yılında Ankara Mücavir Alanı genişleyerek çalışma alanını sınırları içerisine almıştır (Bkz. Şekil 3.8). Mücavir alanı sınırları içerisindeki yerleşimlerden köyler 2004 yılında 5216 sayılı yasa ile beraber *mahalle*

[1] Haritalar üzerindeki kırmızı elipsler çalışma alanının yerini göstermek için konulmuştur. Ok işareti Etimesgut ilçesinin sınırının genişlediği yönü göstermektedir.

olmuştur. 6360 sayılı yasa ile 5216 sayılı yasa beraber değişen sınırlar ile beraber günümüze gelmiştir.

Çalışma alanı, yasa teorik çalışmalar, halihazır haritalar, Google uydu görüntüleri, arazi üzerinde gözlemler ve anket çalışmaları yapılarak değerlendirmeye alınmıştır (Şekil 3.13).

Şekil 3.13. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde çalışma alanı köy merkezleri ve çevresindeki TOKİ ve site yerleşimlerin konumları, 2018

Büyükşehir yasalarının kentsel ve kırsal alanda etkileri

1924 yılında 442 Sayılı Köy Kanunu'ndan kabul edilerek başlayan yerel yönetimler kanunlar sırasıyla 1930 Belediye Kanunu, 1984 Büyükşehir Belediyeleri Yönetimi Hakkında Kanun ile özelleşmiş olarak yönetimde etkilerde bulunarak 2004 yılında 5216 ve 2012 yılında 6360 sayılı yasa ile günümüze gelmiştir. Yasalar dönemin yerel yönetimdeki özel sorunların özel çözümleri üzerinde yenilikler getirmiştir. Her gelen kanun sonrası oluşan değişimler, fiziki çevresinde de değişiklikler etkilemiştir. Yasalarla ortaya çıkan değişiklikleri özellikle büyükşehirlerde, yönetimsel yapılar üzerine radikal değişiklikler oluşması sonucunda mücavir alanlarının düzenlenmesi sonrasında ise mücavir alanlara bağlı imar planlarının yenilenmesi olarak kısaca özetlenebilir.

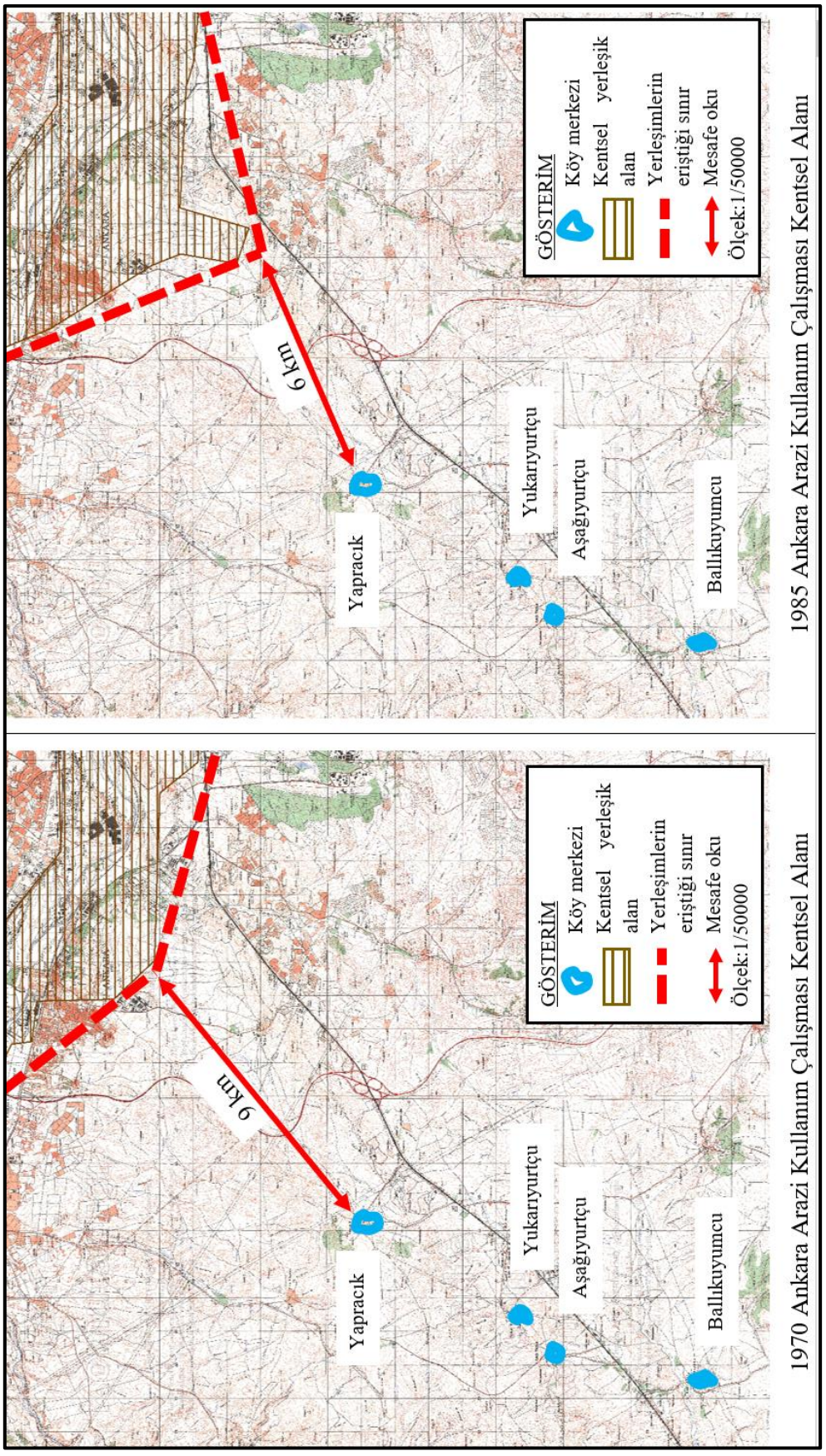
Bu araştırmanın çalışma alanı olan Ankara'nın Etimesgut İlçesi'ne bağlı olan Yapracık, Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu köyleri-mahalleleri için 07.02.1994 yılında Mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın (yeni Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) onayladığı mücavir alan sınırına girmeleriyle başlamıştır (Bkz. Şekil 3.8). Öncesinde her biri küçük köyler olan yerleşimler, büyükşehir belediyesi mücavir alan sınırına 1994 yılında girdikten sonra 2004 yılında 5216 sayılı kanun ile birlikte artık mahalle olmuşlardır. Mahalle olmaları yazılı kaynaklarda sadece tanımsal olarak başlarda ön görülse de Ankara'ya yakınlıkları ve D200 karayolu üzerinde olmaları nedeniyle büyük cazibe merkezleri olmalarına neden olmuştur. Cazibe merkezi olmaları öncelikli yatırım hızını arttırıcı etkidedir. Kentsel alan ve kırsal alan ayrımı yasalar, imar planları, sosyal çevresi, ekonomik kaynakları ve birçok kriterle incelenebilir durumda olsa da bu ayrımın yapılmasında temel olarak kanunlar etkilidir.

1994 yılında mücavir alan içerisine girdikten sonra hala köy olan 4 köy 2004 yılında 5216 sayılı yasa ile mahalle olmaları sonrası tanımsal olarak kentsel alan olmuşlardır. Günümüzde gerçekleştirilen çalışmalarda hala geçiş sürecinin sürdüğü görülmektedir. Tanımsal olarak mahalle olmaları köylerin planlanması açısından ön adımı oluşturmuştur. 2004 yılı öncesi onaylanan Ankara İmar Planları incelendiğinde çalışma alanlarının kırsal alan olarak değerlendirildiği bu tez çalışmasında belirlenmiştir. 2004 yılında mahalle olduktan sonra çalışma alanı üzerine yapılan planlarda önce kentsel gelişme alanı, sonrasında yapılan planlarla meskûn ve planlı alan olarak değerlendirilmişlerdir.

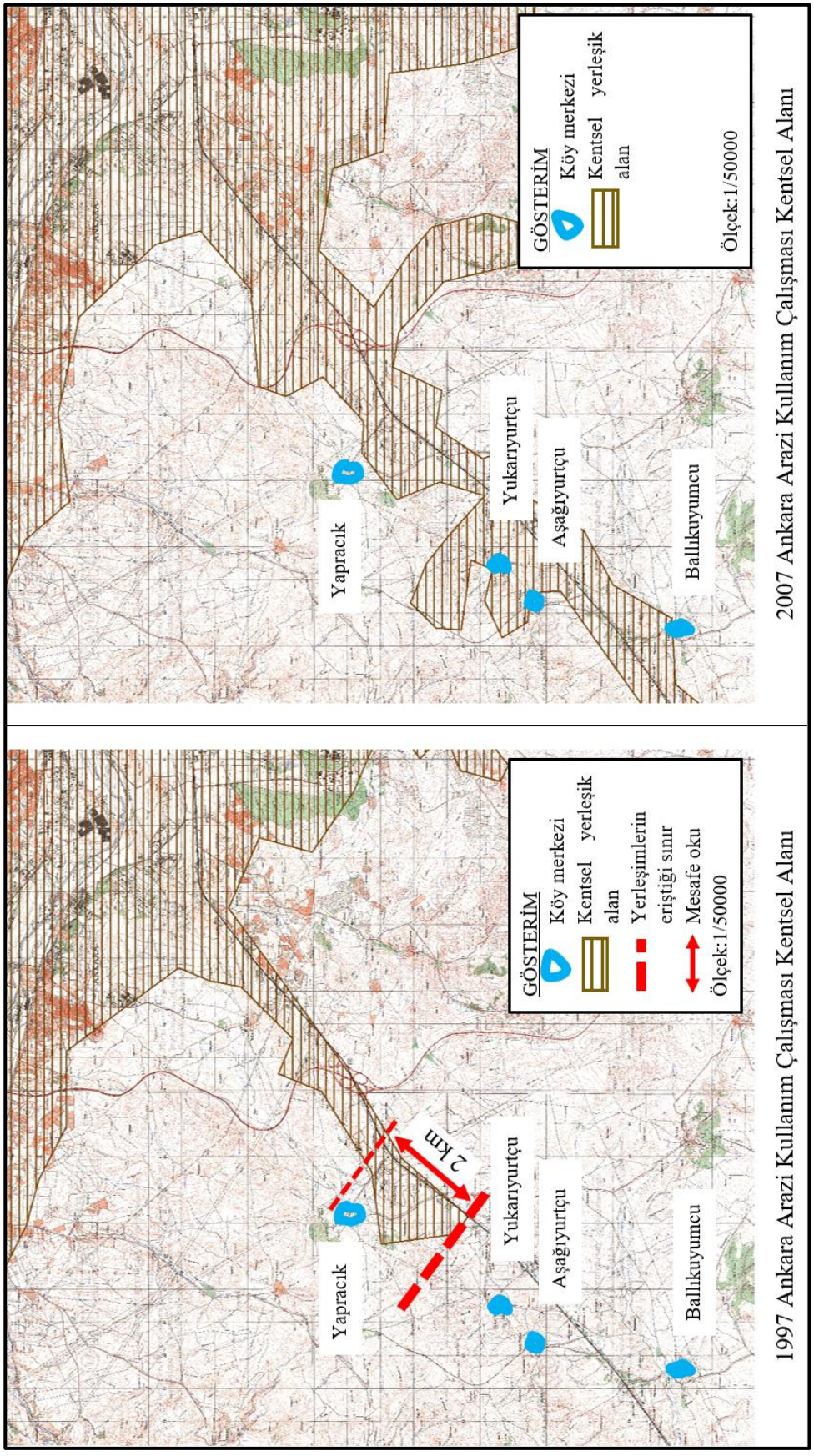
Ankara imar planları yapımı dönemlerinde, imar planı altlığı olan arazi kullanım haritaları 1970-1985-1997-2007 yıllarında yapılmış olup, kentsel yayılmayı incelemek üzere yerleşim alanları tabakalarından seçilerek gösterilmiştir. Yapılan incelemede 1970 yılı arazi kullanım haritasında çalışma alanının Etimesgut yerleşik alana kuş uçuşu 9 km mesafe uzaklıktayken, 1985 yılı arazi kullanım haritasında ise çalışma alanı yerleşik alana uzaklığı kuş uçuşu 6 km'ye inmiştir. 1997 yılı arazi kullanım haritasında yerleşik alan yayılarak çalışma alanının 2 km içerisine girdiği görülmektedir. Elde edilen en son 2007 yılı arazi kullanım haritasında ise yerleşik alan daha da yayılarak çalışma alanını içine alıp Temelli'ye doğru büyüdüğü görülmektedir (Şekil 3.14).

Çalışma alanının yerleşik alanı yasaların onaylandığı sürelerde ve ek olarak mevcut halleri incelendiğinde kentsel gelişimleri görülmektedir. Google uydu görüntüleri yasaların onay tarihleri olan 1984 yılındaki 3030 nolu yasa, 2004 yılında 5216 sayılı yasa, 2012 yılında 6360 sayılı yasa ve 2018 yılı durumu üzerinden incelenirse, 1985-2006-2012-2018[1] tarihlerinin Aralık aylarındaki görüntülerinden, arazi kullanımı yerleşim yeri yayılmaları incelenmiştir (Şekil 3.15- Şekil 3.18). İlgili yıllardaki Google görüntüleri incelenip yapılaşma olan alanlar kapalı alan sayılıp ölçüleri alınmıştır. Çalışma altlığı olarak en güncel Google görüntüsü konularak eski tarihler üzerine ne kadar gelişme olduğu gösterilmiştir. İmar planları arazi kullanım çalışmaları sayısal altıkları elde edilemediği için çalışma tabanı baştan oluşturulmuştur. 1970-1985-1997-2007 yılları arazi kullanım çalışmaları görselleri incelenmiş ve yapılan Google çalışması ile örtüştüğü gözlemlenmiştir (Şekil 3.14). Alan büyümeleri karşılaştırmaları bu özellikler kullanılarak hesaplanmıştır. Yerleşim alanlarını göstermek için ilgili tarihteki Google görüntüsü üzerine çokgen çizimleri yapılmıştır. Alanlar sorgulanabilir ve karşılaştırılabilir halde çizelge haline getirilmiştir (Çizelge 3.6). Google görüntüleri NETCAD GİS 7.7 sayesinde onaylı planlar ile katmanlar altına alınmış, doğrulaması yapılmıştır.

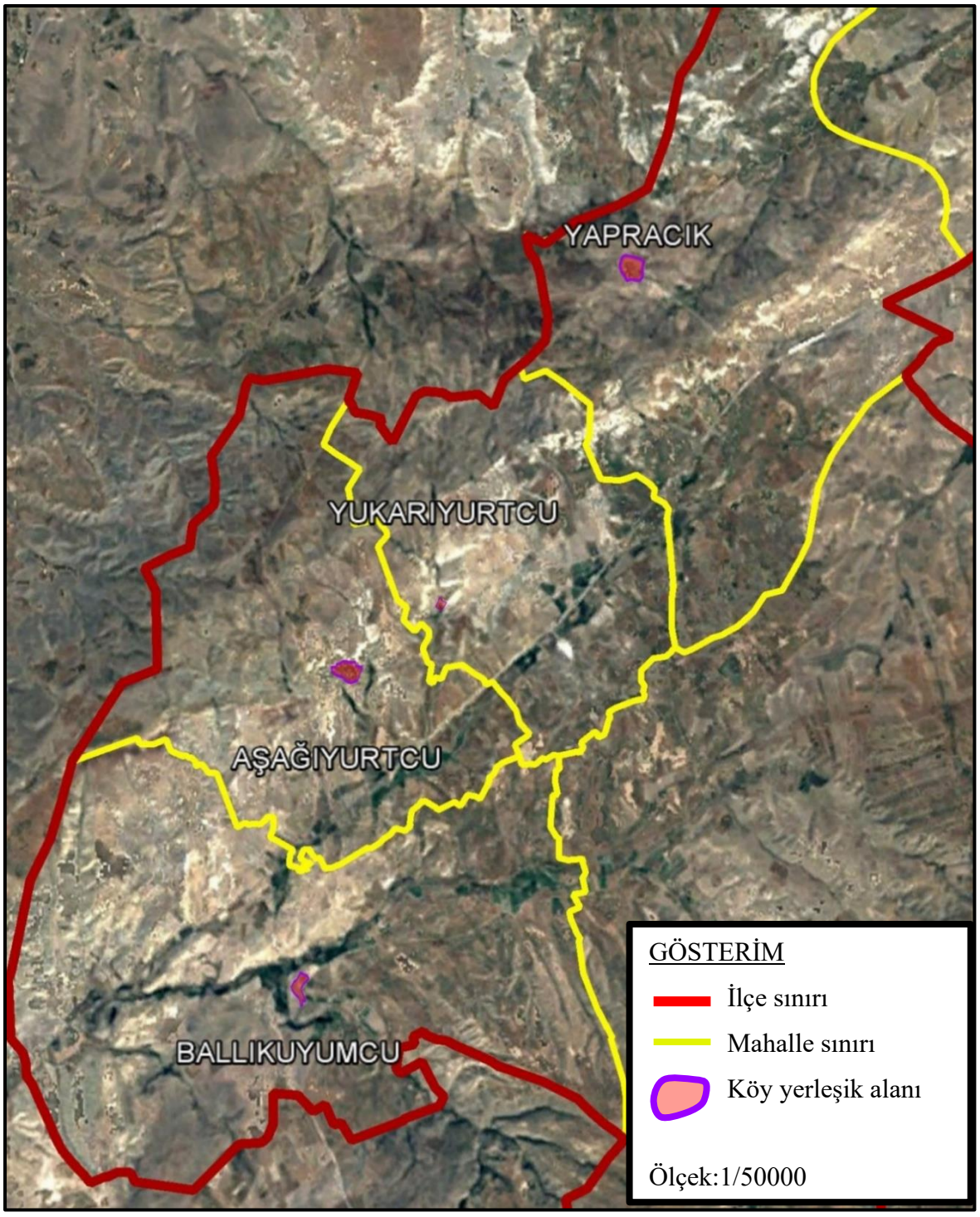
[1] Ankara üzerindeki Google görüntüleri inceleme tarihleri, yasaların tam tarihi olan yıllarda incelenememiştir. 3030 sayılı yasa yılı itibariyle Ankara için en eski Google görüntüsü 1985 yılı eylül ayına aittir ve aralık ayı çekimi netliği eylüle göre biraz daha iyidir. Çalışma alanı netliği düşüklüğü nedeniyle piksel görüntü üzerinden özel bir çalışma ile çıkarılmıştır. 5216 sayılı yasa yılı için 2004 yılındaki görüntü net olmadığından ve 2005 yılı çekimi çalışma alanı üzeri bulutlu olduğundan, 2006 yılı aralık ayındaki en net görüntü değerlendirilmiştir.

Şekil 3.14. 1970-2007 tarihleri arası Ankara arazi kullanım haritası yerleşik alan (Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü verileri, 2018)

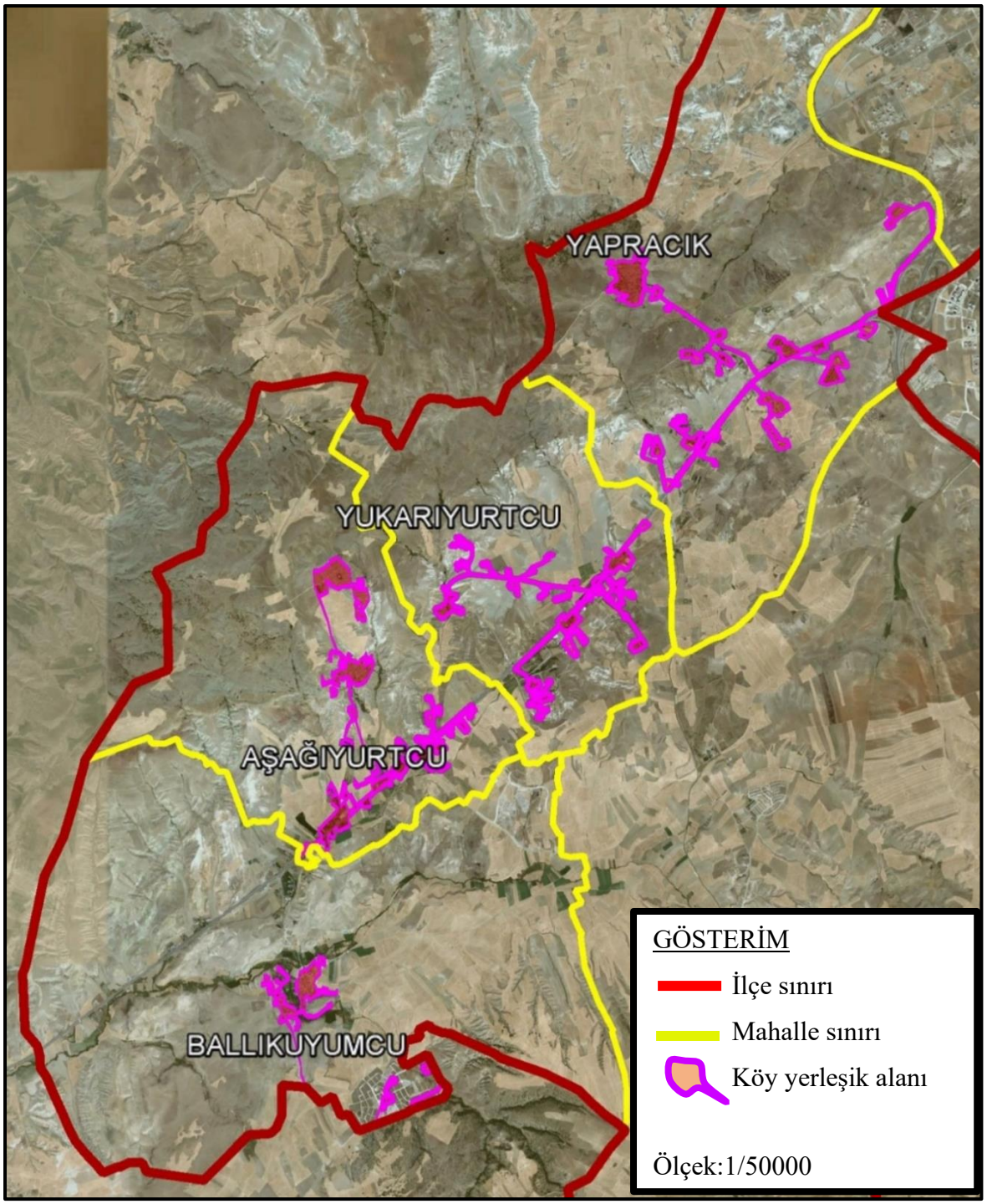

Şekil 3.14. 1970-2007 tarihleri arası Ankara arazi kullanım haritası yerleşik alan (Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü verileri, 2018)

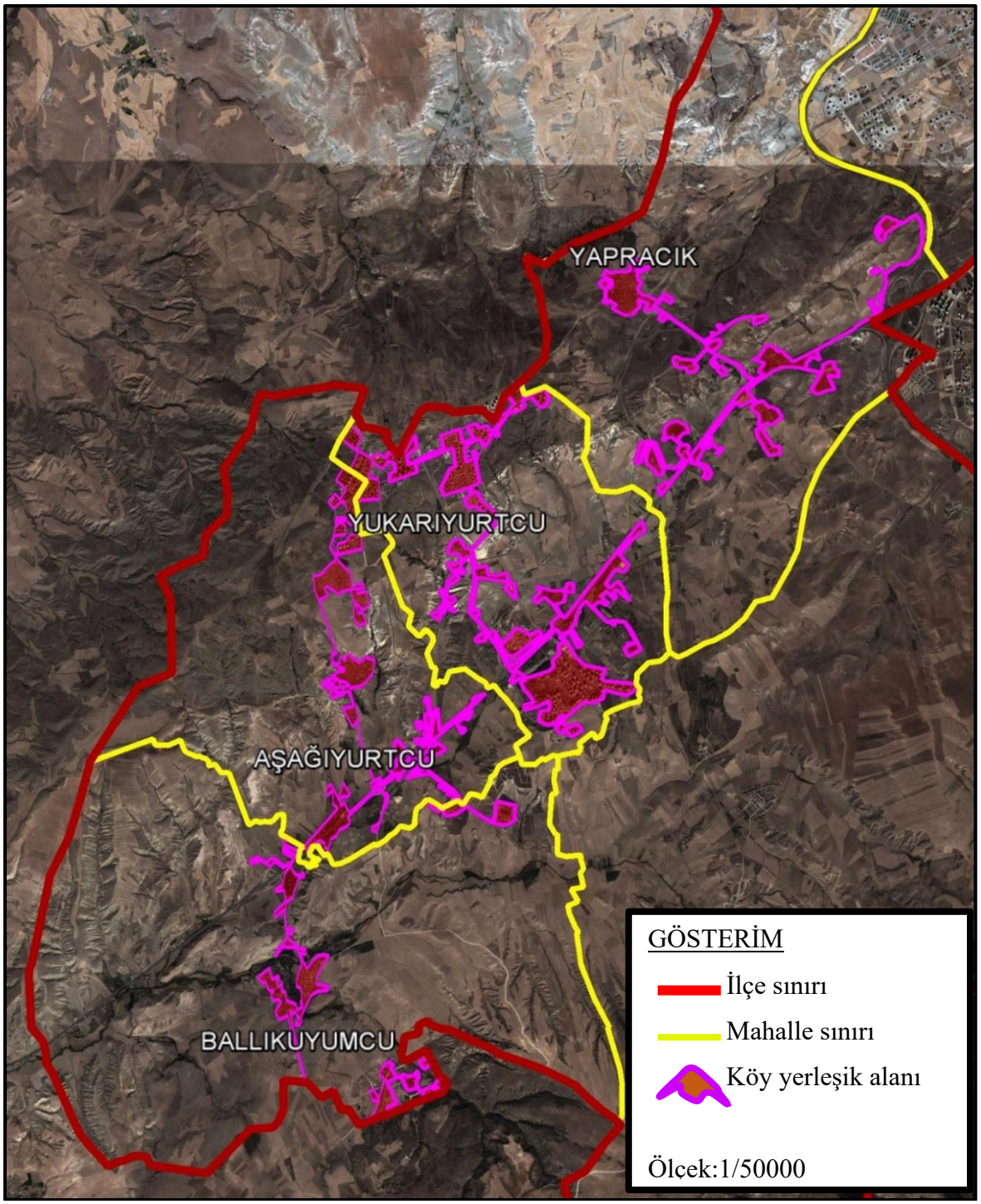
Şekil 3.15. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde, 1984 Yılı 3030 Nolu Yasanın kabul edildiği yıl Çalışma Alanı Arazi Kullanım Haritası Kentsel Yayılma[1]

[1] En net görüntünün yakalanabildiği 1985 yılı uydu haritası üzerindeki pikseller incelenerek yerleşik alanı çizilmiştir.

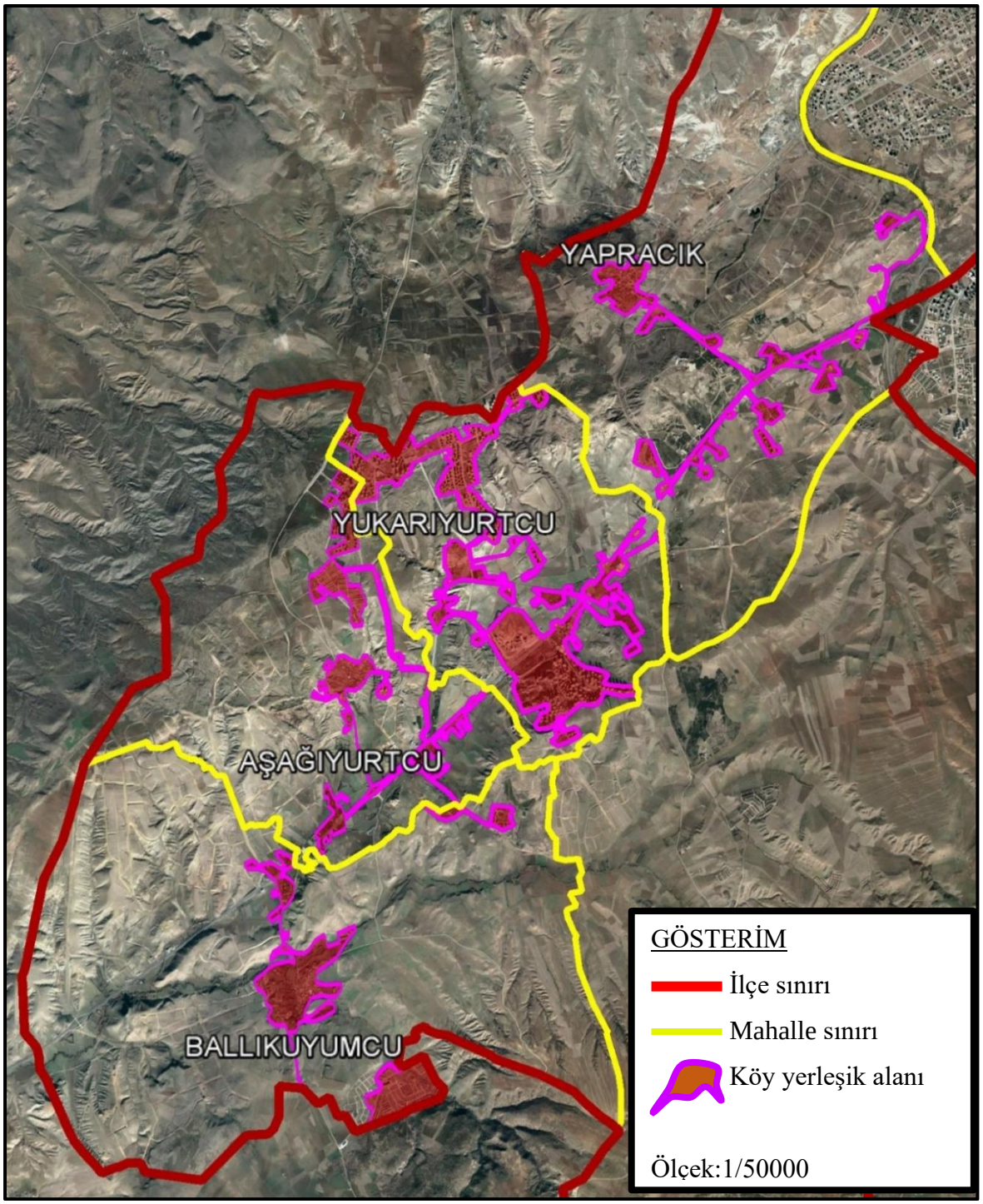
Şekil 3.16. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde, 2004 Yılı 5216 Nolu Yasanın kabul edildiği yıl Çalışma Alanı Arazi Kullanım Haritası Kentsel Yayılma[1]

[1] En net görüntünün yakalanabildiği 2006 yılı uydu haritası üzerindeki yerleşik alanı çizilmiştir.

Şekil 3.17. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde, 2012 Yılı 6360 Nolu Yasanın kabul edildiği yıl Çalışma Alanı Arazi Kullanım Haritası Kentsel Yayılma[1]

[1] 2012 yılı uydu haritası incelenerek yerleşik alanı çizilmiştir.

Şekil 3.18. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde, 2018 Yılı Günümüz Çalışma Alanı Arazi Kullanım Haritası Kentsel Yayılma[1]

[1] 2018 yılı uydu haritası incelenerek yerleşik alan çizilmiştir.

3030 nolu yasanın onaylandığı 1984 yılındaki yerleşim alanın sınırlarını inceleyebilmek için alınan Google görüntüsü 1985 yılına aittir. Araştırma alanının yerleşik yapısı incelendiğinde bu alanın henüz Ankara'dan uzak birer köy olan Yapracık, Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu görülmektedir. Çalışmada uydu görüntüsü çok net alınamasa da çalışma alanı için yerleşim alanı sınırlarının çizilebilmesiyle dördünün toplamı 236048 m^2 (23,6 ha) olarak hesaplanmıştır (Şekil 3.15).

5216 sayılı yasanın onaylandığı 2004 yılındaki yerleşim alanı sınırlarını inceleyebilmek için o yıla yakın en net uydu görüntüsü 2006 yılındaki Google görüntüsü kullanılmıştır. 2006 yılında Yapracık, Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu köylerinin yerleşik alanlar toplamı 3 046 228 m^2 (304,62 ha) olarak ölçülmüştür (Şekil 3.16). 3030 sayılı yasanın geçerli olduğu 20 yıllık sürede, çalışma alanları yerleşim yerleri 12 kat büyümüştür. Yerleşim alanlarının yıllık ortalama 140 509 m^2 (14 ha) büyüdüğü hesaplanmıştır.

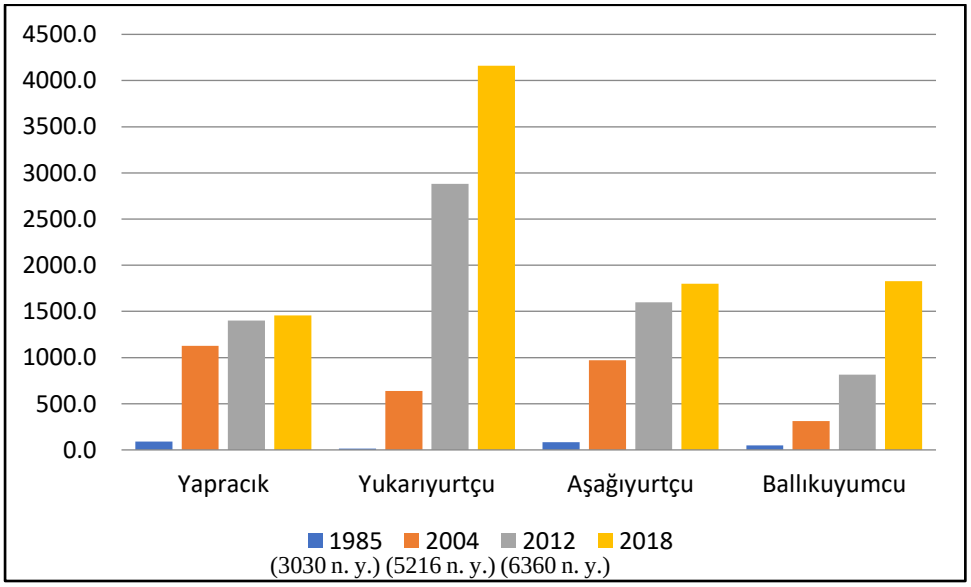
6360 sayılı yasanın onaylandığı 2012 yılındaki yerleşim alanı sınırlarını inceleyebilmek için 2012 yılındaki Google görüntüsü üzerine çalışılmıştır. 2012 yılındaki yerleşik alan sınırı büyüklüğü 6698856 m^2 (669,88 ha) olarak hesaplanmıştır (Şekil 3.17). 5216 sayılı yasanın geçerli olduğu yıllar arasında 2006-2012 tarihlerinde yerleşim alanı 6 yıllık sürede 2 katına çıkmıştır. Yerleşim alanlarının yıllık ortalama 608 771 m^2 büyüdüğü görülmüştür. Bu büyüme 3030 sayılı yasadaki alan büyümesinin 4 katıdır. 3030 sayılı yasaya kıyasla 5216 sayılı yasa ile yerleşim alanları 4 kat daha fazla büyümüştür.

2018 Aralık ayı Google görüntüsü incelendiğinde çalışma alanı yerleşik alanının büyüklüğü 9 244 692 m^2 (924 ha) olarak hesaplanmıştır (Şekil 3.18). 6360 sayılı yasanın 2012 yılında onaylandığı zamandan günümüze kadarki yasa geçerlilik döneminde büyüme 2 545 836 m^2 (254 ha)'dır. 6360 sayılı yasa süresinde çalışma alanı yıllık 424 306 m^2 (42 ha) büyümüştür. 5216 sayılı yasaya göre 6360 sayılı yasa ile çalışma alanının büyüme hızının azaldığı görülmektedir. 6360 sayılı yasa onaylandıktan sonra günümüze kadar yerleşik alanlar 1,6 kat büyümüştür. Bu büyüme önceki yasadaki büyüme hızının 0,6 katına karşılık gelmektedir. Bu oran 3030 nolu yasa ile büyüme hızının 3 katına denk gelmektedir. 3030 sayılı yasa nedeniyle yıllık büyümenin 6360 sayılı yasa süresindekinden 3 kat daha hızlı olduğu görülmektedir (Çizelge 3.5, Şekil 3.19, 20 ve 21).

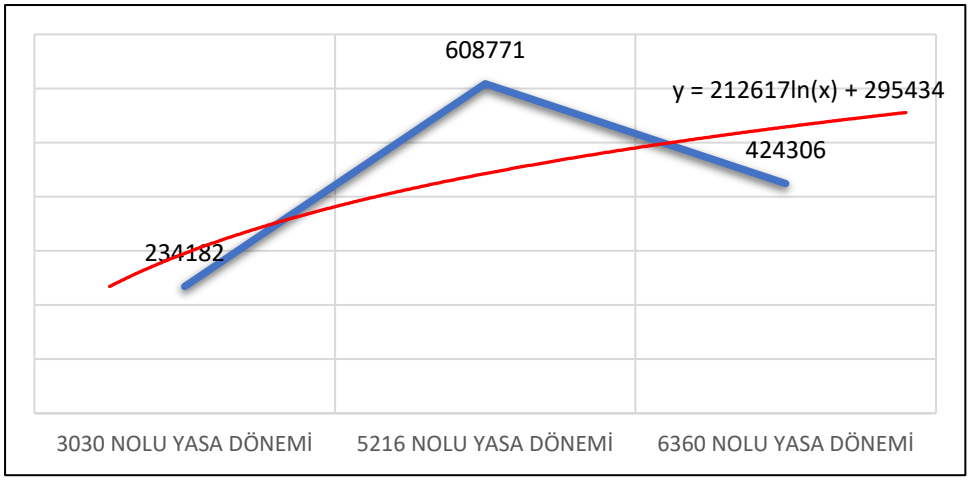
Çizelge 3.5. Google Earth uydu görüntüsü üzerinden hesaplanan, yıllara göre mahalle yerleşim alanları hektar cinsinden dağılımı

Mahalleler	1985 (3030 nolu yasa)	2004 (5216 nolu yasa)	2012 (6360 nolu yasa)	2018
Yapracık	9,08 ha	112,61 ha	140,22 ha	145,48 ha
Yukarıyurtçu	1,45 ha	63,76 ha	288,29 ha	416,16 ha
Aşağıyurtçu	8,21 ha	97,02 ha	159,98 ha	179,93 ha
Ballıkuyumcu	4,87 ha	31,24 ha	81,40 ha	182,91 ha
TOPLAM	23,60 ha	304,62 ha	669,89 ha	924,47 ha

Yapılan çalışmada 3030 nolu yasa geçerlilik döneminde köy olan çalışma alanları yerleşik bölgelerinin, mahalle oldukları 5216 sayılı yasa döneminde 4 kat hızlı bir büyüme gösterdiği görülmektedir. 6360 sayılı yasa döneminde büyüme hızının yavaşladığı ve 3030 nolu yasa dönemine kıyasla büyüme hızı 3 kat düştüğü ve 5216 sayılı yasa dönemine kıyasla büyüme hızının 0,6 katı olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3.19, 20).

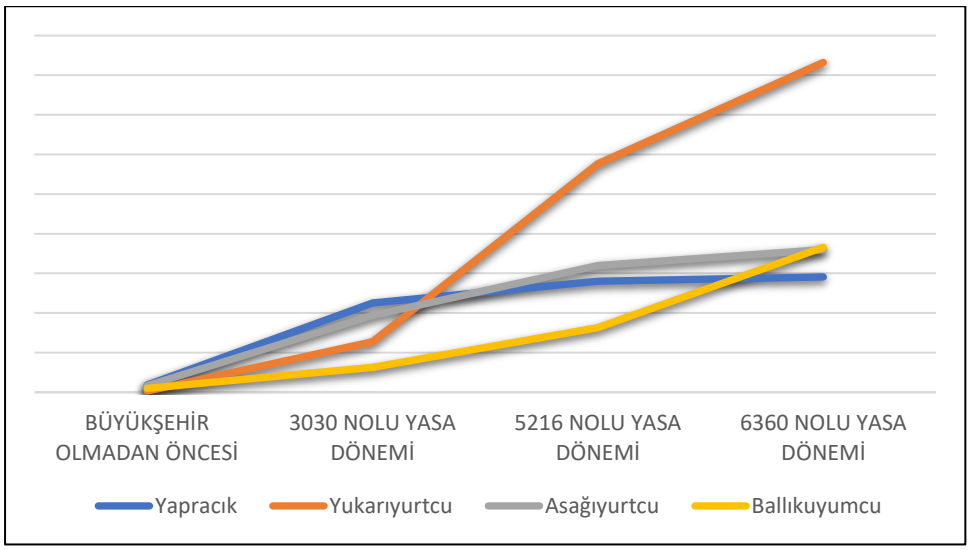

Şekil 3.19. Yıllara göre mahalle yerleşim alanları hektar cinsinden dağılımı

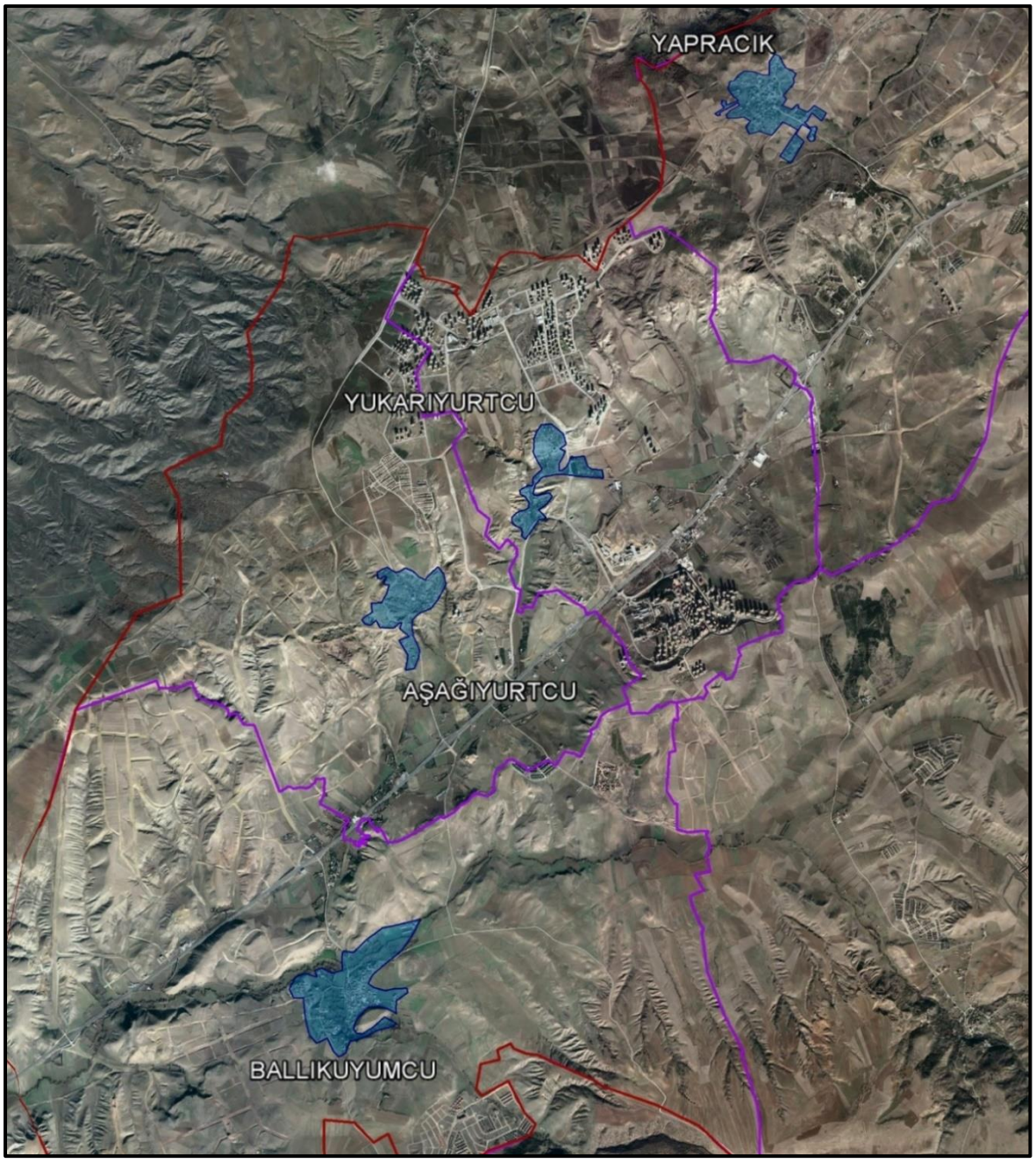
Şekil 3.20. Kanunların geçerli olduğu döneme ait yerleşim alanları büyüme grafiği

Büyüme oranları incelendiğinde en fazla büyümenin Yukarıyurtçu mahallesinde olduğu görülmüştür (Şekil 3.19 ve 21). Yukarıyurtçu 3 yasa döneminde de en fazla büyümeyi yaşamıştır. Yukarıyurtçu mahalle sınırları içerisine 2 büyük TOKİ alanının kurulması, ayrıca mahalle içinde sitelerin ve üniversitenin de kurulması bu durumda etkili olmuştur. Yukarıyurtçu mahallesi diğer mahallelere göre en hızlı ve büyük kentsel geçişi göstermiştir. Dikkati çeken 2. mahalle de Ballıkuyumcu olmuştur, özellikle 6360 nolu yasa döneminde büyüme göstermiştir. Yapracık ve Aşağıyurtçu mahalleleri 5216 sayılı yasa döneminde hızlı büyüme gösterirken 6360 sayılı yasa dönemindeki yüksek ivmesini kaybederek daha yavaş kentsel yayılma göstererek büyümeye devam etmiştir. Köy merkezleri mahalle sınırlarının aksine sabit bir büyüme göstermiştir (Şekil 3.21).

Şekil 3.21. Kanunların geçerli olduğu dönemlerdeki mahalle yerleşim alanları büyüme grafiği

Köy merkezlerinin dışında gelişmelerini köylerin tarım ve hayvancılık alanlarına ciddi etkileri olmuştur. Siteler ile yerleşik alanların yayılmasına ek olarak, mahalle sınırları içerisinde imar planları ile açılan yollar, fiziki çevrenin büyük oranda değişmesine neden olmuştur. İmar planı incelemeleri ile bu yayılma daha detaylı ele alınacaktır (Şekil 3.22).

Şekil 3.22. Google Earth ekran görüntüsü üzerinde, 2018 yılı çalışma alanı köy merkezleri yerleşim alanları

Mahallelerdeki yerleşik alanların büyümesi ve mahalle sınırlarına oranları incelendiğinde toplam alanlar için %203'lük büyüme mahalle sınırları oranı içerisinde %6'lık artışa karşılık gelmektedir. Tabi bu mevcut duruma yönelik hesaplamaları kapsamaktadır (Çizelge 3.6).

Çizelge 3.6. Köyler mahalle olduktan sonraki dönemde yerleşim alanları büyüme oranları

Mahalleler	Mahalle Olmadan Öncesi (m^2) 2004 yılı	2018 yılı (m^2)	% Büyüme	Toplam Mahalle Sınırları (m^2)	Mahalle Olmadan Önce Yerleşik Alanın Toplam Sınıra Oranı	Günümüz Yerleşik Alanın Toplam Sınıra Oranı
Yapracık	1126076	1454804	29	33897552	3	4
Yukarıyurtçu	637552	4161582	553	16039370	4	26
Aşağıyurtçu	970220	1799255	85	20779934	5	9
Ballıkuyumcu	312380	1829051	486	35360345	1	5
TOPLAM	3046228	9244692	203	106077201	3	9

3.2.Ankara İmar Planları ve Çalışma Alanının Durumu

Ankara için yapılan planlar, ilk imar planı Lörcher Planı (1924) sonrasında Jansen Planı (1927), Yücel-Uybadin Planı (1955), 1990 Yılı Ankara Nazım Planı (1960) özel olarak yapılmışlardır. (www.ankara.bel.tr) Planların ortak problemi aldığı büyük göçler sebebiyle projeksiyon yıllarına gelmeden doluluk oranlarına erişip, sonrasında gecekondulaşma ve çarpık yapılaşma oluşmasıdır. Bu problem günümüzde de sürmektedir. Her plan bir öncekinden daha büyük alanları kapsamıştır. 1986 yılına kadar çalışma alanı herhangi bir planlama alanı içerisine girmemiştir.

İlk olarak 1986 yılında Ankara Yapısal Plan Şemasında yer almış ve sonrasında üst ölçek ve alt ölçek planları yapılmıştır (www.ankara.bel.tr).

3.2.1. 2015 Ankara yapısal plan şeması

1986 yılında, 2015 yılı 1/100 000 ölçekli Yapısal Planı hazırlanmıştır. Çalışmanın yapıldığı dönemde mücavir alan içi, dışı ve il sınırları üzerindeki yetki dağılımı 3194 sayılı imar yasası ile yapılmıştır. Yapısal plan üst ölçekte kentin şekli ve gelişme eğilimi üzerine olan bir çalışmadır. Alt ölçekte 1/5000, 1/1000 imar planı çalışmaları sonraki aşamada

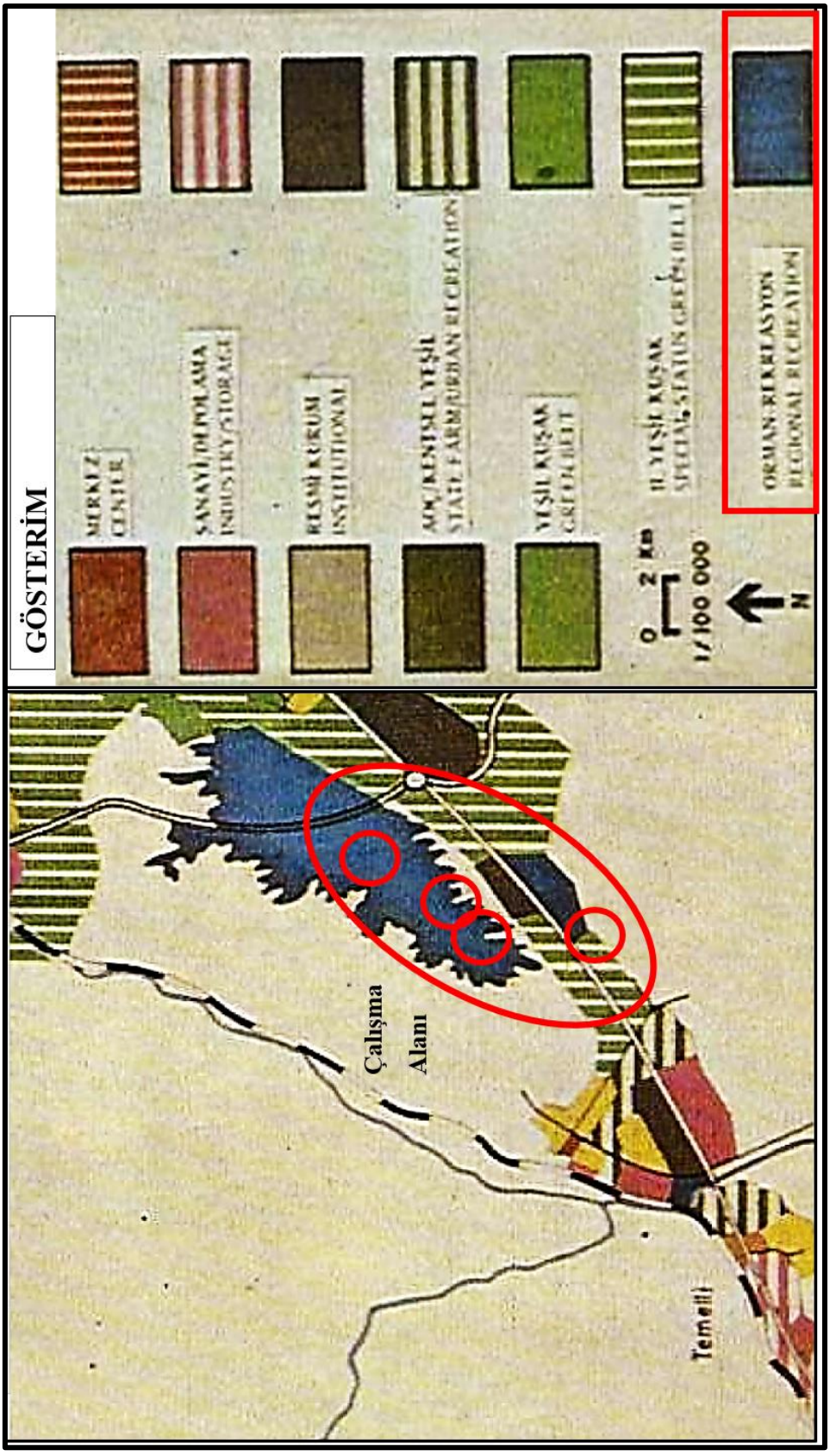
değerlendirilecektir. Bu yolla üst ölçekte belirlenen kararların alt ölçekte de etki sınırları belirlemiştir. Özellikle şema ulaşım kararlarını etkileyici konumdadır (Şekil 3.23-3.24).

2015 Ankara Yapısal Plan ile çalışma alanı üzerine ilk defa plan kararı getirilmiştir. Çalışma alanı üzerine gelen Orman Rekreasyon lekesi çalışma alanının kırsal yerleşim alanı olarak korunması yönünde bir karar olmuştur. Getirilen kararla 2015 yılına kadar alt ölçekte köyler üzerine herhangi bir kente bağlı gelişme bölgesi, alt ölçek planlama çalışmalarının önü kapatılmıştır. 2015 hedefi korunmuş olsaydı köylerin üzerine yapılan bu tez araştırma çalışması yapılmayacaktı. Nitekim sonraki yıllarda yapılan mücavir alan değişiklikleri, Ankara'nın alacağı büyük nüfus, Ankara Büyükşehir Belediyesi yetki sınırlarının genişlemesi, yeni çevre düzeni planları ile gelişim eğiliminin değişmesi ve çalışma alanı olan köylerinin Ankara'nın mahallesi olmasıyla oluşan değişim silsilesi, bu tez için araştırma alanının seçiminde önemli rol oynamıştır. Çalışma alanlarının kırsal yerleşimden kentsel çevreye dönüşümünün kısa sürede olması sonucu, kırsal yerleşimde ne tür değişiklikler olduğu ve bu değişimleri yaşayanların algısını bu sürede nasıl etkilediği bu tezle araştırılmaktadır (Şekil 3.23-3.24).

Şekil 3.23. 2015 Ankara Yapısal Plan (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2018, Plan onay tarihi 1986)[1]

[1] Harita üzerindeki kırmızı elips çalışma alanının yerini göstermektedir. Sonraki sayfada detayın incelenebilmesi için planın ve lejantın yakınlaştırılmış hali yer almaktadır.

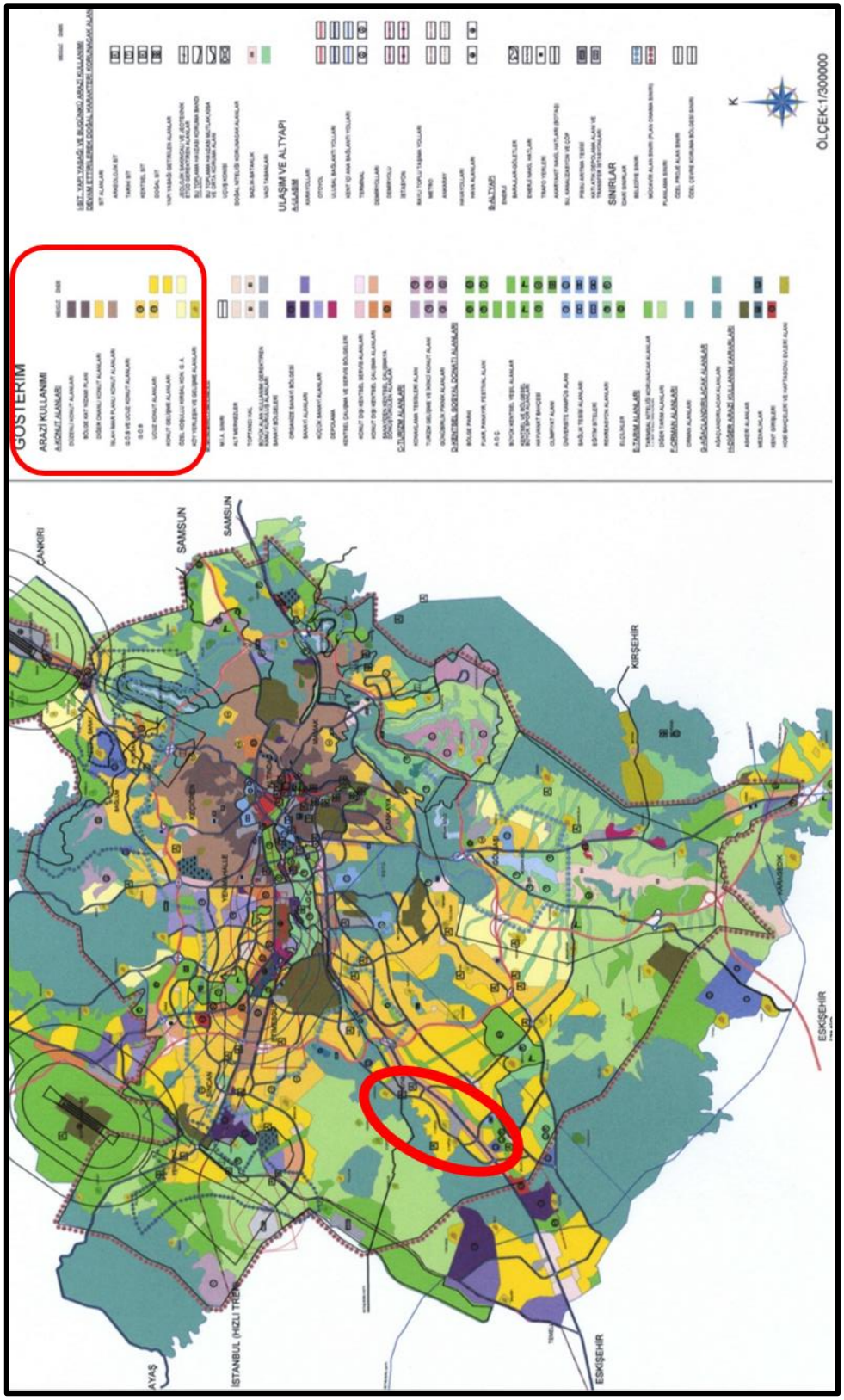
Şekil 3.24. 2015 Ankara Yapısal Planı Gösterimi ve çalışma alanı yerleri- büyümüş hali (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2018)[1]

[1] Harita üzerindeki kırmızı elips çalışma alanının yerini, daireler ise köy merkezlerinin yerini göstermektedir.

3.2.2. 2023 Ankara Nazım İmar Planı

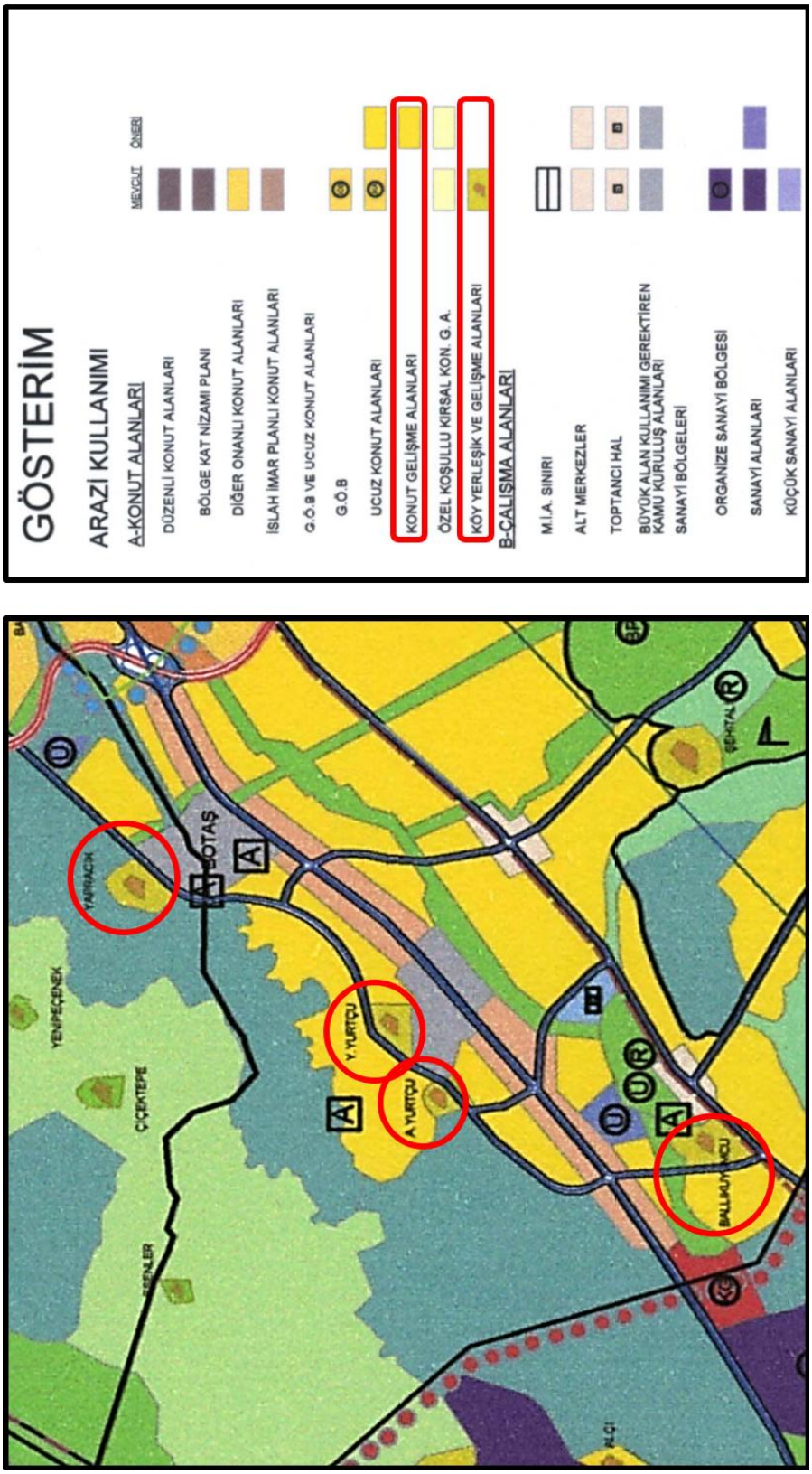
Ankara mücavir alan sınırı ile ilgili değişiklikler ve Büyükşehir Belediyesi yetki sınırları genişletilmesiyle birlikte eski planlar ile parçacıl planların ele alınması ve birçok kentsel sonunun oluşmasıyla Ankara'nın tüm çevresinin bütüncül bir planla değerlendirileceği bir planlama çalışması yapılmış ve 30.07.1998 tarihinde Belediye Meclisine sunulmuştur (Şekil 3.25).

2023 Ankara Nazım İmar Planında çalışma alanları *Köy Yerleşik ve Gelişme Alanı olarak planlanmıştır* (Şekil 3.26). 1998 yılında onaylanan plan öncesinde çalışma alanı için 1994 yılında Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın Güneybatı Ankara planı onaylanmıştır. Bu onaylanan plan açılan çeşitli davalarla iptal edilmiştir. İptal edilen plan geliştirilerek 2025 Ankara Nazım İmar Planında yer almıştır. Gösterimde belirtilen Köy Yerleşik ve Gelişme Alanları lekesi çalışma alanı köy merkezlerini göstermektedir. Köy merkezlerinden, Yapracık'ın çevresinde Orman Alanı varken, Yukarıyurtçu'nun, Aşağıyurtçu'nun ve Ballıkuyumcu'nun çevresini Konut Gelişme Alanları sarmaktadır. (Şekil 3.26) Yapracık köyü etrafı Etimesgut'a doğru uzanan ve Ankara merkeze havalandırma ve oksijen kaynağı olarak öngörülen yeşil aks planlama kararı Orman Alanı lejantındadır. Bu aks 2015 hedef tarihli Ankara Yapısal Planında da yer almaktadır. Planda Aşağıyurtçu köyü ile Yukarıyurtçu köyleri gelişme konut alanı içerisinde birleşeceği planlanmıştır. 2023 yılı hedefinde çalışma alanı olarak belirlenen, *Yapracık köyü çevresindeki orman alanları ile fiziki çevre sürdürülebilirliği korunurken, gelişme konut alanları ile çevrelenen Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu ve Ballıkuyumcu köyleri fiziki çevresinin kırsal yerleşimden-kentsel yerleşime dönüştüğü görülmektedir.*

Şekil 3.25. 2023 Ankara Nazım İmar Planı - Plan onay tarihi 30.07.1998 (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2018)[1]

[1] Plan üzerindeki kırmızı elips çalışma alanının yerini göstermektedir. Lejant üzerindeki kırmızı çokgen çalışma alanı fonksiyonlarını göstermektedir. Bir sonraki sayfada yakınlaştırılmış görüntüler yer almaktadır.

Şekil 3.26. 2023 Ankara Nazım İmar Planı Gösterimi yakın görüntüsü çalışma alanlarının yerleri (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2018)[1]

[1] Plan üzerindeki kırmızı daireler çalışma alanı köy merkezlerini göstermektedir. Lejant üzerindeki kırmızı çokgenler çalışma alanı ile ilgili fonksiyonları göstermektedir.

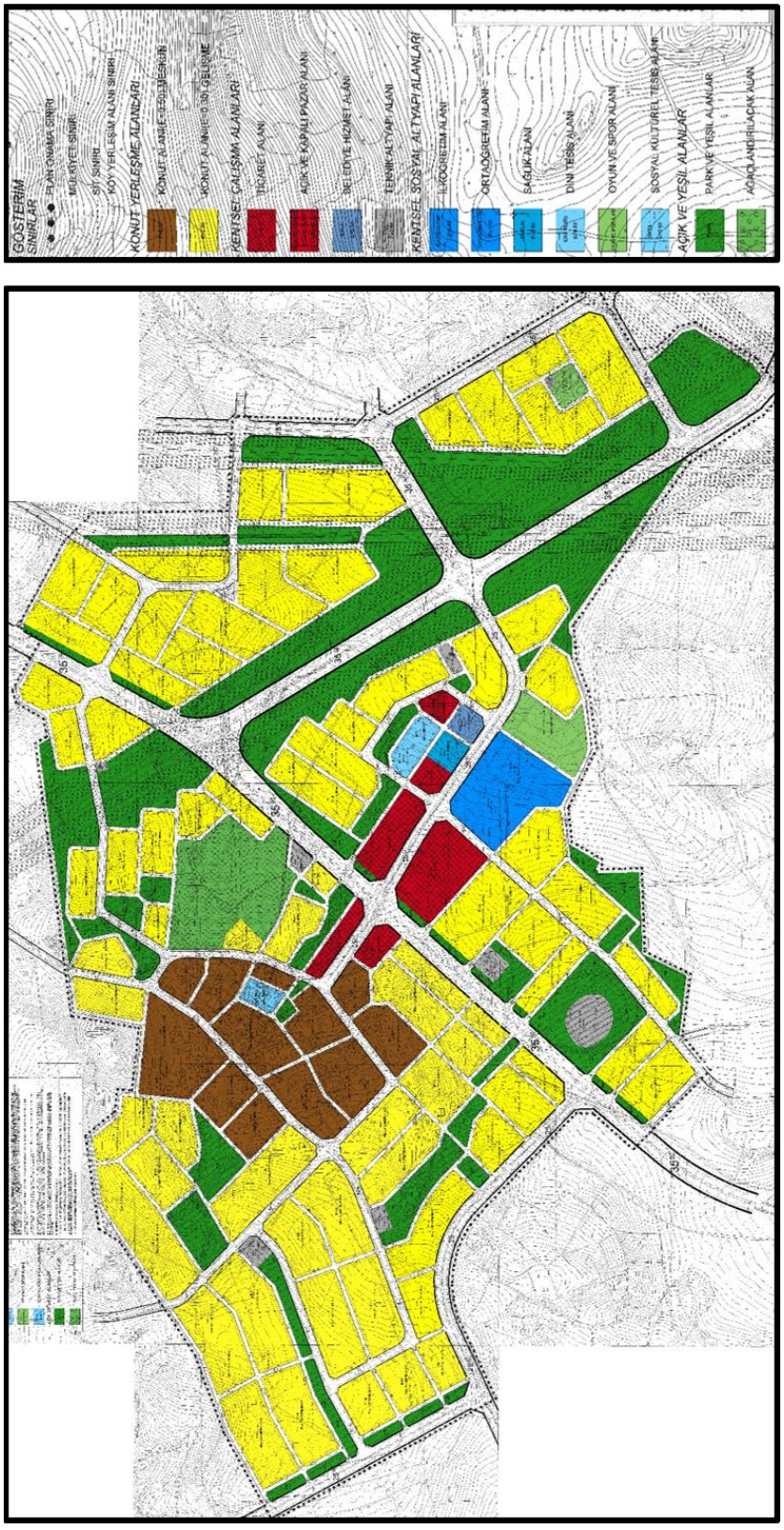
3.2.3. Yapracık Köy Yerleşik Alanı İmar Planı

Ankara İl İdare Kurulunun 16.04.1996 gün ve E:704-45438, K:4/K-89 sayılı kararı ile uygun görülen ve Ankara Valiliğinin 07.05.1996 gün ve 4229-1227 sayılı yazısı ile onaylanan Etimesgut İlçesi, Yapracık köyü İmar planları yapılmıştır (Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclis Gündemi, 2003). 24.01.2003 tarih ve 11 nolu meclis kararıyla Yapracık Köy Yerleşik Alanı Uygulama İmar Planı *3030 nolu Büyükşehir Belediyesi Kanun Hükümleri* 'ne dayalı olarak köy alanı[1] , Etimesgut Belediyesince onaylanmış olup, Ankara Büyükşehir Belediyesine sunulmuştur (Etimesgut Belediyesi Meclis Raporu, 2003). Onaylanan imar planları en son olarak 14.04.2017 tarihinde 815 meclis kararı Yapracık Mahallesi Eskişehir Yolu Kuzeyi 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Plan Değişikliği Ankara Büyükşehir Meclisi tarafından onaylanmıştır (Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclis Gündemi, 2017). Onaylanan imar planından bağımsız olarak Yapracık Mahallesi sınırları içerisinde olan Eskişehir Yolu Güneyi de ayrıca onaylanmıştır. Alan, çevre yoluna yakınlığı ile bölgede özellikle toplu konut (site) yapılaşması için cazibe merkezi olmasının yanı sıra TOKİ'nin de yaptığı yatırımlar sonucu büyük bir gelişme göstermiştir (Şekil 3.27).

2003 yılında yapılan Yapracık Köy Yerleşik Alanı Uygulama İmar Planı kırsal yerleşim üzerinde gelişme eğilimleri tespit edilmiş ve kırsal alan planı olarak onaylanmıştır. Onaylanan imar planında konut alanları için emsal değerleri 0,30-0,50 olarak belirlenmiştir (Şekil 3.27). Sonrasında nüfusu artması ve site yapılaşma talepleri üzerine çevresine ek mevzi imar planları yapılmıştır. Mevzi planlar ile sitelerin ve TOKİ'nin yapılaşması yayılması sonrası Eskişehir yolunun kuzeyi ve güneyi olmak üzere tüm planları toplayan ve birleştiren nazım imar planları onaylanmıştır. Özellikle 2023 Ankara Nazım imar planı ile çalışma alanının gelişme bölgesi ilan edilmesi ve çevre yolunun planlanması sonrası kırsal alan kimliğinde bozulmaya başlanan süreci takiben Yapracık Mahallesi'nin kentsel alana geçmesi diğer çalışma alanı yerleşimlerden (Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu ve Ballıkuyumcu Köylerinden) önce olmuştur. 2003 yılında yapılan Yapracık köy yerleşik alan imar planı alanı 2017 yılında kendi mislinin yaklaşık 5 katına çıkarak Yapracık Mahallesi Eskişehir Yolu Kuzeyi 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Plan Değişikliği olarak onaylanmıştır. Ayrıca Eskişehir yolu kuzeyi kadar Yapracık Mahallesi Eskişehir güneyi planı değişikliği de yine 2017 yılında onaylanmıştır. Böylece Yapracık Mahallesi'nde plansız alan kalmamıştır.

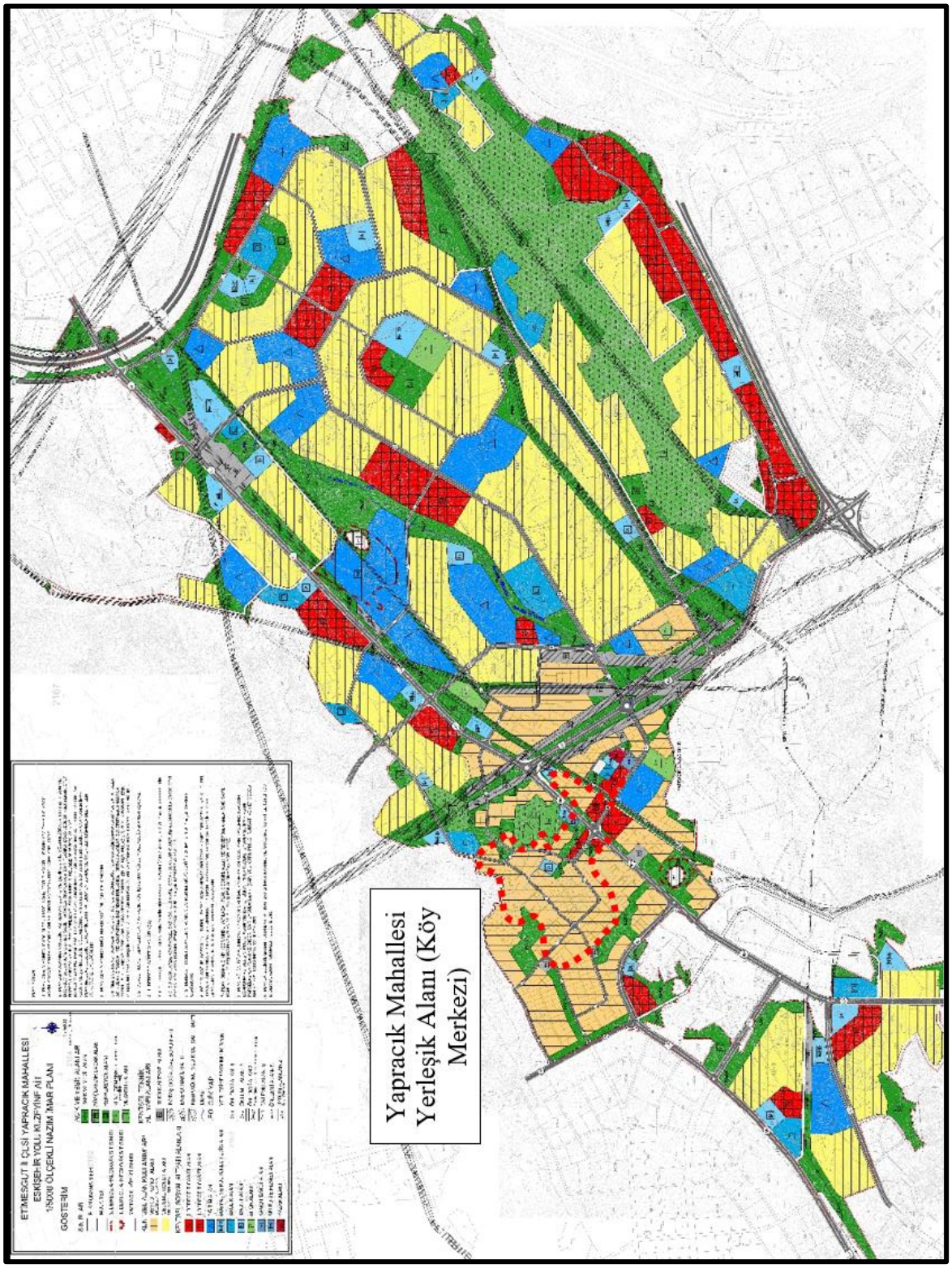
[1] 1990 yılı mücavir alanı sınırı içerisindeki köylerin mahallelere dönüşmeden önceki 3030 sayılı kanuna bağlı olarak planlanan köy alanı.

Yapracık mahallesi 2003 yılında kırsal alan iken 2017 yılına gelindiğinde tamamen toplu konutların ve sitelerin sosyal donatılarının bulunduğu büyük bir kentsel gelişme alanı olarak planlanmıştır. Eski Köy merkezinin batısına doğru büyüme olan alanda çevre yoluna kadar mesafe gelişme alanları yapılaşarak Ankara ile bütünlük sağlaması planlanmıştır (Şekil 3.28).

Şekil 3.27. Etimesgut İlçesi Yapracık Köy Yerleşik Alanı Uygulama İmar Planı (Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından, 24.01.2003 Tarih ve 11 Nolu Meclis Kararıyla Onaylanan İmar Planı)[1]

[1] Plan üzerindeki kahverengi lekeler planın yapıldığı 2003 yılındaki meskun konut bölgesini göstermektedir.

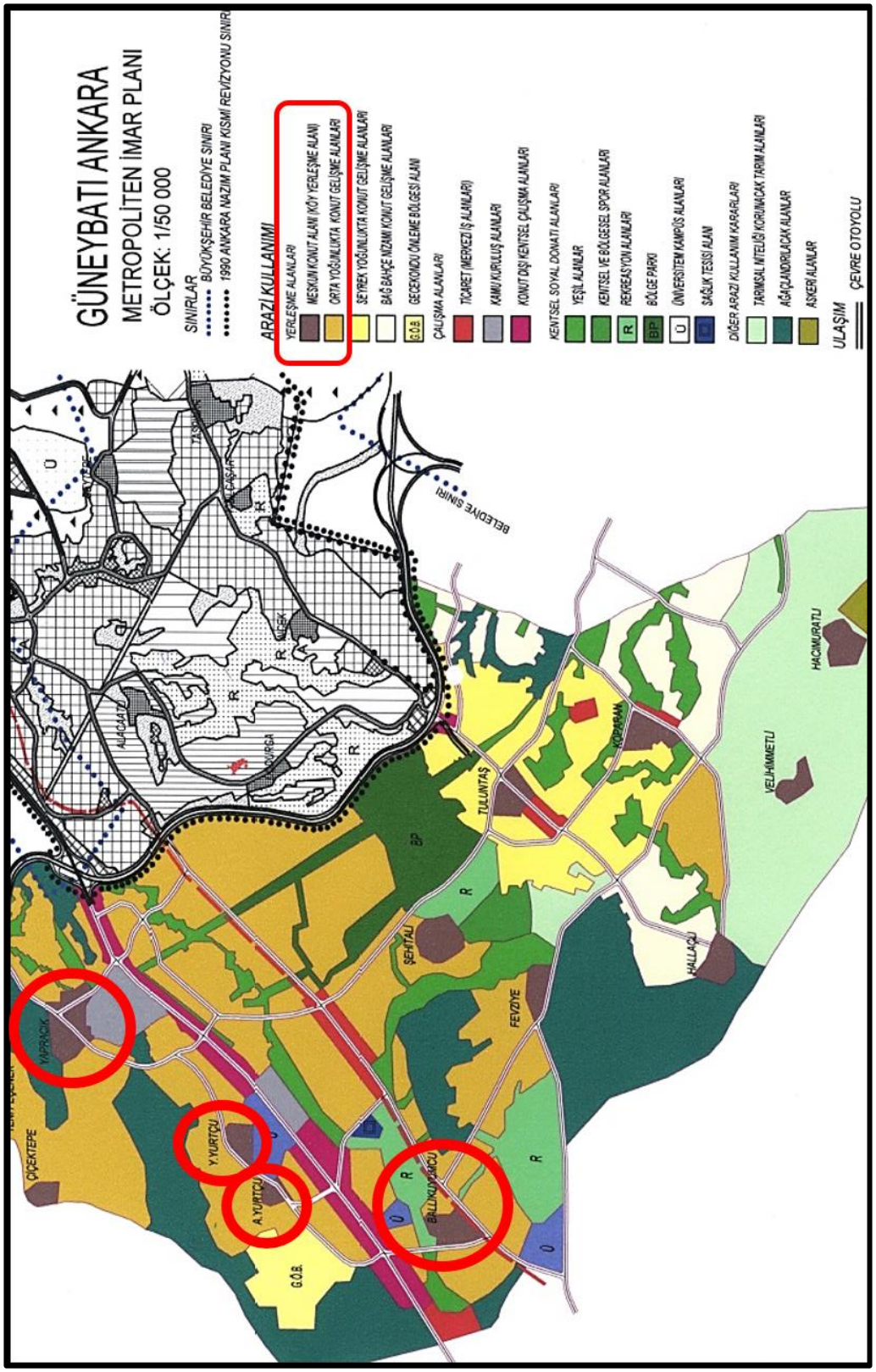

Şekil 3.28. Etimesgut İlçesi Yapracık Mahallesi Eskişehir Yolu kuzeyi 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Plan Değişikliği (Ankara Büyükşehir Belediyesi Tarafından 14.04.2017 Tarihinde 815 Meclis Kararı ile Onaylanan İmar Planı)

3.2.4. Güneybatı Ankara Metropoliten İmar Planı

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından 24.02.2004 tarihinde 1/50.000 ölçekli plan onaması yapılmıştır. İki buçuk yıl sonra 19.09.2006 tarihinde "*ölçeği 1/50 000 olmakla birlikte parçacı olması ve şehircilik ilkeleriyle bağdaşmaması*" sebebiyle Danıştay 6. Dairesi tarafından durdurmuştur (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2018) (Şekil 3.29).

İmar planı iptal edilse de çalışma alanı üzerindeki detaylar ve 2023 Nazım İmar Planı üzerindeki değişiklikler ile köylerin gelişimini gözlerönüne sermektedir. Bu yapılan planlama çalışması sonraki yapılacak alt ölçek planlarda ve 2038 Ankara Nazım İmar Planında daha gelişmiş olarak görülmektedir. Bu tezdeki çalışma alanı incelendiğinde detaylı olarak meskûn bölge ve gelişme bölgeleri görülmektedir. Özellikle 2023 planında Yapracık köyü kuzeyi yeşil aks olan orman alanının bölünmüş olduğu görülmektedir. Orman Alanını bölen Gelişme Konut Alanı Çiçektepe ve Yeni Peçenek köyleriyle birleşmektedir. Kırsal yerleşimlerin bu kadar gelişme bölgesiyle sarılıp büyümesi ve köylerin birleşmesi artık kentsel alan olarak değiştiğinin göstergesidir. Aşağıyurtçu ve Yukarıyurtçu köylerini saran Gelişme Konut Bölgesinde fazla değişiklik olmasa da batı bölgesindeki Orman Alanlarına olan kaçak yapılaşma nedeniyle Gecekondu Önleme Bölgesinin oluştuğu görülmektedir Ballıkuyumcu köyünde 2023 planı üzerinden herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Planlama açısından değerlendirilirse köy yerleşimleri üzerinde büyük bir gelişme konut bölgesi oluştuğu ve 1998 yılından 2004 yılına kadarki 6 yıllık kısa sürede fiziki çevresinin ciddi anlamda değiştiği söylenebilir. Özellikle köy yerleşimlerinin geçim kaynağı olan tarım alanlarının ve orman alanlarının (hayvancılık ve toplayıcılık açısından önemli) kentsel yerleşim alanına katılması köyden mahalleye geçişin, planın hedef yılında tamamlanacağına işaret etmektedir. 2004 yılında yürürlüğe giren *5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu* ile aynı yılda onaylanan *Güneybatı Ankara Metropoliten İmar Planı* beraber, çalışma alanının kırsal alandan kentsel alana değişimini hem kanunen hem de planlamada sağlamaktadır (Şekil 3.29).

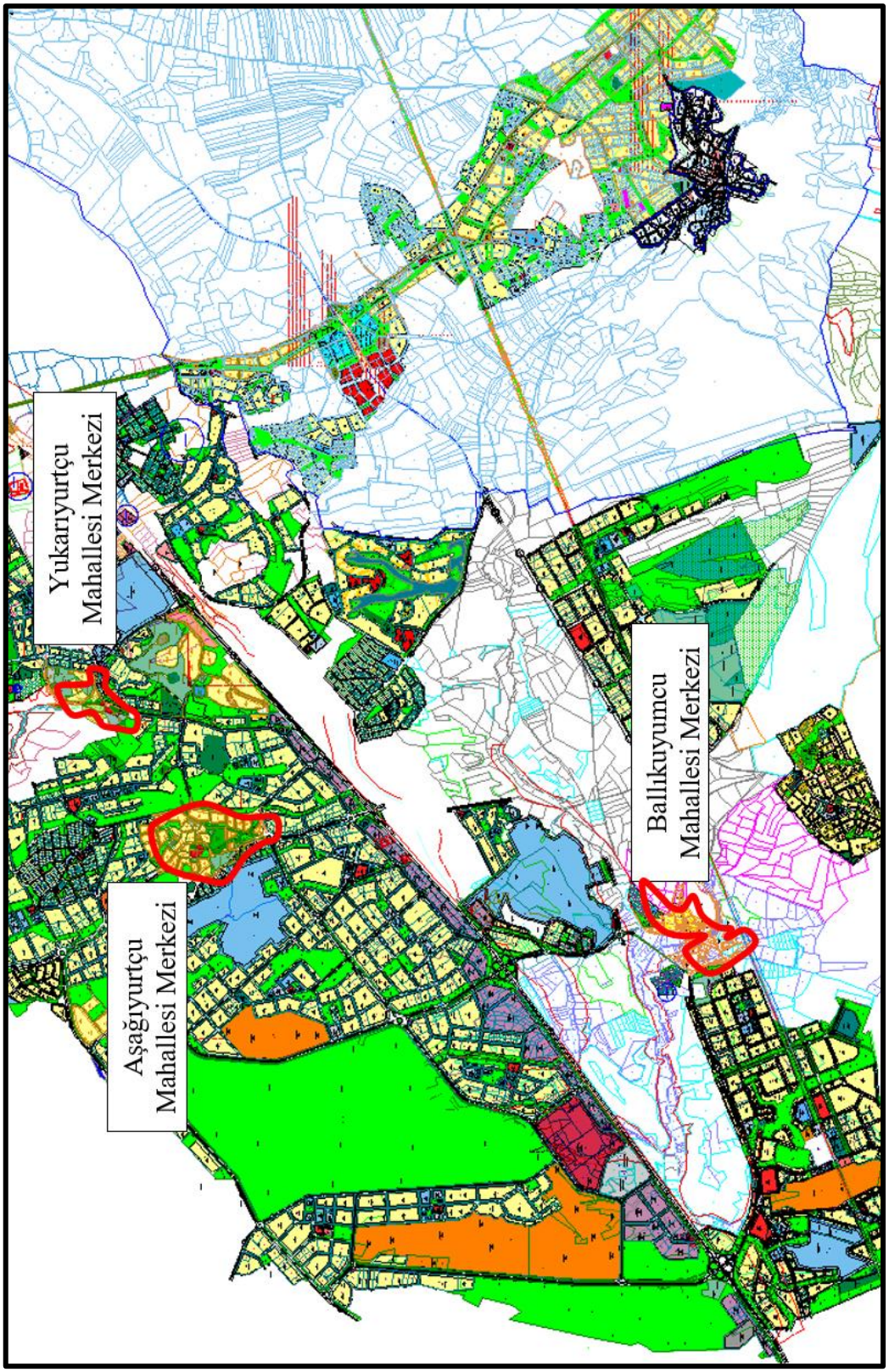
Şekil 3.29. Güneybatı Ankara Metropoliten İmar Planı, 2004 (Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Tarafından 24.02.2004 Tarihinde Onaylı İmar Planı)[1]

[1] Plan üzerindeki kırmızı daireler çalışma alanı köy merkezlerini göstermektedir. Lejant üzerindeki kırmızı çokgen çalışma alanı fonksiyonlarını göstermektedir.

3.2.5. Etimesgut İlçesi Ballıkuyumcu–Aşağıyurtçu-Yukarıyurtçu-Alcı Tema Park Toplu Konut Alanı İmar Planı

Etimesgut İlçesi Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu mahallelerinde mülkiyetinin TOKİ, Hazine Belediye ve Şahıs parsellerini kapsayan alanda Belediye Meclisinin 16.02.2007 gün ve 496 sayılı kararı ile Temakent Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje alan sınırı ilan edilmiştir. Sonrasında, 13.08.2010 gün ve 2504 sayılı meclis kararıyla Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından 1/25 000, 1/5000 ve 1/1000 ölçeklerinde imar planı onaylanmıştır (Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclis Gündemi, 13.08.2010 Gün ve 2504 Sayılı Meclis Kararı, 2010).

Tema Park imar planında köy merkezleri meskûn halinde korunup çevresine gelişme bölgeleri toplu konut alanları planlanmıştır. Bu planlama sonucu kırsal kent kimliğinin tamamen kaybolacağı görülmektedir. Gelişme bölgesi olduğundan yeşil-donatı alanı dengesinin ayarlandığı söylenebilir. Güneybatı Ankara Metropoliten İmar Planı iptal edildikten sonra bölgenin gelişim düzeyi gözönüne alındığında kapsamlı bir planlama yapılması gerekmiş ki planlama çalışması sonrasında daha çok yerleşim bölgesi önerisi ile onaylanmıştır. Özellikle batıya doğru planlama bölgesi büyüme göstermiştir. Toplu konut yapımına yönelik büyük adalar oluşturulmuş ve 1,00-1,20 emsal değerleri verilmiştir. 2006-2010 yılları arasındaki iki farklı imar planı araştırmasında elde edilen değerlendirmeler gözönüne alındığında 4 yılda daha büyük kentsel alanın planlanmasıyla, çalışma alanının kentsel gelişme hızının arttığı görülmektedir (Şekil 3.30).

Şekil 3.30. Etimesgut İlçesi Ballıkuyumcu–Aşağıyurtçu-Yukarıyurtçu-Alcı Tema Park Toplu Konut Alanı İmar Planı (Ankara Büyükşehir Belediyesi Tarafından 13.08.2010 Gün ve 2504 Sayılı Meclis Kararı ile Onaylanan İmar Planı)[1]

[1] Plan üzerindeki kırmızı şekiller köy merkezlerinin yerleşim alanlarını göstermektedir.

3.2.6. 2038 Ankara Çevre Düzeni Planı

6.12.2012 tarihinde çıkan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla beraber, Büyükşehir sınırları Ankara İl Mülki Sınırlarına gelmiş, 2023 Ankara Nazım İmar Planı Planlama sınırları güncelliğini kaybetmiştir. Ankara il mülki sınırları ile birlikte Ankara'nın değişen çehresi yeni bir planlama anlayışı ile Üst Ölçekte Çevre Düzeni Planı ile değerlendirilmesi gerekliliği genel kapsamda sade bir açıklama olarak kabul edilebilir. Plan açıklama raporunda belirtilen amaç ve kapsam:

> Yaşanan hızlı nüfus artışına paralel olarak gelişen kentleşme ve sanayileşmenin kontrolü olarak gelişmesini, yaşanan gelişmelerin sürdürülebilir ve ekolojik dengeye zarar vermeden yaşanılabilir bir çevre ile uyumlu hale getirilmesini, tarihi, kültürel ve doğal değerlerin koruma-kullanma dengesi gözetilerek korunmasını ve geliştirilmesini, Türkiye'nin ülke bütününde belirlenen kalkınma hedeflerine uygun olarak tüm sektörlerde planlı bir şekilde büyümeyi amaçlamaktadır (2038 Ankara Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu, 2018, s. 3-4, Ankara Büyükşehir Belediyesi Tarafından 13.01.2017 Tarih ve 116 Sayılı Meclis Kararı ile Onaylanmıştır).

"Ankara Çevre Düzeni Planı, Ankara il sınırının bütününü kapsayan plan onama sınırı içinde; planın amacına yönelik planlama ilke ve hedeflerini, fiziki veya hükümsel planlama ana kararını, gelişme önerilerini ve sorunlara müdahale stratejilerini kapsamaktadır." (2038 Ankara Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu, 2018, s. 4, Ankara Büyükşehir Belediyesi Tarafından 13.01.2017 Tarih ve 116 Sayılı Meclis Kararı ile Onaylanmıştır).

"6360 sayılı Büyükşehir yasası ile getirilen sınır düzenlemeleri il sınırı yetkisi ile beraber çalışma alanı yerleşimlerinde belediye değişikliği de yapılmıştır. Yapılan sınır değişiklikleri Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu ve Ballıkuyumcu Mahalleleri Yenimahalle Belediyesi'nden Etimesgut Belediyesine geçmiştir ve Etimesgut Belediyesine Bağlı olan Yapracık Mahallesi ise Çankaya İlçesine katılması konusu tartışılmıştır. Çankaya Belediyesi'nin sınırları Yapracık mahallesine kadar gelmiş bazı bölgelerde sınırları kesişim göstermiştir "(2038 Ankara Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu, 2018: s. 46-48, Ankara Büyükşehir Belediyesi Tarafından 13.01.2017 Tarih ve 116 Sayılı Meclis Kararı ile Onaylanmıştır). Konu ile ilgili açıklama şu şekilde yapılmıştır:

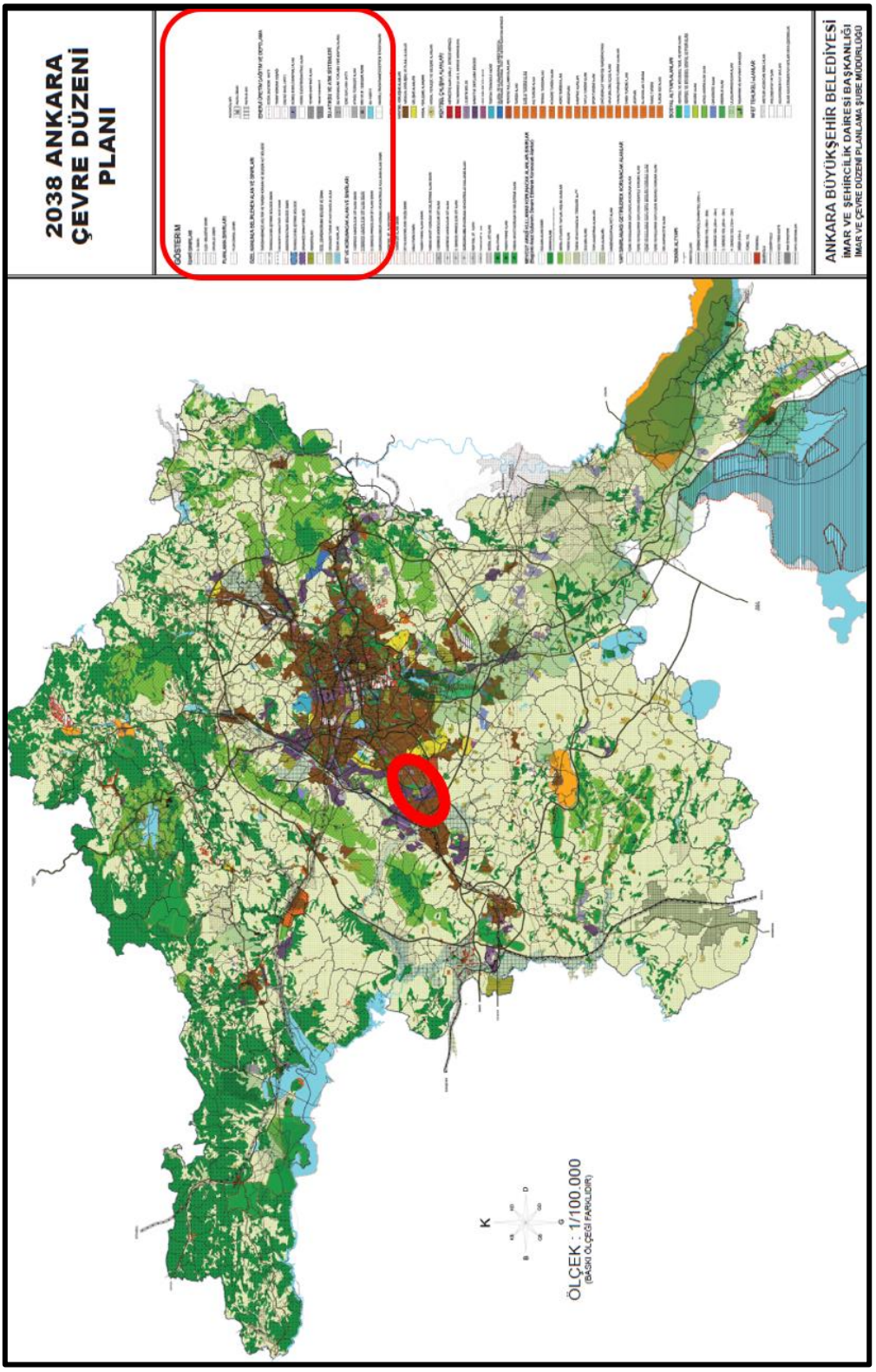
"Mevzuatımızda il ve ilçe sınırlarının belirlenmesi 5442 sayılı il idaresi kanununa göre gerçekleştirilen, belediye ve mahalle sınırlarının tespiti ve kesinleşmesi ise 5393 Sayılı

Belediye Kanunu'na göre gerçekleşmektedir. 6360 Sayılı Yasanın 6'ıncı maddesi ise 5216 Sayılı yasanın 5'inci maddesinde değişiklik yaparak büyükşehir belediyelerinin sınırlarını il mülki sınırlarına ilçe belediyelerinin sınırlarını ise ilçe mülki sınırlarına genişletmiştir.

6360 sayılı yasa ile birlikte belediye sınırları içerisinde 25 ilçenin bulunduğu Ankara'da yukarıda bahsedilen nedenlerden dolayı birçok ilçe belediyesi arasında sınır anlaşmazlığı bulunmaktadır. Etimesgut ile Çankaya belediyeleri arasında Yapracık Mahallesi bölgesinde (çalışma alanı), … yaşanan sınır anlaşmazlığı sadece bu sorunlardan birkaç tanesidir" (2038 Ankara Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu, 2018: s. 46-48, Ankara Büyükşehir Belediyesi Tarafından 13.01.2017 Tarih ve 116 Sayılı Meclis Kararı ile Onaylanmıştır).

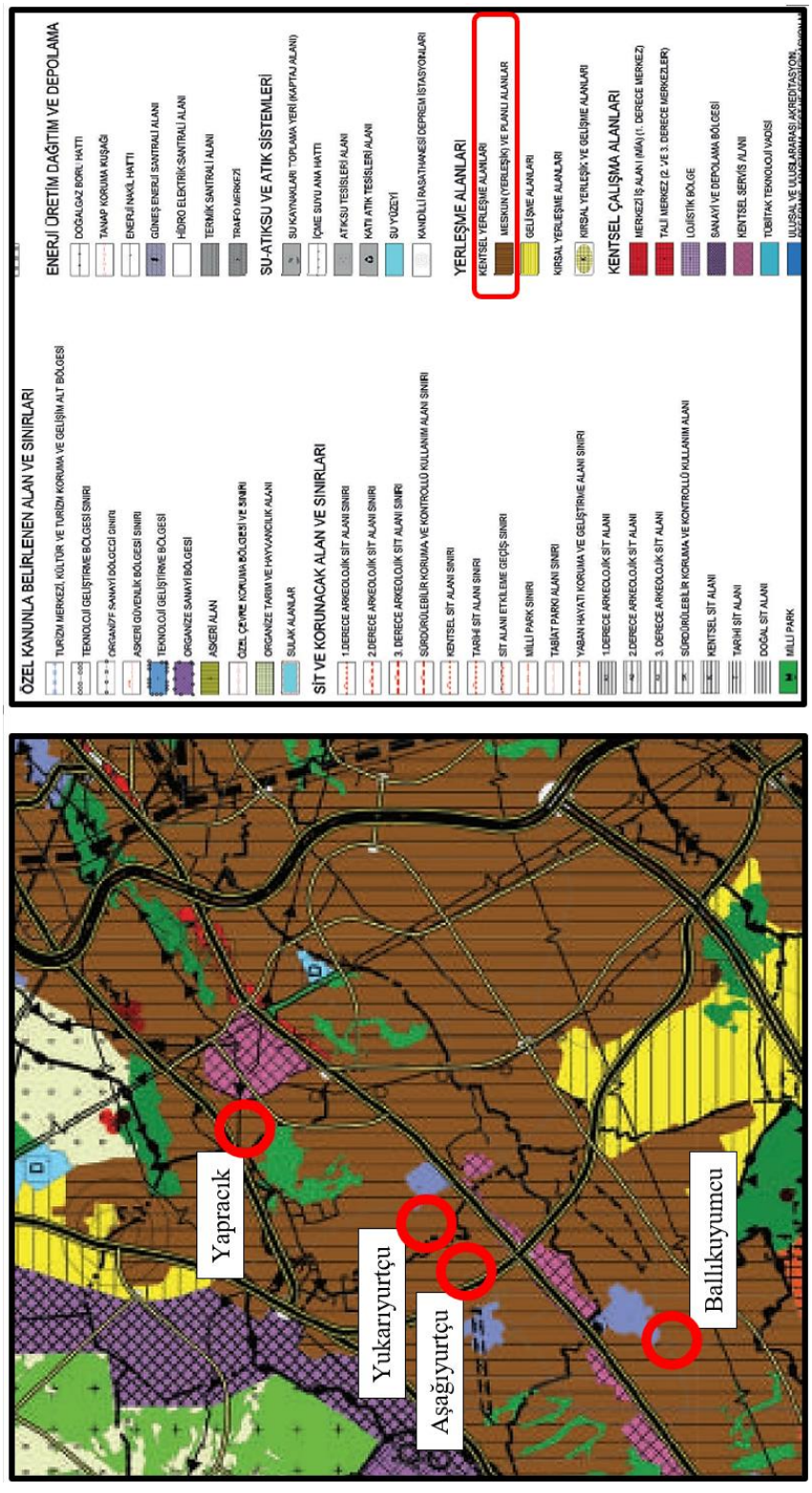
Yapracık Mahallesi için olan sınır anlaşmazlığının sebebi yukarıda mahalle sınırları haritasında görülmektedir. Çankaya Belediyesi sınırları çevre yoluna kadar büyümüş, ulaşım planlaması raylı sistemler otoyol ağı genişlemiş ve toplu konut alanlarının da çevre yolunu aşıp büyüyerek artık meskûn konut alanı haline gelen sınır bölgesi Çankaya İlçesi ile güneye doğru büyüyen Etimesgut İlçesi komşu ilçeler olmuştur (Bkz. Şekil 3.12).

2038 Ankara Çevre Düzeni Planı 13/01/2017 tarih ve 116 sayılı meclis kararı ile Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından onaylanan plan itirazları 15/09/2017 tarih ve 1854 nolu meclis kararı ile onaylanmıştır. Planın kırsal yerleşme alanlarına ilişkin İmar ve Bayındırlık Komisyonu Raporu 13/06/2018 tarih ve 1032 nolu meclis kararı ile onaylanmıştır. Çevre düzeni planı en son Kırsal Yerleşme Alanlarının onayına yapılan itirazlara ilişkin İmar ve Bayındırlık Komisyonu Raporu 10/10/2018 tarih ve 1641 sayılı meclis kararı ile onaylanmıştır (Ankara Büyükşehir Belediyesi 116, 1854, 1032 Sayılı Meclis Gündemleri, 13.01.2017, 15/09/2017, 13/06/2018) (Şekil 3.31, 32).

Şekil 3.31. 2038 Ankara Çevre Düzeni Planı (Ankara Büyükşehir Belediyesi 116, 1854, 1032 Sayılı Meclis Kararları, 13.01.2017, 15/09/2017, 13/06/2018 Tarihlerinde Onaylanmıştır)[1]

[1] Plan üzerindeki kırmızı elips çalışma alanının konumunu göstermektedir. Gösterim üzerindeki çokgen çalışma alanının fonksiyonlarını göstermektedir. Sonraki sayfada planın detayının görülebilmesi için yakınlaştırılmıştır.

Şekil 3.32. 2038 Ankara Çevre Düzeni Planı ve Gösterimin yakınlaştırılmış görüntüsü üzerindeki çalışma alanı (Ankara Büyükşehir Belediyesi 116, 1854, 1032 Sayılı Meclis Kararları, 13.01.2017, 15/09/2017, 13/06/2018 Tarihlerinde Onaylanmıştır)[1]

[1] Plan üzerindeki kırmızı daireler köy merkezlerinin konumunu göstermektedir. Gösterim üzerindeki kırmızı çokgen çalışma alnının fonksiyonunu göstermektedir.

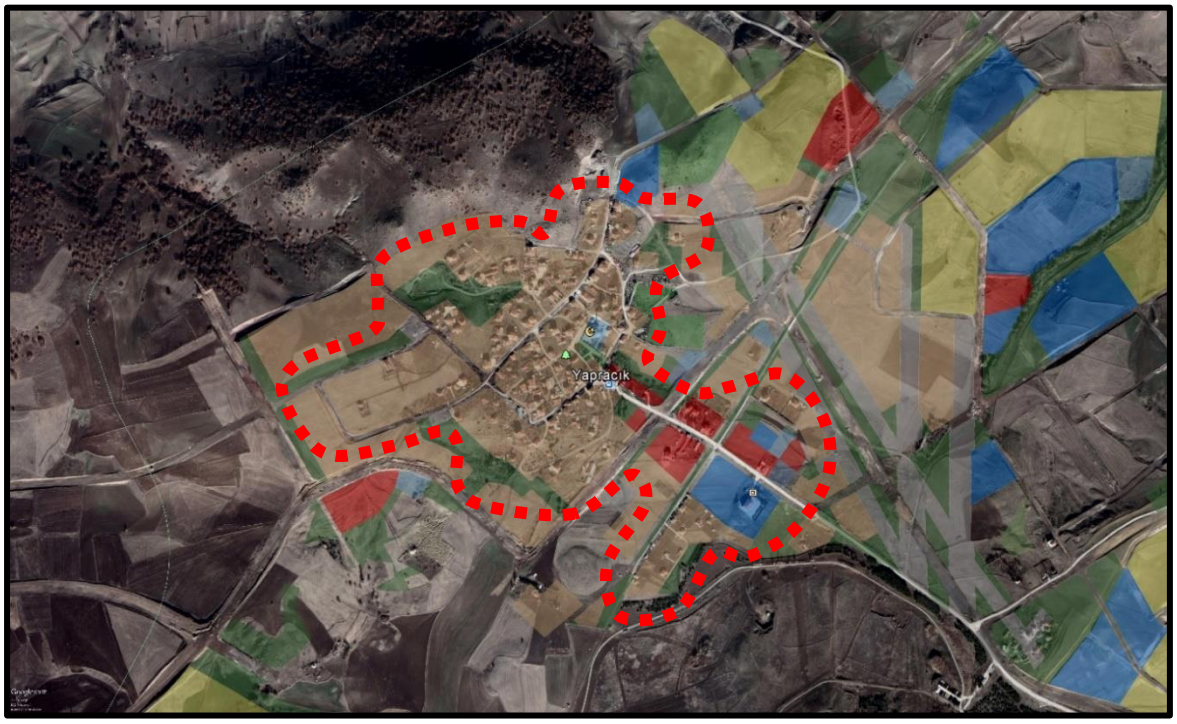
Onaylanan imar planında köy merkezleri ve çevreleri tamamen Meskûn Konut Alanı altında değerlendirilmiştir. 2015 Ankara Yapısal Planında rekreasyon alanı olan çalışma alanı yerleşimleri, 2023 Ankara Nazım Planı'nda Köy Yerleşik ve Gelişme Alanı olarak belirlenmiş alan git gide gelişim alanına dönüşmüş ve 2038 Ankara Çevre Düzeni Planında Meskûn (Yerleşik) ve Planlı Alan haline gelmiştir. 2004 yılında onaylanan 2023 Ankara Nazım İmar Planında kırsal yerleşim kabul edilen Yapracık, Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu ve Ballıkuyumcu Mahallelerinin 2017 yılında Onaylanan 2038 Ankara Çevre Düzeni Planında artık Ankara içerisinde meskûn alan halini almış olduğu, arada geçen 13 yıllık süreyle çevresinin değiştiği görülmektedir. Tarihsel süreçte imar planlarının yapım tarihlerinin Büyükşehir Belediyesi Yasaları ile neden sonuç ilişkileriyle bağlıdır. Değişen yasalar ve yasalar altındaki Ankara kenti ve alt bölgeleri, bu bölgelerin mekânsal boyutta planlama yoluyla şekillenmesi ilişkisi şu şekilde görülmektedir; plan tarihi sırasıyla- 1986 yılı öncesi plansız alanken, 1986 yılından sonra rekreasyon ve yeşil havalandırma koridoru, 1998 yılında kırsal yerleşme ve gelişme konut alanı nihai 2017 yılında meskûn konut alanı şeklinde olmuştur (Şekil 3.33).

Şekil 3.33. Tezde incelenen Yapracık, Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu ve Ballıkuyumcu mahallelerinin İmar planları onaylarının, kanunlarla tarihsel süreci

3.2.7. Köylerin günümüz onaylı alt ölçek planlarındaki durumu

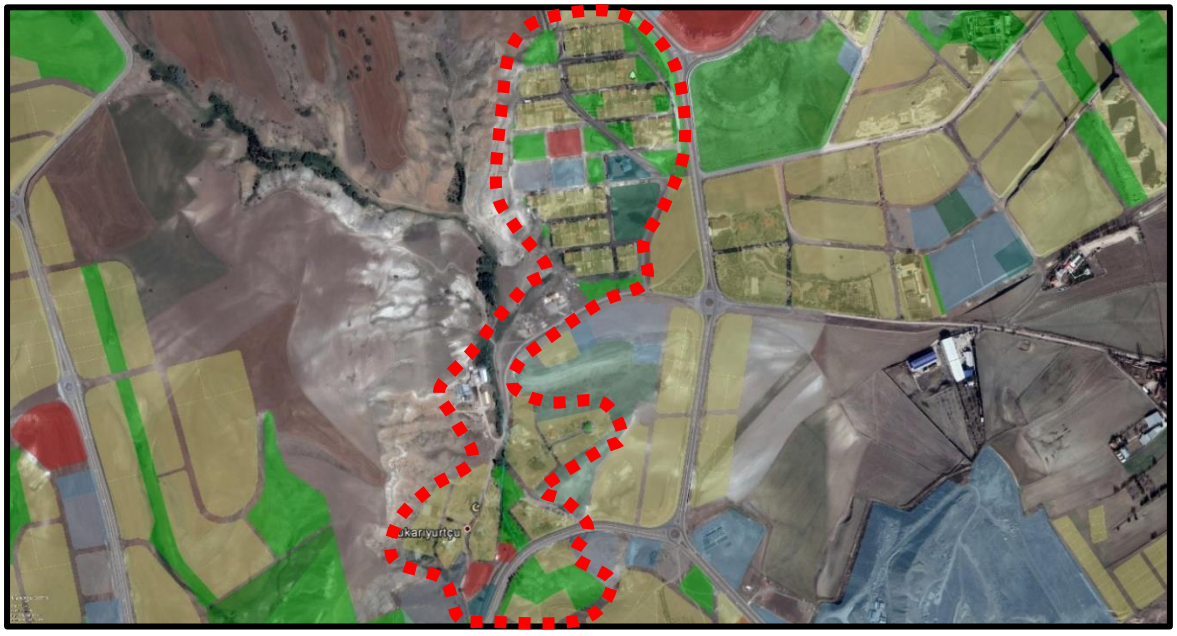
Yapracık Köy İçi İmar Planı 14.04.2017 tarihinde 815 Nolu Meclis Kararı ile Etimesgut İlçesi Yapracık Mahallesi Eskişehir Yolu Kuzeyi İmar Plan Değişikliği onaylanmış (Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclis Gündemi, 2017) ve günümüzde halen uygulanmaktadır. Çok çeşitli itirazlar yapılan planın, toplu konut site yapılaşması öngörülmektedir. Yapracık köy merkezinde ortalama 0,60-1,00 emsal değeriyle Düşük Yoğunluklu Meskûn Konut Alanı belirlenmiştir. Çevresinde ise site yapılaşmasına olanak sağlayacak ortalama 1,20 emsal değerine sahip yüksek katlı yapılaşma koşullarına sahip alanlar yer almaktadır. İmar planı değerlendirilmesi aşamasında artık kırsal kimliğini tamamen yitirdiği görülmektedir. Özellikle kırsal yerleşimin üretim ekonomisine dayalı çevresini yitirdiği görülmektedir. Tarım alanları yerini gelişme konut alanlarına bırakmış ve çevre mahallelerle birleşen gelişme bölgeleri planlanmıştır (Şekil 3.34).

Şekil 3.34. Google Earth görüntüsü üzerinde, Yapracık Mahallesi meskûn bölgesi imar planı görünümü (Google Görüntüsü: Aralık 2018, İmar Planı: Ankara Büyükşehir Belediyesi Tarafından 14.04.2017 Tarihinde 815 Meclis Kararı ile Onaylanan İmar Planları)[1]

[1] Plan üzerindeki kırmızı sınır köy merkezi yerleşim alanını göstermektedir.

13.08.2010 gün ve 2504 sayılı meclis kararıyla Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından 1/25000, 1/5000 ve 1/1000 ölçeklerinde Tema Park İmar Planı olarak onaylanan ve 13/05/2016 tarih ve 995 sayılı meclis kararı ile imar planı değişikliği yapılarak günümüzde hala uygulanan imar planında Yukarıyurtçu ve Aşağıyurtçu mahallelerinin, meskûn bölgesinde ortalama 0,60-1,00 emsal değerleri verildiği çevresindeki gelişme bölgesinde 1,20 emsal değeri belirlendiği görülmektedir (Şekil 3.35, 3.36).

Şekil 3.35. Google Earth görüntüsü üzerinde, Yukarıyurtçu Mahallesi meskûn bölgesi imar planı görünümü (Google Görüntüsü: Aralık 2018, İmar Planı: Ankara Büyükşehir Belediyesi Tarafından 13/05/2016 tarih ve 995Meclis Kararı ile Onaylanan İmar Planları)[1]

[1] Plan üzerindeki kırmızı sınır köy merkezi yerleşim alanını göstermektedir.

Şekil 3.36. Google Earth görüntüsü üzerinde, Aşağıyurtçu Mahallesi meskûn bölgesi imar planı görünümü (Google Görüntüsü: Aralık 2018, İmar Planı: Ankara Büyükşehir Belediyesi Tarafından 13/05/2016 tarih ve 995 Meclis Kararı ile Onaylanan İmar Planları)[1]

Tema Park İmar Planı içerisinde olan Ballıkuyumcu mahallesinde ise gelişme ve meskûn alanlar için emsalin 1,00-1,20 olarak belirlendiği görülmektedir (Şekil 3.37).

Şekil 3.37. Google Earth görüntüsü üzerinde, Ballıkuyumcu Mahallesi Meskûn bölgesi imar planı görünümü (Google Görüntüsü: Aralık 2018, İmar Planı: Ankara Büyükşehir Belediyesi Tarafından 13/05/2016 tarih ve 995Meclis Kararı ile Onaylanan İmar Planları)[2]

[1] Plan üzerindeki kırmızı sınır köy merkezi yerleşim alanını göstermektedir.
[2] Plan üzerindeki kırmızı sınır köy merkezi yerleşim alanını göstermektedir.

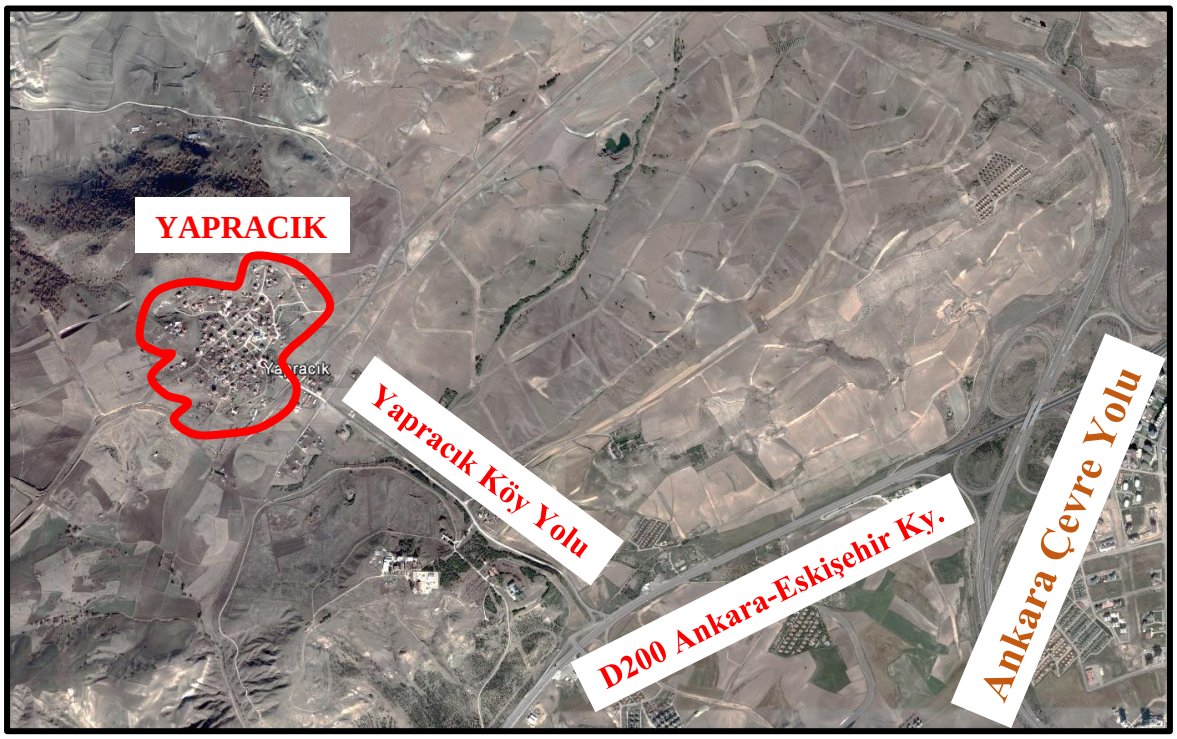
Bu planda özellikle Aşağıyurtçu ve Yukarıyurtçu Mahallerinin birbirleriyle birleştiği, ayrıca Yapracık Planları ile bütünlük sağladığı da görülmektedir.

3.3. Kırsal Alanda Çalışmalar

Haziran 2017 tarihinde köy muhtarlarından randevu alınarak görüşmeler, Ek-3, 4, 5 ve 6 'daki formlar üzerinden yapılmıştır.

3.3.1. Yapracık Köyü-Mahallesi arazi özellikleri

Yapracık Köyü-Mahallesi Etimesgut Belediyesi kurulduğundan bu yana köy olarak ilçeye bağlıdır. 1992 yılında Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırına giren köy, 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Yasası yürürlüğe girdiğinde mahalle olmuştur. Ankara-Eskişehir D200 Karayolunun 2'ye böldüğü mahalle sınırları Ankara Çevre Yolu sınırdır. Köy merkezi D200 karayolunun kuzeyinde ve karayoluna 2,2 km uzaklıktadır (Şekil 3.38).

Şekil 3.38. Yapracık Köy merkezinin yakın çevresinden Google Earth görüntüsü, 2018 [1]

[1] Google Earth görüntüsü üzerindeki kırmızı sınır köy yerleşim alanını göstermektedir.

2014-2019 dönem Mahalle Muhtarı İhsan Cantürk ile sözlü görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler aşağıda verilmektedir. (Bkz. EK-3 Muhtarlarla Görüşme Formu)

Köyde/Mahallede hane sayısı: 100 adet haneden 60 hane dolu durumdadır. Köydeki hane doluluk oranı %60'tır.

- Köyde/Mahallede ortalama hanede yaşayan sayısı: 4-5 kişidir.
- Köy 2004 yılında mahalle olmuştur.
- Köydeki imar çalışmaları 2000 yılında başlamıştır.
- Köyde/Mahallede kurulan TOKİ konutlarında 2012 yılında yaşanmaya başlamıştır.
- Köyün üretim kaynakları ve kaynak alanlarında büyük oranda azalma görüldüğü belirtilmiştir.

Muhtar ile gerçekleştirilen sözlü görüşme sonucunda oluşturulan tarım ve hayvancılık verileri Şekil 3.39' da verilmektedir.

Köy 2003	Mahalle 2018	Oran
• Büyükbaş Hayvan:200 Adet • Küçükbaş Hayvan:2500 Adet • Tarım Arazileri:2000 ha	• Büyükbaş Hayvan:50 Adet • Küçükbaş Hayvan:1000 Adet • Tarım Arazileri:800 ha	• Büyükbaş:%75 Küçükmüştür • Küçükbaş:%60 küçülmüştür • Tarım Arazileri:%60 küçülmüştür

Şekil 3.39. Yapracık Köyü tarım verileri, 2018

Köyün/Mahallenin tarihi 200 yıl eskiye dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde bir aşiret ailesinin göç edip yerleşmesi dışında bir bilgi yoktur. Bu durumda köyün oluşması 200 yıl öncesine ve tarihi yazılı bir kaynağa dayanmamaktadır. Ancak Ankara tarihi altında medeniyetlerin ilişki kurduğu bir yer olarak anılmaktadır.

Köy/Mahalle genel olarak dışa göç vermemektedir. Aksine yaşlıların köye geri döndüğü belirtilmiştir. TOKİ kurulması ile mahalle nüfusunda ciddi bir artış olmuştur.

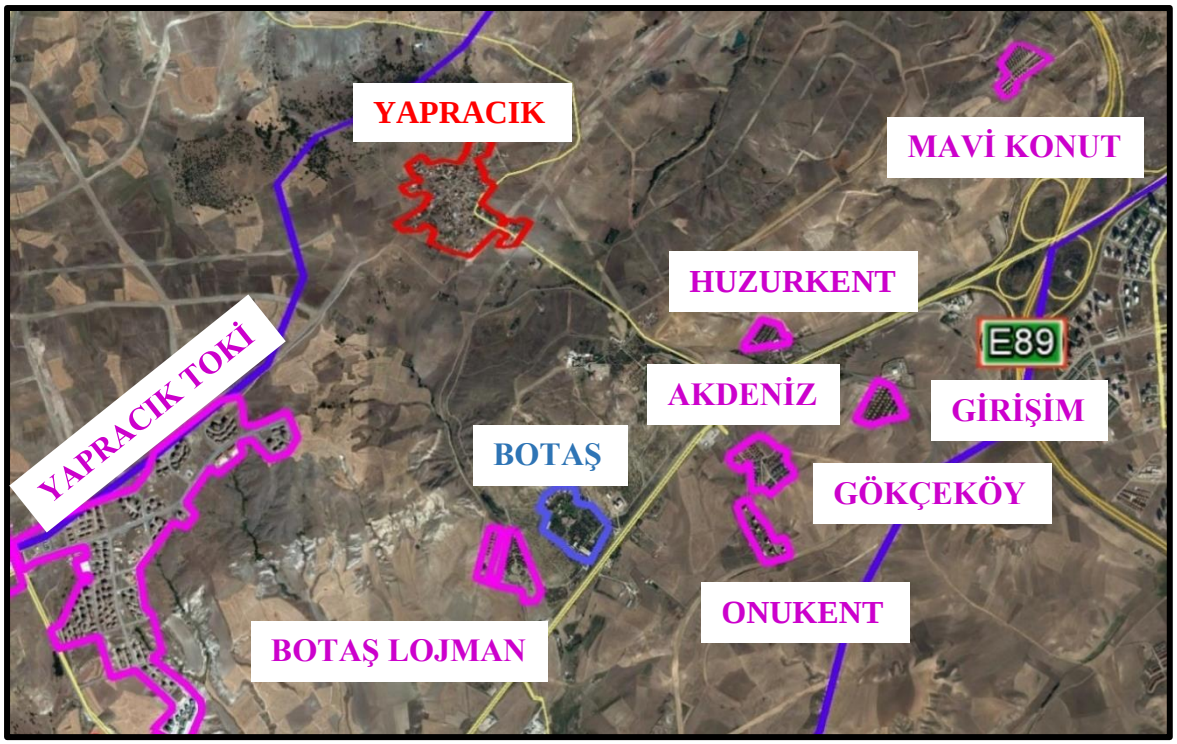
Köy özellikle mahalle olduktan sonra şu ana kadar köy-arazilerinin %75'nin el değiştirdiği mahalle muhtarı tarafından ifade edilmiştir. Özellikle köyle geçmişi olmayan insanların yatırım amaçlı köyden toprak aldığı mahalle muhtarı tarafından belirtilmiştir.

Köyde/Mahallede eski yapıları tadilat etmek yerine yeni apartmanların yapıldığı belirtilmiştir. İlçe belediyesinin köy üzerinde ilgisiz olduğu, büyükşehir belediyesi hizmetlerinde de otobüs seferleri hariç bir etkinin olmadığı belirtilmiştir.

Köyün doğal yaşamının bozulduğu, tarımda büyük düşüş olduğu belirtilmiştir. Gençlerin üretimde yer almadıkları, yaşlıların da değerlenen arsa-arazilerini satarak geçimlerini sağladıkları belirtilmiştir.

Yapracıkta yaşayanlar hala eski yaşam şeklini sürdürmeye çalışmaktadır. Muhtar, köy resmi olarak mahalle olsa da yaşayanlar için hala köy olarak algılandığı belirtmiştir.

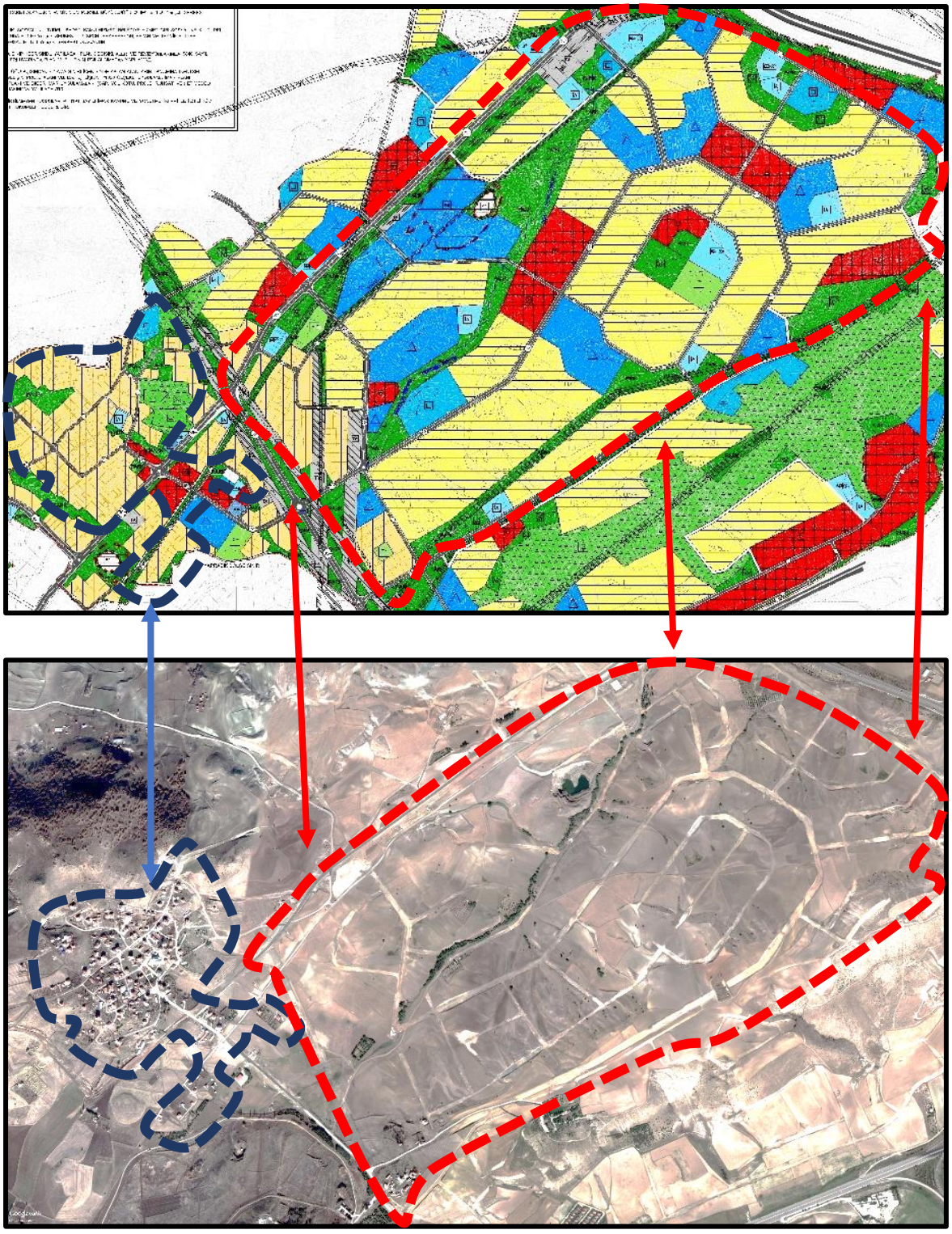
Yapracık köyü çevresinde mahalle sınırları içerisinde çok çeşitli toplu konut alanları olduğu görülmektedir (Şekil 3.40). 2018 yılında arazi çalışmalarında Yapracık TOKİ ve 7 adet site tespit edilmiştir.

Şekil 3.40. Yapracık Mahallesi toplu konut alanları Google Earth görüntüsü, 2018 [1]

Yapracık köyü doğusunda yer alan ve imar planında belirtilen gelişme alanları yollarında 1. kademe çalışması yapılmış durumdadır (Şekil 3.41). Açılan yollar stabilize yol olup gelecekte oluşacak yerleşimin imar planına uygun yerleşimini sağlayacaktır. Yollar Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından açılmıştır.

[1] Harita üzerindeki kırmızı sınırlar köy merkezlerini göstermektedir. Harita üzerindeki mor sınırlar toplu konut ve site alanlarını göstermektedir. Harita üzerindeki mavi sınır Botaş'ı göstermektedir.

Şekil 3.41. Yapracık Mahallesi imar planı gelişme bölgesi ve arazideki mevcut halinin Google Earth görüntüsü, 2018 [1]

[1] Haritalar üzerindeki lacivert kesikli sınır köy merkezlerini göstermektedir. Harita üzerindeki kırmızı kesikli sınır imar planını ve Google Earth görüntüsü üzerindeki benzer alanın konumunu göstermektedir.

Yapracık TOKİ nihai projede belirlenen yapılaşmanın yarısına ulaşmış durumdadır. Köy merkezine kuş uçuşu 1,76 km uzaklıktadır. Yol erişimi açısından köy merkezinden yol bulunmamaktadır. En kolay erişim güneyindeki D200 karayoluna, oradan da Yapracık TOKİ yoluna dönerek sağlanmaktadır.

Yapılan arazi çalışmasında köy içerisinde eski yapılaşmanın ve çok katlı yapıların yer aldığı tespit edilmiştir (Bkz. EK-8 Yapracık Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları).

Genel olarak ağaçlık olan ve yeşil örtünün oldukça fazla olduğu köy merkezinde, her yapının meyve ağaçları ve bahçeleri vardır. Peyzaj yönünden oldukça zengin olan yerleşim içerisindeki bahçelerde, ekonomik amaçlı olmayan bahçeciliğe yönelim görülmektedir.

Köy merkezi Etimesgut Belediyesi tarafından yeni ve modern hale getirilmiş olup köyün muhtarlık yapısı, meydan, cami ve parkı günümüz şartlarında yapılmıştır ve iyi seviyededir. Yeni muhtarlık yapısı köy merkezinde yer almaktadır. Muhtarlık hizmetleri köy merkezi girişine yerleştirilen prefabrik yapı içerisinden yürütülmektedir (Bkz. EK-8 Yapracık Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları) Köyde 1 adet cami, 2 adet muhtarlık, 1 adet park vardır.

Köye erişim yolları ve köy içi yollar orta kalite asfalt yapıda olup, köy merkez meydan çevresi iyi kalite asfalttır (Bkz. EK-8 Yapracık Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları).

Köy yaşamı, mahalle muhtarının belirttiği üzere günümüz şartları ile eski köy hayatı arasında geçiş döneminde kalmış durumdadır. Günümüz şartlarında oluşturulan meydan ve park çevresinde besi hayvanlarının otladıklarını ve köyün muhtelif yerlerinde bırakılmış tarım araçlarının bulunduğu yer yer görülmektedir (Bkz. EK-8).

EGO 5. Bölge Otobüs İşletmesi Sevk Amirliğinden alınan bilgilere göre (Bkz: EK-2 EGO Görüşme Formu):

- Köye servis 10 yıl önce başlamıştır.
- Otobüslerin kalkış noktası servisler ilk başladığı dönem Anafartalar Durağından çıkarak Kızılay üzerinden hareket etmekteydi, 2014 yılından sonra Koru mahallesinde, yer alan Koru Metro İstasyonu otobüs duraklarından kalkmakta, ring dönüşünü tamamlayıp tekrar Koru İstasyon Durağında sonlanmaktadır.

- Köy merkezine servisler günde 2 defa yapılmaktadır. Sabah: 6:30, akşam: 19:00'da olmaktadır.
- Otobüsler %20 doluluk oranına sahiptir.

3.3.2. Yukarıyurtçu Köyü-Mahallesi arazi özellikleri

Yukarıyurtçu Köyü-Mahallesi kurulduğunda Yenimahalle İlçesine bağlanmıştır. 1992 yılında Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırına giren köy 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Yasası yürürlüğe girdiğinde mahalle olmuştur. 2012 yılında 6360 sayılı Büyükşehir Yasası yürürlüğe girdikten sonra ilçe sınırlarının değişmesi sonucu Etimesgut ilçesine bağlanmıştır. Ankara-Eskişehir D200 Karayolunun 2'ye böldüğü mahalle sınırları Yapracık Mahallesine sınır Ankara Çevre Yoluna 7,5 km uzaklıktadır. Köy merkezi 2 parçadan oluşmakta olup D200 karayolunun kuzeyinde yer almaktadır. D200 Karayoluna eski köy merkezi 1,2 km ve yeni köy merkezi 1,95 km uzaklıktadır (Şekil 3.42).

Şekil 3.42. Yukarıyurtçu Köy merkezinin yakın çevresinden Google Earth görüntüsü, 2018[1]

[1] Harita üzerindeki kırmızı sınır Yukarıyurtçu eski ve yeni köy merkezlerini göstermektedir.

2014-2019 dönem Mahalle Muhtarı Memiş Güntekin ile sözlü görüşme sonucu elde edilen bilgiler aşağıda verilmiştir. (Bkz. EK-4 Muhtarlarla Görüşme Formu)

- Köyde/Mahallede hane sayısı: 40 adet haneden 20 hane dolu durumdadır. Köydeki hane doluluk oranı %50'dir.
- Köyde/Mahallede ortalama hanede yaşayan sayısı: 4 kişidir.
- Köy 2004 yılında mahalle olmuştur.
- Köydeki imar çalışmaları 2010 yılında başlamıştır.
- Köyde/Mahallede kurulan TOKİ'de 2012 yılında yaşanmaya başlamıştır.
- Köyün üretim kaynakları ve kaynak alanlarında büyük oranda azalma görüldüğü belirtilmiştir.

Muhtar ile gerçekleştirilen sözlü anket sonucunda oluşturulan tarım ve hayvancılık verileri Şekil 3.43' te verilmektedir.

Köy 2003	Mahalle 2018	Oran
• Büyükbaş Hayvan:150 Adet • Küçükbaş Hayvan:2300 Adet • Tarım Arazileri:70 ha	• Büyükbaş Hayvan:24 Adet • Küçükbaş Hayvan:100 Adet • Tarım Arazileri:35 ha	• Büyükbaş:%50 Küçükmüştür • Küçükbaş:%95 küçülmüştür • Tarım Arazileri:%50 küçülmüştür

Şekil 3.43. Yukarıyurtçu Köyü tarım verileri, 2018

Köyün/Mahallenin tarihi 300 yıl öncesine dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde bir aşiret ailesinin göç edip yerleşmesi ile başlamıştır. Köyün önceki ismi Balayurtçu'dur. Köyün ilk yerleşim yeri, sel tehlikesinden dolayı kuzey doğuda 1 km uzaklıktaki yüksek kesimlere devlet yardımı ile afet riskinden dolayı taşınmıştır (Şekil 3.57). Bu durumda köyün tarihçesinin 300 yıl öncesine dayandığı söylenebilir. Yerleşim tarihi yazılı bir kaynağa dayanmamaktadır. Ancak Ankara tarihi altında medeniyetlerin ilişki kurduğu bir yer olarak anılmaktadır (Şekil 3.44).

Şekil 3.44. Google Earth görüntüsü üzerinde, Yukarıyurtçu köy merkezleri, 2018 [1]

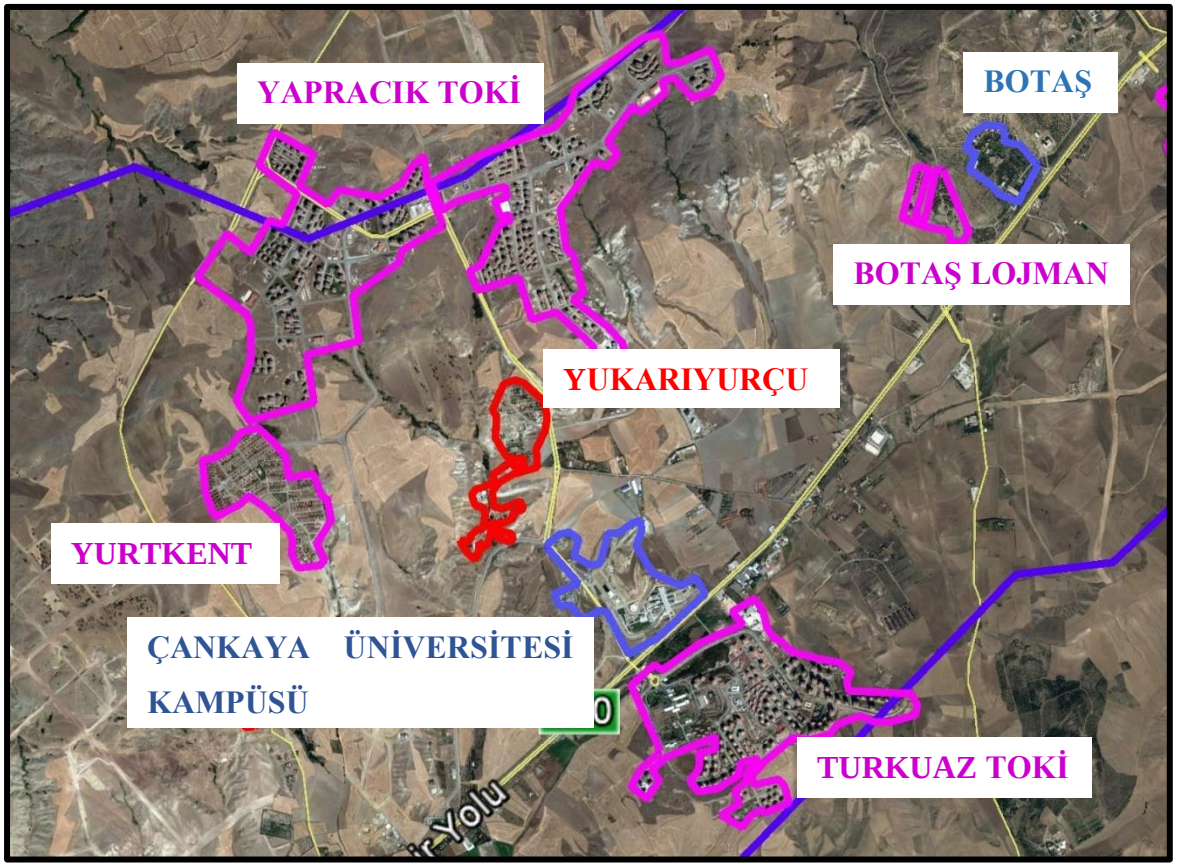
Köy/Mahalle genel olarak dışa göç vermektedir. Özelikle köy gençleri daha iyi yaşam şartlar aramak amaçlı köyden ayrılmaktadır. Köyde sadece köyde kalan yaşlılar yaşamaktadır. Yapracık TOKİ'nin bir bölümü mahalle sınırları içerisinde yer almaktadır. Buna bağlı olarak mahalle nüfusunda büyük artış olmuştur.

Köy özellikle mahalle olduktan sonra şu ana kadar köy-arazilerinin %80'inin el değiştirmiş olduğu, mahalle muhtarı tarafından belirtilmiştir. Özellikle köyle geçmişi olmayan insanların yatırım amaçlı köyden toprak aldığı belirtilmiştir.

Köyde doğal yaşamın bozulduğunu ve tarımın yok olmanın eşiğinde olduğu belirtilmiştir. Genç insanların üretimde yer almadıkları, yaşlı insanların da değerlenen arsa-arazilerini satarak geçimlerini sağladıkları belirtilmiştir. Büyükşehir Belediyesinin mahalle dönüşümünden dolayı köyde tarım ve hayvancılık yapılmasını engelleyici yaptırımların olduğu belirtilmiştir. Hayvan sahiplerinin teşviklerinin kesildiği, köyde hayvan besleyenlerin cezalara çarptırıldığı belirtilmiştir. Cezaların sebebinin köylerin mahalle olmasıyla birlikte kentsel alana giren yerleşimin kentsel çevre duyarlılığı düzeyini korumak olduğu söylenmiştir.

[1] Harita üzerindeki kırmızı sınırlar Yukarıyurtçu Köy merkezlerini göstermektedir.

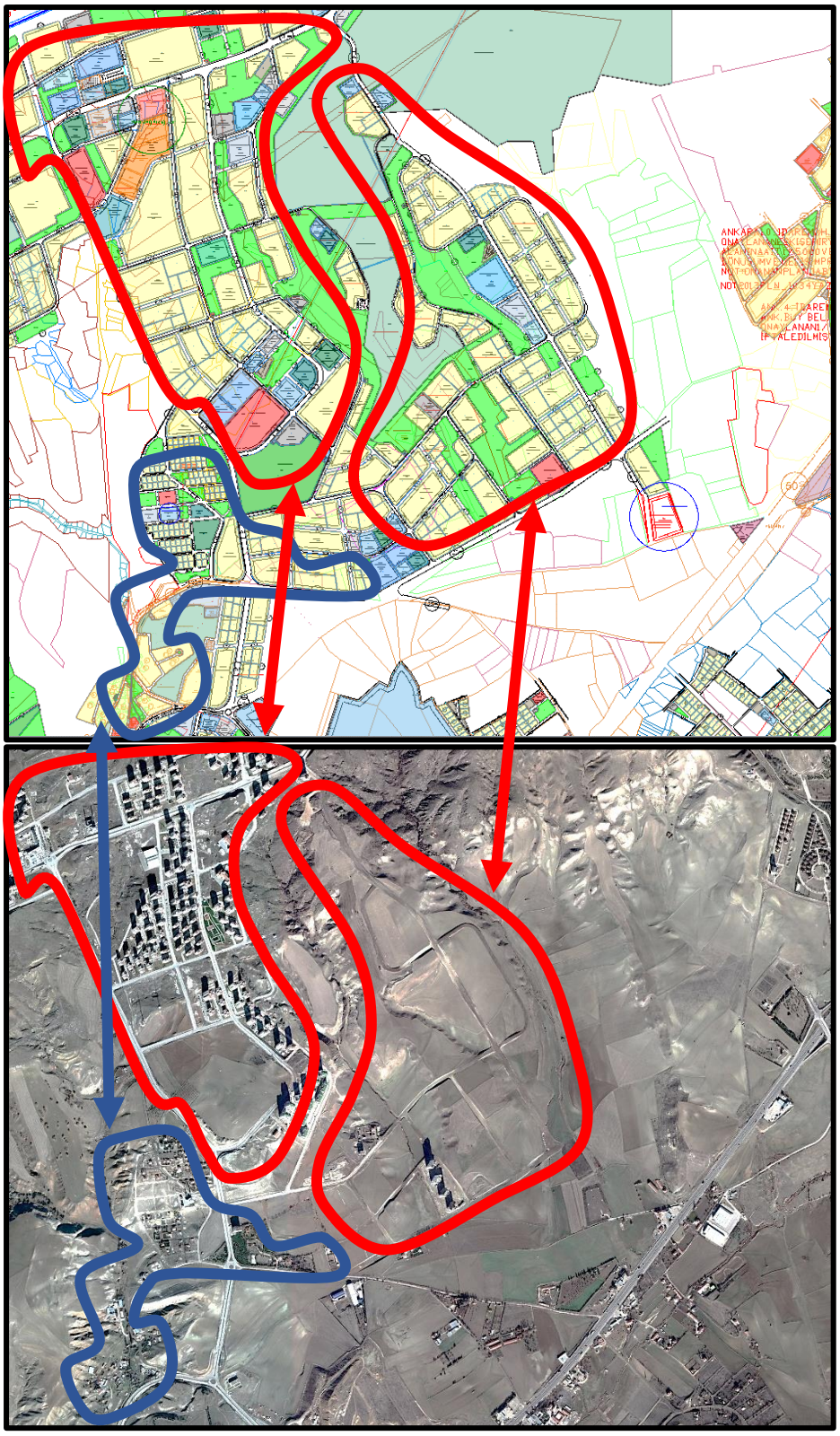
Yukarıyurtçu Köyü çevresinde mahalle sınırları içerisinde çeşitli toplu konut alanları olduğu görülmektedir. 2018 yılında arazide yapılan gezilerde, Yapracık TOKİ'nin ve Turkuaz TOKİ'nin Yukarıyurtçu Mahallesi sınırları içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Mahalle sınırları içerisinde bir de Çankaya Üniversitesi Kampüsü yer almaktadır (Şekil 3.45).

Şekil 3.45. Yukarıyurtçu Mahallesi toplu konut alanları Google Earth görüntüsü, 2018 [1]

Yukarıyurtçu Köyü kuzey, doğu ve kuzey-doğusunda yer alan ve imar planında belirtilen gelişme alanları yollarında 1. kademe çalışması yapılmış durumdadır. Açılan yollar stabilize yol olup gelecekte oluşacak yerleşimin imar planına uygun yerleşimini sağlayacaktır. Yollar Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından açılmıştır (Şekil 3.46).

[1] Harita üzerindeki kırmızı sınırlar köy merkezlerini göstermektedir. Harita üzerindeki mor sınırlar toplu konut ve site alanlarını göstermektedir. Harita üzerindeki mavi sınır Botaş'ı ve Çankaya Üniversitesi yerleşkesini göstermektedir.

Şekil 3.46. Yukarıyurtçu Mahallesi imar planı gelişme bölgesi ve arazideki mevcut halinin Google Earth görüntüsü, 2018[1]

[1] Haritalar üzerindeki lacivert kesikli sınır köy merkezlerini göstermektedir. Harita üzerindeki kırmızı kesikli sınır imar planını ve Google Earth görüntüsü üzerindeki benzer alanın konumunu göstermektedir.

Yapracık TOKİ'nin inşaat işleri yarısına ulaşılmış durumdadır. Köy merkezine kuş uçuşu 1 km uzaklıktadır. Yol köy merkezinin yanından geçmektedir.

Yapılan arazi çalışmasında köy eski ve yeni yerleşimleri birbirinden ayrılmış durumdadır (Bkz. EK-9 Yukarıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları). Eski köy yerleşimi vadi tabanında dere kenarında iken sel afet riski taşımasından dolayı yeni köyün yerine taşınmıştır. Taşınmış olmasına rağmen eski yerleşimde hala yaşayanlar bulunmaktadır (Bkz. EK-9).

Genel olarak ağaçlık alan ve yeşil örtünün oldukça belirgin olduğu köy merkezinde, her yapının meyve ağaçları ve bahçeleri vardır. Peyzaj yönünden oldukça zengin yapıya sahip olan yerleşim içerisindeki bahçelerde ekonomik amaçlı olmayan bahçeciliğe yönelme görülmektedir. Eski köy yerleşimi oldukça eski usullere dayalı yapı malzemeleri ile yapılaşmışken yeni yerleşimde yerinde çok katlı yapılar ve villalar yer almaktadır.

Eski köy merkezine taşınma sebebiyle herhangi bir yatırım yapılmamaktadır. Yeni Köy merkezi Etimesgut belediyesi tarafından yeni ve modern hale getirilmiş olup köyün muhtarlık yapısı, meydan, cami ve parkı günümüz şartlarında yapılmış ve iyi seviyededir. Yeni muhtarlık yapısı köy merkezinde bulunsa da muhtarlık hizmetlerini muhtar Yapracık TOKİ'de kendi mülkü içerisinde bir akaryakıt istasyonunda gerçekleştirmektedir (Bkz. EK-9). Köyde 2 adet cami, 1 adet park vardır.

Köy yolları asfalttır. Eski köy merkezi eski asfalt ve stabilize yoldur. Yeni köy içi yollar orta seviye asfalt ve stabilize yoldur (Bkz. EK-9).

Mahalle muhtarının belirttiği üzere, eski köy merkezinde afet riski nedeniyle halk yaşamını zorlu şartlar altında sürdürmektedirler (Bkz. EK-9). Yeni köy merkezi ise planlı olması ve taşınarak yeniden yapılanması sebebiyle köy kimliğinden mahalle geçişine çok yakındır. Eski ve yeni yerleşimde de tarımsal üretimde kullanılan araçlar köy içerisinde görülebilmektedir (Bkz. EK-9).

EGO 5. Bölge Otobüs İşletmesi Sevk Amirliğinden alınan bilgiler aşağıda verilmektedir (Bkz. EK-2 EGO Görüşme Formu).

- Köye servis 10 yıl önce başlamıştır.
- Otobüslerin kalkış noktası servisler ilk başladığı dönem Anafartalar Durağından çıkarak Kızılay üzerinden hareket etmekteydi, 2014 yılından sonra Koru mahallesinde yer alan, Koru Metro İstasyon Durağı yanındaki duraklardan kalkmakta ve ring dönüşünü tamamlayıp tekrar Koru İstasyon Durağında sonlanmaktadır.
- Köy merkezine servisler günde 2 defa yapılmaktadır. Sabah: 6:30, akşam: 19:00 da olmaktadır.
- Otobüsler %20 doluluk oranına sahiptir.

3.3.3. Aşağıyurtçu Köyü-Mahallesi arazi özellikleri

Aşağıyurtçu Köyü-Mahallesi kurulduğunda Yenimahalle İlçesine bağlı idi. 1992 yılında Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırına giren köy, 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Yasası yürürlüğe girdiğinde mahalle olmuştur. 2012 yılında 6360 sayılı Büyükşehir Yasası yürürlüğe girdikten sonra ilçe sınırlarının değişmesi sonucu Etimesgut İlçesi'ne bağlanmıştır. Ankara-Eskişehir D200 Karayolunun 2'ye böldüğü mahalle, Yukarıyurtçu ve Ballıkuyumcu Mahallelerine sınır, Ankara Çevre Yoluna 9,75 km uzaklıktadır. Köy merkezi D200 Karayoluna 1,27 km uzaklıktadır (Şekil 3.47).

Şekil 3.47. Aşağıyurtçu Köy merkezinin yakın çevresinden Google Earth görüntüsü, 2018[1]

2014-2019 dönem mahalle muhtarı Mustafa Demirer ile sözlü görüşmeler sonucu elde edilen veriler aşağıda sıralanmaktadır: (Bkz. EK-5 Muhtarlarla Görüşme Formu)

- Köyde/Mahallede hane sayısı: 100 adet haneden 40 hane dolu durumdadır. Köydeki hane doluluk oranı %40 ‘tır.
- Köyde/Mahallede ortalama hanede yaşayan sayısı: 3 kişidir.
- Köy 2004 yılında mahalle olmuştur.
- Köydeki imar çalışmaları 2007 yılında başlamıştır.
- Köyde/Mahallede kurulan TOKİ’de 2012 yılında yaşanmaya başlanmıştır.
- Köyün üretim kaynakları için gerekli alanlar büyük oranda azalma gösterdiği belirtilmiştir.

Muhtar ile gerçekleştirilen görüşme sonucu elde edilen tarım ve hayvancılık verileri: Şekil 3.48’de verilmektedir.

[1] Harita üzerindeki kırmızı sınır köy merkezini göstermektedir

Şekil 3.48. Aşağıyurtçu Köyü tarım verileri, 2018

Köyün/Mahallenin tarihi 400 yıl öncesine dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Pehlivanlar, Tatarlar ve Kötühasımlar isimlerinde 3 sülalenin göç edip yerleşmesiyle köy kurulmuştur. Bu durumda köyün tarihçesinin 400 yıl geriye dayandığı söylenebilir. Yerleşim tarihi yazılı bir kaynağa dayanmamaktadır. Ancak Ankara tarihi altında medeniyetlerin ilişki kurduğu bir yer olarak anılmaktadır.

Köy/Mahalle genel olarak dışa göç vermektedir. Özelikle köy gençleri iş amaçlı köyü terk etmektedir. Köy içerisine, doğal yaşam amaçlı ev alıp yerleşenler de olduğu belirtilmiştir.

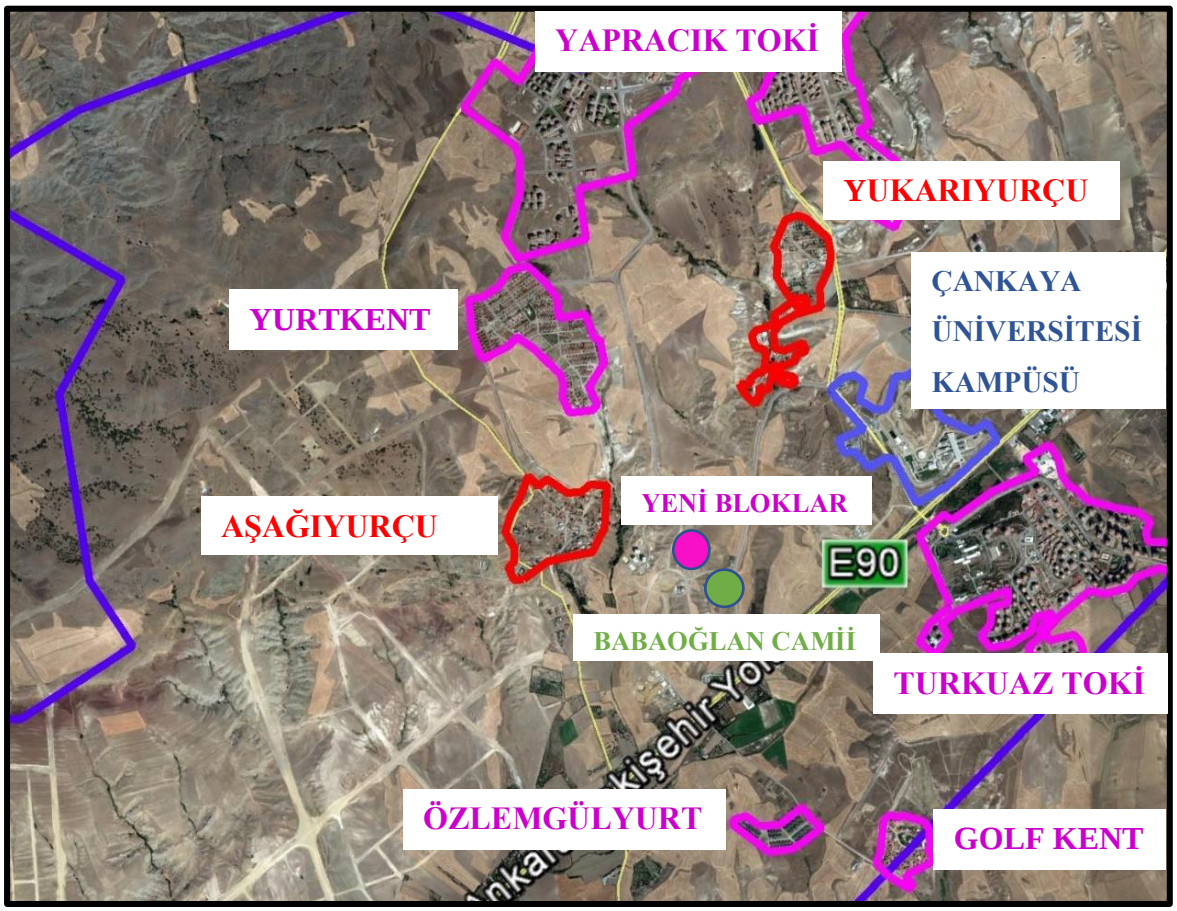
Köyde, özellikle mahalle olduktan sonra şu ana kadar köy-arazilerinin %90'ının el değiştirdiği belirtmiştir. Muhtar özellikle köyle geçmişi olmayan insanların yatırım amaçlı köyden toprak aldığını belirtmiştir. Özellikle son 5 ila 6 yılda ya da 2012'den bu yana köye olan ilginin 2012 öncesine oranla daha fazla olduğu belirtilmiştir.

Köyde/Mahallede imar ile büyük bir değişim yaşanmadığı, ağaç ve doğal yaşamın azaldığı söylenmiştir. İmar ve toprak el değişiminin yeni yapılaşmaların önünü açtığı ve yeni yapılaşmaların olduğu belirtilmiştir.

Köyde yaşayanlar mahalleye geçişten, yaşam standartları bakımından etkilenmemişlerdir. Hala köy yaşantılarına devam etmektedirler.

Aşağıyurtçu Köyü çevresinde mahalle sınırları içerisinde çeşitli toplu konut alanları olduğu görülmektedir (Şekil 3.49). 2018 yılında arazide yapılan tespitte Yapracık TOKİ'nin bir kısmı, Yurtkent Sitesi, Özlemgülyurt Sitesi ve Ankara Golfkent Sitesi'nin mahalle sınırları içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Mahalle sınırları keşişimi içerisinde bulunan Ankara

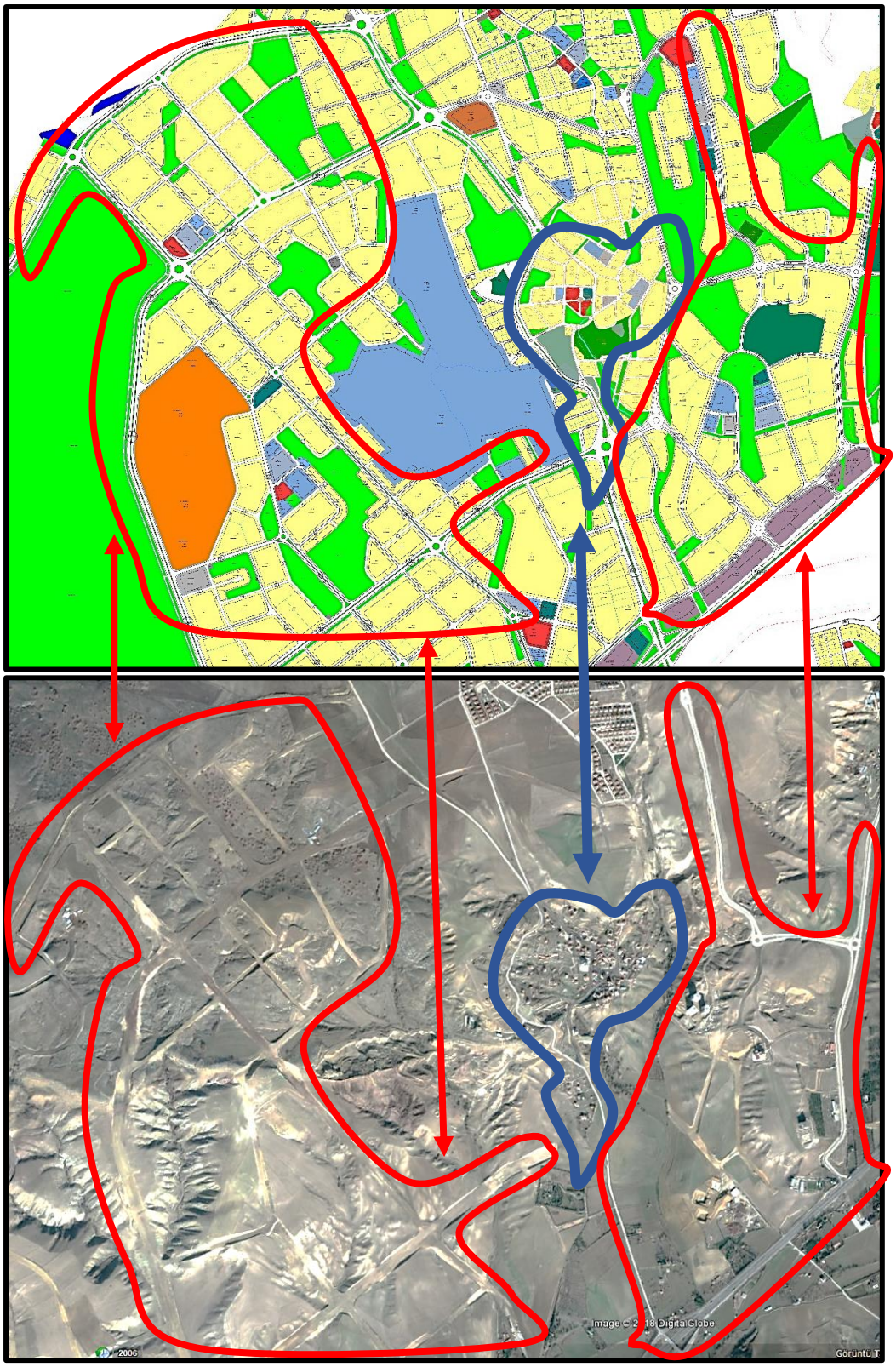
Golfkent Sitesi adres olarak Ballıkuyumcu'ya bağlı olarak da geçebilmektedir. Bununla beraber henüz yapılmakta olan yeni bloklar ve yakınına boş arazi üzerinde Babaoğlan Camii ve Ulviye Gözükara Kuran Kursu gibi büyük bir yapı inşa edilmiştir. (Şekil 3.49).

Şekil 3.49. Yapracık Mahallesi toplu konut alanları Google Earth görüntüsü, 2018 [1]

Aşağıyurtçu Köyü çevresinde imar planında belirtilen gelişme alanlarındaki yollarda 1. kademe çalışması yapılmış durumdadır (Şekil 3.50). Açılan yollar stabilize yol olup gelecekte oluşacak yerleşimin imar planına uygun yerleşimi sağlanacaktır. Yollar Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından açılmıştır.

[1] Harita üzerindeki kırmızı sınırlar köy merkezlerini göstermektedir. Harita üzerindeki mor sınırlar toplu konut ve site alanlarını göstermektedir. Harita üzerindeki mavi sınır Çankaya Üniversitesi yerleşkesini göstermektedir. Harita üzerindeki mor yer işareti yeni inşa edilen blokları göstermektedir. Harita üzerindeki yeşil yer işareti Babaoğlan Camii'nin konumunu göstermektedir.

Şekil 3.50. Aşağıyurtçu Mahallesi imar planı gelişme bölgesi ve arazideki mevcut halinin Google Earth görüntüsü, 2018 [1]

[1] Haritalar üzerindeki lacivert kesikli sınır köy merkezlerini göstermektedir. Harita üzerindeki kırmızı kesikli sınır imar planını ve Google Earth görüntüsü üzerindeki benzer alanın konumunu göstermektedir.

Yapılan arazi çalışmasında köyün geleneksel yapıları gözlenmiş ayrıca yeni yapıların inşa edildiği gözlenmiştir. Çok katlı yapılara fazla yönelmeden genellikle 2 katlı yapıların hâkim olduğu görülmüştür (Bkz. EK-10 Aşağıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları).

Genel olarak ağaçlık alan ve yeşil örtünün oldukça çok olduğu köy merkezinde, her yapıda meyve ağaçları ve bahçe vardır. Yerleşim yeri peyzaj açısından oldukça zengin olmakla beraber yerleşim içerisindeki bahçelerde ekonomik amaçlı olmayan bahçecilik faaliyetleri gözlenmiştir.

Köy merkezi Etimesgut belediyesi tarafından yeni ve modern hale getirilmiş olup, köy muhtarlığının da içinde olduğu Aşağıyurtçu Köy Konağı yine Etimesgut Belediyesi tarafından yapılmıştır. Köy Konağı, meydan ve cami günümüz inşaat şartlarında yapılmış ve iyi seviyededir (Bkz. EK-10). Köy merkezinde 1 adet cami ve 1 adet köy konağı bulunmaktadır.

Köye erişim yolları ve köy içi yollar orta seviye asfalt olup köy içinde yer yer stabilize yollar vardır (Bkz. EK-10).

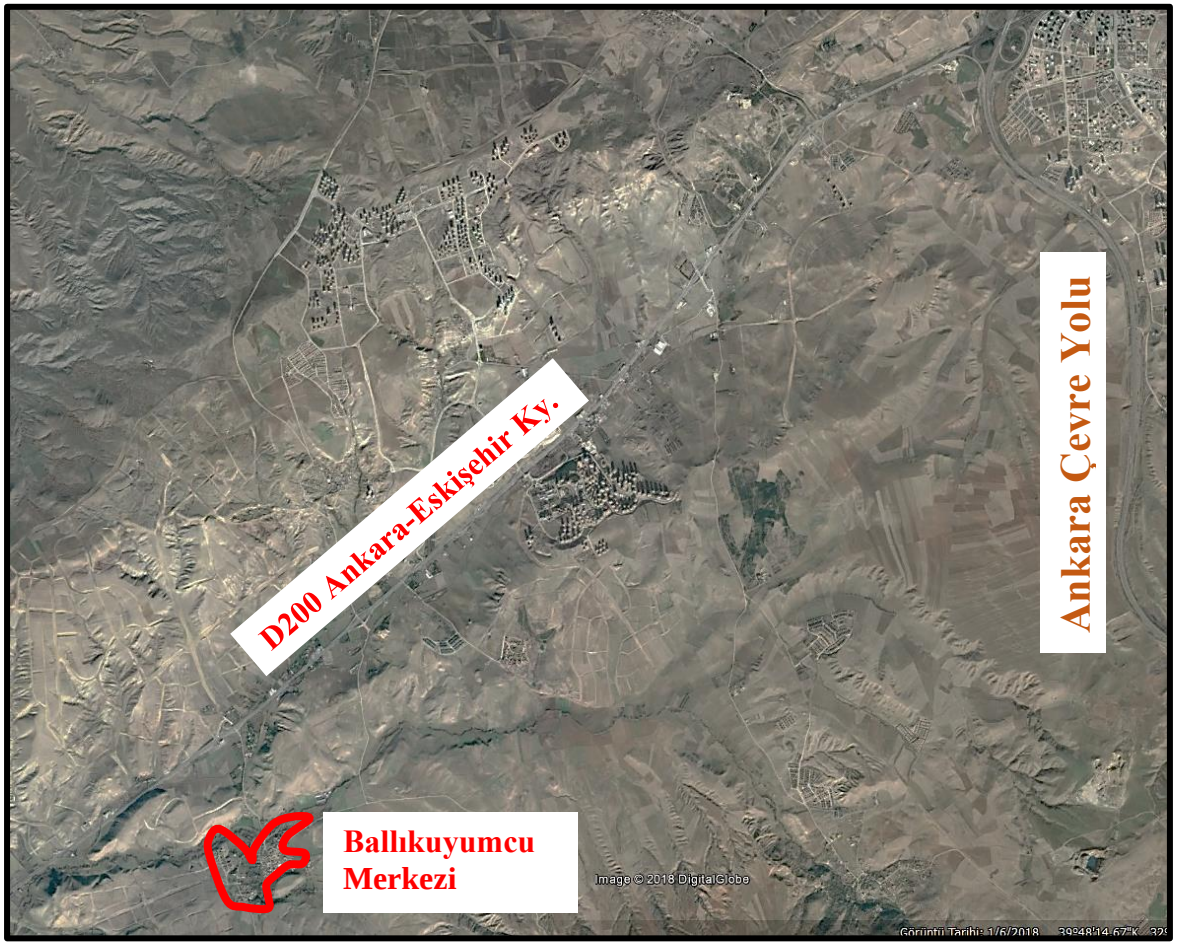
Köy yaşamı, mahalle muhtarının belirttiği üzere geleneksel yapısını korumaktadır. Köy konağı ve cami çevresinde besi hayvanlarının otladıkları ve köyün muhtelif yerlerinde bırakılmış tarım araçlarının bulunduğu yer yer görülmektedir (Bkz. EK-10).

EGO 5. Bölge Otobüs İşletmesi Sevk Amirliğinden alınan bilgilere göre (Bkz. EK-2 EGO Görüşme Formu):

- Köye servis 10 yıl önce başlamıştır.
- Otobüslerin kalkış noktası servisler ilk başladığı dönem Anafartalar Durağından çıkarak Kızılay üzerinden hareket etmekteydi, 2014 yılından sonra Koru mahallesinde yer alan Koru Metro İstasyonu yanındaki duraklardan kalkmakta ve ring dönüşünü tamamlayıp tekrar Koru İstasyon Durağında sonlanmaktadır.
- Köy merkezine servisler günde 2 defa yapılmaktadır. Sabah: 6:30, akşam: 19:00'da olmaktadır.
- Otobüsler %20 doluluk oranına sahiptir.

3.3.4. Ballıkuyumcu Köyü-Mahallesi arazi özellikleri

Ballıkuyumcu Köyü-Mahallesi kurulduğunda Yenimahalle İlçesine bağlıydı. 1992 yılında Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırına giren köy, 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Yasası yürürlüğe girdiğinde mahalle olmuştur. 2012 yılında 6360 sayılı Büyükşehir Yasası yürürlüğe girdikten sonra ilçe sınırlarının değişmesi sonucu Etimesgut İlçesi'ne bağlanmıştır. Mahalle batıdan Aşağıyurtçu, doğudan Sincan'a sınırdır. Köy merkezi, Ankara-Eskişehir D200 Karayolunun güneyinde yer almaktadır. Ankara Çevre Yoluna 12 km uzaklıkta yer alan köy merkezi D200 karayoluna 1,40 km uzaklıktadır (Şekil 3.51).

Şekil 3.51. Ballıkuyumcu Köy merkezinin yakın çevresinden Google Earth görüntüsü, 2018[1]

[1] Google Earth görüntüsü üzerindeki kırmızı sınır köy yerleşim alanını göstermektedir.

2014-2019 dönem Mahalle Muhtarı Bahtiyar Yılmaz'dan görüşme ile elde edilen bilgiler şöyledir: (Bkz. EK-6 Muhtarlarla Görüşme Formu)

- Köyde/Mahallede hane sayısı: 250 adet haneden 100 hane dolu durumdadır. Köydeki hane doluluk oranı %40'tır.
- Köyde/Mahallede ortalama hanede yaşayan sayısı: 4 kişidir.
- Köy 2004 yılında mahalle olmuştur.
- Köydeki imar çalışmaları 2005 yılında başlamıştır.
- Köyde/Mahallede TOKİ'nin yapılaşmasına dair söylentiler köylüleri sevindirmektedir.
- Köyün üretim kaynaklarının büyük oranda azaldığını belirtilmiştir.

Muhtar ile gerçekleştirilen görüşme sonucu elde edilen tarım ve hayvancılık verileri Şekil 3.52'de verilmektedir.

Köy 2003	Mahalle 2018	Oran
• Toplam 10 000 hayvan • Tarım Arazileri:4000 ha	• Toplam 2000 hayvan • Tarım Arazileri:1000 ha	• Hayvan Sayısı %80 Azalmıştır. • Tarım Arazileri:%75 küçülmüştür

Şekil 3.52. Ballıkuyumcu Köyü tarım verileri, 2018

Köyün/Mahallenin tarihi hakkında bir bilgi alınamamıştır. Ancak Ankara tarihi altında medeniyetlerin ilişki kurduğu bir yer olarak düşünülebilir.

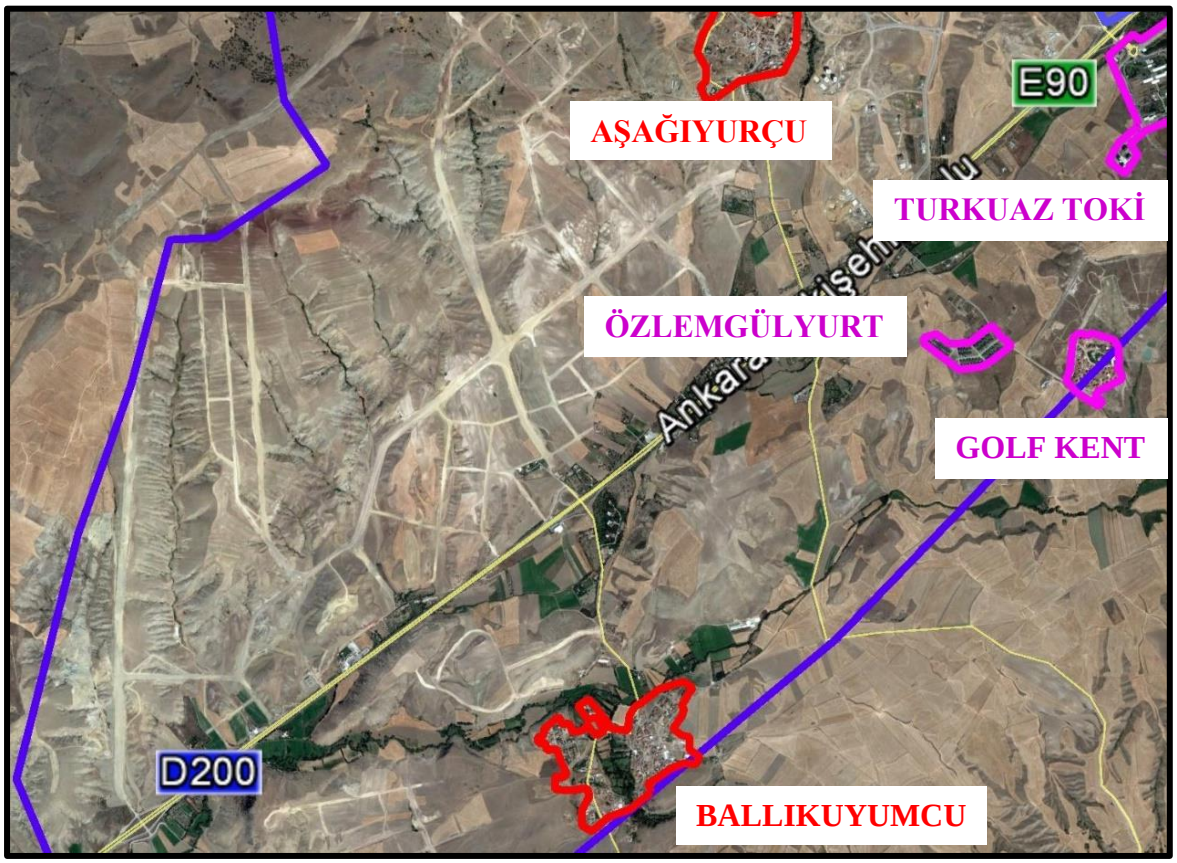
Köyün/Mahallenin genel olarak göç aldığı söylenebilir. Yerleşik olarak yaşayan kişi sayısı azalmış durumdadır. Ancak dışarıdan arsa satın alıp mevsimsel yazlık gibi yaşayan nüfus çoğunluğu oluşturmaktadır. Özellikle Karadeniz bölgesinden göç ile gelenlerin olduğu söylenmektedir.

Mahalle muhtarına göre, köy özellikle mahalle olduktan sonra arsanın-arazinin %80'i el değiştirmiş durumdadır. Köy dışından gelen kişilerin köy topraklarını satın aldığı mahalle muhtarı tarafından belirtilmiştir.

Köyde/Mahallede imar ile büyük bir değişim yaşanmamıştır. Köylüler aynı yaşam şeklini sürdürmeye çalıştıklarını belirtmiştir. Fakat büyükşehir yasaları ile birlikte özellikle hayvancılığa karşı bir yaptırım olması nedeniyle köydeki hayvan sayısında büyük düşüş olduğu mahalle muhtarı tarafından belirtilmiştir.

Köylü hala aynı yaşam şeklini sürdürmeye çalışmaktadır. Köylülerin özellikle hayvancılığa dayalı olan ekonomileri, hayvan yetiştirme alanlarının azalması ve Büyükşehir'in baskıları sebebiyle bozulmaktadır.

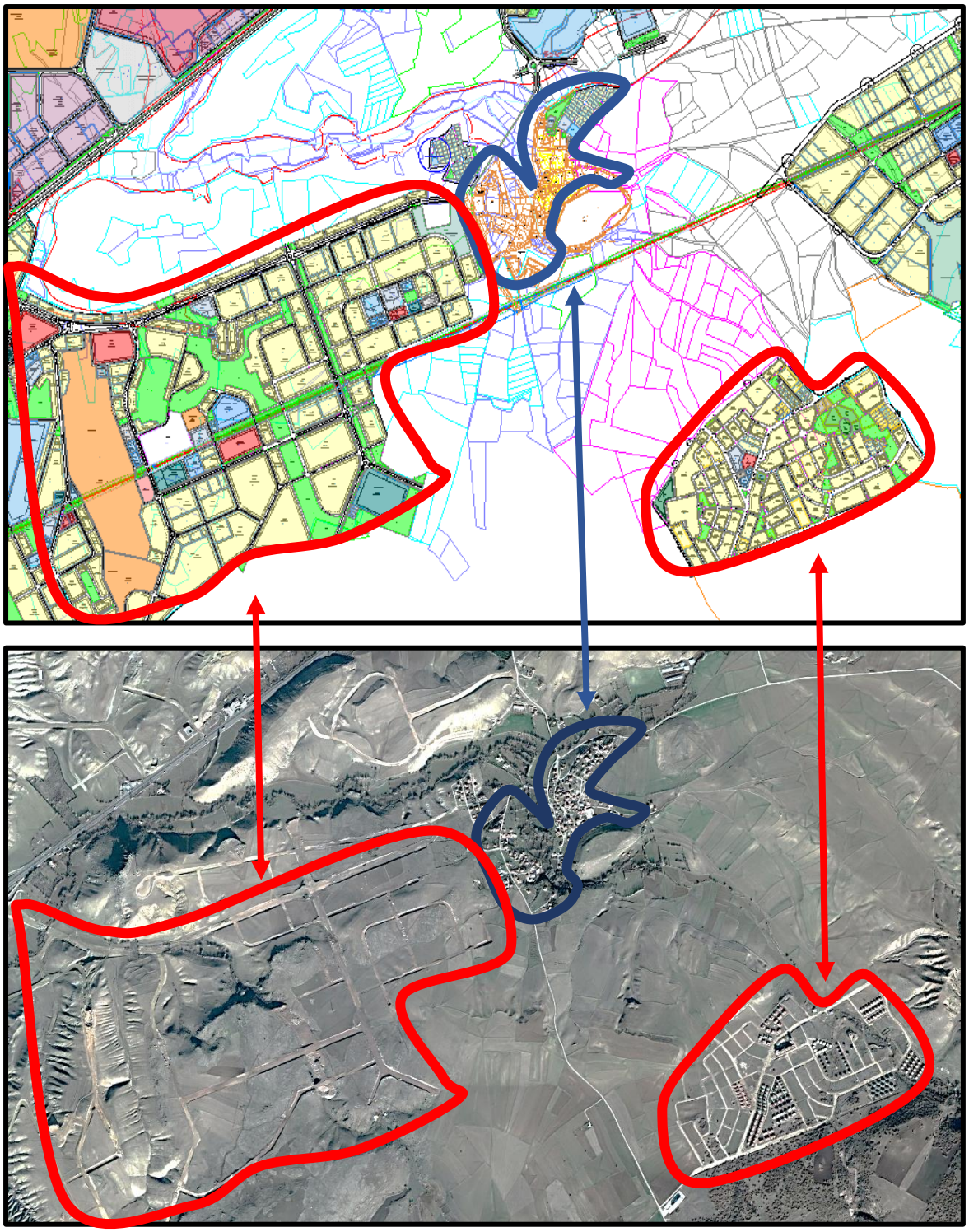
Ballıkuyumcu Köyü çevresinde mahalle sınırları içerisinde çeşitli toplu konut alanları diğer köylerdeki gibi değildir. Diğer üç köyde oluşan yoğun yapılaşma henüz Ballıkuyumcu köyüne erişmemiştir. Arazide yapılan tespitte Aşağıyurtçu köyü içerisinde olan ve Ballıkuyumcu 'ya uzak olan Ankara Golfkent Sitesinin bir kısmı Ballıkuyumcu mahalle sınırları içerisinde yer almaktadır (Şekil 3.53).

Şekil 3.53. Ballıkuyumcu Mahallesi Google Earth görüntüsü, 2018 [1]

[1] Harita üzerindeki kırmızı sınırlar köy merkezlerini göstermektedir. Harita üzerindeki mor sınırlar site alanlarını göstermektedir.

Ballıkuyumcu Köyü çevresinde imar planında belirtilen gelişme alanları yolları, diğer 3 köydeki gibi açılmamıştır (Şekil 3.54). Yerleşim, Ankara'ya uzaklığı sebebiyle değişime geç başlamıştır. Fiziki çevresel değişimin altlığının hazır olarak beklediği söylenebilir. İmar planları onaylı olan köyün gelişim potansiyeli imar planlarında yükseltilmiştir. Muhtarın da belirttiği üzere yükselen potansiyeline dayalı arsa ve arazi satışlarının hızlandığı ve %80'lik bir dilimin el değiştirdiği belirlenmiştir. Köy muhtarının ikinci iş olarak emlakçılık yapması belirtilen %80'deki doğruluk payını arttırmaktadır. İmar planında köy merkezinin büyüme yönü batı olarak belirlenmiştir. Yerleşim alanları, köy sınırları içerisinde olup ayrıca güneyinde ve doğusunda 2 farklı parçada imar planlarında yer almaktadır. Henüz yapılaşmaya başlanmamış bu alanlar da mevzi imar planı özellikleri taşımaktadırlar.

Şekil 3.54. Ballıkuyumcu Mahallesi imar planı ve gelişme bölgesi, 2018[1]

[1] Haritalar üzerindeki lacivert kesikli sınır köy merkezlerini göstermektedir. Harita üzerindeki kırmızı kesikli sınır imar planını ve Google Earth görüntüsü üzerindeki benzer alanın konumunu göstermektedir

Yapılan arazi çalışmasında köyün geleneksel yapısının koruduğu gözlemlenmiştir. Çok katlı yapılara fazla yönelmeden genellikle 2 katlı yapıların hâkim olduğu görülmüştür (Bkz. EK-11). Genel olarak yapıların bahçeleri ve ahırları olduğu tespit edilmiştir. Hayvan yetiştiriciliğinin önem kazandığı yerleşimde, ahırların çok sayıda hayvan barındıracak büyüklükte olduğu fark edilmiştir (Bkz. EK-11 Ballıkuyumcu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları).

Genel olarak ağaçlık alan ve yeşil örtünün oldukça belirgin seviyede olduğu köy merkezinde, her yapının meyve ağaçları, bahçeleri ve ahırları vardır. Peyzaj yönünden oldukça zengin olan yerleşim içerisindeki bahçelerde meyvecilik yapıldığı görülmüştür.

Köy merkezi Etimesgut Belediyesi tarafından yeni ve modern hale getirilmiş olup köyün muhtarlığının da içinde olduğu Ballıkuyumcu Köy Konağı yine Etimesgut Belediyesi tarafından yapılmıştır. Köy konağı içerisinde muhtarlığı barındırsa da köy muhtarı D200 karayolu üzerindeki kendi mülkü içerisinde muhtarlık hizmetlerini yerine getirmektedir. Köy konağı ve cami günümüz şartlarında yapılmış olup diğer köylerdeki gibi köy meydanı yoktur (Bkz. EK-11). Köy merkezinde 1 adet cami ve 1 adet köy konağı bulunmaktadır. Ayrıca köy içerisinde tarihi bilinmeyen fakat tarihi önemi olduğu düşünülen bir adet çeşme yer almaktadır (Bkz. EK-11).

Köye erişim yolları ve köy içi yollar orta seviye asfalt olup köy içinde yer yer stabilize yollar vardır (Bkz. EK-11).

Köy yaşamı, mahalle muhtarının belirttiği üzere geleneksel yapısını korumaktadır. Günümüz şartlarında oluşturulan köy konağı ve cami çevresinde besi hayvanlarının otladıkları ve köyün muhtelif yerlerinde bırakılmış tarım araçlarının bulunduğu belirlenmiştir (Bkz. EK-11).

EGO 5. Bölge Otobüs İşletmesi Sevk Amirliğinden alınan bilgilere göre (Bkz. EK-2 EGO Görüşme Formu):

- Köye servis 10 yıl önce başlamıştır.
- Otobüslerin kalkış noktası servisler ilk başladığı dönemde Anafartalar Durağından çıkarak Kızılay üzerinden hareket etmekteydi, 2014 yılından sonra Koru Mahallesinde

yer alan Koru Metro İstasyonu yanındaki duraklardan kalkmakta ve ring dönüşünü tamamlayıp tekrar Koru İstasyon Durağında sonlanmaktadır.

- Köy merkezine servisler günde 2 defa yapılmaktadır. Sabah: 6:30, akşam: 19:00'da olmaktadır.
- Otobüsler %20 doluluk oranına sahiptir.

4. ANKET ÇALIŞMASI VE BULGULAR

Bu tez çalışmasında 6360 sayılı kanun kapsamında köyden mahalleye dönüştürülen Yapracık, Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu ve Ballıkuyumcu yerleşimlerinin sosyal yapısını görebilmek, köy merkezlerindeki süreci ve yaşayan halkın köy-mahalle algısını ölçmek amacıyla 2017 yılı haziran ayında başlanan anket çalışması 2017 yılı temmuz ayında tamamlanmıştır. Anket çalışmasında, köylerin merkezlerinde konumlanmış hanelerin %50'sinin katılımı sağlanmıştır. Mahallelerin hane sayısına göre farklılık gösteren anketler toplamda 117 adette tamamlanmıştır. Bu sayılar çizelge 4.1 de yer almaktadır. Yapılan anket formu örneği EK-7'de yer almaktadır.

Çizelge 4.1. Köyler-köydeki hane-anket sayıları, 2018

Mahaleler (köyler)	Köy içi hane sayısı	Hane doluluk durumu	Anket sayısı
Ballıkuyumcu	250 hane	100 hane dolu	52 anket
Aşağıyurtçu	100 hane	40 hane dolu	20 anket
Yukarıyurtçu	40 hane	20 hane dolu	11 anket
Yapracık	100 hane	60 hane dolu	34 anket
Toplam	490 hane	220 hane dolu	117 anket

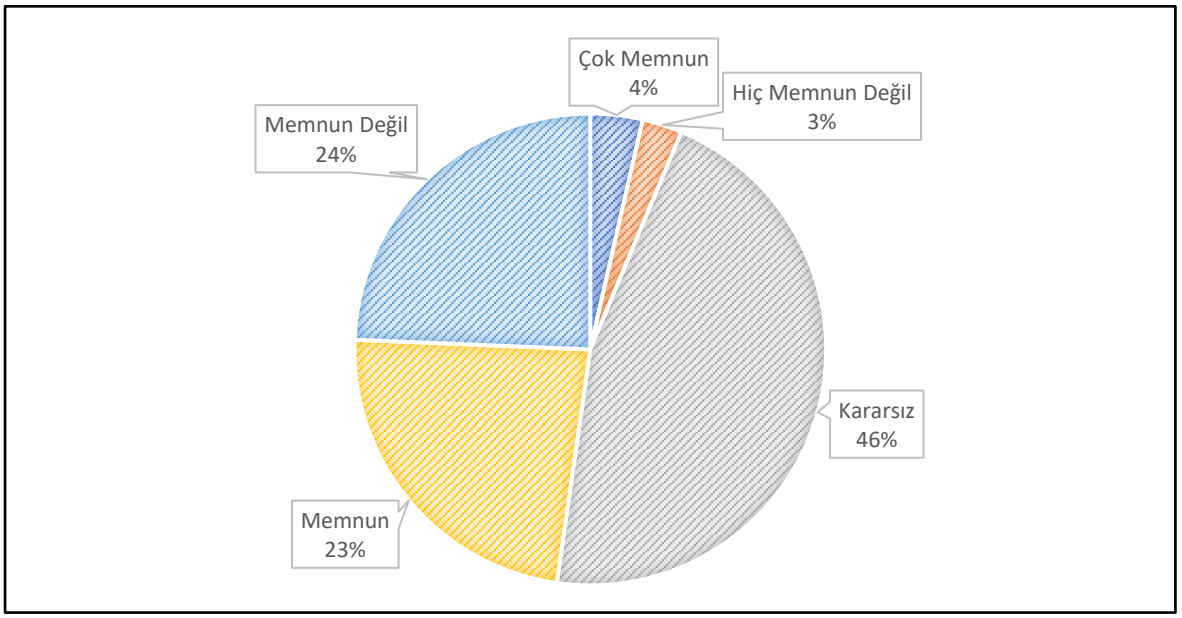
Mahalle merkez yerleşimleri içerinde bulunan hanelerin ortalama %44'ünde yaşam sürmektedir. Diğer %5'lik oranı, köyün yerlisi olmayan bireyler tarafından satın alınmış ve tatil amaçlı mevsimsel konaklama sağlayan konutlardan, ayrıca göç eden ailelerin dönemsel ziyaretleri için kullanılan konutlardan ve az bir bölümü terkedilmiş metruk konutlardan oluşmaktadırlar. Köyde kalıcı olarak yaşayan haneler üzerinde yapılan anketlerde genel olarak köyden mahalleye geçiş süreci hakkında halkın ne kadar bilinçli olduğunu, büyükşehir belediyesi hizmetlerine yönelik halkın memnuniyet seviyesini, mahalleye geçişteki köydeki yaşamın değişiminin etkilerini, aile ve hane sürdürülebilirliğini ve fiziki çevrenin sürdürülebilirliğini anlamak için cevaplar aranmaktadır. Anketlerin oluşturulmasında ve yapılan anketlerin değerlendirilmesinde SPSS programından verimli şekilde yararlanılması amacıyla istatistik uzmanlarından yardım alınmıştır.

Anket çalışmasında 32 sorunun cevaplanması istenmiştir (Bkz. EK-7 Anket Formu). Yapılan anketlerin SPSS ortamında istatistiki hesaplamaları yapılmıştır. SPSS ortamında ki-kare testi, çapraz sorgu, istatistik, bağımsız örnekler testi, korelasyonlar ve ortalama analiz yapılmıştır. İlişkili cevaplar gruplanmış ve ankete katılan halkın büyükşehir belediyesinden

memnuniyeti dışında, köyün fiziki çevresi ve kaynaklarının sürdürülebilirliği konusunda bilgi sahibi olmaya yönelik sonuçlara ulaşılmıştır. Coğrafi olarak Eskişehir yönünde birbiri ardına gelen köylerin çevresinin yıllara göre değişimi belirgin biçimde görülmektedir. SPSS ortamında istatistiki olarak analiz edilen anketlerde köylerin memnuniyet seviyesi incelendiğinde aşağıdaki veriler elde edilmiştir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2. Köyde yaşayanların büyükşehirin sağladığı hizmetlere yönelik memnuniyet düzeyleri

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Boş değer	6	5.1	5.1	5.1
Çok memnun	4	3,4	3,4	8,5
Hiç memnun değil	3	2,6	2,6	11,1
Kararsız	51	43,6	43,6	54,7
Memnun	26	22,2	22,2	76,9
Memnun değil	27	23,1	23,1	100,0
Toplam	117	100,0	100,0	

Şekil 4.1. Köyde yaşayanların büyükşehirin sağladığı hizmetlere yönelik memnuniyet düzeyleri

Ankete katılan 117 toplam kişiden memnuniyet düzey puanı çok düşük memnuniyet düzey aralığı hiç memnun değil içinde olan 3 kişi ankete katılan kişilerin %2.6'sını , düşük memnuniyet düzey puan aralığı memnun değil içinde olan 27 kişi ankete katılan kişilerin

%23.1'ini , orta memnuniyet düzey puan aralığı kararsız içinde olan 51 kişi ankete katılan kişilerin %43.6'sını , yüksek memnuniyet düzey puan aralığı memnun içinde olan 26 kişi ankete katılan kişilerin %22.2'sini , çok yüksek memnuniyet düzey aralığı çok memnun içinde olan 4 kişi ankete katılanların %3.4'üne karşılık gelmektedir. 6 kişi de hiç yanıt vermemiştir.

Memnuniyet düzeyi genellediğinde bu düzeyin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Sorularda genellikle Büyükşehir Belediyesinin halka sunduğu hizmetler sorulmuş ve değerlendirilmiştir. Bu sorular içinde en çok cevap beklenen soru yinelenen imar planı çalışmasıdır. Köy halkının çok bilgi sahibi olmadığı ve imar planlarından toprak kaybı yönünden memnuniyetin düşük olduğu görülmüştür. İmar planı sonucu değerlenen arazileri sebebiyle toprak satarak geçimlerini sağladıkları görüşmeler sırasında belirlenmiştir. İmar planı ile köyde üretime etki eden ve en çok şikâyetçi olunan konu tarım arazilerinin ellerinden alınması ve hayvancılık yapmalarının yasaklanması bu değerlendirmelerde etkili olmuştur. Köy muhtarı, 2004 yılında mahalle olan köyde 14 yol geçmesine rağmen halkın tam adaptasyon sağlayamadığını belirtmiştir. Bu konuda halkın yaşanan değişiklikte bilgi eksikliğinin olduğu belirtilmiştir. Orta düzeyde olan memnuniyet düzeyi de henüz kararsız kaldıklarını göstermektedir. Diğer şıklarda görüldüğü üzere düşük düzeydeki memnuniyetin oransal düzeyinin az olması geçiş sürecinin yadırganmayıp kabullenildiğini göstermektedir. Halk köylü gibi yaşayıp, aynı zamanda da kazandığı imar planı haklarından faydalanmaya çalıştıklarından, anketlerde imar planı ile ilgili sorularda bu durumun memnuniyet düzeyine yansıdığı görülmektedir.

Köyde yaşayanların eğitim düzeyi açısından bilinçlilik kapsamında değerlendirildiğinde aşağıdaki çizelgedeki veriler elde edilmiştir (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3. Ankete katılan kişilerin eğitim durumlarına göre memnuniyet düzeyleri (Çapraz sorgu)

	Eğitim durumu					Toplam
	Okur yazar değil	Okur yazar	İlk -orta okul	Lise	Üniversite	
Boş değer	1	2	3	0	0	6
Çok memnun	0	0	3	1	0	4
Hiç memnun değil	0	0	0	2	1	3
Kararsız	1	2	16	26	6	51
Memnun	0	2	13	9	2	26
Memnun değil	0	4	12	6	5	27
Toplam	2	10	47	44	14	117

Halkın eğitim düzeyi fark etmeksizin ankette memnuniyet düzeyi en çok kararsızlık düzeyinde toplamıştır. Elde edilen verilere göre, eğitim düzeyinin memnuniyeti etkilemediği sonucuna varılmaktadır. Çizelge 4.4'te kişilerin gelir düzeyine göre memnuniyet derecesi verilmiştir.

Çizelge 4.4. Ankete katılan kişilerin gelir durumlarına göre memnuniyet düzeyleri, (Çapraz sorgu)

	Ortalama gelir						Toplam
	0-1000	1000-1500	1500-2000	2000-3000	3000-daha	5	
Boş değer	1	0	3	1	1	0	6
Çok memnun	1	0	1	1	0	0	3
Hiç memnun değil	0	0	0	1	1	0	2
Kararsız	9	3	19	12	8	0	51
Memnun	6	1	6	9	1	1	24
Memnun değil	8	2	9	4	3	1	27
Toplam	25	6	38	28	14	2	113

Halkın gelir düzeyi fark etmeksizin ankette yapılan tercihler en çok kararsızlık düzeyinde toplamıştır. Büyükşehir'e olan memnuniyet düzeylerinin gelir seviyesiyle alakalı olmadığı göstermektedir. Alınan sonucun benzeri, farklı bir analizle Çizelge 4.5'te verilmektedir.

Çizelge 4.5. Gelir ve memnuniyet ilişkisi Ki-Kare testi

	Değer	Serbestlik Derecesi	P Değeri (Asymp. Sig.)
Pearson Kikare	15,140[a]	25	,938
Olabilirlik Oranı	17,144	25	,877
Geçerli Durumların Sayısı	113		

a:26 hücrenin (%72,2) 5 den az olarak sayıldığı farz edilmektedir. Beklenen en küçük sayım ise, 04'dür.

p=0,938 > 0,05 olduğu için yüzde 95 güven düzeyinde gelir ve memnuniyet düzeyleri arasında ilişki olduğu söylenemez. Genellikle gelire bağlı olarak düşünülen memnuniyetin belediyecilikle ilişkisiz olduğu gözlemlenmiştir (Çizelge 4.5).

Sonuç olarak memnun olma durumu, göreli olduğu için uzun vadede daha farklı sonuçların çıkacağı söylenebilir. Yasa ile yapılan değişikliğin 14 yılda etki etmediği görülmüş olup, zamanla köylülük bilincinin azalacağı, kentlilik bilincinin artacağı ve bu yönde etkileşiminin orta düzeyde bilinçlilik oluşturacağı düşünülmektedir.

Köyde yaşayanların kaç senedir bölgede ikamet ettikleri Çizelge 4.6'da görülmektedir.

Çizelge 4.6. Ankete katılan kişilerin köylerinde yaşama süreleri (Tanımlayıcı İstatistik)

	Sayı	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Soru 8	117	2	71	37,14	17,180
Geçerli Sayı (listeye göre)	117				

Ankete katılan kişilerin bulundukları mahallede (köyde) oturma süreleri en az 2, en çok 71 ve ortalama 37 yıldır.

Köylerde yaşayanların hane büyüklüğü incelediğinde muhtarların belirttiği düzeyin altında olduğunu görülmektedir (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7. Anket sonuçlarına göre hane halkı büyüklüğü

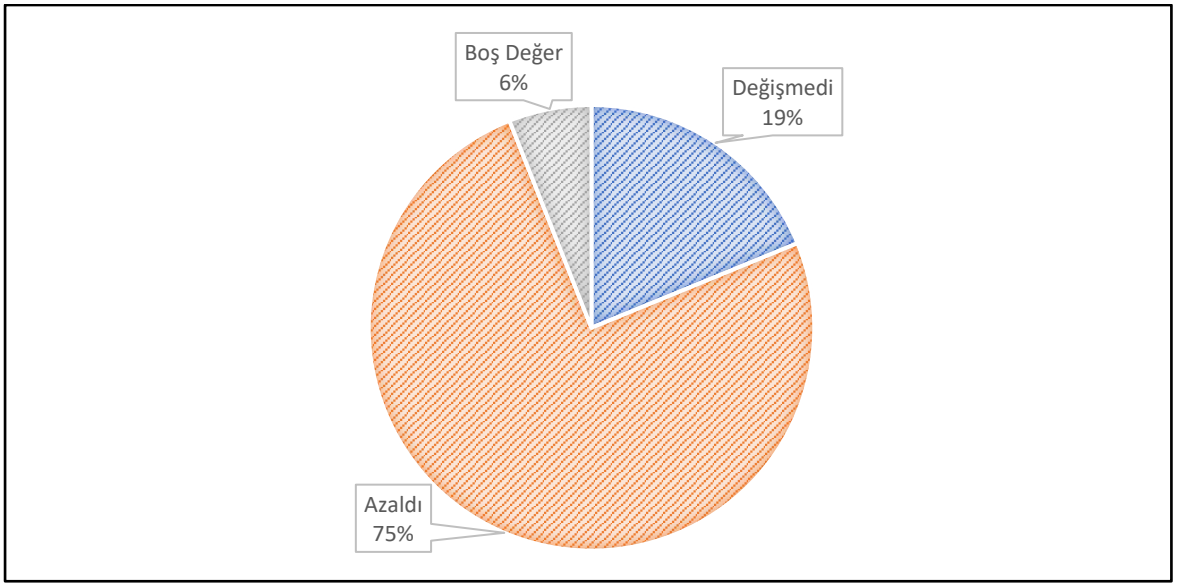
	Sayı	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Çocuk sayısı	114	0	6	2,24	1,285
Geçerli Sayı (listeye göre)	114				

Ailelerde ortalama çocuk sayısı en az 0, en fazla 6 ve ortalama 2'dir. Bu durum köyde çekirdek aile yaşamının hâkim olduğunu göstermektedir. Köy içerisinden dışa göçün fazla olması sebebiyle genç nüfusun iş ve yaşam imkânlarından dolayı köy dışına yerleştikleri görülmektedir. Yaşayanların memnun olmadığı konu olan oğlunun ya da kızının köyden gittiği konusunu destekleyici bir sonuç çıktığı görülmüştür. Yaşamın sürdürülebilirliğini olumsuz yönde etkileyen göç, köyde çalışma oranını düşürmektedir.

Tarım alanlarının yeterliliği verileri ise Çizelge 4.8'de verilmektedir.

Çizelge 4.8. Soru tarım alanları yeterliliği

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Değişmedi	22	18,8	20,0	20,0
Azaldı	88	75,2	80,0	100,0
Toplam	110	94,0	100,0	
Boş Değer	7	6,0		
Toplam	117	100,0		

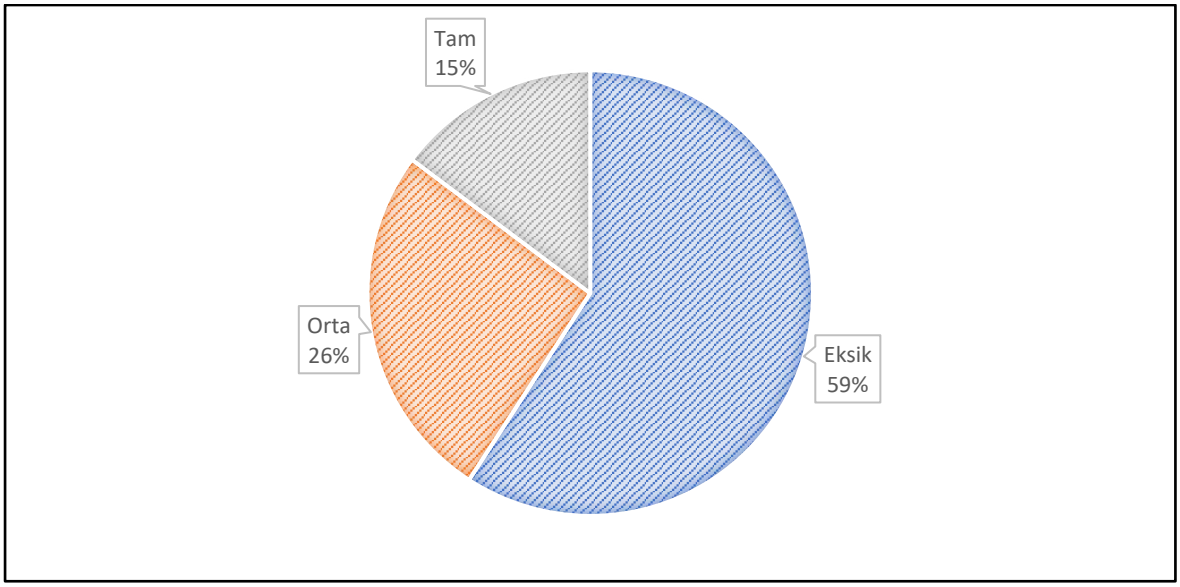
Şekil 4.2. Tarım alanları yeterliliği

Alınan yanıtlara göre köyler mahalle olduktan sonra anket katılımcılarının yüzde 75,2' si tarım alanlarının azaldığını belirtmiştir. Hâlihazırda tarım arazisi olan alanların imar planı ile konut alanlarına dönüşmesi tarım alanlarının azalmasında etkili olmuştur. Köye bağlı olan üretim alanlarının azaldığı, bunun karşı kent alanlarının aynı oranda arttığı görülmektedir.

Büyükşehir Belediyesi hizmetlerinin yeterli olup olmadığı sorusuna ilişkin elde edilen değerler Çizelge 4.9'da verilmektedir.

Çizelge 4.9. Büyükşehir belediyesi hizmetleri

	Sıklık	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Boş değer	2	1,7	1,7	1,7
Eksik	68	58,1	58,1	59,8
Orta	30	25,6	25,6	85,5
Tam	17	14,5	14,5	100,0
Toplam	117	100,0	100,0	

Şekil 4.3. Büyükşehir belediyesi hizmetleri

Ankete katılımcılarının yüzde 58,1'i verilen hizmetlerin eksik, yüzde 25,6'sı orta düzeyde, yüzde 14,5'i tam (eksiksiz) olduğunu düşünmektedir. Köyden mahalleye geçiş sürecinde belediye hizmetlerinin tam olarak sağlanamadığı düşüncesi anket katılımcılarının geneli tarafında kabul edile görüştür. Siyasi yönden bu durumun olumsuz etki edeceği yorumlanabilir. Halkın beklenti düzeyinin altında olduğu hizmetlerin kentli bilincine geçişte, köy halkının geçen 14 yıllık süre ile oluşmaya başladığı görülmektedir.

Çizelge 4.10. Anket sonuçlarına göre hayvan besleme durumu (İstatistik)

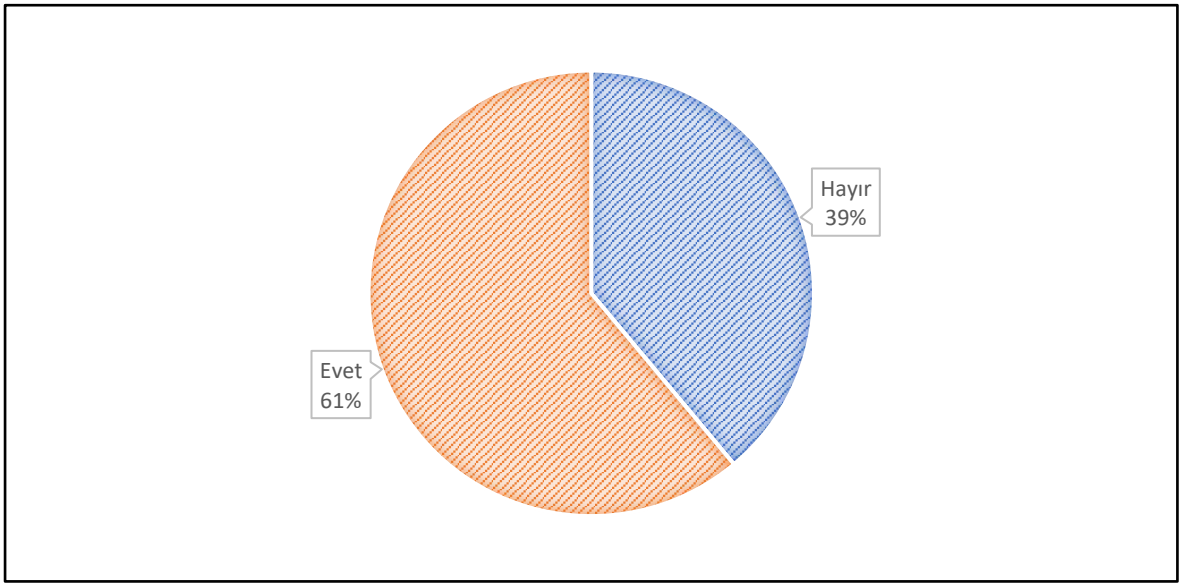
		Büyükbaş	Küçükbaş	Kümes	Diğer
Sayı	Geçerli	102	102	102	102
	Kayıp	15	15	15	15
Ortalama		4,19	8,87	29,16	,07
Yüzdelikler	10	.(a,b)	.(a,b)	.(a,b)	.(a,b)
	20	.	.	,14	.
	30	.	.	1,19	.
	40	,30	,17	2,77	.
	50	,62	,70	5,33	,06
	60	,93	1,23	8,59	,46
	70	2,38	1,76	10,82	,87
	80	8,80	9,10	18,24	1,27
	90	15,30	21,80	26,60	1,68

a İlk aralığın alt sınırı veya son aralığın üst sınırı bilinmemektedir. Bazı yüzdeler tanımsızdır.
b Yüzdelikler gruplandırılmış verilerden hesaplanır.

Beslenen ortalama büyükbaş hayvan sayısı 4, küçükbaş hayvan sayısı 9, kümes hayvanı sayısı 29'dur (Çizelge 4.10). Bu oran incelendiğinde köylerde en çok kümes hayvanı beslendiği sonucuna varılmaktadır. Ankara'nın sembolü haline gelen keçi beslenmenin aksine bakımı kolay olan ve az yerde bakımı yapılabilen kümes hayvancılığı kente geçişte tercihe neden olmuştur. Muhtarlar ile yapılan görüşmelerde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın kent içerisinde yasaklanması (yasa gereği) yönündeki büyükşehir belediyesinin tutumu, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın önemli ölçüde azalmasına sebebiyet vermiştir.

Çizelge 4.11. İmar planı isteme durumu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Hayır	44	37,6	38,9	38,9
Evet	69	59,0	61,1	100,0
Toplam	113	96,6	100,0	
Boş Değer	4	3,4		
Toplam	117	100,0		

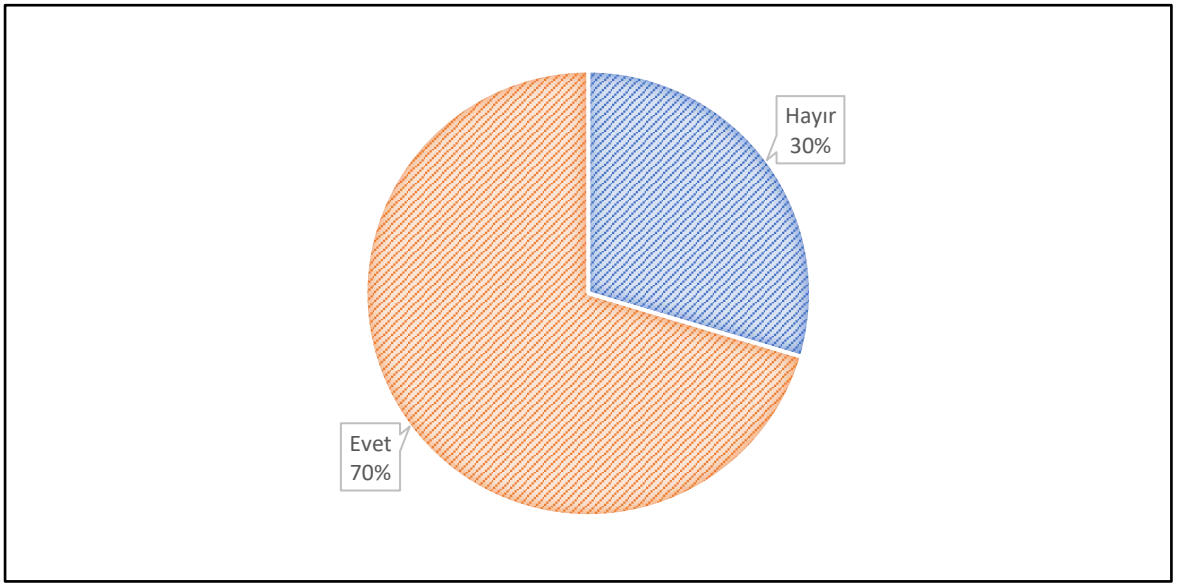
Şekil 4.4. İmar planı isteme durumu

Anket katılımcılarının yüzde 59'u arazilerinin imara açılıp konut yapılmasını istemektedir. Bu oran yüzde 37,6'dir (Çizelge 4.11). Köylerde tarım arazilerinin azalması durumunun arazi değerlerine etkisinden dolayı, imar planının iyi olduğu yönünde halkın bilinçlendiği görülmektedir. Böylece üretimle uğraşmak yerine, değerlenen toprakları arsa olarak satıp

parasını değerlendirmenin daha kolay olduğu yönündeki görüşün arttığı anlaşılmaktadır. Bu durum köylerin kentleşme bilinci oluşmasındaki temel farkındalığın öğrenilmiş olduğunu gösterir. Köyden-kente geçişin bu yöndeki etkisinin çok daha keskin hissedilmektedir. Değişim sürecindeki bu görüşün istenmesi üzerine yorumlama yapmak oldukça kolaylaşmaktadır. Çalışma alanı kent planlanmasında karşılaşılan rantın etkisinin eleştirilere konu olacak yönde oluştuğu görülmüştür. Köy merkezindeki imar planlarında küçük yerleşime açılma konusu yönünden bakıldığında, halkın imar planında istekli olması rantın baskısını göstermektedir.

Çizelge 4.12. Köyde çocuklarının yaşamasını isteme durumu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Hayır	34	29,1	29,6	29,6
Evet	81	69,2	70,4	100,0
Toplam	115	98,3	100,0	
Boş Değer	2	1,7		
Toplam	117	100,0		

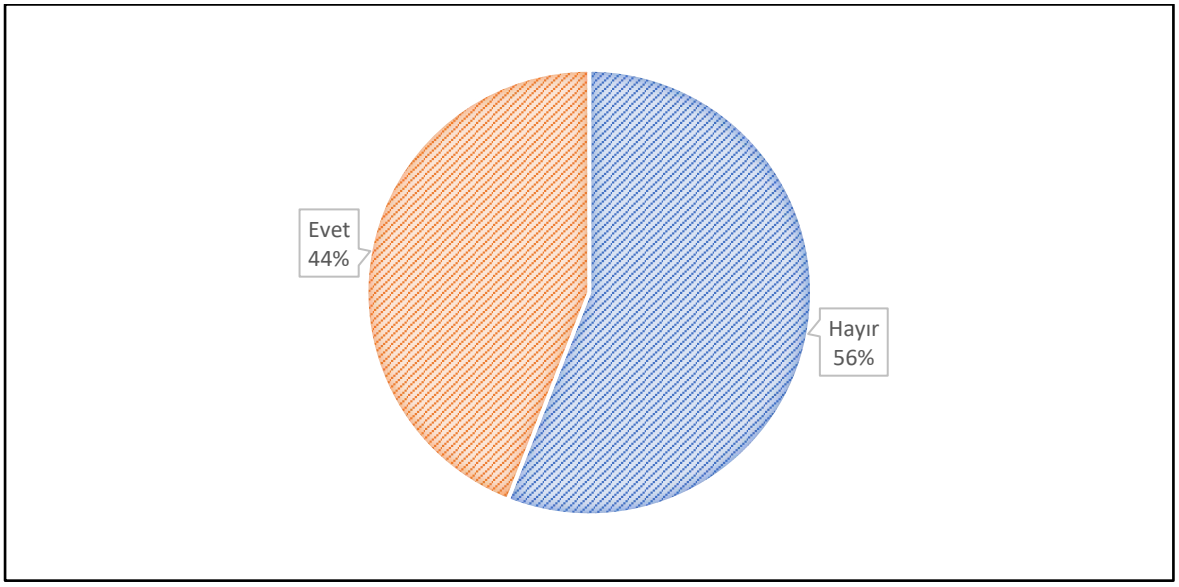
Şekil 4.5. Köyde çocuklarının yaşamasını isteme durumu

Anket katılımcılarının yüzde 69'u çocuklarının köyde yaşamaya devam etmesini istemekte, yüzde 30'u da istememektedir (Çizelge 4.12). Köydeki halkın gelecek nesillerinin köyde yaşamasını, miraslarının devam ettirilmesini isteme durumunu (sürdürülebilir köy yaşamı) test etmek için farklı yönlerden benzer sorular hazırlanmıştır. Bu sorular anket içerisinde

7’nci, 30’uncu ve 31’inci sorulardır (Bkz. EK-7 Anket Formu). Buradaki 30’uncu soruya verilen cevaplara bakıldığında büyük çoğunluk çocuklarının (%69,2) köyde yaşamasını istemektedir. Yine de %30’luk kesim çocuklarının köylerinden başka yerde hayat kurmasını istediği belirlenmiştir. Bu durumda etken olan nedenlerden biri, anket sırasında yeri halk ile sözlü anket çalışması gerçekleştirilirken halkın belirttiği köyde ikametin değiştiğini göstermektedir. Genel anlamda verilen kararlarda duygusal sebeplerin etken olduğu gözlemlenmiştir. Toprak sahiplerinin diğer soruda da görüleceği üzere mekânsal ve ekonomik faaliyetlerin devamının sağlanmasını istemektedirler. Köydeki varislerin burada kalması sosyal sürdürülebilirliğe olumlu etkendir.

Çizelge 4.13. Köyde yaşayanların işlerini çocuklarına devretmelerini istemesi durumu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Hayır	61	52,1	56,0	56,0
Evet	48	41,0	44,0	100,0
Toplam	109	93,2	100,0	
Boş Değer	8	6,8		
Toplam	117	100,0		

Şekil 4.6. Köyde yaşayanların işlerini çocuklarına devretmelerini istemesi durumu

Anket katılımcılarının %52,1’i çocuklarının kendi çalıştıkları mesleklere devam etmelerini istememiştir (Çizelge 4.13), (Şekil 4.6.). 31. soruda öğrenmek istenilen faaliyetlerin oranında işlerin devamı söz konusu edildiğinde oranın %40’a düştüğü görülmektedir. Bu da

halkın genç nüfusun ikametleri yönündeki verdikleri kararın, köyde tarım faaliyetlerinde çalışmamaları istemesinin sadece duygusal nedenlere bağlı olduğunu göstermektedir. Mekânsal ve ekonomik faaliyetlerini sağlayacak alanların azalması durumunun, işlerini çocuklarına devretmeleri hakkındaki kararlara etki ettiği mekân sahipleriyle olan görüşmelerde belirlenmiştir.

Çizelge 4.14. Eğitim durumu ve memnuniyet düzeyi arasındaki ilişkisi Ki-Kare testi

	Değer	Serbestlik Derecesi	P Değeri (Asymp. Sig.)
Pearson Kikare	31,631[a]	20	,047
Olabilirlik Oranı	30,336	20	,065
Geçerli Durumların Sayısı	117		

a:23 hücrenin (%76,7) 5 den az olarak sayıldığı farz edilmektedir. Beklenen en küçük sayım ise, 05'dir.

P=0,047<0,05 olduğundan %95 güven düzeyinde yokluk hipotezi reddedilir. Köydeki eğitim düzeyinin, büyükşehire olan memnuniyet düzeyini etkilemediğini göstermektedir.

Çizelge 4.15. Kişilerin memnuniyetinde çocuklarının mesleklerini devralması arasındaki ilişkisinin Bağımsız Örnek testi

		Varyansların Eşitliği için Levene Testi		Ortalamaların Eşitliği için T-Testi						
		F	p	t	sd	p (İki yönlü)	Ortalama Farklılığı	Farklılığın Standart Hatası	%95 Farklılığın Güven aralığı	
									Alt	Üst
Memnuniyet-Toplam	Varyantların Eşit Olduğu Varsayımı	,004	,952	1,312	104	,192	1,45985	1,11236	-,74600	3,66570
	Varyantların Eşit Olmadığının Varsayımı			1,286	77,162	,202	1,45985	1,13525	-,80065	3,72034

p: Anlamlılık Düzeyi, sd: Serbestlik Derecesi

P=0.057> 0.05 olduğundan yüzde 95 güven düzeyinde yokluk hipotezi reddedilemez (Çizelge 4.15) Sonuç olarak tarım alanlarının yeterli olup olmamasının memnuniyet durumu üzerinde anlamlı bir etkisi yoktur.

Tarım alanlarının yeterli olup olmadığı göreceli durumu, büyükşehirden memnun olmalarını etkilememiştir. Bu durum önemli bir konuyu ortaya koymuştur. Daha çok tarım yapmaları ya da yapmamaları köylerinin mahalle olmasında bir memnuniyet etkeni oluşturmamıştır. Arazilerini değerlendirmedeki bilinç henüz gelişmemiştir. Çalışma alanı yerleşimleri 2004

yılında mahalle olmuş ve aradan 14 yıl geçmiştir. 14 yılsonunda halkın kentli bilincinin oluşmadığı bu durumunda varislerine aktarımın yapılamadığı sorunu 2012 yılında mahalle olan yerleşimler içinde benzer durumunu yaratacağı genellemesine varılabilir. Bu durumda sürecin hala devam etmesi değişimin daha uzun sürede tamamlanacağı anlamına gelmektedir.

Çizelge 4.16. Kişilerin memnuniyeti tarım alanlarının imara açılması durumu (Grup İstatistikleri)

	Soru 17	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	Ortalama Standart Hata
Memnuniyet Ortalama	Hayır	44	2,7390	,61659	,09295
	Evet	69	3,1837	,66119	,07960

Kişilerin memnuniyeti tarım alanlarının imara açılıp açılmama durumuna göre farklılık göstermemektedir. Kişilerin memnuniyeti tarım alanlarının imara açılıp açılmama durumuna göre farklılık göstermektedir.

Çizelge 4.17. Kişilerin memnuniyeti tarım alanlarının imara açılması durumu Bağımsız Örnek testi

		Varyansların Eşitliği için Levene Testi		Ortalamaların Eşitliği için T-Testi						
		F	p	t	sd	p (İki yönlü)	Ortalama Farklılığı	Farklılığın Standart Hatası	%95 Farklılığın Güven aralığı	
									Alt	Üst
Memnuniyet Ortalama	Varyansların Eşit Olduğu Varsayımı	,269	,605	-3,35	111	,001	-,44471	,12430	-,6910	-,1984
	Varyansların Eşit Olmadığının Varsayımı			-3,63	96,404	,000	-,44471	,12238	-,6876	-,2018

p: Anlamlılık Düzeyi, sd: Serbestlik Derecesi

P=0.001< 0.05 olduğundan yokluk hipotezi reddedilir (Çizelge 4.17). Bu durumda arazilerin, imar geçip konut olup olmamasının memnuniyet üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. İmar geçip konut olsun diyenlerin yüzde 95 anlamlılık düzeyinde memnuniyet durumunun daha iyi olduğu söylenebilir. Bu analize bakıldığında köyde yaşayanların imar yoluyla bütçelerinin ranta dayalı artması ve bu durumu yüksek memnuniyetle karşıladıkları fark edilmiştir.

Çizelge 4.18. Kişilerin memnuniyeti ve büyükşehir hizmetleri ile sağlanan kolaylık durumu (Korelasyonlar)

		Memnuniyet Ortalama	Soru 27 Ulaşım	Soru 27 Eğitim	Soru 27 Sağlık	Soru 27 Tarım	Soru 27 İmar	Soru 27 Altyapı
Memnuniyet Ortalama	Pearson Korelasyonu	1	-,087	-,042	,035	,164	,365**	-,007
	p (iki yönlü)		,356	,654	,711	,079	,000	,939
	Sayı	115	115	115	115	115	115	115
Soru 27 Ulaşım	Pearson Korelasyonu	-,087	1	,205*	,483**	,110	-,216*	,064
	p (iki yönlü)	,356		,028	,000	,243	,021	,499
	Sayı	115	115	115	115	115	115	115
Soru 27 Eğitim	Pearson Korelasyonu	-,042	,205	1	,472**	,382**	-,023	,374**
	p (iki yönlü)	,654	,028		,000	,000	,811	,000
	Sayı	115	115	115	115	115	115	115
Soru 27 Sağlık	Pearson Korelasyonu	,035	,483**	,472**	1	,382**	-,023	,257**
	p (iki yönlü)	,711	,000	,000		,000	,811	,005
	Sayı	115	115	115	115	115	115	115
Soru 27 Tarım	Pearson Korelasyonu	,164	,110	,382**	,382**	1	-,018	,208*
	p (iki yönlü)	,079	,243	,000	,000		,847	,025
	Sayı	115	115	115	115	115	115	115
Soru 27 İmar	Pearson Korelasyonu	,365**	-,216*	-,023	-,023	-,018	1	-,167
	p (iki yönlü)	,000	,021	,811	,811	,847		,075
	Sayı	115	115	115	115	115	115	115
Soru 27 Altyapı	Pearson Korelasyonu	-,007	,064	,374**	,257**	,208*	-167	1
	p (iki yönlü)	,939	,499	,000	,005	,025	,075	
	Sayı	115	115	115	115	115	115	115

p: Anlamlılık Düzeyi
** Korelasyon 0,01 düzeyinde önemli (iki yönlü)
*Korelasyon 0,05 düzeyinde önemli (iki yönlü)

Köyler mahalle olduktan sonra kolaylık sağlanan alanlardan memnuniyet düzeyiyle ilişkisi olan kısım imardır. İmar ile memnuniyet düzeyi arasında %95 güven düzeyinde pozitif bir ilişki olduğu söylenebilir (Çizelge 4.18). İmar planlarının yapılmasıyla birlikte gelen memnuniyetin günümüzdeki yerli halkın tarım faaliyetlerini bırakıp, rantın getirilerine odaklanmaları ile bağlantılı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Çizelge 4.19. Büyükşehir belediyesi hizmetlerinde kolaylıkta imar planlarının durumu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplamlı Yüzde
Hayır	52	44,4	45,2	45,2
Evet	63	53,8	54,8	100,0
Toplam	115	98,3	100,0	
Boş Değer	2	1,7		
Toplam	117	100,0		

Verilen yanıtlar da yüzde 53.8 “Evet” olarak imar alanında kolaylık sağlandığı görülmektedir (Çizelge 4.19).

Çizelge 4.20. Hayvancılık faaliyeti yapmanın memnuniyet düzeyindeki ortalama analizi

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Gruplar Arasında	,022	1	,022	,046	,830
Gruplar İçerisinde	52,687	109	,483		
Toplam	52,710	110			

P=0.830> 0.05 olduğu için yokluk hipotezi reddedilemez. Sonuç olarak % 95 güven düzeyinde hayvancılık yapılıp yapılmama düzeylerinin memnuniyet düzeyi üzerinde bir etkisi yoktur denilebilir (Çizelge 4.20). Hayvancılıkla ilgili oluşan analizler tarım yapımı çizelgesi 4.17 ile benzerlik göstermiştir.

Çizelge 4.21. Çocukların köyde yaşamaya devam etmelerinin memnuniyetle ilişkisi (Grup İstatistikleri)

	Soru 31	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	Standart Ortalama Hata
Memnuniyet - Ortalama	Hayır	34	2,7915	,78710	,13499
	Evet	79	3,1239	,64566	,07264

Kişilerin memnuniyet düzeyine oğullarının/kızlarının köyde yaşamaya devam edip etmemesinin etkisi yoktur.

Çizelge 4.22. Çocukların köyde yaşamaya devam etmelerinin memnuniyetle ilişkisi- Bağımsız Örnek testi

		Varyansların Eşitliği için Levene Testi		Ortalamaların Eşitliği için T-Testi						
		F	p	t	sd	p (İki yönlü)	Ortalama Farklılığı	Farklılığın Standart Hatası	%95 Farklılığın Güven aralığı	
									Alt	Üst
Memnuniyet - Ortalama	Varyansların Eşit Olduğu Varsayımı	1,565	,214	-2,34	111	,021	-,33238	,14168	-,6131	-,0516
	Varyansların Eşit Olmadığının Varsayımı			-2,16	53,001	,035	-,33238	,15329	-,63984	-,0249

p: Anlamlılık Düzeyi, sd: Serbestlik Derecesi

P=0.021<0.05 olduğu için yokluk hipotezi reddedilir. Yüzde 95 güven düzeyinde kişilerin oğullarının/kızlarının köyde yaşamaya devam edip etmemesinin memnuniyete etkisi anlamlıdır (Çizelge 4.22). Özellikle "Evet" yanıtının memnuniyet düzeyi daha yüksektir.

Arazi görüşmeleri ve anket çalışması sonunda köylerin kentleşmeye başladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Mahallelerde yaşayan halkın imar planlarıyla beraber tarıma dayalı arazilerinin azaldığı görülmüştür. Ayrıca rantın etkisiyle birlikte tarıma karşı ilgilerini kaybettikleri ortaya çıkmıştır. Böylece halk köye dayalı üretimden uzaklaşmış, geleneksel yaşamlarını duygusal olarak bırakamayarak gelecek nesillerine aktarımda sorunlar yaşadığı ve kararsızlık halinde oldukları görülmüştür. Bu sebeple gelenekselci yaklaşımla duygusal nedenlere dayalı çocuklarının köyde kalmalarını, aynı zamanda üretim alanlarının ellerinde azalması sebebiyle iyi bir gelecek elde etmeleri için gitmelerini istemektedirler. Büyükşehir yasası ile birlikte başlayan değişimin, hizmetler ve imar planlarıyla desteklenerek köyleri kente dönüştürmüştür.5216 nolu yasa ile mahalle olan çalışma bölgesi, Ankara gelişme bölgesine dahil edilmiştir. 6360 sayılı kanunun 35. madde ve maddeye bağlı (ç) bendinde bahsedilen tarım alanları ile ilgili olarak köylerin ekonomik faaliyetlerinin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik çalışmalarda bulunması gerekse de köylerin faaliyetlerinin değişerek kentsel çevreye dönüştüğü görülmüştür. Kente son derece yakın konumu bulunan yerleşimlerin imar planları ile kent gelişme bölgesi olarak belirlenmesi önemli bir etken olduğunu göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Kırdan kente geçişin resmi kanallarda tamamlanmış olduğu başlık 3.2 Ankara İmar Planları ve Çalışma Alanının Durumu altında görülmüştür. Anketlerden elde edilen verilerde ise, halkın geleneksel yapısını halen belli miktarda koruyor oluşu, yerleşimlerin kırdan kente geçiş sürecini henüz tamamlamadığı ortaya çıkmaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tez kapsamında Türkiye'de kırsal alana yönelik çıkan yasalar ve büyükşehir belediye yasaları incelenmiştir. Araştırma yapılarak Ankara İli Etimesgut İlçesine bağlı Yapracık, Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu mahalleleri örnek çalışma alanı seçilerek arazi gezisi yapılmış, ilgili kurum ve muhtarlıklarla görüşülmüştür. Ayrıca halkın katılımı sağlanarak anket çalışması da yapılmıştır. Elde edilen bulgularla tez sonucuna erişilmiştir.

Büyükşehirler Türkiye'ye özgü bir yönetimdir. Büyükşehir, üst ölçekte kontrol eden ve bütünlüğün korunmasını sağlayan bir yönetim organı olarak görev sürdürmektedir. Siyasi harita üzerinde büyükşehirler ülkenin önemli il merkezlerini oluşturmaktadır. İlk olarak 1984 yılında 3030 nolu kanun hükmünde kararname ile 3 ilde başlamış, ek kanun hükmünde kararnamelerle 16 vilayete ulaşmış, sonrasında 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile tek bir çatı altında düzenlenmiştir. 2012 yılında 6360 sayılı yasa ile toplam 30 il büyükşehir belediyesi olmuş ve yetki sınırları genişletilerek tanımlanmıştır. Bu tanımlama sonucu 30 ilde köylerin mahalle değişikliğin yapılmıştır. Literatürdeki bu değişiklik aynı zamanda planlama aracılığıyla da mekânda uygulaması gerçekleşmiştir.

Araştırma alanı seçimi yapılırken Ankara ilçelerinin demografik yapısı, arsa ve arazi rayiç bedel değerleri, yapı ruhsatlandırma sayıları ve yapı değerleri yıllara göre karşılaştırılmış ve Etimesgut, Yenimahalle ve Keçiören olarak 3 ilçeye indirgenmiştir. Çalışmaya en uygun alan Etimesgut ilçesi olduğu kararına varılmıştır. Kırsal alanın seçilmesinde Etimesgut ilçesine bağlı köyden mahalleye değişen ve konum olarak birbirine ardışık Ankara merkezden uzaklaşan 4 köy olan Yapracık, Yukarıyurtçu, Aşağıyurtçu ve Ballıkuyumcu çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Detaylı incelemeler yapılan bu yerleşimlerin arazi ve plan durumlarının tarihi gelişimi çalışılmıştır.

İmar planları incelendiğinde, araştırma alanının üst ölçek planlarda öncelikle tamamen kırsal alan olarak planlanmış olup, sonraki dönemlerde köy yerleşik alanı ve kırsal alan olduğu, bunlara ek olarak mahalle olmalarının ardından alt ölçek planlarının yapımıyla birlikte üst ölçek planlarda kentsel gelişme alanı gösterildiği ve nihai olarak 2038 hedef yılı Ankara ÇDP üzerinde artık meskûn konut alanı olarak gösterildiği tespit edilmiştir (Bkz. Şekil 3.34).

Yasa ile kent niteliği kazanan yerleşimlerin, imar planları ile gelişme bölgesi haline gelmesiyle birlikte ülkesel ve bölgesel politikalarla yoğun göç alan Ankara için yerleşimi tamamlanmış meskûn alana dönüşmeleri kısa zaman alacaktır. TOKİ'nin ülkemizdeki konut stoğunu ve halkın barınma hakkını karşılama konusundaki önemli ve yararlı tutumunun sonuçlarından biri haline gelmesi yer seçiminin önemli bir konu olduğunu göstermektedir. *Özellikle TOKİ'nin mekânsal seçiminde kolaylık sağlayan maliye arazilerinin köylerin çevresinde bulunmasıyla mera arazilerinin hedef olması anlamına gelmektedir. TOKİ'nin yapılaşmayla birlikte yüksek yoğunluk getirmesi, yakınındaki köyleri etkileyip, köysel faaliyetlerin azalmasına neden olmaktadır.* Bu tezde çalışma alanı çevresindeki Yapracık TOKİ ve Turkuaz TOKİ yerleşimlerinin Yapracık, Yukarıyurtçu ve Aşağıyurtçu köyleri arasındaki mesafeleri kaldırdığı, sınırları birleştirdiği ve köylerin konut gelişim yönlerini kendisine çektiği görülmüştür. İki TOKİ yerleşiminin köyleri kuzeyde ve güneyde çevrelemiş olması Ek Çalışma Alanı Fotoğraflarından görüleceği üzere köylerin üretim alanlarını daraltmış ve köy içinde yaşayanlar için şehre çok yaklaşıldığı algısını yaratmıştır (Ek 8, 9, 10 ve 11). Yakın mesafedeki TOKİ'lerden ihtiyaçlarını karşılayacak alışverişleri yapmaları, köy içinde herhangi bir ticaret biriminin oluşmasını engellemiştir. Arazi çalışmalarında köy kahvehanesi ya da köy bakkalı ile karşılaşılmamıştır.

5216 sayılı yasa ile büyükşehir belediyelerinin mücavir alanı içindeki köylerin mahalleye dönüşümü 6360 nolu yasayla birlikte il sınırlarına kadarki köyleri mahalle yapmıştır. Bu değişim köy olan kırsal yerleşimleri değiştirerek kentsel alan olmasına neden olmuş ve kentsel yayılmayı hızlandırmıştır.

Elde edilen bulgular incelendiğinde, kırsal alanların imar planları yapılarak çevresinde birçok alanın yerleşime açılması ve mera arazilerinin de TOKİ'ye geçmesinin kentsel yayılmayı hızlandırdığı sonucuna varılmıştır. Çalışma alanı köy olduğu son dönemde (5216 sayılı kanun, 2004) sınırları içerisindeki yerleşim alan büyüklüğü 304 ha olarak ölçülmüştür. Mahalle olduktan ve 6360 sayılı yasaya kadar geçen 8 yıllık sürede yerleşim alanı büyüklüğü 669 hektara yükselmiştir. 2012 yılından 2018 yılına kadar sürede büyüklüğü 924 hektar olmuştur. 14 yılda Yapracık %29, Yukarıyurtçu %553, Aşağıyurtçu %85 ve Ballıkuyumcu %468 olmak üzere ortalama %203 büyüme tespit edilmiştir. Köyler 5216 sayılı yasayla 2004 yılında mahalle olduktan sonra günümüze kadarki sürede büyüme hızları yasa öncesine oranla 4 katına çıkmıştır (Bkz. Çizelge 3.5 ve Bkz. Şekil 3.19, 20 ve 21).

Yasayla köyden mahalleye değişen yerleşimlerde, hayvancılık sektörü zarar görmüştür.

Özellikle 6360 sayılı yasayla koruma altına alınsa da kentsel çevre duyarlılığı kapsamında köy içerisindeki ahırların köy dışına taşınması yaptırımı halkı hayvancılığı bırakma yönünde karar aldırmaya itmiştir. Muhtarların belirttiği hayvan sayılarındaki ciddi düşüş bu durumu kanıtlar niteliktedir (Bkz. Şekil 3.40, 44, 49 ve 53).

Yasayla köyden mahalleye değişen yerleşimlerde, mera alanları kent içi fonksiyonlarda kullanılmıştır.

Çalışma alanı içerisinde yer alan mera arazileri TOKİ tarafından değerlendirilerek Yapracık TOKİ ve Turkuaz TOKİ kurulmuştur. Ayrıca Ballıkuyumcu mahallesi içerisinde de Mahalle Muhtarı tarafından TOKİ yapılacağı bilgisi alınmıştır. Çalışma alanı içerisindeki TOKİ'ler yerleşimleri kuzey ve güneyden çevrelemiş olup köyler arasındaki sınır kavramını değiştirmiştir. Yapracık TOKİ kurulduğu bölge Yapracık mahallesi kuzey doğusundan büyüyerek Yukarıyurtçu ve Aşağıyurtçu mahallelerine uzanmıştır (Bkz. Şekil 3.41, 46 ve 50).

Yasayla köyden mahalleye değişen yerleşimlerde, tarım sektörü zarar görmüştür.

İmar planları ile yerleşime açılan bölgeler eskiden köy sakinleri tarafından tarım alanı olarak kullanılmaktaydı. Yapılan imar planına dayalı olarak büyükşehir belediyesinin imar yollarını, arazi üzerinde kısmi uygulayarak stabilize olarak açtığı arazi ve uydu görüntülerinde görülmüştür (Bkz. Şekil 3.42, 47, 51 ve 55).

Yasayla köyden mahalleye değişen yerleşimlerinde, arazi vasfındaki alanlar imar planlarının etkisiyle arsaya dönüşmüş ve getirdiği rantla emlak sektörü büyümüştür.

Arazi çalışmalarında muhtarlarla yapılan görüşmelerde köy arazilerinin yerleşim dışından gelen yatırımcılar tarafından satın alındığı bilgisi alınmıştır. Muhtarların belirttiğine göre, arsa ve araziler ortalama %81 civarında el değiştirmiştir. Ayrıca bölgede açılan emlak ofisleri bu satışları sağlamaktadır. Ballıkuyumcu ve Yukarıyurtçu mahalle muhtarının da ikinci iş olarak emlakçılık yaptığı görüşmüştür.

Yasayla köylerin mahalleye değişmesi, büyükşehir merkezlerinin kentsel yayılmasını hızlandırmıştır.

Konut alanı ihtiyacına yönelik imar planları şekillenmiştir. Kentin yayılmasında en kapsamlı çalışmaları TOKİ yürütmektedir. Çalışma alanı içerisindeki Yapracık ve Turkuaz TOKİ yerleşimleri Ankara merkeze yakınlığı sebebiyle rağbet görmekte ve yapımları hızla ilerleyerek yapılan konutlara vatandaşların yerleştiği görülmektedir. Ayrıca çalışma alanı mahalleleri içerisinde lüks siteler, üniversite ve idari kurumlara ait servis alanları kurulduğu belirlenmiştir (Bkz. Şekil 3.41, 46, 50 ve 54). Büyükşehir belediyesi hizmetlerinin yeni yerleşimlere erişimi sağlanınca aradaki boşluklar zamanla azalma göstermiştir. Yapılan çalışmalarda, Yapracık'a doğuda en yakın yerleşim Koru semtidir. İki yerleşimin merkezleri arasındaki mesafe yol üzerinden 10 km olarak ölçülmüş olup, Ankara çevre yolu kenarlarına kadar büyümüşlerdir. İki yerleşimi ayıran tek unsur E89 çevre yoludur.

Sonuç olarak, Ankara'nın başkent olması nedeniyle büyüme potansiyeline Cumhuriyet tarihi boyunca sahiptir. Ankara ilk üç büyükşehir arasında ilan edilmiştir. Yasa kapsamları yıllara göre değişmiş ve tez kapsamına ele alınan köyleri mahalle yapmıştır. Çalışma alanları 2004 yılında pergel yasası kapsamında, Ankara'nın potansiyel büyüme çapı altında kalmış ve mahalle olmuşlardır. Ankara'nın gelişme bölgesinde yer alan çalışma alanı yerleşimleri kırdan kente geçiş sürecini idari anlamda tamamlamış, yerli halkta ise kentli algısı tam olarak oluşmamıştır. Mahallelerin imar planları yapılmış, yerleşim alanları çevresinde TOKİ ve çeşitli siteler kurulmuş ve çalışma alanları köy oldukları zamanlara oranla katlanarak büyümüştür. 6360 sayılı yasada "Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılık destekleri için her türlü faaliyette bulunabilirler" maddesine istinaden kırda yaşayan halkı destekleyici faaliyetlerin belediyecilikte bir şubesinin henüz olmaması tarımla uğraşmak isteyen halkın fikrini rant geliri yönüne değiştirmiştir. Çalışma alanında yapılan görüşmelerde, halkın tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde kentsel çevre duyarlılığı sebebiyle zorluk çekince, bu faaliyetler yerine rantı değerlendirmeye başladığı görülmüştür. İmar planlarının yapılması konusunda da halkın memnuniyet oranları yükselmiştir. Halkın el değiştiren toprakların kazançlarından memnun olmasının yanında, toprak kaybı sebebiyle varisleri için umutsuzlukla köyleri dışında bir hayat kurmalarını istemeleri ve bir yandan da varislerin duygusal sebeplerle yanlarında kalmalarını istemeleri, halkın kararsızlık yaşadığını göstermektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi, stratejik planlarının ve imar planlarının tamamladığını yaptıkları yayınlardan paylaşmaktadır. Yasaların etkisiyle il sınırlarına yayılan görevler Büyükşehir Belediyesinin yükünü arttırmıştır. Ayrıca belediyeciliğin içerisinde olmayan kırsal alanları destekleyici görevler de büyükşehire aktarılmıştır. Bu durumda belediye kadrolaşmasında yeni şubelere ihtiyacı olduğu düşünülmektedir. Yeni kırsal alanlara özel şubelerin kurulması halkı kentleşmeye yönlendirici etkiyi azaltacaktır. Bunlara ek olarak TOKİ'nin de büyükşehirlerin stratejilerine ve planlamalarına yönelik hareket etmesi gerekmektedir. TOKİ'nin sadece mera arazilerine yönelmesi kenti saçaklandırmakta, yayılma hızlarını artmakta ve kırsal alanların yapısını bozmakta, bunların yanı sıra büyükşehirlerin gelişme stratejilerini de bozmaktadır. Bu durumun etkileri çalışma alanı üzerinde görülmektedir. TOKİ'nin yüksek yoğunluklu yerleşimlerinin kent içerisinde yer alması gerekmektedir. İmar planlarına uygun olarak kırsal alana inşa edeceği yerleşimlerinde yerine özgü doku ve yoğunlukta olması gerekmektedir. Çalışma alanı gibi kente yakın ve gelişme bölgesi olarak belirlenen alanlarda halkın kentli bilincini arttırıcı faaliyetler yapılması gerekmektedir. Özellikle yapılan incelemede halkın kentsel nitelikte hizmetlere sahip olup da hala köyde yaşadığını düşünerek hareket ettiği görülmüştür. Çalışma alanı için fark edilen bir diğer konuda, büyükşehir ve ilçe belediyelerinin bu gelişme alanları için tasavvurunun net olmadığıdır. Özellikle tarım sektöründe sürdürülebilirlik ve gelişme amaçlı Tar-Gel eğitimleri verilen çalışma alanı mahallerinde, kentsel büyüme altına alıcı imar planı kararları getirilmesi ve kentleşmeye yönelik yaptırım uygulamasının olması büyük bir çelişki doğurmaktadır. Büyükşehir belediyelerinin idari olarak ilçe belediyeleri ile koordinasyonunun tam olması ve diğer kamu ve özel kurumlarla iletişimi güçlendirmesi gerekmektedir. Sonrasında gelişim stratejilerine ve imarına yönelik çelişki yaratıcı yatırımlardan kaçınması gerekmektedir. Tar-Gel çalışmaları gibi önemli eğitim yatırımını, artık kentsel alan yaptığı alanlarda değil kırsal alan olarak korumak istediği mahallelerde yürütmesi gerekmektedir. *Kısaca artık tüm il sınırları içindeki köyler mahalle olarak nitelendirilse de kendi içerisinde kır ve kent alanları birbirinden gelişim eğilimlerine göre ayırmalıdır. Kent olarak değerlendirilecek alanlara kentsel yatırımlar yönlendirilmelidir. Kır olarak değerlendirilecek alanları, koruma altına alınabilmesi için belediyede yeni şubeler açılmalı ve kırsal alan yatırımlarını yönlendirmelidir. Böylece belirlenen kırsal alanların kontrollü ve halkın kentleşme konusunda bilinçli olmasının yanında kırsal niteliği korunan alanların kontrolsüz büyümesinin önüne geçilebilecektir.*

KAYNAKLAR

Ankara Büyükşehir Belediyesi (2018). *2038 Ankara Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu,* 3-4, Ankara

Ankara Büyükşehir Belediyesi (2018). *2038 Ankara Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu,* 4, Ankara

Ankara Büyükşehir Belediyesi (2018). *2038 Ankara Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu,* 46-48, Ankara

AKGÜN, Seçil (1984). *Kurtuluş Savaşı'nın Mekânsal Stratejisi ve Ankara'nın Seçilmesi Kararının İçeriği, Tarih İçinde Ankara, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım İşliği*, 225-226, Ankara

Ankara Büyükşehir Belediyesi (2003). *Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclis Gündemi*, Ankara

Ankara Büyükşehir Belediyesi (2010). *Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclis Gündemi*, Ankara

Ankara Büyükşehir Belediyesi (2017). *Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclis Gündemi*, Ankara

Ankara Büyükşehir Belediyesi (2018). *Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclis Gündemi*, Ankara

Ankara Büyükşehir Belediyesi 2038 Plan altlığı (2018). Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü verileri, Ankara

Ankara Büyükşehir Belediyesi, (2018). Ankara Büyükşehir Belediyesi Yapı Denetim ve Ruhsat Şube Müdürlüğü 2015 Verileri, Ankara

Etimesgut Kaymakamlığı (2018). *Etimesgut Tarihi,* 1-10, Ankara

Gelir İdaresi Başkanlığı, (2018). Gelir İdaresi Başkanlığı 2015 yılı verileri, Ankara

İnternet: Kovacı, O., Büyükşehirlerimiz ve Son Büyükşehir Olma Kriterleri, URL: http://www.premingerkalemdairesi.com/buyuksehirlerimiz-son-buyuksehir-olma-kriterleri/, Son Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2018.

İnternet: Adrese Dayalı nüfus Kayıt Sistemi, URL: http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059, Son Erişim: Tarihi 6 Haziran 2018.

İnternet: 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004, URL: http://www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar .aspx, Son Erişim Tarihi: 8 Haziran 2018.

İnternet: 1580 Sayılı Belediye Kanunu, 1930, URL: http://www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar.aspx, Son Erişim Tarihi: 7 Haziran 2018.

İnternet: Köy Kanunu Layihası Esbabı Mucibesi 1924, URL: http://www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar.aspx, Son Erişim Tarihi: 7 Haziran 2018.

İnternet: Resmî Gazete., 09.07.1984, No:18453, URL: http://www.resmigazete.gov.tr/default.aspx, Son Erişim Tarihi: 4 Mayıs 2018.

İnternet: Resmî Gazete.,12.12.1984, No:18602, URL: http://www.resmigazete.gov.tr/default.aspx, Son Erişim Tarihi: 27 Mayıs 2018.

İnternet: TKB, 2004, Türkiye Kalkınma Bankası Faaliyet Raporu, URL: http://www.kalkinma.com.tr, Son Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2017.

İnternet: Gülçubuk, B., Yıldırak, N., Kızılaslan, N., Özer, D., Kan, M., Kepoğlu, A., Kırsal Kalkınma Yaklaşımları ve Politika Değişimleri, URL: http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/e443d6819ae22b2_ek.pdf, Son Erişim Tarihi: 18 Şubat 2018.

İnternet: Türkiye Barolar Birliği, 2015, Kanun Yapma Tekniği, 77, URL: http://www.tbbyayinlari.barobirlik.org.tr › TBBBooks, Son Erişim Tarihi: 20 Mart 2018.

İnternet: Ayazlı, İ. E., Batuk, F., Demir, H., Kentsel Yayılma Simülasyon Modelleri ve Hücresel Otomat, 2011, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 13.Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Ankara, URL: https://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/431e08574073878_ek.pdf, Son Erişim Tarihi: 10 Nisan 2018.

İnternet: Köy Yerleşik Alanların Sınırlarının Çizilmesine Dair Harita Yapım Teknikleri, URL: http://yalova.csb.gov.tr/koy-ve-mezralarin-yerlesik-alanlarinin-tespiti-nasil-yapilir-haber-106764, Son Erişim Tarihi: 18 Nisan 2018.

İnternet: Yerleşik Alana Dair Tanımlar, URL: http://www.idarehukuku.net/sozluk/terim/Yerlesik-alan.html, Son Erişim Tarihi: 22 Nisan 2019.

Keleş, R. (2000). *Yerinden Yönetim ve Siyaset,* Cem Yayınevi, İstanbul

Korkud, S. A. (1965). *Osmanlı İmparatorluğu'nda 1909'dan 1918 Arasında İdare Teşkilat ve Amirleri Hakkında Bir İnceleme, Türk İdare Dergisi*, 36/293-294, 3-16

Tekeli, İ., Ortaylı, İ. (1978). *Türkiye'de Belediyeciliğin Evrimi, Türk İdareciler Derneği*, Ankara.

Tekeli, İ. (1998). *Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Planlaması, 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık,* Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınevi, İstanbul

Yaşamış, F.D. (1993). Belediye Reformu*, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 2/2, 19-20

T.C. Tarım ve Köy Hizmetleri Bakanlığı (2011). *Kırsal Kalkınma Planı 2010 –2013*, 7, Ankara

T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (2014). *Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) 2014 – 2020*, 3-15, Ankara

T.C. Kalkınma Bakanlığı (2014). *Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2014-2023*, 33, Ankara

EKLER

EK-1. Etimesgut Belediyesi görüşme formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ARAŞTIRMASI	İBRAHİM KARATABAK ŞEHİR PLANCISI YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ ÖĞ.NO: 128312709	

ETİMESGUT BELEDİYESİ GÖRÜŞME FORMU:

Görüşme Yapılan Yetkili: Şehir Plancısı Fatih Yaşar

Tel: 0312 246 13 62

Email: fyasar@etimesgut.bel.tr

Ballıkuyumcu, Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu, Yapracık köyleri genel durumları:

Yapracık köyü Etimesgut belediyesi kurulduğunda Etimesgut'a bağlı bir köy olmuştur.

2014 yılında Ballıkuyumcu, Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu Köyleri Yenimahalle Belediyesinden Etimesgut'a katıldılar

Imar Planlari:

Yapracık Köyiçi İmar Planı 2000 yılında Büyükşehir Belediyesi Tarafından onaylanmştır.

Ballıkuyumcu, Aşağıyurtçu, Yukarıyurtçu – Tema Kent Planı 2010 yılında yapıldı ve Büyükehir Tarafından onaylandı.

Genel açıklamalar:
İmar Planları üst ölçekten gelen kararlar neticesinde alt ölçekte gelişmeye müsait alanlar olan köylerin gelişme alanı olarak belirlenmesiyle başlamıştır. Yapracık köyü planı yapımı 1996 yılında yapılmıştır. Sonraki dönemde Yapracık köyü yakınlarındaki mera arazileri TOKİ'nin konut sağlama hedefli çalışmalarına uygun olduğu kararına varmasıyla Yapracık TOKİ'de yapılmaya başlanmıştır. Diğer köylerin planları Eski adıyla Bayındırlık Bakanlığı tarafından onaylanmıştır.

Tüm planlar belediyemize Ankara Büyükşehir Belediyesinden gelmektedir. Genel olarak planların kontrolü uzman büyükşehir belediyesi kadrosunca incelenmiş olup belediyemiz yetkisine imar uygulamaları için çalışmalar ve son kontroller yapılmaktadır.

Mahallelerimizin gelişimi takip edilmekte olup gerekli sosyal alt yapı ihtiyaçları ve yapıları belediyemiz tarafından karşılanmaktadır. Mahalleler içerisinde muhtarlık yapıları ve köy konakları belediyemiz tarafından yaptırılmıştır.

İmar planları harici bellek ile Belediye yetkilisi tarafından sadece akademik çalışmalar için alınmış olup kesinlikle farklı amaçlarla kullanılamaz.

EK-2. EGO görüşme formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ARAŞTIRMASI	İBRAHİM KARATABAK ŞEHİR PLANCISI YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ ÖĞ.NO: 128312709

EGO GÖRÜŞME FORMU:

Görüşülen Kurum: 5.Bölge Otobüs Işletme Sevk Amirliği

Görüşme Yapılan Yetkili: İsminin belirtilmesini istememiştir.

Telefon: 0549 330 20 81

Otobüs Kalkış Durağı: Koru İstasyon Durağı

Otobüsler Servis Süresi: Köy merkez yerleşkesine giden otobüs 10 yıldır servis vermektedir. Duraktan kalkan otobüslerin hareket saati ortama bir buçuk ila 2 saat sürmektedir.

Hareket Saatleri: Günde 2 sefer.
Sabah 6.30
Aksam 19.00

Otobüslerin Doluluk Oranı: Otobüsler %20 doluluk oranına sahiptir.

Genel Açıklamalar: Köyler için 1 adet otobüs koru istasyon durağından çıkar 4 köy merkezini dolaşıp durağa geri dönecek şekilde hareket etmektedir. Köylere yapılan servisler genel olarak iş saatlerine göre belirlenmiş olup köyde yaşayan halkın işe gidip gelmelerini sağlamak amacıyla günde 2 sefer halinde planlanmıştır. Köylere bağlı TOKİ'ler için 15 dk bir ayrı servisler hizmet vermektedir. Ayrıca Eskişehir karayolu üzerinden 20 dk aralıklarla farklı otobüsler hareket etmektedir.

EK-3. Mahalle muhtarı görüşme formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ARAŞTIRMASI	İBRAHİM KARATABAK ŞEHİR PLANCISI YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ ÖĞ.NO: 128312709

MAHALLE MUHTARI GÖRÜŞME FORMU:

Mahalle: Yapracik Mahallesi

Muhtar: İhsan Cantürk

Telefon: 0532 414 0135

Köyde/Mahallede hane sayısı: 100 adet Haneden 60 Hane Dolu Durumda %60 Doluluk

Köyde/Mahallede Ortalama Hanede Yaşayan Sayısı: 4-5 kişi

Mahalle Olma Tarihi: Köy 2004 Yılında Mahalle Olmuştur.

Köyün İmar Planı Tarihi: Köydeki İmar Çalışmaları 2000 yılında başladı.

Köydeki TOKİ Tarihi: 2012 yılında

Köydeki Hayvan Sayısı:
Mahalle olmadan önce: 200 büyükbaş 2500 küçükbaş hayvan var
Bugün: 50 büyükbaş 1000 küçükbaş hayvan var

Köyde Tarım Alanı:
Mahalle olmadan önce: 20000 dönüm tarım alanı
Bugün: 7000-8000 dönüm tarım alanı var.

Köyün Tarihi: 200 yıla dayanıyor osmanlı döneminde bir aşiret ailesinin göç ile gelmesi ile fazla bilgi yok

Köyün Göç Durumu: Köyde/Mahallede genel olarak dışa göç verilmiyor aksine yaşlıların köye geri döndüğünü söyleyebiliriz. TOKİ kurulması ile Mahalle nüfusu ciddi artış olmuş.

Köydeki Arazi Durumu: Köy özellikle mahalle olduktan sonra şu ana kadar arsanın-arazinin %75 el değitirmiş durumda. Köy dışından köy toprakları satın alınılmış durumda.

Genel Bilgiler:
Köyde/Mahallede yoğun yapılaşma var belediye köy üzerinde ilgisiz. Doğal yaşam bozulmuş, Tarım ve hayvancılıkta büyük düşüş var.

Köy yaşayanları hala aynı yaşam şeklini sürdürmeye çalışıyor resmi olarak mahalle olsada yaşayanlar için hala köy.

EK-4. Mahalle muhtarı görüşme formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ARAŞTIRMASI	İBRAHİM KARATABAK ŞEHİR PLANCISI YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ ÖĞ.NO: 128312709

MAHALLE MUHTARI GÖRÜŞME FORMU:

Mahalle: Yukarıyurtçu Mahallesi

Muhtar: Memiş Güntekin

Telefon: 0532 570 19 54

Köyde/Mahallede Hane Sayısı: 40 adet Haneden 20 Hane Dolu Durumda %50 Doluluk

Köyde/Mahallede Ortalama Hanede Yaşayan Sayısı: 4 kişi

Mahalle Olma Tarihi: Köy 2005 Yılında Mahalle Olmuştur.

Köyün İmar Planı Tarihi: Köydeki İmar Çalışmaları 2010 yılında başladı.

Köydeki TOKİ Tarihi: Köyde Kurulan TOKİ 2012 yılında yaşanmaya başladı.

Köydeki Hayvan Sayısı:
Mahalle olmadan önce: 150 büyükbaş 2300 küçükbaş hayvan vardı
Bugün: 24 büyükbaş 100 küçükbaş hayvan var.

Köyde Tarım Alanı:
Mahalle olmadan önce: 700 dönüm tarım alanı vardı
Bugün: 350 dönüm tarım alanı var

Köyün Tarihi 300 yıla dayanıyor ailesinin göç ile gelmesi ile ilk yerleşim oluşmuş köyün önceki ismi Balayurtçu imiş isim değişikliği ile Yukarıyurtçu olmuş. Köyün ilk yerleşim yeri sel tehlikesinden dolayı kuzey doğusuna devlet yardımı ile afet riskine karşı taşınmış.

Köyün Göç Durumu: Köyde/Mahallede yoğun göç var. Özellikle köyün gençleri daha iyi yaşam şartları aramak için köyden gitmekte. Köyde Yaşlı kesim yaşamaktadır. Yapracık Tokinin bir bölümü Köyün kuzeyin kadar gelmektedir ve yeni yerleşim olarak bölgeye nüfus gelmiştir.

Köydeki Arazi Durumu: Köy özellikle mahalle olduktan sonra şu ana kadar arsanın-arazinin %80 el değitirmiş durumda. Köy dışından köy toprakları satın alınılmış durumda.

Genel Bilgiler:
Köyde/Mahallede Doğal yaşam köylünün yaşam şeklini değiştirmeye çalışmasndan dolayı bozulmuş, Tarım ve hayvancılık yapan neredeyse kalmamış durumda.

EK-5. Mahalle muhtarı görüşme formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ARAŞTIRMASI	İBRAHİM KARATABAK ŞEHİR PLANCISI YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ ÖĞ.NO: 128312709

MAHALLE MUHTARI GÖRÜŞME FORMU:

Mahalle: Aşağıyurtçu Mahallesi

Muhtar: Mustafa Demirel

Telefon: 0535 347 17 92

Köyde/Mahallede Hane Sayisi: 100 adet Haneden 40 Hane Dolu Durumda %40 Doluluk

Köyde/Mahallede Ortalama Hanede Yaşayan Sayısı: 3 kişi

Mahalle Olma Tarihi: Köy 2006 Yılında Mahalle Olmuştur.

Köyün İmar Planı Tarihi: Köydeki İmar Çalışmaları 2007 yılında başladı.

Köydeki TOKİ Tarihi: Köyde Kurulan TOKİ 2012 yılında yaşanmaya başladı.

Köydeki Hayvan Sayısı:
Mahalle olmadan önce: 7000 hayvan vardı
Bugün: 3000 hayvan var.

Köyde Tarım Alanı:
Mahalle olmadan önce: 8000 dönüm tarım alanı
Bugün: 3500 dönüm tarım alanı var.

Köyün tarihi: 400 yıla dayanıyor osmanlı döneminde 3 sülalenin gelmesiyle ilk yerleşim başlamıştır. Pehlivanlar, Tatarlar ve Kötühasımlar.

Köyün Göç Durumu: Köyde/Mahallede genel olarak köy gençlerinden dışa iş gücü gidiyor ve azalma olsada köye dışarıdan arsa satın alıp ev yapıp yaşamaya gelenler var.

Köydeki Arazi Durumu: Köy özellikle mahalle olduktan sonra şu ana kadar arsanın-arazinin %90 el değitirmiş durumda. Köy dışından köy toprakları satın alınılmış durumda.

Genel Bilgiler:
Köyde/Mahallede imar ile büyük bir değişim yaşanmamştır. Ağaç ve doğal yaşam azaldığı yinesöylenebilir. Imar ve toprak el değişimi yeni yapılaşmaların önünü açmış ve yeni yapılaşmalar oluşmuştur.

Köy yaşayanları hala aynı yaşam şeklini sürdürmeye çalışıyor.

Köy özellikle 5 yılda dışarıdan ilgi görmekte.

EK-6. Mahalle muhtarı görüşme formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ARAŞTIRMASI	İBRAHİM KARATABAK ŞEHİR PLANCISI YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ ÖĞ.NO: 128312709

MAHALLE MUHTARI GÖRÜŞME FORMU:

Mahalle: Ballıkuyumcu Mahallesi

Muhtar: Bahtiyar Yılmaz

Telefon: 0532 582 27 13

Köyde/Mahallede Hane Sayisi: 250 adet Haneden 100 Hane Dolu Durumda %40 Doluluk

Köyde/Mahallede Ortalama Hanede Yaşayan Sayısı: 4 kişi

Mahalle Olma Tarihi: Köy 2004 Yılında Mahalle Olmuştur.

Köyün İmar Planı Tarihi: Köydeki İmar Çalışmaları 2005 yılında başladı.

Köydeki TOKİ Tarihi: Köyde kurulan TOKİ yok yapılacağı söylentisi var.

Köydeki Hayvan Sayısı:
Mahalle olmadan önce: 10 000 hayvan vardı
Bugün: 2000 hayvan var.

Köyde Tarım Alanı:
Mahalle olmadan önce: 40 000 dönüm tarım alanı vardı
Bugün: 10 000 dönüm tarım alanı var.

Köyün Tarihi: Köyün/Mahallenin tarihi bilmiyor.

Köyün Göç Durumu: Köyde/Mahallede genel olarak göç aldığı söylenebilir. Yerleşik olarak yaşayan kişi sayısı azalmış durumda ama dışarıdan arsa satın alıp mevsimsel yazlık gibi yaşayanlar coğunlukta. Özellikle karadeniz bölgesinden göç ile gelen olduğunu söyleyebiliriz.

Köydeki Arazi Durumu: Köy özellikle mahalle olduktan sonra şu ana kadar arsanın-arazinin %80 el değitirmiş durumda. Köy dışından köy toprakları satın alınılmış durumda.

Genel Bilgiler:
Köyde/Mahallede imar ile büyük bir değişim yaşanmamştır. Aynı yaşam seklini sürdürmeye çalışıyor insanlar. Fakat büyükşehir özellikle hayvancılıkta karşı bir yaptırım olması nedeniyle köydeki hayvan sayısında büyük düşüş yaşanmıştır.

Köy yaşayanları hala aynı yaşam şeklini sürdürmeye çalışıyor.

EK-7. Anket formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ARAŞTIRMASI ANKET ÇALIŞMASI

İBRAHİM KARATABAK
ŞEHİR PLANCISI
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ
ÖĞ.NO: 128312709

ANKET FORMU

ANKETİN AMACI VE AÇIKLAMA	GAZİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ TEZ ARAŞTIMASI İÇİN YAPILAN ANKET ÇALIŞMASINDA HİÇ BİR MADDİ KAYGI GÖZETİLMEMEKTEDİR. TEZE YARDIMCI ARAŞTIRMA, BİLGİ TOPLAMA VE ÖLÇME İÇİN KULLANILACAKTIR.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK: DOĞADA BULUNAN KAYNAKLARIN(AĞAÇ, ORMAN, TARLA, HAVA, SU GİBİ…) GELECEK NESİLE AKTARILABİLMESİ, DEVAMLILIĞININ VE SÜREKLİLİĞİN SAĞLANMASI. (GELECEK NESİLLERE AKTARILMASI…)

SORULAR;

1) YAŞ:……..... **2) CİNSİYET** :……

3) AİLEDE YAŞAYAN SAYISI:……

4) ÇOCUK SAYISI (18 Yaş Altı) :……

5) EĞİTİM DURUMU

	OKUMA-YAZMA BİLMİYOR	OKUMA-YAZMA BİLİYOR	İLKOKUL ORTAOKUL	LİSE	YÜKSEKOKUL (Üniversite)
SİZ					
EŞİNİZ					
ÇOCUK					
ÇOCUK					
ÇOCUK					
ÇOCUK					

6) MESLEĞİNİZ :……..

7) ÇOCUKLARINIZIN MESLEĞİNİZİ DEVAM ETMESİNİ İSTER MİSİNİZ ?

EVET ☐ **HAYIR** ☐

8) KAÇ YILDIR BURADA YAŞIYORSUNUZ ? ☐ YIL

9) GÖÇ VE YERLEŞİM BİLGİLERİ

YERLİSİYİM ☐	**GÖÇ İLE GELDİM** ☐		
	KİM GELDİ (BABA-DEDE)	NEREDEN GELDİ (MEMLEKET?)	NE ZAMAN GELDİ (……? YIL ÖNCE)

EK-7. (devam) Anket formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ARAŞTIRMASI ANKET ÇALIŞMASI

İBRAHİM KARATABAK
ŞEHİR PLANCISI
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ
ÖĞ.NO: 128312709

10) TOPRAK BİLGİLERİ

TOPRAK BİLGİLERİ				
TOPRAK VARSA KAÇ DÖNÜM ☐ m^2				
KENDİ ARAZİM		KİRALIK ARAZİ		KİRAYA VERDİĞİM ARAZİ
Ekilen Ürün Adı	**Dönüm**	**Ekilen Ürün Adı**	**Dönüm**	**Dönüm**
Tahıl		Tahıl		
Sebze		Sebze		
Meyve		Meyve		
Diğer		Diğer		
Toplam		Toplam		

11) HAYVAN BİLGİLERİ

HAYVAN BİLGİLERİ	
HAYVAN SAYISI ☐	
Hayvan Cinsi	**Hayvan Sayısı**
Büyük Baş	
Küçük Baş	
Kümes Hayvanı	
Diğer	

12) TARIM ALANI YETERLİLİĞİ

YETERLİ ☐	YETERLİ DEĞİL ☐	
	İhtiyaç Duyulan Toprak Dönümü	

13) YAŞADIĞINIZ MESKEN(EVİNİZ) DURUMU

KENDİ EVİM ☐	KİRA ☐	
	Kira İse Ne Kadar?	TL ☐

14) AYLIK ORTALAMA GELİRİNİZ

GELİR MİKTARI TL				
☐ 0-1000	☐ 1000-1500	☐ 1500-2000	☐ 2000-3000	☐ 3000 – Daha Fazla

EK-7. (devam) Anket formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ARAŞTIRMASI ANKET ÇALIŞMASI

İBRAHİM KARATABAK
ŞEHİR PLANCISI
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ
ÖĞ.NO: 128312709

15) BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ OLDUKTAN SONRA HİZMETLERİNİZİ HEMEN ALMAYA BAŞLADINIZ MI? (ÇÖP, ULAŞIM, VS…)

EVET ☐ **HAYIR** ☐

16) BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ OLDUKTAN SONRA VERGİLERİNİZ ARTTI MI ?

EVET ☐ **HAYIR** ☐

17) ARAZİLERİNİZİN İMAR GEÇİP KONUT OLASINI İSTER MİSİNİZ?

EVET ☐ **HAYIR** ☐

DERECELENDİRİN (1 = EN AZ, 5 = EN ÇOK)

(1=HİÇ MEMNUN DEĞİL, 2=MEMNUN DEĞİL, 3=KARARSIZ, 4=MEMNUN, 5=ÇOK MEMNUN)

	1	2	3	4	5
18) KÖYÜNÜZDE(MAHALLENİZDE) YAŞAMAKTAN MEMNUN MUSUNUZ?					
19) KÖYÜNÜZDE Kİ YEŞİL ALAN MİKTARINDAN MEMNUN MUSUNUZ?					
20) KÖYÜNÜZDE Kİ ARAZİLERİN İMARA AÇILMASINDAN MEMNUN MUSUNUZ?					
21) KÖYÜNÜZ MAHALLE OLDUKTAN SONRA İMAR HİZMETLERİNDEN MEMNUN MUSUNUZ?					
22) KÖYÜNÜZ MAHALLE OLDUKTAN SONRA ULAŞIM HİZMETLERİNDEN MEMNUN MUSUNUZ?					
23) KÖYÜNÜZ MAHALLE OLDUKTAN SONRA SAĞLIK HİZMETLERİNDEN MEMNUN MUSUNUZ?					
24) KÖYÜNÜZ MAHALLE OLDUKTAN SONRA EĞİTİM HİZMETLERİNDEN MEMNUN MUSUNUZ?					
25) BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ HİZMETLERİNDEN MEMNUN MUSUNUZ? (ÇÖP, ULAŞIM VS…)					

26) KÖYÜNÜZDE (MAHALLENİZDE) EN ÇOK NEYİN EKSİKLİĞİNİ HİSSEDİYORSUNUZ?

ULAŞIM	EĞİTİM	SAĞLIK	TARIM ALANLARI	İMAR	ALTYAPI
☐	☐	☐	☐	☐	☐

DİĞER (YAZINIZ) ……

EK-7. (devam) Anket formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ARAŞTIRMASI ANKET ÇALIŞMASI

İBRAHİM KARATABAK
ŞEHİR PLANCISI
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ
ÖĞ.NO: 128312709

27) KÖYÜNÜZ MAHALLE OLDUKTAN SONRA HANGİ HİZMETLERDE KOLAYLIK SAĞLANMIŞ OLDU?

ULAŞIM	EĞİTİM	SAĞLIK	TARIM ALANLARI	İMAR	ALTYAPI
☐	☐	☐	☐	☐	☐

DİĞER (YAZINIZ) .....

28) KÖYÜNÜZ MAHALLE OLDUKTAN SONRA TARIM ALANLARINIZDA DEĞİŞİKLİK OLDU MU? (TARLANIZ İMARA AÇILDIMI)

……

29) KÖYÜNÜZ MAHALLE OLDUKTAN SONRA HAYVANCILIK YAPMANIZDA FARKI OLDU MU? (OTLAK ALANLARINDA AZALMA YA DA ÜRÜNLERİNİZİ PAZARLAMADA ZORLUK, KOLAYLIK GİBİ)

……

30) OĞLUNUZUN YA DA KIZINIZIN İŞLERİNİZİ ALMASINI İSTER MİSİNİZ? (MESLEĞİNİZİ DEVAM ETTİRMESİ)

……

31) OĞLUNUZUN YA DA KIZINIZIN KÖYÜNÜZDE YAŞAMAYA DEVAM ETMESİNİ İSTERMİSİNİZ? HAYIRSA NEREDE YAŞAMALI?

……

32) İMKÂNINIZ OLSA NEREDE YAŞAMAK İSTERDİNİZ?

(KÖYÜNÜZDE DEĞİLSE NEREDE? NEDEN?)

……

EK-8. Yapracık Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yapracık Köyü genel görünümü, 2018

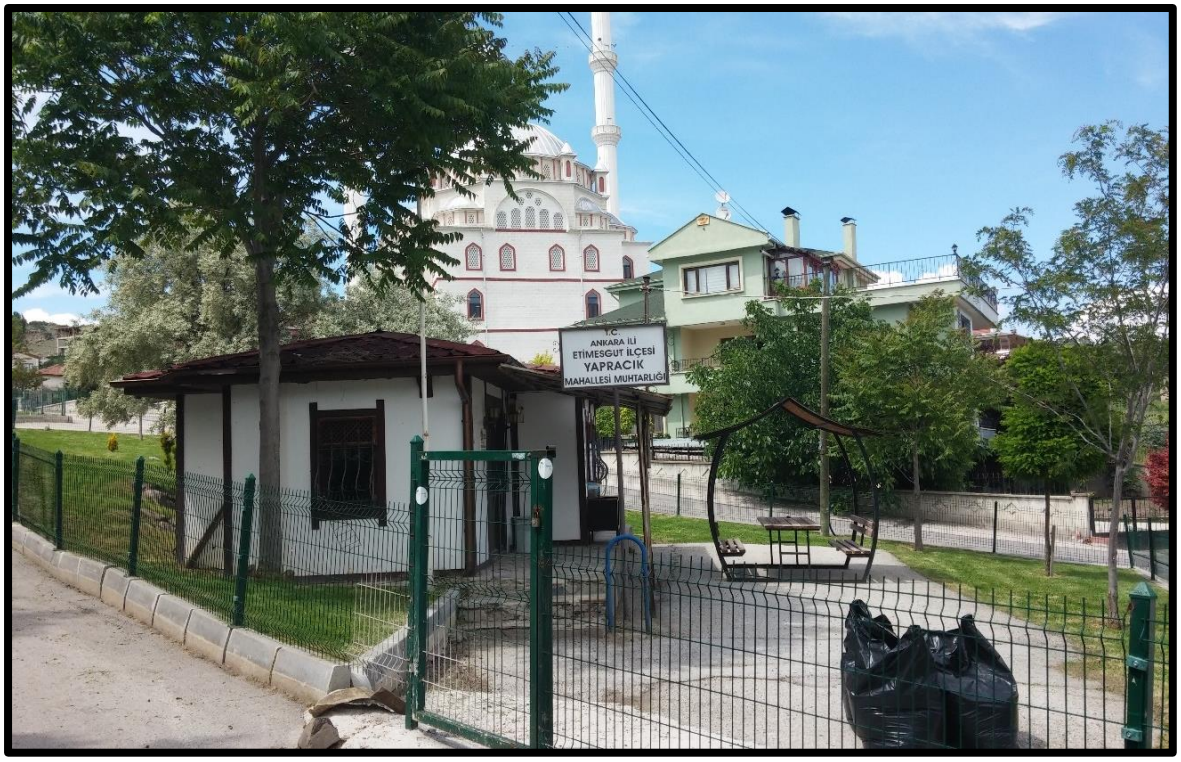

Yapracık Köyü girişinden Ankara'ya bakış, 2018

EK-8. (devam) Yapracık Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yapracık Köyü muhtarlık hizmet yapısı, 2018

Yapracık Köyü muhtarlık binası, 2018

EK-8. (devam) Yapracık Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yapracık Köyü durağı, 2018

Yapracık Köyü parkı, 2018

EK-8. (devam) Yapracık Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

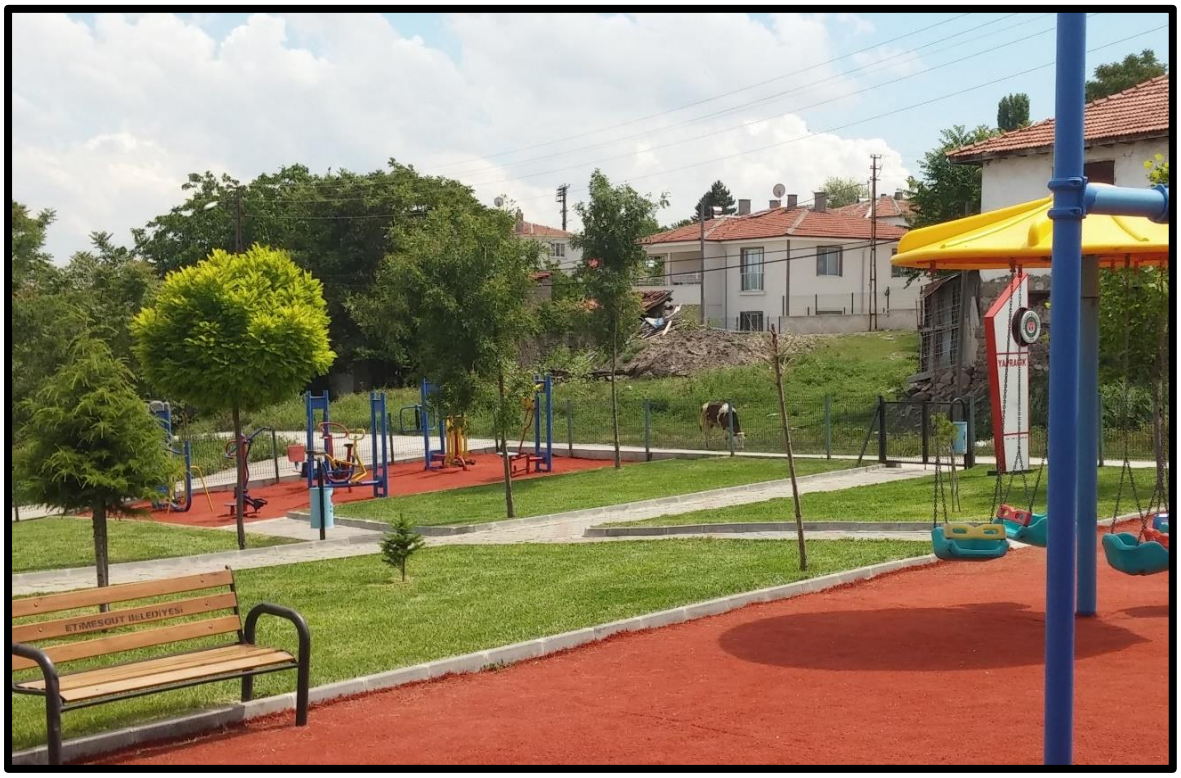

Yapracık Köyü Camii, 2018

Yapracık Köyü eski geleneksel yapı ve günümüz yapısı, 2018

EK-8. (devam) Yapracık Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yapracık Köyü içerisinde besi hayvanları, 2018

Yapracık Köyü içerisinde tarım araçları, 2018

EK-8. (devam) Yapracık Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yapracık Köyü geleneksel yapı, 2018

Yapracık Köyü genel görüntü 2018

EK-9. Yukarıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yukarıyurtçu Köyü eski yerleşim genel görüntüsü, 2018

Yukarıyurtçu Köyü yeni yerleşim genel görüntüsü, 2018

EK-9. (devam) Yukarıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yukarıyurtçu Köyü eski yerleşim camii, 2018

Yukarıyurtçu Köyü yeni yerleşim camii, 2018

EK-9. (devam) Yukarıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yukarıyurtçu Köyü yeni yerleşimden eski yerleşime bakış, 2018

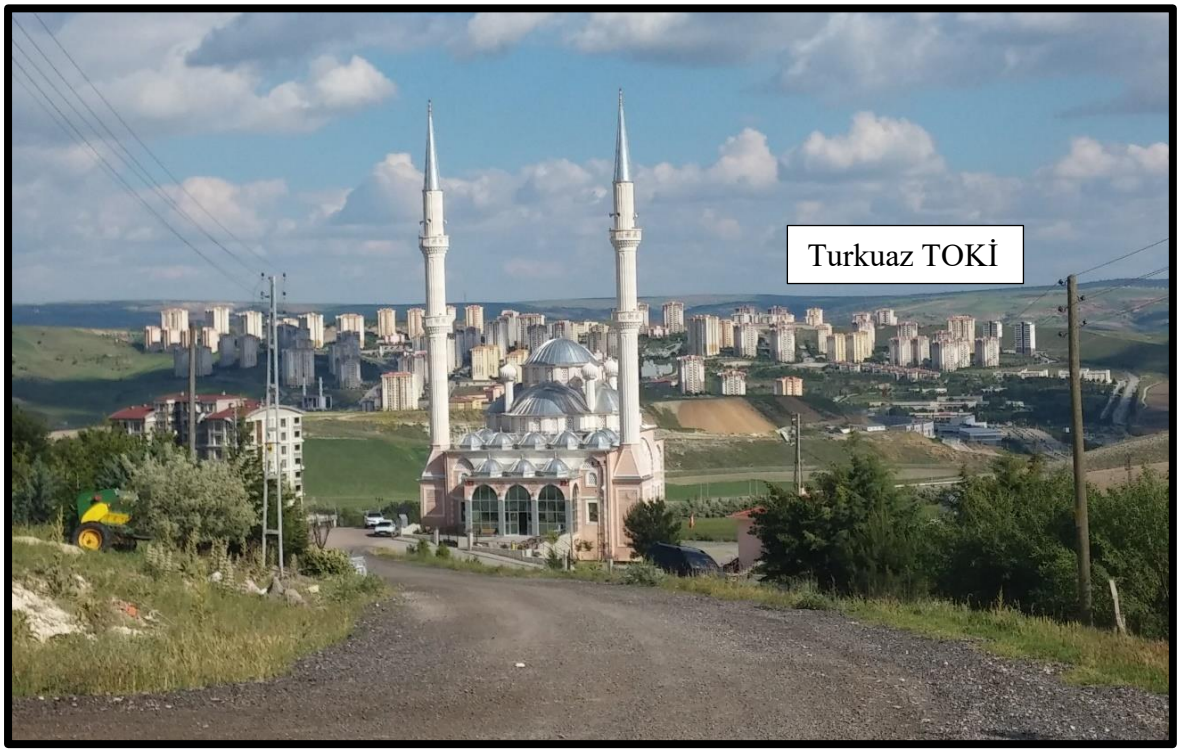

Yukarıyurtçu Köyü yeni yerleşim girişinden genel görüntü. 2018

EK-9. (devam) Yukarıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yukarıyurtçu Köyü yeni yerleşim girişinden, Yapracık TOKİ'ye bakış 2018

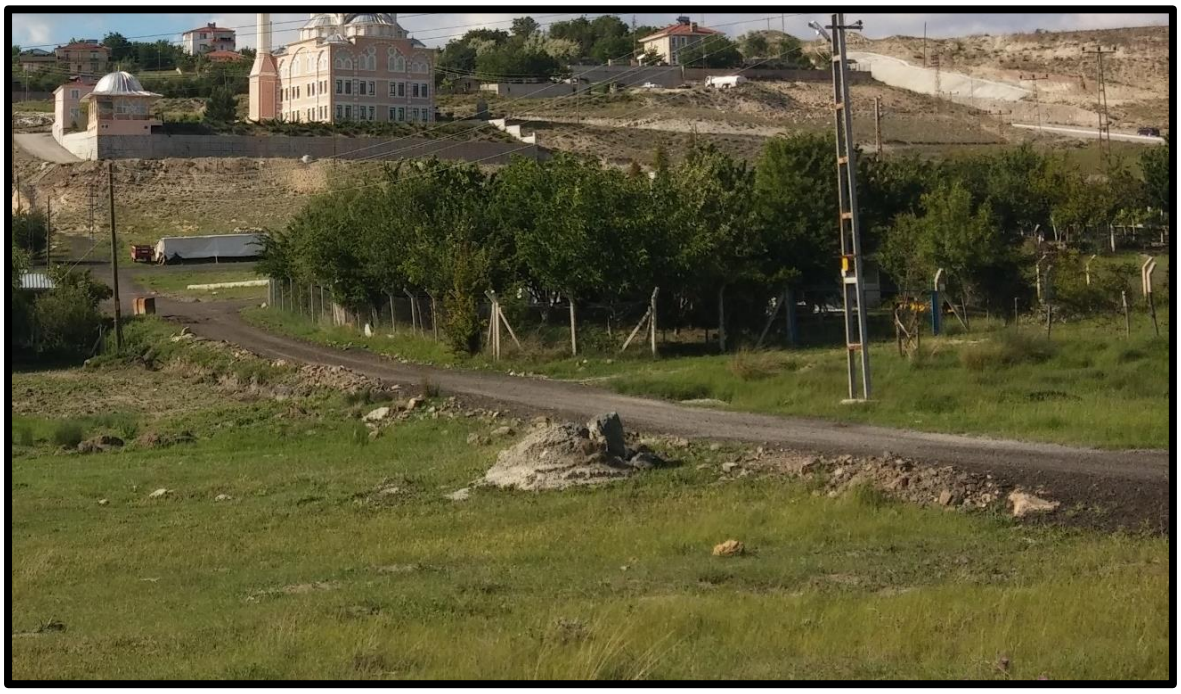

Yukarıyurtçu Köyü yeni yerleşim içinden Turkuaz TOKİ'ye bakış, 2018

EK-9. (devam) Yukarıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yukarıyurtçu Köyü eski yerleşim yolu, 2018

Yukarıyurtçu Köyü yeni yerleşim yolu, 2018

EK-9. (devam) Yukarıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Yukarıyurtçu Köyü eski yerleşim içinden genel görüntü 1, 2018

Yukarıyurtçu Köyü yeni yerleşim içinden genel görüntü 2, 2018

EK-9. (devam) Yukarıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

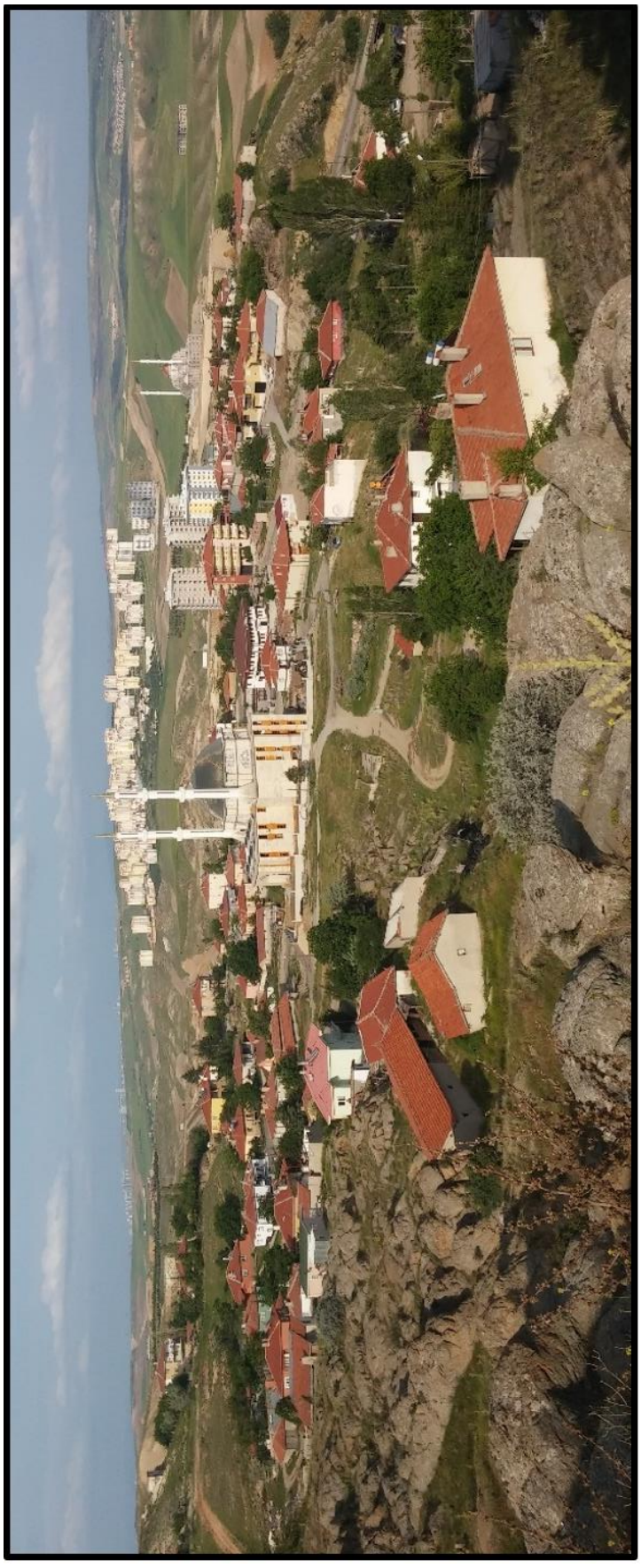

Yukarıyurtçu Köyü eski yerleşim içinden genel görüntü 3, 2018

Yukarıyurtçu Köyü yeni yerleşim içinden genel görüntü 4, 2018

EK-10. Aşağıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Aşağıyurtçu Köyü genel görüntüsü, 2018

EK-10. (devam) Aşağıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Aşağıyurtçu Köy konağı, 2018

Aşağıyurtçu Merkez Camii, 2018

EK-10. (devam) Aşağıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Aşağıyurtçu Köyüne yakın yapılan bloklar ve Babaoğlan Camii, 2018

Aşağıyurtçu Köyüne giriş yolu genel görüntü-Merkez Camii ve köy konağı, 2018

EK-10. (devam) Aşağıyurtçu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Aşağıyurtçu Köyü genel görüntü az katlı yapılar ve tarım araçları, 2018

Aşağıyurtçu Köyü genel görüntü, 2018

EK-11. Ballıkuyumcu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Ballıkuyumcu Köyü genel görüntüsü, 2018

EK-11. (devam) Ballıkuyumcu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Ballıkuyumcu Köy Konağı, 2018

Ballıkuyumcu Köyü Camii, 2018

EK-11. (devam) Ballıkuyumcu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Ballıkuyumcu Köy çevresindeki büyük ahırlar, 2018

Ballıkuyumcu Köyü içerisinde tarım araçları, 2018

EK-11. (devam) Ballıkuyumcu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Ballıkuyumcu Köyü tarihi çeşme, 2018

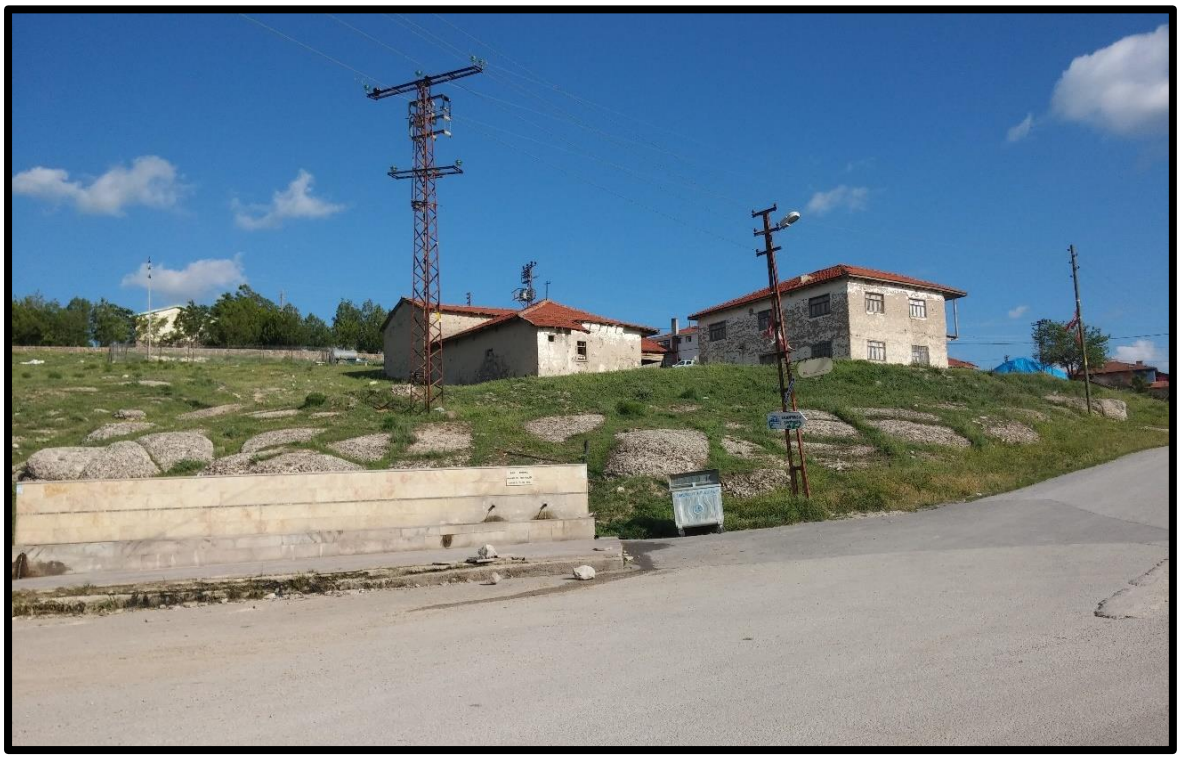

Ballıkuyumcu Köyü yıkılmış geleneksel yapıya ait harabe, 2018

EK-11. (devam) Ballıkuyumcu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Ballıkuyumcu Köyü genel görüntü, 2018

Ballıkuyumcu Köyü girişi hayvanlar için yalak ve çeşme, 2018

EK-11. (devam) Ballıkuyumcu Mahallesi çalışma alanı fotoğrafları

Ballıkuyumcu Köyü genel görüntü, 2018

Ballıkuyumcu Köyü çocuk oyun alanı, 2018

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı	: KARATABAK, İbrahim
Uyruğu	: T.C.
Doğum tarihi ve yeri	: 06/10/1986 Gönen
Medeni hali	: Evli
Telefon	: (0555) 461 13 69
e-posta	: ibrahimkaratabak@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi	Devam Ediyor
Lisans	Karadeniz Teknik Üniversitesi	2009
Lise	Gönen Lisesi	2004

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2015-Devam Ediyor	Ankara İmar LTD.ŞTİ.	Şehir Plancısı
2011-2014	Özok Planlama	Şehir Plancısı
2009-2011	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Projede Stajyer

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Bilişim takibi yapmak ve kullanmak(Bilgisayar teknolojileri), bilgisayar oyunları oynamak, Japonya kültürünü takip etmek, anime izlemek, ekip aktiviteleri düzenlemek (karting, paintball, bisiklet turları, evden kaçış oyunları), yarı profesyonel karikatür çizmek (ufak çaplı dergilerde yayın ve kafeterya ve pub sergi), hayatı kolaylaştıran tasarımlar üretmek, ufak el aletleri üretmek, heykel yapmak, ahşap, metal vs. boyamak, motosiklet sürmek ve teknolojinin takibini yamak, araç bakımı yapmak ve onarmak.

GAZİ GELECEKTİR..